

Godišnji izveštaj  
Energoprojekt Energodata a.d. za  
2013. godinu

---

Beograd, april 2014.

U skladu sa Zakonom o tržištu kapitala ("Službeni glasnik RS" broj 31/2011) i članom 3. Pravilnika o sadržini, formi i načinu objavljivanja godišnjih, polugodišnjih i kvartalnih izveštaja javnih društava ("Službeni glasnik RS" broj 14/2012), **Energoprojekt Energodata a.d. iz Beograda, MB: 07023081 objavljuje:**

## **GODIŠNJI IZVEŠTAJ ZA 2013. GODINU**

### **S A D R Ź A J**

**1. FINANSIJSKI IZVEŠTAJI ENERGOPROJEKT ENERGODATA A.D. ZA 2013. GODINU**

(Bilans stanja, Bilans uspeha, Izveštaj o tokovima gotovine, Izveštaj o promenama na kapitalu, Statistički aneks, Napomene uz finansijske izveštaje)

**2. IZVEŠTAJ O REVIZIJI ZA 2013. GODINU**

**3. GODIŠNJI IZVEŠTAJ O POSLOVANJU DRUŠTVA**

**4. IZJAVA LICA ODGOVORNIH ZA SASTAVLJANJE IZVEŠTAJA**

1. FINANSIJSKI IZVEŠTAJI ENERGOPROJEKT ENERGODATA A.D. ZA 2013.

(Bilans stanja, Bilans uspeha, Izveštaj o tokovima gotovine, Izveštaj o promenama na kapitalu, Statistički aneks, Napomene uz finansijske izveštaje)

---



ПОДАЦИ О ОБВЕЗНИКУ

Пословно име

Матични број  ПИБ  Општина

Место  ПТТ број

Улица  Број

ВРСТА ФИНАНСИЈСКОГ ИЗВЕШТАЈА

редовни годишњи финансијски извештај за 2013. годину.

ОБАВЕШТЕЊЕ О РАЗВРСТАВАЊУ (обавезно попуњавају привредне друштва, задруге, друга правна лица и огранци) словима

У складу са чланом 6. Закона о рачуноводству, а на основу података из финансијског извештаја за 2013. годину,

обвезник се разврстао као  правно лице.

НАЧИН ДОСТАВЉАЊА ОБАВЕШТЕЊА О УТВРЂЕНИМ НЕДОСТАЦИМА/ПОТВРДЕ О РЕГИСТРАЦИЈИ

Начин доставе

Назив

Општина

Место  ПТТ број

Улица  Број

ПОДАЦИ О ЛИЦУ ОДГОВОРНОМ ЗА САСТАВЉАЊЕ ФИНАНСИЈСКОГ ИЗВЕШТАЈА

Назив/име и презиме

Место

Улица  Број

E-mail

Телефон

ИЗЈАВА: Гарантујем тачност унетих података

Законски заступник обвезника

Својеручни потпис 

Име

Презиме

ЈМБГ



Popunjavanje pravno lice - preduzetnik		
07023081 Maticni broj		101682144 PIB
Sifra delatnosti		
Popunjavanje Agencija za privredne registre		
750 1 2 3		19 20 21 22 23 24 25 26
Vrsta posla		

Naziv : Energoprojekt- Energodata a.d.

Sediste : Beograd, Bulevar Mihaila Pupina 12

## BILANS STANJA



7005023560275

na dan 31.12.2013. godine

- u hiljadama dinara

Grupa racuna, racun	POZICIJA	AOP	Napomena broj	I z n o s	
				Tekuca godina	Prethodna godina
1	2	3	4	5	6
	<b>AKTIVA</b>				
	<b>A. STALNA IMOVINA (002+003+004+005+009)</b>	001		408713	396576
00	I. NEUPLACENI UPISANI KAPITAL	002			
012	II. GOODWILL	003			
01 bez 012	III. NEMATERIJALNA ULAGANJA	004		24793	28008
	IV. NEKRETNINE, POSTROJENJA, OPREMA I BIOLOSKA SREDSTVA (006+007+008)	005		383919	368310
020, 022, 023, 026, 027(deo), 028 (deo), 029	1. Nekretnine, postrojenja i oprema	006		251056	262032
024, 027(deo), 028 (deo)	2. Investicione nekretnine	007		132863	106278
021, 025, 027(deo), 028(deo)	3. Bioloska sredstva	008			
	V. DUGOROCNI FINANSIJSKI PLASMANI (010+011)	009		1	258
030 do 032, 039 (deo)	1. Ucesca u kapitalu	010		1	1
033 do 038, 039 (deo) minus 037	2. Ostali dugorocni finansijski plasmani	011		0	257
	<b>B. OBRTNA IMOVINA (013+014+015)</b>	012		111162	145856
10 do 13, 15	I. ZALIHE	013		19360	49940
14	II. STALNA SREDSTVA NAMENJENA PRODAJI I SREDSTVA POSLOVANJA KOJE SE OBUSTAVLJA	014			
	III. KRATKOROCNA POTRAZIVANJA, PLASMANI I GOTOVINA (016+017+018+019+020)	015		91802	95916
20, 21 i 22, osim 223	1. Potrazivanja	016		27397	18610
223	2. Potrazivanja za vise placen porez na dobitak	017		1905	1141
23 minus 237	3. Kratkoročni finansijski plasmani	018		4	103
24	4. Gotovinski ekvivalenti i gotovina	019		4554	2788

Grupa racuna, racun	P O Z I C I J A	AOP	Napomena broj	I z n o s	
				Tekuca godina	Prethodna godina
1	2	3	4	5	6
27 i 28 osim 288	5. Porez na dodatu vrednost i aktivna vremenska razgranicenja	020		57942	73274
288	<b>V. ODLOZENA PORESKA SREDSTVA</b>	021			
	<b>G. POSLOVNA IMOVINA (001+012 +021)</b>	022		519875	542432
29	<b>D. GUBITAK IZNAD VISINE KAPITALA</b>	023			
	<b>Dj. UKUPNA AKTIVA (022+023)</b>	024		519875	542432
88	<b>E. VANBILANSNA AKTIVA</b>	025			
	<b>PASIVA</b>				
	<b>A.KAPITAL (102+103+104+105+106-107+108-109-110)</b>	101		93032	57884
30	I. OSNOVNI KAPITAL	102		157637	157637
31	II. NEUPLACENI UPISANI KAPITAL	103			
32	III. REZERVE	104			
330 i 331	IV. REVALORIZACIONE REZERVE	105		92248	82950
332	V. NEREALIZOVANI DOBICI PO OSNOVU HARTIJA OD VREDNOSTI	106			
333	VI. NEREALIZOVANI GUBICI PO OSNOVU HARTIJA OD VREDNOSTI	107		950	950
34	VII. NERASPOREDJENI DOBITAK	108		25850	0
35	VIII. GUBITAK	109		181753	181753
037 i 237	IX. OTKUPLJENE SOPSTVENE AKCIJE	110			
	<b>B. DUGOROCNA REZERVISANJA I OBAVEZE (112+113+116)</b>	111		416266	469881
40	I. DUGOROCNA REZERVISANJA	112		4564	4658
41	II. DUGOROCNE OBAVEZE (114+115)	113		149797	222917
414, 415	1. Dugorocni krediti	114		148393	221740
41 bez 414 i 415	2. Ostale dugorocne obaveze	115		1404	1177
	<b>III. KRATKOROCNE OBAVEZE (117+118+119+120+121+122)</b>	116		261905	242306
42, osim 427	1. Kratkoročne finansijske obaveze	117		183706	158500
427	2. Obaveze po osnovu sredstava namenjenih prodaji i sredstava poslovanja koje se obustavlja	118			
43 i 44	3. Obaveze iz poslovanja	119		61035	60143
45 i 46	4. Ostale kratkorocne obaveze	120		12464	14688
47, 48 osim 481 i 49 osim 498	5. Obaveze po osnovu poreza na dodatu vrednost i ostalih javnih prihoda i pasivna vremenska razgranicenja	121		4700	5934
481	6. Obaveze po osnovu poreza na dobitak	122		0	3041

Grupa racuna, racun	POZICIJA	AOP	Napomena broj	I z n o s	
				Tekuca godina	Prethodna godina
1	2	3	4	5	6
498	V. ODLOZENE PORESKE OBAVEZE	123		10577	14667
	G. UKUPNA PASIVA (101+111 +123)	124		519875	542432
89	D. VANBILANSNA PASIVA	125			

U BEOGRADU dana 27.2. 2014. godine

Lice odgovorno za sastavljanje  
finansijskog izveštaja





Zakonski zastupnik



Obrazac propisan Pravilnikom o sadržini i formi obrazaca finansijskih izveštaja za privredna društva, zadruge, druga pravna lica i preduzetnike ("Službeni glasnik RS", br.114/06, 5/07, 119/08, 2/10, 101/12, 118/12 i 3/2014)

Popunjiva pravno lice - preduzetnik		
07023081 Maticni broj		101682144 PIB
Sifra delatnosti		
Popunjiva Agencija za privredne registre		
750 1 2 3		
	19	20 21 22 23 24 25 26
Vrsta posla		

Naziv :Energoprojekt- Energodata a.d.

Sediste : Beograd, Bulevar Mihaila Pupina 12

## BILANS USPEHA



7005023560282

u period 01.01.2013 do 31.12.2013

- u hiljadama dinara

Grupa racuna, racun	P O Z I C I J A	AOP	Napomena broj	I z n o s	
				Tekuca godina	Prethodna godina
1	2	3	4	5	6
	<b>A. PRIHODI I RASHODI IZ REDOVNOG POSLOVANJA</b>				
	<b>I. POSLOVNI PRIHODI (202+203+204-205+206)</b>	201		290358	320265
60 i 61	1. Prihodi od prodaje	202		282520	311375
62	2. Prihodi od aktiviranja ucinaka i robe	203			
630	3. Povecanje vrednosti zaliha ucinaka	204			
631	4. Smanjenje vrednosti zaliha ucinaka	205			
64 i 65	5. Ostali poslovni prihodi	206		7838	8890
	<b>II. POSLOVNI RASHODI (208 DO 212)</b>	207		259937	284352
50	1. Nabavna vrednost prodate robe	208		65920	57385
51	2. Troskovi materijala	209		25182	26429
52	3. Troskovi zarada, naknada zarada i ostali licni rashodi	210		90215	95878
54	4. Troskovi amortizacije i rezervisanja	211		27437	32569
53 i 55	5. Ostali poslovni rashodi	212		51183	72091
	<b>III. POSLOVNI DOBITAK (201-207)</b>	213		30421	35913
	<b>IV. POSLOVNI GUBITAK (207-201)</b>	214			
66	<b>V. FINANSIJSKI PRIHODI</b>	215		2575	2712
56	<b>VI. FINANSIJSKI RASHODI</b>	216		39182	55236
67 i 68	<b>VII. OSTALI PRIHODI</b>	217		29440	11350
57 i 58	<b>VIII. OSTALI RASHODI</b>	218		1494	82937
	<b>IX. DOBITAK IZ REDOVNOG POSLOVANJA PRE OPOREZIVANJA (213-214+ 215-216+217-218)</b>	219		21760	0
	<b>X. GUBITAK IZ REDOVNOG POSLOVANJA PRE OPOREZIVANJA (214-213- 215+216-217+218)</b>	220		0	88198
69 - 59	<b>XI. NETO DOBITAK POSLOVANJA KOJE SE OBUSTAVLJA</b>	221			
59 - 69	<b>XII. NETO GUBITAK POSLOVANJA KOJE SE OBUSTAVLJA</b>	222			

Grupa racuna, racun	P O Z I C I J A	AOP	Napomena broj	I z n o s	
				Tekuca godina	Prethodna godina
1	2	3	4	5	6
	<b>B. DOBITAK PRE OPOREZIVANJA (219-220+221-222)</b>	223		21760	0
	<b>V. GUBITAK PRE OPOREZIVANJA (220-219+222-221)</b>	224		0	88198
	<b>G. POREZ NA DOBITAK</b>				
721	1. Poreski rashod perioda	225		0	2177
722	2. Odloženi poreski rashodi perioda	226			
722	3. Odloženi poreski prihodi perioda	227		4090	3172
723	<b>D. Isplacena licna primanja poslodavcu</b>	228			
	<b>Dj. NETO DOBITAK (223- 224- 225- 226+ 227- 228)</b>	229		25850	0
	<b>E. NETO GUBITAK (224- 223+ 225+ 226- 227 + 228)</b>	230		0	87203
	<b>Ä...Ä". NETO DOBITAK KOJI PRIPADA MANJINSKIM ULAGACIMA</b>	231			
	<b>Z. NETO DOBITAK KOJI PRIPADA VLASNICIMA MATICNOG PRAVNOG LICA</b>	232			
	<b>I. ZARADA PO AKCIJI</b>				
	1. Osnovna zarada po akciji	233			
	2. Umanjenja (razvodnjena) zarada po akciji	234			

U Beogradu dana 27.2. 2014. godine

Lice odgovorno za sastavljanje  
finansijskog izveštaja





Zakonski zastupnik



Obrazac propisan Pravilnikom o sadržini i formi obrazaca finansijskih izveštaja za privredna društva, zadruge, druga pravna lica i preduzetnike ( "Službeni glasnik RS", br.114/06 , 5/07 , 119/08, 2/10, 101/12 , 118/12 i 3/2014)

Popunjiva pravno lice - preduzetnik		
07023081 Maticni broj	Sifra delatnosti	101682144 PIB
Popunjiva Agencija za privredne registre		
750 1 2 3	19	20 21 22 23 24 25 26
Vrsta posla		

Naziv :Energoprojekt- Energodata a.d.

Sediste : Beograd, Bulevar Mihaila Pupina 12

## IZVESTAJ O TOKOVIMA GOTOVINE



7005023560299

u periodu od 01.01.2013. do 31.12.2013. godine

- u hiljadama dinara

POZICIJA	AOP	Iznos	
		Tekuca godina	Prethodna godina
1	2	3	4
<b>A. TOKOVI GOTOVINE IZ POSLOVNIH AKTIVNOSTI</b>			
<b>I. Prilivi gotovine iz poslovnih aktivnosti (1 do 3)</b>	301	305744	333061
1. Prodaja i primljeni avansi	302	303465	318291
2. Primljene kamate iz poslovnih aktivnosti	303	70	167
3. Ostali prilivi iz redovnog poslovanja	304	2209	14603
<b>II. Odlivi gotovine iz poslovnih aktivnosti ( 1 do 5)</b>	305	252574	206352
1. Isplate dobavljacima i dati avansi	306	102373	78051
2. Zarade, naknade zarada i ostali licni rashodi	307	92598	96014
3. Placene kamate	308	14828	11584
4. Porez na dobitak	309	3353	1277
5. Placanja po osnovu ostalih javnih prihoda	310	39422	19426
<b>III. Neto priliv gotovine iz poslovnih aktivnosti ( I-II )</b>	311	53170	126709
<b>IV. Neto odliv gotovine iz poslovnih aktivnosti ( II -I)</b>	312		
<b>B. TOKOVI GOTOVINE IZ AKTIVNOSTI INVESTIRANJA</b>			
<b>I. Prilivi gotovine iz aktivnosti investiranja ( 1 do 5 )</b>	313	590	390
1. Prodaja akcija i udela ( neto prilivi )	314		
2. Prodaja nematerijalnih ulaganja, nekretnina, postrojenja, opreme i bioloških sredstava	315	590	389
3. Ostali finansijski plasmani ( neto prilivi )	316		
4. Primljene kamate iz aktivnosti investiranja	317		
5. Primljene dividende	318	0	1
<b>II. Odlivi gotovine iz aktivnosti investiranja ( 1 do 3 )</b>	319	1872	1327
1. Kupovina akcija i udela ( neto odlivi )	320		
2. Kupovina nematerijalnih ulaganja, nekretnina, postrojenja, opreme i bioloških sredstava	321	1872	1327
3. Ostali finansijski plasmani ( neto odlivi )	322		
<b>III. Neto priliv gotovine iz aktivnosti investiranja ( I - II )</b>	323		
<b>IV. Neto odliv gotovine iz aktivnosti investiranja ( II - I )</b>	324	1282	937

POZICIJA	AOP	Iznos	
		Tekuca godina	Prethodna godina
1	2	3	4
V. TOKOVI GOTOVINE IZ AKTIVNOSTI FINANSIRANJA			
I. Prilivi gotovine iz aktivnosti finansiranja (1 do 3)	325	105577	27593
1. Uvecanje osnovnog kapitala	326		
2. Dugorocni i kratkorocni krediti (neto prilivi)	327	105577	27593
3. Ostale dugorocne i kratkorocne obaveze	328		
II. Odlivi gotovine iz aktivnosti finansiranja (1 do 4)	329	155667	113189
1. Otkup sopstvenih akcija i udela	330		
2. Dugorocni i kratkorocni krediti i ostale obaveze (neto odlivi)	331	154159	110127
3. Finansijski lizing	332	1508	3062
4. Isplacene dividende	333		
III. Neto priliv gotovine iz aktivnosti finansiranja (I - II)	334		
IV. Neto odliv gotovine iz aktivnosti finansiranja (II - I)	335	50090	85596
G. SVEGA PRILIVI GOTOVINE (301+313+325)	336	411911	361044
D. SVEGA ODLIVI GOTOVINE (305+319+329)	337	410113	320868
Dj. NETO PRILIVI GOTOVINE (336-337)	338	1798	40176
E. NETO ODLIV GOTOVINE (337-336)	339		
Ä...Â. GOTOVINA NA POCETKU OBRACUNSKOG PERIODA	340	2788	1193
Z. POZITIVNE KURSNE RAZLIKE PO OSNOVU PRERACUNA GOTOVINE	341	0	2544
I. NEGATIVNE KURSNE RAZLIKE PO OSNOVU PRERACUNA GOTOVINE	342	32	41125
J. GOTOVINA NA KRAJU OBRACUNSKOG PERIODA (338-339+340+341-342)	343	4554	2788

U Beogradu dana 27.2. 2014. godine

Lice odgovorno za sastavljanje  
finansijskog izvestaja





Zakonski zastupnik



Obrazac propisan Pravilnikom o sadržini i formi obrazaca finansijskih izveštaja za privredna društva, zadruga, druga pravna lica i preduzetnike ("Službeni glasnik RS", br.114/06, 5/07, 119/08, 2/10, 101/12, 118/12 i 3/2014)

Popunjavanje pravno lice - preduzetnik		
07023081 Maticni broj	Sifra delatnosti	101682144 PIB
Popunjavanje Agencija za privredne registre		
750 1 2 3	19	20 21 22 23 24 25 26
Vrsta posla		

Naziv : Energoprojekt- Energodata a.d.

Sediste : Beograd, Bulevar Mihaila Pupina 12

## IZVESTAJ O PROMENAMA NA KAPITALU



7005023560312

u periodu od 01.01.2013. do 31.12.2013. godine

- u hiljadama dinara

Red . br.	O P I S	AOP	Osnovni kapital (grupa 30 bez 309)	AOP	Ostali kapital (racun 309)	AOP	Neuplaceni upisani kapital (grupa 31)	AOP	Emisiona premija (racun 320)
	1		2		3		4		5
1	Stanje na dan 01.01. prethodne godine _____	401	156294	414	1343	427		440	
2	Ispravka materijalno znacajnih gresaka i promena racunovodstvenih politika u prethodnoj godini - povecanje	402		415		428		441	
3	Ispravka materijalno znacajnih gresaka i promena racunovodstvenih politika u prethodnoj godini - smanjenje	403		416		429		442	
4	<b>Korigovano pocetno stanje na dan 01.01. prethodne godine _____ (red.br. 1+2-3)</b>	404	156294	417	1343	430		443	
5	Ukupna povecanja u prethodnoj godini	405		418		431		444	
6	Ukupna smanjenja u prethodnoj godini	406		419		432		445	
7	<b>Stanje na dan 31.12. prethodne godine _____ (red.br. 4+5-6)</b>	407	156294	420	1343	433		446	
8	Ispravka materijalno znacajnih gresaka i promena racunovodstvenih politika u tekucoj godini - povecanje	408		421		434		447	
9	Ispravka materijalno znacajnih gresaka i promena racunovodstvenih politika u tekucoj godini - smanjenje	409		422		435		448	
10	<b>Korigovano pocetno stanje na dan 01.01. tekuce godine _____ (red.br. 7+8-9)</b>	410	156294	423	1343	436		449	
11	Ukupna povecanja u tekucoj godini	411		424		437		450	
12	Ukupna smanjenja u tekucoj godini	412		425		438		451	
13	<b>Stanje na dan 31.12. tekuce godine _____ (red.br. 10+11-12)</b>	413	156294	426	1343	439		452	

Red. br.	O P I S	AOP	Rezerve (racun 321, 322)	AOP	Revalorizacije rezerve (racuni 330 i 331)	AOP	Nerealizovani dobiti po osnovu hartija od vrednosti (racun 332)	AOP	Nerealizovani gubici po osnovu hartija od vrednosti (racun 333)
	1		6		7		8		9
1	Stanje na dan 01.01. prethodne godine _____	453	11253	466	82950	479		492	950
2	Ispravka materijalno znacajnih gresaka i promena racunovodstvenih politika u prethodnoj godini - povecanje	454		467		480		493	
3	Ispravka materijalno znacajnih gresaka i promena racunovodstvenih politika u prethodnoj godini - smanjenje	455		468		481		494	
4	<b>Korigovano pocetno stanje na dan 01.01. prethodne godine _____ (red.br. 1+2-3)</b>	456	11253	469	82950	482		495	950
5	Ukupna povecanja u prethodnoj godini	457		470		483		496	
6	Ukupna smanjenja u prethodnoj godini	458	11253	471		484		497	
7	<b>Stanje na dan 31.12. prethodne godine _____ (red.br. 4+5-6)</b>	459		472	82950	485		498	950
8	Ispravka materijalno znacajnih gresaka i promena racunovodstvenih politika u tekucoj godini - povecanje	460		473		486		499	
9	Ispravka materijalno znacajnih gresaka i promena racunovodstvenih politika u tekucoj godini - smanjenje	461		474		487		500	
10	<b>Korigovano pocetno stanje na dan 01.01. tekuce godine _____ (red.br. 7+8-9)</b>	462		475	82950	488		501	950
11	Ukupna povecanja u tekucoj godini	463		476	9298	489		502	
12	Ukupna smanjenja u tekucoj godini	464		477		490		503	
13	<b>Stanje na dan 31.12. tekuce godine _____ (red.br. 10+11-12)</b>	465		478	92248	491		504	950

Red. br.	O P I S	AOP	Nerasporedjeni dobitak (grupa 34)	AOP	Gubitak do visine kapitala (grupa 35)	AOP	Otkupljene sopstvene akcije i udeli (racun 037,237)	AOP	Ukupno (kol.2+3+4+5+6+7+8-9+10-11-12)
1			10		11		12		13
1	Stanje na dan 01.01. prethodne godine _____	505	19145	518	124948	531		544	145087
2	Ispravka materijalno znacajnih gresaka i promena racunovodstvenih politika u prethodnoj godini - povecanje	506		519		532		545	
3	Ispravka materijalno znacajnih gresaka i promena racunovodstvenih politika u prethodnoj godini - smanjenje	507		520		533		546	
4	<b>Korigovano pocetno stanje na dan 01.01. prethodne godine _____ (red.br. 1+2-3)</b>	508	19145	521	124948	534		547	145087
5	Ukupna povecanja u prethodnoj godini	509	13122	522	180751	535		548	167629
6	Ukupna smanjenja u prethodnoj godini	510	32267	523	123946	536		549	80426
7	<b>Stanje na dan 31.12. prethodne godine _____ (red.br. 4+5-6)</b>	511		524	181753	537		550	57884
8	Ispravka materijalno znacajnih gresaka i promena racunovodstvenih politika u tekucoj godini - povecanje	512		525		538		551	
9	Ispravka materijalno znacajnih gresaka i promena racunovodstvenih politika u tekucoj godini - smanjenje	513		526		539		552	
10	<b>Korigovano pocetno stanje na dan 01.01. tekuce godine _____ (red.br. 7+8-9)</b>	514		527	181753	540		553	57884
11	Ukupna povecanja u tekucoj godini	515	25850	528		541		554	35148
12	Ukupna smanjenja u tekucoj godini	516		529		542		555	
13	<b>Stanje na dan 31.12. tekuce godine _____ (red.br. 10+11-12)</b>	517	25850	530	181753	543		556	93032

Red. br.	O P I S	AOP	Gubitak iznad visine kapitala (grupa 29)
	1		14
1	Stanje na dan 01.01. prethodne godine _____	557	
2	Ispravka materijalno znacajnih gresaka i promena racunovodstvenih politika u prethodnoj godini - povecanje	558	
3	Ispravka materijalno znacajnih gresaka i promena racunovodstvenih politika u prethodnoj godini - smanjenje	559	
4	Korigovano pocetno stanje na dan 01.01. prethodne godine _____ (red.br. 1+2-3)	560	
5	Ukupna povecanja u prethodnoj godini	561	
6	Ukupna smanjenja u prethodnoj godini	562	
7	Stanje na dan 31.12. prethodne godine _____ (red.br. 4+5-6)	563	
8	Ispravka materijalno znacajnih gresaka i promena racunovodstvenih politika u tekucoj godini - povecanje	564	
9	Ispravka materijalno znacajnih gresaka i promena racunovodstvenih politika u tekucoj godini - smanjenje	565	
10	Korigovano pocetno stanje na dan 01.01. tekuce godine _____ (red.br. 7+8-9)	566	
11	Ukupna povecanja u tekucoj godini	567	
12	Ukupna smanjenja u tekucoj godini	568	
13	Stanje na dan 31.12. tekuce godine _____ (red.br. 10+11-12)	569	

U Beogradu dana 27.2. 2014. godine

Lice odgovorno za sastavljanje  
finansijskog izvestaja





Zakonski zastupnik



Obrazac propisan Pravilnikom o sadržini i formi obrazaca finansijskih izveštaja za privredna društva, zadruge, druga pravna lica i preduzetnike ("Službeni glasnik RS", br.114/06, 5/07, 119/08, 2/10, 101/12, 118/12 i 3/2014)

Popunjavanje pravno lice - preduzetnik					
07023081		101682144			
Maticni broj	Sifra delatnosti	PIB			
Popunjavanje Agencija za privredne registre					
750					
1 2 3	19	20	21	22	23 24 25 26
Vrsta posla					

Naziv : **Energoprojekt- Energodata a.d.**

Sediste : **Beograd, Bulevar Mihaila Pupina 12**

## STATISTICKI ANEKS



7005023560305

za 2013. godinu

### I OPSTI PODACI O PRAVNOM LICU ODNOSNO PREDUZETNIKU

OPIS	AOP	Tekuca godina	Prethodna godina
1	2	3	4
1. Broj meseci poslovanja (oznaka od 1 do 12)	601	12	12
2. Oznaka za velicinu (oznaka od 1 do 4)	602	3	3
3. Oznaka za vlasnistvo (oznaka od 1 do 5)	603	4	4
4. Broj stranih (pravnih ili fizickih) lica koja imaju ucesce u kapitalu	604		
5. Prosecan broj zaposlenih na osnovu stanja krajem svakog meseca (ceo broj)	605	66	68

### II BRUTO PROMENE NEMATERIJALNIH ULAGANJA I NEKRETNINA, POSTROJENJA, OPREME I BIOLOSKIH SREDSTAVA

- iznosi u hiljadama dinara

Grupa racuna, racun	OPIS	AOP	Bruto	Ispravka vrednosti	Neto (kol. 4-5)
1	2	3	4	5	6
01	<b>1. Nematerijalna ulaganja</b>				
	1.1. Stanje na pocetku godine	606	46075	18067	28008
	1.2. Povecanja (nabavke) u toku godine	607		XXXXXXXXXXXX	
	1.3. Smanjenja u toku godine	608	2247	XXXXXXXXXXXX	3215
	1.4. Revalorizacija	609		XXXXXXXXXXXX	
	1.5. Stanje na kraju godine (606+607-608+609)	610	43828	19035	24793
02	<b>2. Nekretnine, postrojenja, oprema i bioloska sredstva</b>				
	2.1. Stanje na pocetku godine	611	641568	273258	368310
	2.2. Povecanja (nabavke) u toku godine	612	2970	XXXXXXXXXXXX	2970
	2.3. Smanjenja u toku godine	613	545	XXXXXXXXXXXX	24416
	2.4. Revalorizacija	614	28944	XXXXXXXXXXXX	37055
	2.5. Stanje na kraju godine (611+612-613+614)	615	672937	289018	383919

## III STRUKTURA ZALIHA

- iznosi u hiljadama dinara

Grupa racuna, racun	O P I S	AOP	Tekuca godina	Prethodna godina
1	2	3	4	5
10	1. Zalihe materijala	616	3296	4272
11	2. Nedovrsena proizvodnja	617		
12	3. Gotovi proizvodi	618		
13	4. Roba	619	12771	45597
14	5. Stalna sredstva namenjena prodaji	620		
15	6. Dati avansi	621	3293	71
	<b>7. SVEGA (616+617+618+619+620+621=013+014)</b>	<b>622</b>	<b>19360</b>	<b>49940</b>

## IV STRUKTURA OSNOVNOG KAPITALA

- iznosi u hiljadama dinara

Grupa racuna, racun	O P I S	AOP	Tekuca godina	Prethodna godina
1	2	3	4	5
300	1. Akcijski kapital	623	156294	156294
	u tome : strani kapital	624		
301	2. Udeli drustva sa ogranicenom odgovornoscu	625		
	u tome : strani kapital	626		
302	3. Ulozi clanova ortackog i komanditnog drustva	627		
	u tome : strani kapital	628		
303	4. Drzavni kapital	629		
304	5. Društveni kapital	630		
305	6. Zadružni udeli	631		
309	7. Ostali osnovni kapital	632	1343	1343
30	<b>SVEGA (623+625+627+629+630+631+632=102)</b>	<b>633</b>	<b>157637</b>	<b>157637</b>

## V STRUKTURA AKCIJSKOG KAPITALA

- broj akcija kao ceo broj

- iznosi u hiljadama dinara

Grupa racuna, racun	O P I S	AOP	Tekuca godina	Prethodna godina
1	2	3	4	5
	<b>1. Obicne akcije</b>			
	1.1. Broj obicnih akcija	634	390735	390735
deo 300	1.2. Nominalna vrednost obicnih akcija - ukupno	635	156294	156294
	<b>2. Prioritetne akcije</b>			
	2.1. Broj prioritetnih akcija	636		
deo 300	2.2. Nominalna vrednost prioritetnih akcija - ukupno	637		
300	<b>3. SVEGA -nominalna vrednost akcija (635+637=623)</b>	<b>638</b>	<b>156294</b>	<b>156294</b>

## VI POTRAZIVANJE I OBAVEZE

- iznosi u hiljadama dinara

Grupa racuna, racun	O P I S	AOP	Tekuca godina	Prethodna godina
1	2	3	4	5
20	1. Potrazivanja po osnovu prodaje (stanje na kraju godine 639 <= 016)	639	26016	17374
43	2. Obaveze iz poslovanja (stanje na kraju godine 640 <= 119)	640	61035	60110
deo 228	3. Potrazivanja u toku godine od drustava za osiguranje za naknadu stete (dugovni promet bez pocetnog stanja)	641		
27	4. Porez na dodatu vrednost - prethodni porez (godisnji iznos po poreskim prijavama)	642	21131	25767
43	5. Obaveze iz poslovanja (potrazni promet bez pocetnog stanja)	643	359532	471583
450	6. Obaveze za neto zarade i naknade zarada (potrazni promet bez pocetnog stanja)	644	50195	51355
451	7. Obaveze za porez na zarade i naknade zarada na teret zaposlenog (potrazni promet bez pocetnog stanja)	645	6634	7833
452	8. Obaveze za doprinose na zarade i naknade zarada na teret zaposlenog (potrazni promet bez pocetnog stanja)	646	13098	12235
461, 462 i 723	9. Obaveze za dividende, ucesce u dobitku i licna primanja poslodavca (potrazni promet bez pocetnog stanja)	647		
465	10. Obaveze prema fizickim licima za naknade po ugovorima (potrazni promet bez pocetnog stanja)	648		
47	11. Obaveze za PDV (godisnji iznos po poreskim prijavama)	649	103996	103428
	<b>12. Kontrolni zbir (od 639 do 649)</b>	<b>650</b>	<b>641637</b>	<b>749685</b>

## VII DRUGI TROSKOVI I RASHODI

- iznosi u hiljadama dinara

Grupa racuna, racun	O P I S	AOP	Tekuca godina	Prethodna godina
1	2	3	4	5
513	1. Troškovi goriva i energije	651	12282	13820
520	2. Troškovi zarada i naknada zarada (bruto)	652	69917	71202
521	3. Troškovi poreza i doprinosa na zarade i naknade zarada na teret poslodavca	653	12237	12444
522, 523, 524 i 525	4. Troškovi naknada fizickim licima (bruto) po osnovu ugovora	654	2837	2903
526	5. Troškovi naknada clanovima upravnog i nadzornog odbora (bruto)	655	269	1105
529	6. Ostali licni rashodi i naknade	656	4955	8224
53	7. Troškovi proizvodnih usluga	657	36475	41550
533, deo 540 i deo 525	8. Troškovi zakupnina	658		
deo 533, deo 540 i deo 525	9. Troškovi zakupnina zemljista	659		
536, 537	10. Troškovi istrazivanja i razvoja	660		
540	11. Troškovi amortizacije	661	27336	32569
552	12. Troškovi premija osiguranja	662	509	635
553	13. Troškovi platnog prometa	663	2567	12158

Grupa racuna, racun	O P I S	AOP	Tekuca godina	Prethodna godina
1	2	3	4	5
554	14. Troškovi članarina	664	459	252
555	15. Troškovi poreza	665	713	4290
556	16. Troškovi doprinosa	666		
562	17. Rashodi kamata	667	17046	0
deo 560, deo 561 i 562	18. Rashodi kamata i deo finansijskih rashoda	668	18760	12822
deo 560, deo 561 i deo 562	19. Rashodi kamata po kreditima od banaka i dfo	669	15913	0
deo 579	20. Rashodi za humanitarne, kulturne, zdravstvene, obrazovne, naučne i verske namene, za zaštitu čovekove sredine i za sportske namene	670	10	306
	<b>21. Kontrolni zbir (od 651 do 670)</b>	<b>671</b>	<b>222285</b>	<b>214280</b>

## VIII DRUGI PRIHODI

- iznosi u hiljadama dinara

Grupa racuna, racun	O P I S	AOP	Tekuca godina	Prethodna godina
1	2	3	4	5
60	1. Prihodi od prodaje robe	672	64026	64104
640	2. Prihodi od premija, subvencija, dotacija, regresa, kompenzacija i povracaja poreskih dazbina	673	208	500
641	3. Prihodi po osnovu uslovljenih donacija	674		
deo 650	4. Prihodi od zakupnina za zemljište	675		
651	5. Prihodi od članarina	676		
deo 660, deo 661, 662	6. Prihodi od kamata	677	70	167
deo 660, deo 661 i deo 662	7. Prihodi od kamata po racunima i depozitima u bankama i ostalim finansijskim organizacijama	678	70	167
deo 660, deo 661 i deo 669	8. Prihodi na osnovu dividendi i ucesca u dobitku	679		
	<b>9. Kontrolni zbir (672 do 679)</b>	<b>680</b>	<b>64374</b>	<b>64938</b>

## IX OSTALI PODACI

- iznosi u hiljadama dinara

O P I S	AOP	Tekuca godina	Prethodna godina
1	2	3	4
1. Obaveze za akcize (prema godisnjem obracunu akciza)	681		
2. Obracunate carine i druge uvozne dazbine (ukupan godisnji iznos prema obracunu)	682		
3. Kapitalne subvencije i druga drzavna dodeljivanja za izgradnju i nabavku osnovnih sredstava i nematerijalnih ulaganja	683		
4. Drzavna dodeljivanja za premije, regres i pokrice tekucih troškova poslovanja	684		
5. Ostala drzavna dodeljivanja	685		
6. Primljene donacije iz inostranstva i druga bespovratna sredstva u novcu ili naturi od inostranih pravnih i fizickih lica	686		
7. Licna primanja preduzetnika iz neto dobitka (popunjavaju samo preduzetnici)	687		
<b>8. Kontrolni zbir ( od 681 do 687)</b>	<b>688</b>		

## X RAZGRANIČENI NEGATIVNI NETO EFEKTI UGOVORENE VALUTNE KLAUZULE I KURSNIH RAZLIKA

- iznosi u hiljadama dinara

OPIS	AOP	Tekuca godina	Prethodna godina
1	2	3	4
1. Početno stanje razgraničenog neto efekta ugovorene valutne klauzule	689		
2. Razgraničeni neto efekat ugovorene valutne klauzule	690		
3. Srazmerni deo ukinutog razgraničenog neto efekta ugovorene valutne klauzule	691		
4. Preostali iznos razgraničenog neto efekta ugovorene valutne klauzule (red. br. 1 + red. br. 2 - red. br. 3)	692		
5. Početno stanje razgraničenog neto efekta kursnih razlika	693	72964	69645
6. Razgraničeni neto efekat kursnih razlika	694	1880	21487
7. Srazmerni deo ukinutog razgraničenog neto efekta kursnih razlika	695	16950	18168
8. Preostali iznos razgraničenog neto efekta kursnih razlika (red.br. 5 + red.br. 6 - red.br. 7)	696	57894	72964

## XI RAZGRANIČENI POZITIVNI NETO EFEKTI UGOVORENE VALUTNE KLAUZULE I KURSNIH RAZLIKA

- iznosi u hiljadama dinara

OPIS	AOP	Tekuca godina	Prethodna godina
1	2	3	4
1. Početno stanje razgraničenog neto efekta ugovorene valutne klauzule	697		
2. Razgraničeni neto efekat ugovorene valutne klauzule	698		
3. Srazmerni deo ukinutog razgraničenog neto efekta ugovorene valutne klauzule	699		
4. Preostali iznos razgraničenog neto efekta ugovorene valutne klauzule (red. br. 1 + red. br. 2 - red. br. 3)	700		
5. Početno stanje razgraničenog neto efekta kursnih razlika	701		
6. Razgraničeni neto efekat kursnih razlika	702		
7. Srazmerni deo ukinutog razgraničenog neto efekta kursnih razlika	703		
8. Preostali iznos razgraničenog neto efekta kursnih razlika (red.br. 5 + red.br. 6 - red.br. 7)	704		

U Beogradu dana 27.2. 2014. godineLice odgovorno za sastavljanje  
finansijskog izveštaja



Zakonski zastupnik



Obrazac propisan Pravilnikom o sadržini i formi obrazaca finansijskih izveštaja za privredna društva, zadruge, druga pravna lica i preduzetnike ("Službeni glasnik RS", br.114/06, 5/07, 119/08, 2/10, 101/12, 118/12 i 3/2014)



**ENERGOPROJEKT - ENERGOPROJEKT a.d.**

**NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE  
ZA 2013. GODINU**

Beograd, 2014. godine

**Sadržaj**

<b>1. OSNOVNI PODACI O DRUŠTVU .....</b>	<b>5</b>
<b>2. UPRAVLJAČKA STRUKTURA.....</b>	<b>6</b>
<b>3. VLASNIČKA STRUKTURA .....</b>	<b>6</b>
<b>4. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU FINANSIJSKIH IZVEŠTAJA .....</b>	<b>6</b>
<b>5. RAČUNOVODSTVENA NAČELA.....</b>	<b>10</b>
<b>6. GREŠKE IZ PRETHODNOG PERIODA, MATERIJALNOST GREŠKE I KOREKCIJA POČETNOG STANJA .....</b>	<b>11</b>
<b>7. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA .....</b>	<b>12</b>
7.1. Procenjivanje.....	13
7.2. Efekti kurseva stranih valuta .....	14
7.3. Prihodi .....	15
7.4. Rashodi.....	16
7.5. Kamata i drugi troškovi pozajmljivanja .....	16
7.6. Porez na dobitak .....	17
7.7. Nematerijalna ulaganja.....	18
7.8. Nekretnine, postrojenja i oprema .....	20
7.9. Finansijski lizing .....	20
7.10. Amortizacija nematerijalne imovine, nekretnina, postrojenja i opreme.....	21
7.11. Umanjenje vrednosti nematerijalne imovine, nekretnina, postrojenja i opreme.....	22
7.12. Investicione nekretnine .....	23
7.13. Zalihe.....	24
7.14. Stalna sredstva namenjena prodaji.....	25
7.15. Finansijski instrumenti .....	26
7.16. Gotovina i gotovinski ekvivalenti .....	29
7.17. Kratkoročna potraživanja .....	29
7.18. Finansijski plasmani .....	30
7.19. Obaveze .....	31
7.20. Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna imovina .....	32
7.21. Naknade zaposlenima.....	34
<b>8. FINANSIJSKI RIZICI I UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA U DRUŠTVU .....</b>	<b>35</b>
8.1. Kreditni rizik .....	37
8.2. Tržišni rizik .....	39
8.3. Rizik likvidnosti .....	42
8.4. Upravljanje rizikom kapitala.....	43

<b>9. BILANS USPEHA .....</b>	<b>44</b>
9.1. Prihodi od prodaje .....	44
9.2. Prihodi od aktiviranja učinaka i robe .....	45
9.3. Prihodi od povećanja/(smanjenja) vrednosti zaliha učinaka.....	46
9.4. Ostali poslovni prihodi .....	46
9.5. Nabavna vrednost prodane robe.....	46
9.6. Troškovi materijala .....	47
9.7. Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi .....	47
9.8. Troškovi amortizacije.....	48
9.9. Troškovi rezervisanja .....	49
9.10. Troškovi proizvodnih usluga.....	52
9.11. Nematerijalni troškovi.....	53
9.12. Finansijski prihodi.....	54
9.13. Finansijski rashodi.....	55
9.14. Ostali prihodi.....	56
9.15. Ostali rashodi.....	57
9.16. Dobitak pre oporezivanja .....	58
9.17. Porez na dobitak i neto dobitak.....	59
9.18. Neto dobitak po akciji .....	59
<b>10. BILANS STANJA .....</b>	<b>60</b>
10.1. Nematerijalna ulaganja.....	60
10.2. Nekretnine, postrojenja i oprema .....	61
10.3. Investicione nekretnine .....	62
10.4. Dugoročni finansijski plasmani.....	63
10.5. Zalihe i dati avansi .....	64
10.6. Kratkoročna potraživanja .....	65
10.7. Kratkoročni finansijski plasmani .....	66
10.8. Gotovina i gotovinski ekvivalenti .....	67
10.9. Porez na dodatu vrednost i aktivna vremenska razgraničenja .....	67
10.10. Promene na kapitalu .....	69
10.11. Osnovni kapital .....	70
10.12. Rezerve .....	70
10.13. Revalorizacije rezerve, nerealizovani dobitci i gubici po osnovu hartija od vrednosti raspoloživih za prodaju.....	70
10.14. Neraspoređeni dobitak .....	71
10.15. Otkupljene sopstvene akcije.....	72
10.16. Dugoročna rezervisanja.....	72
10.17. Dugoročni krediti .....	72
10.18. Ostale dugoročne obaveze.....	73
10.19. Obaveze po osnovu dugoročnog lizinga .....	74

10.20. Kratkoročne finansijske obaveze .....	74
10.21. Obaveze iz poslovanja.....	75
10.22. Ostale kratkoročne obaveze .....	75
10.23. Obaveze po osnovu poreza na dodatu vrednost, ostalih javnih prihoda i pasivna vremenska razgraničenja .....	76
10.24. Odložene poreske obaveze i odložena poreska sredstva.....	77
10.25. Usaglašavanje potraživanja i obaveza.....	78
10.26. Vanbilansna aktiva i vanbilansna pasiva .....	80
<b>11. HIPOTEKE UPISANE NA TERET I U KORIST DRUŠTVA .....</b>	<b>81</b>
<b>12. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM STRANAMA .....</b>	<b>82</b>
<b>13. POTENCIJALNE OBAVEZE I POTENCIJALNA SREDSTVA.....</b>	<b>83</b>
<b>14. DOGAĐAJI NAKON DATUMA BILANSA STANJA.....</b>	<b>85</b>

## 1. OSNOVNI PODACI O DRUŠTVU

### ENERGOPROJEKT-ENERGODATA a.d.

#### Opšti podaci o Društvu

<i>Sedište</i>	Beograd, Bulevar Mihaila Pupina 12
<i>Matični broj</i>	07023081
<i>Šifra i naziv delatnosti</i>	2620, proizvodnja računara i periferne opreme
<i>Poreski identifikacioni broj</i>	101682144

Relevantne pravne činjenice vezane za istorijat Društva su sledeće:

ENERGOPROJEKT-ENERGODATA je akcionarsko društvo. Registrovano je kod Agencije za privredne registre, Registar privrednih društava broj BD 8044.

Društvo je osnovano 1968. godine i radilo u sastavu IRC-a Energoprojekta, a od 01.01.1979. godine posluje kao RO Energoprojekt-Energodata sa dva OOUR-a i Radnom zajednicom. Od 1990. godine posluje kao MDD Energoprojekt-Energodata, a od 2002. godine kao Energoprojekt-Energodata a.d..

Shodno registraciji u Agenciji za Privredne registre, pretežna delatnost Društva je proizvodnja računara i periferne opreme. Preciznije, osnovna delatnost Društva se odnosi na razvoj, projektovanje, proizvodnju i inženjering informacionih sistema.

Procenat vlasništva Društva u zavisnim društvima je prikazan u narednoj tabeli.

<i>Učešće u kapitalu zavisnih pravnih lica</i>	
<i>ENERGODATA MONTENEGRO doo</i>	<i>100% vlasništva</i>

Društvo je, shodno kriterijumima preciziranim Zakonom o računovodstvu i reviziji, razvrstano u srednje pravno lice.

U Društvu je prosečan broj zaposlenih radnika, na osnovu stanja krajem svakom meseca, iznosio:

- 2013. godine 66 i
- 2012. godine: 68 radnika.

Godišnji finansijski izveštaji koji su predmet ovih Napomena su pojedinačni finansijski izveštaji Društva i odobreni su od strane Odbora direktora dana 27.02.2014. godine na XLVI sednici. Odobreni finansijski izveštaji mogu naknadno biti izmenjeni u skladu sa važećim propisima.

## **2. UPRAVLJAČKA STRUKTURA**

Ključni rukovodeći kadar Društva u 2013. godini sačinjavala su sledeća lica:

- Miloš Milinović - Izvršni Direktor;
- Gradimir Cvetković - Direktor za plan i realizaciju projekata.

## **3. VLASNIČKA STRUKTURA**

Društvo je 96,43% u vlasništvu Energoprojekt-Holding a.d.. Ostali vlasnici su mali akcionari (fizička lica i zbirni račun).

## **4. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU FINANSIJSKIH IZVEŠTAJA**

U Republici Srbiji je Zakon o računovodstvu (»Službeni glasnik RS« broj 62/2013) osnovni pravni akt kojim se preciziraju različita pitanja vezana za obavljanje računovodstvenih aktivnosti.

Prelaznim odredbama Zakona o računovodstvu je predviđeno da se finansijski izveštaji za 2013. godinu sastavljaju u skladu sa odredbama prethodnog Zakona o računovodstvu i reviziji ("Službeni glasnik RS", br. 46/2006, 111/2009 i 99/2011 – u daljem tekstu: prethodni Zakon). Prethodnim Zakonom je predviđeno da su pravna lica i preduzetnici dužni da vođenje poslovnih knjiga, priznavanje i procenjivanje imovine i obaveza, prihoda i rashoda, sastavljanje, prikazivanje, dostavljanje i obelodanjivanje vrše u skladu sa:

- zakonskom regulativom;
- profesionalnoj regulativom; i
- internoj regulativom.

Pod zakonskom regulativom se podrazumevaju zakoni i podzakonski propisi doneti za izvršavanje zakona.

Pri izradi finansijskih izveštaja Društva, između ostalih, uvaženi su sledeći zakoni i podzakonski propisi:

- Zakon o računovodstvu (»Službeni glasnik RS« broj 62/2013);
- Prethodni Zakon o računovodstvu i reviziji (»Službeni glasnik RS« broj 46/2006, 111/2009 i 99/2011);
- Zakon o porezu na dobit pravnih lica (»Službeni glasnik RS« broj 25/2001, 80/2002, 43/2003, 84/2004, 18/2010, 101/2011 i 119/2012, 47/2013 i 108/2013);
- Zakon o porezu na dodatu vrednost (»Službeni glasnik RS« broj 84/2004, 86/2004, 61/2005, 61/2007, 93/2012, 108/2013 i 6/2014);
- Pravilnik o sadržini i formi obrazaca finansijskih izveštaja za privredna društva, zadruge, druga pravna lica i preduzetnike (»Službeni glasnik RS« broj 114/2006, 5/2007, 119/2008, 2/2010, 101/12 i 118/12);
- Pravilnik o kontnom okviru i sadržini računa u Kontnom okviru za privredna društva, zadruge, druga pravna lica i preduzetnike (»Službeni glasnik RS« broj 114/2006, 119/2008, 9/2009, 4/2010, 3/2011 i 101/2012);
- Pravilnik o izmenama i dopunama pravilnika o Kontnom okviru za privredna društva, zadruge, druga pravna lica i preduzetnike (»Službeni glasnik RS« 114/2006, 119/2008, 9/2009, 4/2010 i 3/2011 i 101/2012);
- Pravilnik o sadržaju poreskog bilansa i drugim pitanjima od značaja za način utvrđivanja poreza na dobit pravnih lica (»Službeni glasnik RS« broj 99/2010, 8/2011, 13/2012, 8/2013 i 20/2014);
- Pravilnik o sadržaju poreske prijave za obračun poreza na dobit pravnih lica (»Službeni glasnik RS« broj 99/2010 i 8/2013);
- Pravilnik o načinu razvrstavanja stalnih sredstava po grupama i načinu utvrđivanja amortizacije za poreske svrhe (»Službeni glasnik RS« broj 116/2004 i 99/2010).
- Pravilnik o transfernim cenama i metodama koje se po principu „van dohvata ruke“ primenjuju kod utvrđivanja cene transakcija među povezanim licima (»Službeni glasnik RS« broj 61/2013),

- Pravilnik o izmenama i dopunama Pravilnika o transfernim cenama i metodama koje se po principu „van dohvata ruke“ primenjuju kod utvrđivanja cene transakcija među povezanim licima (»Službeni glasnik RS« broj 8/2014).

**Profesionalna regulativa** se prvenstveno odnosi na:

- Okvir za pripremanje i prezentaciju finansijskih izveštaja (u nastavku: Okvir),
- Međunarodne računovodstvene standarde (u nastavku: MRS),
- Međunarodne standarde finansijskog izveštavanja (u nastavku: MSFI) i
- Tumačenja koje je doneo Komitet za tumačenje međunarodnog finansijskog izveštavanja.

Rešenjem Ministra finansija Republike Srbije, objavljenom u »Službenom glasniku RS«, br. 77/2010 od 25. oktobra 2010. godine, utvrđeni su prevodi osnovnih tekstova MRS i MSFI koje čine MRS, odnosno MSFI izdati od Odbora za međunarodne računovodstvene standarde do 1. januara 2009. godine, kao i tumačenja izdata od Komiteta za tumačenje računovodstvenih standarda do 1. januara 2009. godine, u obliku u kojem su izdati, odnosno usvojeni.

*Napominjemo da u pojedinim slučajevima, pri izradi finansijskih izveštaja Društva, nisu u potpunosti uvažene sve relevantne odredbe MRS/MSFI i Tumačenja. Razlozi za iznetu konstataciju su prvenstveno posledica nepotpune usaglašenosti, s jedne strane, zakonske regulative, a sa druge strane, profesionalne regulative. Otuda, kako je zakonska regulativa u predmetnom kontekstu primarna, finansijski izveštaji u pojedinim aspektima odstupaju od profesionalne regulative.*

Računovodstveni propisi Republike Srbije, a time i prezentovani finansijski izveštaji Društva, odstupaju od MSFI u sledećem:

- Finansijski izveštaji se u Republici Srbiji za 2013. godinu, shodno Zakonu o računovodstvu (»Službeni glasnik RS« broj 62/2013) prikazuju u formatu propisanim Pravilnikom o sadržini i formi obrazaca finansijskih izveštaja za privredna društva, zadruge, druga pravna lica i preduzetnike (»Službeni glasnik RS« broj 114/2006, 5/2007, 119/2008, 2/2010, 101/12 i 118/12), koji odstupaju od prezentacije i naziva pojedinih finansijskih izveštaja opšte namene, kao i od načina prikazivanja određenih bilansnih pozicija kako to predviđa Revidirani MRS 1 - „Prezentacija finansijskih izveštaja“ i

- Vanbilansna sredstva i vanbilansne obaveze su prikazana na obrascu bilansa stanja, a ove stavke, po profesionalnoj regulativi, ne predstavljaju ni sredstva ni obaveze Društva.

Pored navedenog, odstupanja nastaju i kao posledica vremenske razlike između objavljivanja Standarda i Tumačenja, koja su podložna kontinuiranim promenama, i momenta kada ti Standardi i Tumačenja postanu važeći u Republici Srbiji. Tako, na primer, odstupanja od profesionalne regulative nastaju kao posledica toga što objavljeni Standardi i Tumačenja, koji su stupili na snagu, još nisu u Republici Srbiji zvanično prevedeni i usvojeni; kao posledica toga što objavljeni Standardi i Tumačenja još nisu stupili na snagu; ili kao posledica drugih razloga na koje Društvo nema mogućnost uticaja.

U skladu sa odredbama Pravilnika o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva, zadruge, druga pravna lica i preduzetnike ("Službeni glasnik RS", br. 114/2006, 119/2008, 9/2009, 4/2010, 3/2011, 101/2012 i 118/2013), kod sastavljanja finansijskih izveštaja za 2008/2009/2010/2012/2013. godinu, Društvo je odlučilo da neto efekat obračunate ugovorene valutne klauzule po osnovu dugoročnih potraživanja i obaveza u dinarima sa valutnom klauzulom, kao i neto efekat obračunatih kursnih razlika sa stanjem na taj dan po osnovu dugoročnih potraživanja i obaveza u stranoj valuti, ne iskaže u prihodima odnosno rashodima tekućeg perioda. Neto efekat obračunate ugovorene valutne klauzule, kao i neto efekat obračunatih kursnih razlika, formiranih na napred navedeni način, iskazani su u okviru ostalih aktivnih /pasivnih/ vremenskih razgraničenja na dan 31. decembra 2013. godine.

Srazmerni iznosi razgraničenih efekata obračunate ugovorene valutne klauzule, kao i razgraničenih kursnih razlika prenose se na račune finansijskih rashoda, odnosno prihoda na dan dospeća obaveze, odnosno potraživanja po osnovu kojih su obračunati.

Navedeni tretman odstupa od zahteva MRS 21 "Efekti promena deviznih kurseva i MRS 39 "Finansijski instrumenti: priznavanje i odmeravanje".

Od pravnih akata koji predstavljaju internu regulativu Društva, pri sastavljanju finansijskih izveštaja korišćen je aktuelni Pravilnik o računovodstvu i računovodstvenim politikama Društva, koji je donet 05.02.2013. godine. Pored navedenog, korišćena su i druga interna akta Društva, kao što je, na primer, Kolektivni ugovor Društva.

Finansijski izveštaji Društva za 2013. godinu prikazani su u formi i sadržini koja je precizirana Pravilnikom o sadržini i formi obrazaca finansijskih izveštaja za privredna društva, zadruge, druga pravna lica i preduzetnike. Ovim Pravilnikom je, pored ostalog, propisana sadržina pozicija u obrascima Bilansa stanja, Bilansa uspeha, Izveštaja o tokovima gotovine, Izveštaja o promenama na kapitalu, Napomena uz finansijske izveštaje i Statističkog aneksa; za privredna društva, zadruge, druga pravna lica i preduzetnike koji poslovne knjige vode po sistemu dvojnog knjigovodstva.

Pravilnikom je, takođe, precizirano da se podaci u Bilansu stanja, Bilansu uspeha, Izveštaju o tokovima gotovine, Izveštaju o promenama na kapitalu i Statističkom aneksu upisuju u hiljadama dinara, a da se broj zaposlenih radnika upisuje u celom broju; što je uvaženo i u objašnjenjima prezentovanim kroz ove Napomene.

## 5. RAČUNOVODSTVENA NAČELA

Pri sastavljanju finansijskih izveštaja Društva uvažena su sledeća načela:

- Načelo stalnosti,
- Načelo doslednosti,
- Načelo opreznosti,
- Načelo suštine iznad forme,
- Načelo uzročnosti prihoda i rashoda i
- Načelo pojedinačnog procenjivanja.

Uvažavanjem načela stalnosti, finansijski izveštaji se sastavljaju pod pretpostavkom da imovinski, finansijski i prinosni položaj Društva, kao i ekonomska politika zemlje i ekonomske prilike u okruženju, omogućavaju poslovanje u neograničeno dugom roku („*Going Concern*“ princip).

Načelo doslednosti podrazumeva da se način procenjivanja stanja i promena na imovini, obavezama, kapitalu, приходima, rashodima i rezultatu poslovanja, to jest da se način procenjivanja bilansnih pozicija Društva, ne menja u dužem vremenskom razdoblju. Ako, na primer, zbog usaglašavanja sa zakonskom i profesionalnom regulativom, do promene ipak dođe, obrazlaže se razlog promene, a efekat promene se iskazuje shodno zahtevima iz profesionalne regulative vezanim za promenu načina procenjivanja.

Načelo opreznosti podrazumeva uključivanje određenog nivoa opreza pri sastavljanju finansijskih izveštaja Društva, koje treba da rezultira da imovina i prihodi nisu precenjeni, a da obaveze i troškovi nisu potcenjeni. Međutim, uvažavanje načela opreznosti ne treba razumeti na način svesnog, nerealnog umanjenja prihoda i kapitala Društva; to jest svesnog, nerealnog uvećanja rashoda i obaveza Društva. Naime, u Okviru za pripremu i prezentaciju finansijskih izveštaja je potencirano da uvažavanje načela opreznosti ne sme da ima za posledicu značajno stvaranje skrivenih rezervi, namerno umanjenje imovine ili prihoda, ili namerno preuveličavanje obaveza ili troškova, jer u tom slučaju finansijski izveštaji ne bi bili neutralni i, stoga, ne bi bili pouzdani.

Načelo suština iznad forme podrazumeva da pri evidentiranju transakcija Društva, a time, posledično, i pri sastavljanju finansijskih izveštaja, računovodstveno obuhvatanje treba da se vrši u skladu sa suštinom transakcija i njihovom ekonomskom realnošću, a ne samo na osnovu njihovog pravnog oblika.

Uvažavanjem načela uzročnosti prihoda i rashoda, priznavanje efekata transakcija i drugih događaja u Društvu nije vezano za momenat kada se gotovina ili gotovinski ekvivalenti, po osnovu tih transakcija i događaja, prime ili isplate, već se vezuju za momenat kada se dogode. Takvim pristupom omogućeno je da se korisnici finansijskih izveštaja ne informišu samo o prošlim transakcijama Društva koje su prouzrokovale isplatu i primanja gotovine, već i o obavezama Društva da isplati gotovinu u budućnosti, kao i o resursima koji predstavljaju gotovinu koje će Društvo primiti u budućnosti. Drugim rečima, uvažavanjem načela uzročnosti prihoda i rashoda obezbeđuje se informisanje o prošlim transakcijama i drugim događajima na način koji je najupotrebljiviji za korisnike pri donošenju ekonomskih odluka.

Načelo pojedinačnog procenjivanja podrazumeva da eventualna grupna procenjivanja različitih bilansnih pozicija Društva (na primer, imovine ili obaveza), radi racionalizacije, proističu iz njihovog pojedinačnog procenjivanja.

## **6. GREŠKE IZ PRETHODNOG PERIODA, MATERIJALNOST GREŠKE I KOREKCIJA POČETNOG STANJA**

Greške iz prethodnog perioda su izostavljeni ili pogrešno iskazani podaci iz finansijskih izveštaja Društva za jedan ili više perioda koji proizilaze iz neupotrebljavanja ili pogrešne upotrebe pouzdanih informacija koje su bile

dostupne kada su finansijski izveštaji za date periode bili odobreni za izdavanje i za koje se moglo razumno očekivati da budu dobijene i uzete u obzir pri sastavljanju i prezentaciji tih finansijskih izveštaja.

Materijalno značajna greška otkrivena u tekućem periodu, koja se odnosi na prethodni period je ona greška koja ima značajan uticaj na finansijske izveštaje jednog ili više prethodnih perioda i zbog koje se ti finansijski izveštaji ne mogu više smatrati pouzdanim.

Društvo vrši retrospektivnu korekciju *materijalno značajnih grešaka* u prvom setu finansijskih izveštaja odobrenom za objavljivanje nakon otkrivanja tih grešaka, tako što će prepraviti uporedne iznose za prezentovan(e) raniji(e) period(e) u kojem (ima) su se greške dogodile; ili, ako se greška dogodila pre najranijeg prezentovanog prethodnog perioda, prepraviti početna stanja sredstava, obaveza i kapitala za najraniji prezentovani prethodni period.

Ako je neizvodljivo utvrditi efekat greške iz određenog perioda na uporedne informacije za jedan ili više prezentovanih prethodnih perioda, Društvo prepravlja početna stanja sredstava, obaveza i kapitala za najraniji period za koji je retrospektivno prepravljavanje podataka izvodljivo (što može biti tekući period).

Naknadno *ustanovljene greške koje nisu materijalno značajne* ispravljaju se na teret rashoda, odnosno u korist prihoda perioda u kojem su greške identifikovane.

Materijalnost greške se procenjuje shodno relevantnim odredbama iz Okvira za pripremu i prezentaciju finansijskih izveštaja, po kojima materijalnost implicira da izostavljanje, ili pogrešno knjigovodstveno evidentiranje poslovne transakcije, može uticati na ekonomske odluke korisnika donete na osnovu finansijskih izveštaja. U Društvu će se materijalnost određivati shodno visini greške u odnosu na ukupni prihod. Materijalno značajna greška smatra se greška koja je u pojedinačnom iznosu ili u kumulativnom iznosu sa ostalim greškama veća od 1,5% ostvarenog ukupnog prihoda Društva u prethodnoj godini.

## **7. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA**

Osnovne računovodstvene politike primenjene za sastavljanje ovih finansijskih izveštaja navedene su u daljem tekstu. Ove politike su konzistentno primenjene na sve prikazane godine, osim ako nije drugačije naznačeno.

Značajne računovodstvene politike primenjene na finansijske izveštaje koji su predmet ovih Napomena, a koje su izložene u nastavku, prvenstveno su zasnovane na Pravilniku o računovodstvu i računovodstvenim politikama Društva. Ako pojedini knjigovodstveni aspekti nisu jasno precizirani Pravilnikom, primenjene računovodstvene politike su zasnovane na važećoj zakonskoj, profesionalnoj i internoj regulativi.

Od opštih podataka napominjemo da je, u skladu sa MRS 21, funkcionalna valuta i valuta za prezentaciju u finansijskim izveštajima Društva dinar. Pored podataka za tekuću godinu, u finansijskim izveštajima Društva su kao uporedni podaci iskazani podaci iz finansijskih izveštaja za 2012. godinu.

Pri sastavljanju finansijskih izveštaja uvažene su relevantne odredbe MRS 10, koje se odnose na događaje koji nastaju od datuma bilansa stanja do datuma kada su finansijski izveštaji odobreni za objavljivanje. Preciznije, za efekte događaja koji pružaju dokaz o okolnostima koje su postojale na datum bilansa stanja, korigovani su već priznati iznosi u finansijskim izveštajima Društva, kako bi se odrazili korektivni događaji posle bilansa stanja; a za efekte događaja koji ukazuju na okolnosti koje su nastale posle datuma bilansa stanja, nisu vršene korekcije priznatih iznosa, već se, u slučaju da ih je bilo, u ovim Napomenama vrši obelodanjivanje prirode događaja i procena njihovih finansijskih efekata.

## **7.1. Procenjivanje**

Sastavljanje i prikazivanje finansijskih izveštaja, u skladu, kako sa zahtevima profesionalne regulative, tako i sa zahtevima važeće zakonske regulative u Republici Srbiji, zahteva od rukovodstva Društva korišćenje najboljih mogućih procena i razumnih pretpostavki. Iako se, razumljivo, stvarni budući rezultati mogu razlikovati, procene i pretpostavke su zasnovane na informacijama raspoloživim na datum bilansa stanja.

Najznačajnije procene se odnose na utvrđivanje obezvređenja finansijske i nefinansijske imovine, priznavanje odloženih poreskih sredstava i obaveza, utvrđivanje rezervisanja za garancije i definisanje pretpostavki neophodnih za aktuarski obračun dugoročnih naknada zaposlenima po osnovu otpremnina.

U kontekstu procenjivanja, poslovna politika Društva je, ako se fer vrednost značajno razlikuje od knjigovodstvene, da obelodani informacije o fer (pravičnoj) vrednosti aktive i pasive. U Republici Srbiji je čest problem sa pouzdanom

procenom fer vrednosti aktive i pasive usled nedovoljno razvijenog finansijskog tržišta, nedostatka stabilnosti i likvidnosti kod kupovine i prodaje, na primer, finansijske aktive i pasive, i zbog toga što tržišne informacije nisu uvek raspoložive. I pored navedenog, ova problematika u Društvu nije zanemarena, već rukovodstvo vrši kontinuirane procene, uvažavajući rizike, i kada se proceni da je nadoknativa (fer ili upotrebna) vrednost sredstava u poslovnim knjigama Društva precenjena, vrši se ispravka vrednosti.

## 7.2. Efekti kurseva stranih valuta

Transakcije u stranoj valuti, pri početnom priznavanju, evidentiraju se u dinarskoj protivvrednosti, primenom zvaničnog srednjeg kursa koji važi na dan transakcije.

Shodno odredbama MRS 21 - Efekti promene deviznih kurseva, na svaki datum bilansa stanja se monetarne stavke u stranoj valuti (devizna sredstva, potraživanja i obaveze) preračunavaju primenom važećeg kursa, to jest zvaničnog srednjeg kursa na datum bilansa stanja.

Kursne razlike nastale po osnovu transakcija u stranoj valuti (osim za kursne razlike nastale na monetarnim stavkama koje čine deo neto investicija Društva u inostrano poslovanje, a koje se obuhvataju shodno zahtevima iz MRS 21) se priznaju kao prihod ili rashod Društva u periodu u kojem su kursne razlike nastale.

Zvanični srednji kursevi Narodne banke Srbije na dan bilansa stanja, za strane valute koje su korišćene za preračunavanje monetarnih stavki stranih valuta u dinarsku protivvrednost, su prikazane u narednoj tabeli.

### Zvanični srednji kurs Narodne banke Srbije

Valuta	31.12.2013.	31.12.2012.
	<i>Iznos u dinarima</i>	
1 EUR	114.6421	113.7183
1 USD	83.1282	86.1763

### 7.3. Prihodi

U okviru **poslovnih prihoda** najznačajniji su prihodi od prodaje roba, proizvoda i usluga, a kao ostali prihodi mogu da se jave: prihodi od aktiviranja učinaka i robe, povećanje vrednosti zaliha nedovršenih i gotovih proizvoda i nedovršenih usluga (ako je tokom godine došlo do smanjenja navedenih zaliha, za iznos smanjenja se umanjuje ukupan poslovni prihod), prihodi od premija, subvencija, dotacija i sl.; i drugi poslovni prihodi.

*Prihodi od prodaje proizvoda i robe se priznaju kada su kumulativno zadovoljeni sledeći uslovi: Društvo je na kupca prenelo značajne rizike i koristi od vlasništva nad proizvodom i robom, Društvo ne zadržava učešće u upravljanju prodanim proizvodom i robom u meri koja se uobičajeno povezuje sa vlasništvom, niti zadržava kontrolu nad prodanim proizvodom i robom; iznos prihoda se može pouzdano izmeriti, verovatan je priliv ekonomske koristi u Društvo povezane sa tom transakcijom i troškovi koji su nastali ili će nastati u datoj transakciji se mogu pouzdano izmeriti.*

Prihodi od pružanja usluga, shodno relevantnim odredbama MRS 18 - Prihodi, *prihod povezan sa određenom transakcijom se priznaje prema stepenu dovršenosti te transakcije na datum bilansa*. Rezultat transakcije se može pouzdano proceniti: kada se iznos prihoda može pouzdano odmeriti, kada je verovatan priliv ekonomskih koristi vezanih za tu transakciju u Društvo, kada se stepen dovršenosti te transakcije na datum bilansa stanja može pouzdano odmeriti i kada troškovi nastali zbog te transakcije i troškovi završavanja transakcije mogu pouzdano da se odmere.

**Finansijski prihodi** obuhvataju finansijske prihode od zavisnih i drugih povezanih pravnih lica, pozitivne kursne razlike, prihode od kamata i druge oblike finansijskih prihoda.

U okviru **ostalih prihoda**, pored drugih ostalih prihoda, iskazuju se *dobici* koji mogu, ali ne moraju da proisteknu iz uobičajenih aktivnosti Društva. Dobici uključuju, na primer, dobitke od prodaje nekretnina, postrojenja i opreme; po većoj vrednosti od knjigovodstvene u momentu prodaje.

#### 7.4. Rashodi

**Rashodi** predstavljaju odlive ekonomskih koristi tokom datog perioda koji rezultira smanjenjem kapitala društva, osim smanjenja koji se odnosi na raspodelu dobiti vlasnicima ili smanjenja koje je posledica povlačenja iz poslovanja dela kapitala od strane vlasnika. Rashodi se odražavaju kroz odliv sredstava, smanjenje vrednosti sredstava ili povećanje obaveza.

Rashodi obuhvataju poslovne rashode, finansijske rashode i ostale rashode (uključujući i rashode po osnovu obezvređenja imovine).

U **okviru poslovnih rashoda** iskazuje se: nabavna vrednost prodate robe, troškovi materijala, troškovi zarada, troškovi proizvodnih usluga, nematerijalni troškovi, troškovi amortizacije i rezervisanja i dr.

**Finansijski rashodi** obuhvataju finansijske rashode od povezanih pravnih lica, pozitivne kursne razlike, rashode kamata i druge finansijske rashode.

U okviru ostalih rashoda, pored drugih ostalih rashoda, iskazuju se i gubici koji mogu, ali ne moraju, da proisteknu iz uobičajenih aktivnosti Društva. Gubici (na primer, manjkovi ili gubici nastali prodajom sredstava po nižoj vrednosti od knjigovodstvene) predstavljaju smanjenje ekonomskih koristi i, kao takvi, po svojoj prirodi, nisu različiti od drugih rashoda.

#### 7.5. Kamata i drugi troškovi pozajmljivanja

**Troškovi pozajmljivanja** su kamata i drugi troškovi koje Društvo ima u vezi sa pozajmljivanjem sredstava.

Na osnovu relevantnih odredbi MRS 23 - Troškovi pozajmljivanja, kamata i drugi troškovi pozajmljivanja se priznaju kao rashod u periodu u kojem su nastali, osim u slučaju kada su direktno pripisivi sticanju, izgradnji ili proizvodnji određenog sredstva koje se kvalifikuje (sredstvo kojem je potreban značajan vremenski period da bi bilo spremno za svoju nameravanu upotrebu ili prodaju), kada se kamata i drugi troškovi pozajmljivanja kapitalizuju kao deo nabavne vrednosti (cene koštanja) tog sredstva.

## 7.6. Porez na dobitak

**Porez na dobitak** se računovodstveno evidentira kao zbir:

- tekućeg poreza i
- odloženog poreza.

*Tekući porez* je iznos obaveze za plativ (povrativ) porez na dobitak koji se odnosi na oporezivi dobitak (poreski gubitak) za period. Drugim rečima, tekući porez je plativ porez na dobitak koji je utvrđen u poreskoj prijavi za porez na dobitak, u skladu sa poreskim propisima.

*Odloženi porez* se ispoljava u vidu:

- odloženih poreskih sredstava ili
- odloženih poreskih obaveza.

Odloženi porez se knjigovodstveno evidentira na osnovu relevantnih odredbi MRS 12 - Porezi na dobitak, kojima je, između ostalog, precizirano da se *odložena poreska sredstva i odložene poreske obaveze ne diskontuju*.

**Odložena poreska sredstva** su iznosi poreza na dobitak nadoknadivi u budućim periodima koji se odnose na:

- odbitne privremene razlike,
- neiskorišćene poreske gubitke prenete na naredni period i
- neiskorišćeni poreski kredit prenet na naredni period.

Za sredstva koja podležu amortizaciji, odložena poreska sredstva priznaju se za sve odbitne privremene razlike između knjigovodstvene vrednosti sredstava koja podležu amortizaciji i njihove poreske osnovice (vrednosti koji su dodeljeni tim sredstvima za poreske svrhe). Odbitna privremena razlika postoji kada je knjigovodstvena vrednost sredstava manja od njihove poreske osnovice. U tom slučaju se priznaju odložena poreska sredstva, pod uslovom da se proceni da je verovatno da će u budućim periodima postojati oporeziva dobit za čije umanjeње će Društvo moći da iskoristi odložena poreska sredstva.

Odloženo poresko sredstvo po osnovu neiskorišćenih poreskih gubitaka priznaje se samo ukoliko rukovodstvo proceni da će u narednim periodima Društvo imati oporezivu dobit, koja će moći da bude umanjena po osnovu neiskorišćenih poreskih gubitaka.

Odloženo poresko sredstvo po osnovu neiskorišćenog poreskog kredita za ulaganja u osnovna sredstva se priznaje samo do iznosa za koji je verovatno da će u budućim periodima biti ostvarena oporeziva dobit u poreskom bilansu, odnosno obračunati porez na dobit za čije umanjeње će moći da se iskoristi neiskorišćeni poreski kredit.

Odložena poreska sredstva mogu da se priznaju i po drugim osnovama za koje se u Društvu utvrdi da će iznosi poreza na dobitak biti nadoknadivi u budućim periodima (na primer, za rezervisanja za nedospele otpremnine prilikom redovnog odlaska u penziju, koja su određena shodno relevantnim odredbama MRS 19).

**Odložene poreske obaveze** su iznosi poreza na dobitak plativi u budućim periodima u odnosu na oporezive privremene razlike.

Po pitanju sredstava koja podležu amortizaciji, odložene poreske obaveze se priznaju uvek kada postoji oporeziva privremena razlika između knjigovodstvene vrednosti sredstava koja podležu amortizaciji i njihove poreske osnovice. Oporeziva privremena razlika nastaje u slučajevima kada je knjigovodstvena vrednost sredstava veća od njihove poreske osnovice.

Oporeziva privremena razlika utvrđuje se na datum bilansa stanja i utvrđuje se primenom propisane (ili očekivane) poreske stope poreza na dobit Društva na iznos oporezive privremene razlike.

Odložena poreske obaveze mogu da se priznaju i po drugim osnovama za koje se u Društvu utvrdi da će iznosi poreza na dobitak biti plativi u budućim periodima u odnosu na oporezive privremene razlike.

## 7.7. Nematerijalna ulaganja

Nematerijalna ulaganja (imovina) su sredstva bez fizičke suštine, koja se mogu identifikovati, kao što su: licence, koncesije, patenti, ulaganja u razvoj, žigovi i sl. Imovina ispunjava kriterijum mogućnosti identifikovanja kada je: odvojiva, odnosno kada se može odvojiti od Društva i prodati, preneti, licencirati, iznajmiti ili razmeniti, bilo pojedinačno ili zajedno sa povezanim ugovorom, imovinom ili obavezom; ili nastaje po osnovu ugovornih ili drugih zakonskih prava, bez obzira da li su ta prava prenosiva ili odvojiva od Društva ili od drugih prava ili obaveza.

Da bi se nematerijalno ulaganje priznalo, neophodno je da budu ispunjeni zahtevi propisani MRS 38 - Nematerijalna imovina, odnosno:

- da je verovatno da će se buduće ekonomske koristi, pripisive imovini, uliti u Društvo;
- da Društvo ima mogućnost kontrole nad tom imovinom i
- da se nabavna vrednost (cena koštanja) može pouzdano odmeriti.

Knjigovodstveno priznavanje interno generisane nematerijalne imovine je uslovljena procenom da li je rezultanta:

- faze istraživanja ili
- faze razvoja.

Nematerijalna imovina koja proističe *iz istraživanja, ili iz faze istraživanja internog projekta*, se ne priznaje kao nematerijalno ulaganje. Izdaci po osnovu istraživanja, ili izdaci koji nastanu u fazi istraživanja internog projekta, se priznaju kao rashod u periodu u kojem su izdaci nastali.

Cena koštanja interno generisane nematerijalne imovine koja proističe *iz razvoja* (ili iz faze razvoja internog projekta) uključuje sve direktno pripisive troškove neophodne za kreiranje, proizvodnju i pripremu imovine za funkcionisanje na način kako je rukovodstvo Društva predvidelo.

Početno merenje nematerijalnog ulaganja vrši se po nabavnoj vrednosti (ceni koštanja).

Naknadno merenje nematerijalnog ulaganja, nakon početnog priznavanja, vrši se po nabavnoj vrednosti (ceni koštanja) umanjenoj za akumuliranu amortizaciju i akumulirane gubitke od umanjenja vrednosti (shodno relevantnim odredbama MRS 36 - Umanjenje vrednosti imovine).

Amortizacija nematerijalne imovine je uslovljena procenom da li je koristan vek trajanja:

- neograničen ili
- ograničen.

Nematerijalna imovina ne podleže proceni ako se proceni da je koristan vek trajanja neograničen, to jest ako se na osnovu analize svih relevantnih faktora ne može predvideti završetak perioda kada se očekuje da će nematerijalna imovina generisati prilive neto tokova gotovine u Društvo.

## 7.8. Nekretnine, postrojenja i oprema

Kao nekretnine, postrojenja i oprema priznaju se materijalna sredstva koja se koriste u proizvodnji, za isporuku dobara, za pružanje usluga, za iznajmljivanje drugima, ili u administrativne svrhe; i za koja se očekuje da će se koristiti duže od jednog obračunskog perioda.

Navedeno opšte načelo za priznavanje nekretnina, postrojenja i opreme se ne primenjuje samo u slučajevima kada se radi o priznavanju sredstava manje vrednosti (na primer, rezervni delovi i oprema za servisiranje), koji se iskazuju na zalihama. Stavljanjem u upotrebu ovih sredstava njihova se celokupna vrednost prenosi na troškove perioda.

Nekretnine, postrojenja i oprema se priznaju kao sredstvo: ako je verovatno da će se buduće ekonomske koristi povezane sa tim sredstvom prilivati u Društvo i ako se nabavna vrednost (cena koštanja) tog sredstva može pouzdano odmeriti.

Početno merenje nekretnina, postrojenja i opreme vrši se po nabavnoj vrednosti (ceni koštanja), koja obuhvata: nabavnu cenu i sve zavisne troškove nabavke, to jest sve direktno pripisive troškove dovođenja sredstva u stanje funkcionalne pripravnosti.

Naknadno merenje nekretnina, postrojenja i opreme vrši se po nabavnoj vrednosti (ceni koštanja) umanjenoj za akumuliranu amortizaciju i akumulirane gubitke zbog umanjenja vrednosti (shodno MRS 36).

## 7.9. Finansijski lizing

Lizing je sporazum po kojem davalac lizinga prenosi na korisnika lizinga pravo korišćenja sredstva za dogovoreni vremenski period u zamenu za plaćanje ili niz plaćanja.

U slučaju finansijskog lizinga, shodno odredbama MRS 17 - Lizing, korisnik lizinga početno merenje vrši tako što priznaje kao sredstvo i obavezu u svom bilansu stanja, u iznosima koji su na početku trajanja lizinga jednaki fer vrednosti sredstava koja su predmet lizinga, ili po sadašnjoj vrednosti minimalnih plaćanja za lizing, ako je ona niža. *Fer vrednost* je iznos po kojem se predmet lizinga može razmeniti između upoznatih, voljnih strana u okviru nezavisne transakcije.

Prilikom izračunavanja sadašnje vrednosti minimalnih plaćanja za lizing, *diskontna stopa* se generalno utvrđuje na osnovu kamatne stope sadržane u lizingu. Ako se kamatna stopa ne može utvrditi, kao diskontna stopa koristi se inkrementalna kamatna stopa na zaduživanje, to jest očekivana kamatna stopa koju bi Društvo platilo u slučaju pozajmljivanja sredstava na sličan rok i sa sličnim garancijama za kupovinu sredstava koje je predmet lizinga.

Svi inicijalni direktni troškovi korisnika lizinga dodaju se iznosu koji je priznat kao sredstvo.

Po pitanju naknadnog merenja, minimalna plaćanja lizinga treba podeliti između finansijskih troškova i smanjenja neizmirene obaveze. Finansijski trošak se alocira na periode tokom trajanja lizinga, tako da se ostvaruje konstantna periodična kamatna stopa na preostali saldo obaveze.

#### **7.10. Amortizacija nematerijalne imovine, nekretnina, postrojenja i opreme**

Amortizacijom se iznos sredstava (nematerijalnih sredstava, nekretnina, postrojenja i opreme) koji se amortizuje vremenski alocira u toku korisnog veka trajanja sredstava.

Koristan vek trajanja sredstva se u Društvu određuje primenom vremenskog metoda, tako da se koristan vek trajanja sredstava može razumeti kao vremenski period tokom kojeg se očekuje da je sredstvo raspoloživo Društvu za upotrebu i korišćenje.

Iznos koji se amortizuje, odnosno nabavna vrednost ili drugi iznos koji zamenjuje tu vrednost u finansijskim izveštajima Društva se sistematski alocira tokom korisnog veka trajanja sredstava.

Za sredstvo pribavljeno putem finansijskog lizinga, amortizacija se obračunava kao i za druga sredstva, osim kada se ne zna da li će Društvo steći pravo vlasništva nad tim sredstvom, kada se sredstvo u potpunosti amortizuje u kraćem periodu od trajanja lizinga i korisnog veka trajanja.

Amortizacija se vrši primenom metoda pravolinijskog otpisa (proporcionalna metoda), a obračun amortizacije počinje kada sredstvo postane raspoloživo za upotrebu, odnosno kada se nalazi na lokaciji i u stanju spremnom za poslovanje na način kako je to predviđeno u Društvu.

Amortizacija se ne obračunava za sredstva koja vremenom ne gube na vrednosti (na primer, umetnička dela) ili sredstva koja imaju neograničeni vek trajanja.

Za potrebe sastavljanja poreskog bilansa, to jest za poreske svrhe, amortizacija sredstava se vrši prema važećim zakonskim propisima.

#### **7.11. Umanjenje vrednosti nematerijalne imovine, nekretnina, postrojenja i opreme**

Na svaki datum bilansa stanja se od strane kompetentnih osoba, iz ili van Društva, proverava da li postoje indicije da je knjigovodstvena vrednost nekog sredstva (nematerijalnog sredstva, nekretnina, postrojenja i opreme) umanjena, to jest da li knjigovodstvena vrednost premašuje nadoknadivi iznos tog sredstva.

Ako naznake o umanjenju vrednosti postoje, shodno relevantnim odredbama MRS 36, vrši se procena nadoknadivog iznosa tog sredstva.

Nadoknadivi iznos je viša vrednost od:

- fer vrednosti, umanjena za troškove prodaje; i
- upotrebne vrednosti.

*Fer vrednost umanjena za troškove prodaje* je očekivana neto prodajna cena tog sredstva, odnosno to je iznos koji se može dobiti prodajom nekog sredstva u nezavisnoj transakciji između upoznatih, voljnih strana, umanjena za troškove otuđenja.

*Upotrebna vrednost* je sadašnja vrednost procenjenih budućih novčanih tokova za koje se očekuje da će nastati iz kontinuirane upotrebe imovine kroz njen koristan vek trajanja, te prodaje na kraju veka trajanja. Diskontna stopa koja se koristi pri utvrđivanju sadašnje vrednosti odražava tekuće tržišne procene vremenske vrednosti novca, kao i rizike specifične za to sredstvo.

Nadoknadivi iznos se procenjuje za svako zasebno sredstvo ili, ako to nije moguće, za jedinicu koja generiše gotovinu kojoj to sredstvo pripada. Jedinica koja generiše gotovinu je najmanja prepoznatljiva grupa sredstava koja generiše prilive gotovine koji su u najvećoj meri nezavisni od priliva gotovine drugih sredstava ili grupa sredstava.

Ako se utvrdi da je došlo do umanjenja vrednosti, knjigovodstvena vrednost se svodi na nadoknadivi iznos. Gubitak zbog umanjenja se knjigovodstveno obuhvata na sledeći način:

- u slučaju da je prethodno za to sredstvo formirana revalorizaciona rezerva, smanjivanjem revalorizacionih rezervi; i
- u slučaju da prethodno za to sredstvo nije formirana revalorizaciona rezerva, kao rashod perioda.

## 7.12. Investicione nekretnine

Investiciona nekretnina je nekretnina koju drži vlasnik ili korisnik lizinga u okviru finansijskog lizinga u cilju ostvarivanja prihoda od zakupnina, ili porasta vrednosti kapitala, ili i jednog i drugog, a ne za:

- korišćenje u proizvodnji, pri nabavci dobara i usluga, ili u administrativne svrhe; ili
- prodaju u okviru redovnog poslovanja.

Investiciona nekretnina se, shodno odredbama iz MRS 40 - Investicione nekretnine, priznaje kao sredstvo: ako je verovatno da će Društvo u budućnosti ostvariti ekonomsku korist od te investicione nekretnine; i ako se njena nabavna vrednost (cena koštanja) može pouzdano odmeriti.

Početno merenje investicione nekretnine prilikom sticanja (nabavke) vrši se po nabavnoj vrednosti (ceni koštanja), pri čemu se zavisni troškovi nabavke uključuju u nabavnu vrednost.

Naknadni izdatak koji se odnosi na već priznatu investicionu nekretninu pripisuje se iskazanom iznosu investicione nekretnine ako ispunjava uslove da se prizna kao stalno sredstvo, to jest ako je vek trajanja izdatka duži od jednog obračunskog perioda, ako je verovatno da će se buduće ekonomske koristi povezane sa tim izdatkom priliti u Društvo i ako se nabavna vrednost (cena koštanja) tog izdatka može pouzdano odmeriti.

Nakon početnog priznavanja, naknadno merenje investicione nekretnine se vrši po fer (poštenoj) vrednosti, pod kojom se podrazumeva njena tržišna vrednost, odnosno najverovatnija vrednost koja realno može da se dobije na tržištu, na dan bilansa stanja.

Promena fer vrednosti investicione imovine tokom određenog perioda se uključuje u rezultat perioda u kojem je povećanje/smanjenje nastalo.

Investicione nekretnine *ne podležu obračunu amortizacije niti se na njima vrši procena umanjenja vrednosti imovine.*

### **7.13. Zalihe**

Zalihe su sredstva: koja se drže za prodaju u uobičajenom toku poslovanja, koja su u procesu proizvodnje, a namenjene su za prodaju; ili u obliku osnovnog i pomoćnog materijala koji se troši u proizvodnom procesu ili prilikom pružanja usluga.

Zalihe obuhvataju: osnovni i pomoćni materijal (uključujući i rezervne delove, alat i inventar) koji će biti iskorišćeni u procesu proizvodnje, nedovršene proizvode čija je proizvodnja u toku, gotove proizvode koje je proizvelo Društvo i robu.

Zalihe se (shodno MRS 2 - Zalihe) odmeravaju po nižoj vrednosti od:

- nabavne vrednosti (cene koštanja) i
- neto ostvarive vrednosti.

Nabavna vrednost (cena koštanja) obuhvata sve:

- troškove nabavke,
- troškove konverzije i
- druge troškove nastale u procesu dovođenja zaliha na sadašnju lokaciju i stanje.

Troškovi nabavke materijala, koji su osnov za vrednovanje zaliha materijala, obuhvataju nabavnu cenu, uvozne dažbine i druge fiskalne izdatke (osim onih koje Društvo može naknadno da povрати od poreskih vlasti, kao što je, na primer, porez na dodatu vrednost koji Društvo može odbiti kao prethodni porez), troškove prevoza, manipulativne troškove i druge troškove koji se mogu direktno pripisati nabavci materijala. Popusti, rabati i druge slične stavke oduzimaju se pri utvrđivanju troškova nabavke.

Po pitanju priznavanja sredstava manje vrednosti (na primer, rezervni delovi i oprema za servisiranje), njihovim stavljanjem u upotrebu njihova celokupna vrednost (100% otpis) se prenosi na troškove perioda.

Troškovi konverzije i drugi troškovi nastali u procesu dovođenja zaliha na sadašnju lokaciju i stanje, su značajni prilikom vrednovanja zaliha nedovršene proizvodnje i zaliha gotovih proizvoda. U ove troškove spadaju: troškovi direktnog rada, troškovi direktnog materijala i indirektni, odnosno opšti proizvodni troškovi.

Suštinski, vrednovanje zaliha gotovih proizvoda i zaliha nedovršene proizvodnje nastaje kao rezultat računovodstva troškova i učinaka (proizvodno računovodstvo). Preciznije, zalihe nedovršene proizvodnje i zalihe gotovih proizvoda, koja nastaju kao rezultat proizvodnog procesa, vode se po standardnoj ceni koštanja. Razlika između vrednosti zaliha po stvarnoj ceni koštanja utvrđena nakon pogonskog obračuna i vrednosti zaliha po standardnoj ceni koštanja predstavlja odstupanje od cene gotovih proizvoda.

Neto ostvariva vrednost je procenjena cena prodaje u okviru redovnog poslovanja umanjena za troškove dovršenja i procenjene troškove neophodne za realizaciju prodaje. Prilikom procene neto ostvarive vrednosti polazi se od najpouzdanijih dokaza raspoloživih u vreme procene o iznosima po kojima se zalihe mogu realizovati.

Iznos bilo kog otpisa zaliha na neto ostvarivu vrednost i svi gubici zaliha se priznaju kao rashod u periodu u kom je nastao otpis ili gubitak.

#### **7.14. Stalna sredstva namenjena prodaji**

Društvo priznaje i iskazuje stalno sredstvo (ili raspoloživu grupu) kao sredstvo namenjeno prodaji, ako se njegova knjigovodstvena vrednost može prvenstveno povratiti prodajnom transakcijom, a ne daljim korišćenjem. Da bi se ovaj zahtev smatrao ispunjenim:

- sredstvo mora da bude dostupno za momentalnu prodaju u svom trenutnom stanju, isključivo pod uslovima koji su uobičajeni za prodaju takve imovine (ili grupe za otuđenje); i
- prodaja sredstva mora biti vrlo verovatna.

Stalno sredstvo koje je priznato kao sredstvo namenjeno prodaji meri se (iskazuje) po nižem iznosu od:

- knjigovodstvene vrednosti i
- fer (poštene) vrednosti umanjene za troškove prodaje.

*Knjigovodstvena vrednost* je sadašnja (neotpisana) vrednost iskazana u poslovnim knjigama Društva.

*Fer (poštena) vrednost* je iznos za koji sredstvo može da bude razmenjeno između obaveštenih i voljnih strana u nezavisnoj transakciji, to jest tržišna vrednost na dan prodaje.

*Troškovi prodaje* su troškovi koji se mogu direktno pripisati prodaji sredstva.

Otpisana sredstva, kao i sredstva čija je neotpisana (knjigovodstvena) vrednost beznačajna, neće biti priznato kao sredstvo namenjeno prodaji.

## **7.15. Finansijski instrumenti**

Finansijski instrumenti uključuju finansijska sredstva i obaveze koje se evidentiraju u bilansu stanja Društva, počevši od momenta kada Društvo ugovornim obavezama postane vezano za finansijski instrument, a zaključno sa gubitkom kontrole nad pravima koja proizilaze iz finansijskog sredstva (realizacijom, isticanjem, ustupanjem itd.), to jest sa izmirenjem, ukidanjem ili isticanjem finansijske obaveze.

Finansijska sredstva i finansijske obaveze, shodno odredbama MRS 32, mogu imati veliki broj pojavnih oblika, kao što su: gotovina, instrument kapitala drugog entiteta, ugovorno pravo primanja gotovine, drugog finansijskog sredstva ili razmene finansijskih sredstava i obaveza sa drugim entitetom koji su za Društvo potencijalno povoljni; ugovorna obaveza davanja gotovine ili drugog finansijskog sredstva drugom entitetu, ili pravo razmenjivanja finansijskih sredstava ili finansijskih obaveza sa drugim entitetom prema potencijalno nepovoljnim uslovima za Društvo itd.

Iskazivanje i knjigovodstveno evidentiranje vezano za finansijske instrumente je uslovljeno njihovom klasifikacijom koju, shodno karakteristikama finansijskih instrumenta, vrši rukovodstvo Društva.

Pri klasifikaciji svakog pojedinačnog finansijskog instrumenta, rukovodstvo Društva može da ga klasifikuje u jednu od četiri moguće vrste finansijskih instrumenata koje su precizirane odredbama MRS 39, i to:

- finansijsko sredstvo ili finansijska obaveza po fer vrednosti kroz bilans uspeha,
- investicije koje se drže do dospeća,
- krediti (zajmovi) i potraživanja i
- finansijska sredstva raspoloživa za prodaju.

Finansijsko sredstvo ili finansijska obaveza po fer vrednosti kroz bilans uspeha obuhvataju finansijska sredstva i obaveze čije se promene fer vrednosti evidentiraju kao prihodi ili rashodi u bilansu uspeha.

Finansijsko sredstvo ili finansijska obaveza klasifikovana u ovu kategoriju treba da ispuni bilo koji od sledećih uslova:

- klasifikovano je kao ono koje se drži radi trgovanja ili
- posle početnog priznanja naznačeno je da se u Društvu razvrstava i iskazuje kao finansijsko sredstvo (obaveza) kroz bilans uspeha.

Finansijsko sredstvo ili finansijska obaveza se klasifikuje kao ono koje se drži radi trgovanja ako je: stečeno ili nastalo prvenstveno radi prodaje ili ponovne kupovine u bliskoj budućnosti, deo portfelja identifikovanih finansijskih instrumenata kojima se zajedno upravlja i za koje postoji dokaz o nedavnom aktuelnom modelu kratkoročnog ostvarenja dobitka, ili derivat (osim derivata koji je instrument „hedžinga“).

Društvo može da naznači da se finansijski instrument iskazuje kroz bilans uspeha samo kada to rezultira relevantnijim informacijama, budući da se eliminiše ili u značajnoj meri otklanja nedoslednost odmeravanja ili priznavanja koja bi inače nastala usled odmeravanja sredstava ili obaveza, ili priznavanja dobitaka ili gubitaka, po različitim osnovama; ili se grupom finansijskih sredstava, finansijskih obaveza ili oboma upravlja i njihove performanse se procenjuju na osnovu fer vrednosti, u skladu sa dokumentovanom strategijom upravljanja rizikom ili investiranja, i informacije o grupi se interno sačinjavaju prema toj osnovi za ključne rukovodioce Društva.

Investicije koje se drže do dospeća su nederivatna finansijska sredstva sa fiksnim ili odredivim isplatama i fiksnim dospećem koja Društvo definitivno namerava i može da drži do dospeća, osim onih koje Društvo nakon početnog priznavanja naznači po fer vrednosti kroz bilans uspeha ili kao raspoložive za prodaju i onih koja zadovoljavaju definiciju zajmova i potraživanja.

Kreditni (zajmovi) i potraživanja su nederivatna finansijska sredstva Društva sa fiksnim ili odredivim isplata koja nisu kotirana na aktivnom tržištu osim:

- sredstava za koja Društvo ima nameru da ih proda odmah ili u kratkom roku i koja bi onda bila klasifikovana kao sredstva koja se drže radi trgovanja,
- sredstava koja posle početnog priznavanja Društvo naznači po fer vrednosti kroz bilans uspeha i
- sredstava za koja imalac ne može u značajnoj meri povratiti svoju celokupnu početnu investiciju, koja će biti klasifikovana kao raspoloživa za prodaju.

Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju su nederivatna finansijska sredstva koja su naznačena kao raspoloživa za prodaju i nisu klasifikovana u prethodno naznačene vrste finansijskih instrumenata.

Pri početnom odmeravanju finansijskog instrumenta, Društvo odmeravanje vrši po fer vrednosti uvećanoj, u slučaju da finansijski instrument nije naznačen za odmeravanje po fer vrednosti sa promenama fer vrednosti kroz bilans uspeha, za troškove transakcije koji se mogu direktno pripisati sticanju ili emitovanju finansijskog sredstva ili finansijske obaveze.

Naknado odmeravanje finansijskih instrumenata vrši se po fer vrednostima, bez oduzimanja troškova transakcije koji mogu nastati prodajom ili pri drugom otuđenju, osim za sledeća finansijska sredstva:

- zajmove i potraživanja, koji se odmeravaju po amortizovanoj vrednosti korišćenjem metoda efektivne kamate;
- investicije koje se drže do dospeća, koje se odmeravaju po amortizovanoj vrednosti korišćenjem metoda efektivne kamate; i
- investicije u instrumente kapitala koji nemaju kotiranu tržišnu cenu na aktivnom tržištu i čija se fer vrednost ne može pouzdano odmeriti, koji se odmeravaju po nabavnoj vrednosti.

Fer vrednost sredstva je iznos za koji se sredstvo može razmeniti ili obaveza izmiriti u slučaju obaveštenih, voljnih strana u okviru nezavisne transakcije. Ako za finansijski instrument postoji aktivno tržište, fer vrednost se određuje shodno informacijama sa tog tržišta; a ako ne postoji aktivno tržište, fer vrednost se određuje tehnikama procene preciziranim relevantnim odredbama MRS 39. Pozitivni (negativni) efekti promene fer vrednosti se, za finansijske instrumente iskazane po fer vrednosti kroz bilans uspeha, iskazuju kao dobitak (gubitak) u periodu nastanka promene; a kod finansijskih instrumenata raspoloživih za prodaju, iskazuju se u okviru nerealizovanih dobitaka/gubitaka po osnovu hartija od vrednosti raspoloživih za prodaju sve do momenta prodaje, kada se efekti

prenose u dobitak (gubitak). Izuzetak od navedenog su troškovi od trajnog obezvređenja i devizni dobitci (gubici) koji se za finansijske instrumente klasifikovane kao raspoložive za prodaju odmah priznaju u dobitak (gubitak).

Amortizovana vrednost je sadašnja vrednost svih očekivanih budućih gotovinskih isplata ili primanja tokom očekivanog roka trajanja finansijskog instrumenta. Pri izračunavanju amortizovane vrednosti finansijskog instrumenta koristi se metod diskontovanja uz primenu efektivne kamatne stope. Pozitivni (negativni) efekti promene amortizovane vrednosti finansijskih instrumenata se priznaju u momentu prestanka priznavanja finansijskog instrumenta, osim u slučaju da je došlo do umanjenja vrednosti, kada se gubitak odmah priznaje.

#### **7.16. Gotovina i gotovinski ekvivalenti**

Najlikvidniji oblici finansijskih sredstava Društva predstavljaju gotovina i gotovinski ekvivalenti, koji se procenjuju po nominalnoj, to jest po fer vrednosti. U okviru gotovine i gotovinskih ekvivalenata Društva iskazuju se: sredstva na računima kod banaka, gotovina u blagajni i dr., i visoko likvidna sredstva sa vrlo kratkim rokom dospeća, a koja se mogu brzo konvertovati u gotovinu, uz beznačajan rizik od promene vrednosti.

#### **7.17. Kratkoročna potraživanja**

Kratkoročna potraživanja obuhvataju potraživanja od povezanih pravnih lica (zavisnih i pridruženih), kao i potraživanja od ostalih pravnih i fizičkih lica u zemlji i inostranstvu, po osnovu prodaje proizvoda, robe i usluga; za koje se očekuje da će biti realizovana u roku od 12 meseci od datuma bilansiranja. *Kratkoročna potraživanja od kupaca* mere se po vrednosti iz originalne fakture. Ako se vrednost u fakturi iskazuje u stranoj valuti, vrši se preračunavanje u funkcionalnu valutu po srednjem kursu važećem na dan transakcije. Promene deviznog kursa od datuma transakcije do datuma naplate potraživanja iskazuju se kao kursne razlike u korist prihoda ili na teret rashoda. Potraživanja iskazana u stranoj valuti se na dan bilansa stanja preračunavaju prema važećem srednjem kursu, a kursne razlike se priznaju kao prihod ili rashod perioda.

U Društvu se na dan bilansa stanja za svako pojedinačno potraživanje vrši procena realnosti potraživanja, kao i verovatnoće njegove naplate, odnosno za svako pojedinačno potraživanje se vrši procena da li je došlo do umanjenja vrednosti.

*Prilikom procene umanjenja vrednosti potraživanja, smatra se da je Društvo pretrpelo gubitke zbog umanjenja vrednosti ako postoji objektivan dokaz (na primer, velike finansijske teškoće dužnika, neuobičajeno kršenje ugovora od strane dužnika, potencijalno bankrotstvo dužnika i sl.) umanjenja vrednosti kao rezultat događaja koji se odigrao posle prvobitnog priznavanja sredstava i taj nastanak gubitka ima uticaj na procenjene buduće tokove gotovine od finansijskog sredstva ili grupe finansijskih sredstava koji se mogu pouzdano proceniti. Ako nema objektivnih dokaza, osobe koje vrše procenu koriste svoje iskustvo i rasuđivanje za procenu naplativosti potraživanja.*

Ako se proceni da je došlo do umanjenja vrednosti kratkoročnih potraživanja vrši se njihov:

- indirektan otpis ili
- direktan otpis.

*Indirektan otpis potraživanja od kupaca, na teret rashoda Društva, se vrši preko računa ispravke vrednosti. Odluku o indirektnom otpisu (ispravci vrednosti) potraživanja od kupaca preko računa ispravke vrednosti, na predlog Komisije za otpis i rashod, donosi direktor Društva uz saglasnost Upravnog odbora društva.*

*Direktan otpis potraživanja od kupaca se vrši ako je nenaplativost izvesna i dokumentovana (na primer, Društvo nije uspelo sudskim putem da izvrši naplatu potraživanja). Odluku o direktnom otpisu potraživanja od kupaca, na osnovu predloga računopolagača, nakon razmatranja i predloga Komisije za otpis i rashod, donosi direktor Društva uz saglasnost Upravnog odbora društva.*

Indirektan i direktan otpis potraživanja se vrši samo na osnovu relevantnih okolnosti i stanja koja su postojala na datum bilansa stanja. Gubici očekivani kao rezultat budućih događaja, to jest događaja nakon datuma bilansa stanja, bez obzira koliko verovatni, se ne priznaju, već se obelodanjuju u Napomenama uz finansijske izveštaje.

## **7.18. Finansijski plasmani**

Kratkoročni finansijski plasmani obuhvataju kredite, hartije od vrednosti i ostale kratkoročne finansijske plasmane sa rokom dospeća, odnosno prodaje do godinu dana od datuma bilansa stanja.

U okviru kratkoročnih finansijskih plasmana iskazuje se i deo datih dugoročnih kredita Društva čija se naplata očekuje u roku od godinu dana od datuma bilansa stanja.

U okviru dugoročnih finansijskih plasmana iskazuju se ulaganja u dugoročna finansijska sredstva, kao što su dugoročni krediti, reprogramirana dugoročna potraživanja na osnovu dogovora postignutih sa kupcima, hartije od vrednosti i ostali dugoročni finansijski plasmani; sa rokom dospeća dužim od godinu dana od dana bilansa.

Po pitanju naknadnog odmeravanja dugoročnih finansijskih plasmana, relevantna je klasifikacija koje rukovodstvo Društva vrši shodno karakteru finansijskog instrumenta (finansijsko sredstvo ili finansijska obaveza po fer vrednosti kroz bilans uspeha, investicije koje se drže do dospeća, krediti (zajmovi) i potraživanja i finansijska sredstva raspoloživa za prodaju).

#### **7.19. Obaveze**

Obaveza je rezultat prošlih transakcija ili događaja, čije izmirenje obično podrazumeva odricanje od ekonomskih koristi (resursa) Društva da bi se zadovoljio zahtev druge strane.

Prilikom vrednovanja obaveza, a shodno relevantnim odredbama Okvira za pripremu i prezentaciju finansijskih izveštaja, obaveza se priznaje u bilansu stanja: kada je verovatno da će odliv resursa koji sadrže ekonomske koristi imati za rezultat izmirenje sadašnje obaveze i kada iznos za izmirenje može pouzdano da se odmeri. Pored navedenog, pri vrednovanju se uvažava *načelo opreznosti*, pod kojim se podrazumeva uključivanje opreza pri procenjivanju, tako da imovina i prihodi nisu precenjeni, a obaveze ili troškovi potcenjeni. Međutim, načelo opreznosti ne treba da rezultira stvaranjem skrivenih rezervi (na primer, kao posledica namerno precenjenih obaveza ili troškova), obzirom da u tom slučaju finansijski izveštaji ne bi bili neutralni i, stoga, ne bi bili pouzdani.

Obavezama se smatraju: dugoročne obaveze (obaveze prema zavisnim i drugim povezanim pravnim licima; dugoročni krediti i ostale dugoročne obaveze); kratkoročne finansijske obaveze (obaveze prema zavisnim i drugim povezanim pravnim licima, kratkoročni krediti, deo dugoročnih kredita i obaveza koje dospevaju do jedne godine i ostale kratkoročne finansijske obaveze), kratkoročne

obaveze iz poslovanja (dobavljači i ostale obaveze iz poslovanja) i ostale kratkoročne obaveze.

*Kratkoročnim obavezama* se smatraju obaveze za koje se očekuje da će biti izmirene u roku do godinu dana od datuma bilansa stanja, uključujući i deo dugoročnih obaveza koje ispunjavaju navedeni uslov, dok se *dugoročnim obavezama* smatraju obaveze čije se izmirenje očekuje u dužem roku.

Smanjenje obaveza po osnovu sudskih odluka, vanparničnog poravnanja i sl.; vrši se direktnim otpisivanjem.

## **7.20. Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna imovina**

Rezervisanje, shodno MRS 37 - Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna imovina, predstavlja obavezu neizvesnog vremena dospeća ili iznosa. Društvo priznaje rezervisanje samo ako su ispunjena sledeća tri uslova:

- kada Društvo ima sadašnju obavezu (zakonsku ili izvedenu) kao posledicu prošlog događaja,
- kada je verovatno da će odliv resursa koji predstavljaju ekonomske koristi biti zahtevan da se izmiri obaveza i
- kada može da se napravi pouzdana procena iznosa obaveze.

Suština rezervisanja je da se formira samo za obaveze nastale iz prošlih događaja, koje postoje nezavisno od budućih radnji Društva. Otuda, rezervisanja se ne priznaju za buduće poslovne gubitke.

Za svrhu priznavanja rezervisanja, smatra se da je verovatno da će zahtevano izmirivanje obaveza Društva prouzrokovati odliv resursa koji predstavljaju ekonomske koristi, kada je verovatnije nego da nije, da će odliv resursa nastati, to jest verovatnoća da će izmirenje tih obaveza Društva prouzrokovati odliv resursa je veća od verovatnoće da neće.

Rezervisanja mogu da se formiraju po različitim osnovama, i to: za troškove u garantnom roku, za troškove obnavljanja prirodnih bogatstava, za zadržane kaucije i depozite, za troškove restrukturiranja, za naknade i druge beneficije zaposlenih i po drugim osnovama (na primer, za očekivane gubitke koji će nastati po započetim sudskim sporovima).

Prilikom odmeravanja rezervisanja, iznos priznat kao rezervisanje je najbolja procena izdataka Društva zahtevanih da se izmiri sadašnja obaveza na datum bilansa stanja. Drugim rečima, to je iznos koje bi Društvo platilo na datum bilansa stanja da se izmiri obaveza ili da se ta obaveza prenese na treću stranu.

Rezervisanja za troškove i rizike se prate po vrstama, ispituju se na dan svakog bilansa stanja i koriguju tako da odražavaju najbolju sadašnju procenu. Ako više nije verovatno da će odliv resursa biti potreban za izmirenje obaveze, ukida se rezervisanje. Ukidanje, kao i smanjenje rezervisanja, se vrši u korist prihoda.

*Kada je učinak vremenske vrednosti novca značajan*, iznos rezervisanja predstavlja sadašnju vrednost izdataka za koje se očekuje da će biti potrebni za izmirenje obaveze. Pri izračunavanju sadašnje vrednosti se koriste diskontne stope, to jest stope pre oporezivanja, koje odražavaju tekuće tržišne procene vremenske vrednosti novca i rizike specifične za obavezu.

Potencijalna imovina je moguća imovina koja nastaje po osnovu prošlih događaja i čije postojanje će biti potvrđeno jedino nastankom ili nenastankom jednog ili više neizvesnih budućih događaja koji nisu u potpunosti pod kontrolom Društva.

Potencijalna imovina se ne priznaje u finansijskim izveštajima Društva, već se, u slučaju da je priliv ekonomskih koristi verovatan, vrši njeno obelodanjivanje.

Potencijalna imovina se stalno iznova procenjuje (najmanje na datum bilansa stanja) da bi se obezbedilo da finansijski izveštaji na odgovarajući način odražavaju razvoj predmetnog događaja. Ako postane sigurno da će priliv ekonomskih koristi po osnovu potencijalne imovine nastati, imovina i prihod u vezi sa njom se priznaju u finansijskim izveštajima Društva u periodu u kojem je promena nastala.

Potencijalna obaveza je: moguća obaveza koja nastaje po osnovu prošlih događaja i čije postojanje će biti potvrđeno samo nastankom ili nenastankom jednog ili više neizvesnih budućih događaja koji nisu u potpunosti pod kontrolom Društva; i sadašnja obaveza koja nastaje po osnovu prošlih događaja, ali nije priznata jer nije verovatno da će odliv resursa koji predstavljaju ekonomske koristi Društva biti zahtevan za izmirenje obaveze ili iznos obaveze ne može da bude dovoljno pouzdano procenjen.

Potencijalna obaveza se ne priznaje u finansijskim izveštajima Društva, već se, u slučaju da je odliv ekonomskih koristi moguć, a mogućnost odliva resursa nije vrlo mala, vrši njeno obelodanjivanje.

Potencijalna obaveza se stalno iznova procenjuje (najmanje na datum bilansa stanja). Kada odliv ekonomskih koristi po osnovu potencijalnih obaveza postane verovatan, rezervisanje i rashod se priznaju u finansijskim izveštajima Društva u periodu u kojem promena verovatnoće nastaje (osim u retkim okolnostima kada pouzdana procena ne može da se napravi).

## **7.21. Naknade zaposlenima**

Po pitanju naknada zaposlenima, obelodaniće se obaveze Društva za:

- poreze i doprinose za obavezno socijalno osiguranje i
- otpremnine.

Sa aspekta poreza i doprinosa za obavezno socijalno osiguranje, Društvo je, u skladu sa propisima koji se primenjuju u Republici Srbiji, obavezno da uplaćuje doprinose raznim državnim fondovima za socijalnu zaštitu. Ove obaveze uključuju doprinose na teret zaposlenih i na teret poslodavca u iznosima koji se obračunavaju primenom propisanih stopa. Društvo ima zakonsku obavezu da obustavi obračunate doprinose iz bruto zarada zaposlenih, kao i da za njihov račun prenese obustavljena sredstva u korist odgovarajućih državnih fondova.

Doprinosi na teret zaposlenih i na teret poslodavca knjiže se na teret troškova Društva u periodu na koji se odnose. Društvo, nakon odlaska zaposlenih u penziju, nema obavezu da im plaća nikakve naknade.

Za procenu rezervisanja po osnovu naknada i drugih beneficija zaposlenih, primenjuju se relevantne odredbe MRS 19 - Primanja zaposlenih. Rezervisanja za Naknade i druge beneficije zaposlenih uključuju, na primer: rezervisanja za nedospele otpremnine prilikom redovnog odlaska u penziju i rezervisanja za otpremnine koje se isplaćuju kao rezultat odluke Društva da prekine rad nekog zaposlenog pre uobičajenog datuma penzionisanja ili odluke zaposlenog da dobrovoljno prihvati da je višak, u zamenu za ta primanja.

Prilikom procene obaveza prilikom prestanka zaposlenja, na osnovu relevantnih odredbi MRS 19, stopa koja se koristi za diskontovanje se načelno određuje u skladu sa tržišnim prinosima na datum bilansa stanja za visoko kvalitetne korporativne obveznice.

Alternativno, a što je takođe precizirano MRS 19, sve do momenta dok u Republici Srbiji ne bude postojalo razvijeno tržište za korporativne obveznice, za procenu

obaveza Društva prilikom prestanka zaposlenja koristiće se tržišni prinosi (na datum bilansa stanja) državnih obveznica. Valuta i rok korporativnih ili državnih obveznica treba da budu u skladu sa valutom i procenjenim rokom obaveza za primanja po prestanku zaposlenja.

Ako Društvo za procenu obaveza prilikom prestanka zaposlenja, usled nerazvijenog tržišta državnih obveznica, kao „reper“ koristi prinos na državne obveznice čiji je rok dospeća kraći od procenjenog roka dospeća isplata po osnovu odnosnih primanja, diskonta stopa se određuje tako što se prinos na „reperne“ hartije od vrednosti procenjuje na duže rokove.

Otpremnine prilikom odlaska u penziju se u Društvu isplaćuje zaposlenima u visini trostrukog iznosa zarade koju su ostvarili za mesec koji prethodi mesecu u kojem se isplaćuje otpremnina (u skladu sa uslovima definisanim Pojedinačnim kolektivnim ugovorom) ili u iznosu definisanom Zakonom o radu ukoliko je to povoljnije za zaposlenog.

## **8. FINANSIJSKI RIZICI I UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA U DRUŠTVU**

Neizvesnost po pitanju budućih događaja je jedna od osnovnih specifičnosti poslovanja u uslovima tržišnog privrednog ambijenta, koja se ogleda u više mogućih, odnosno potencijalnih ishoda. Usled neizvesnosti, to jest usled nepoznavanja i nesigurnosti koji će se od potencijalnih događaja stvarno desiti, pravni subjekti su u poslovanju izloženi raznovrsnim rizicima, a koji mogu imati uticaj na njihovu buduću tržišnu poziciju.

Sa aspekta Društva, postoji veliki broj potencijalnih rizika koji u različitom intenzitetu mogu da imaju negativan uticaj na stanje i poslovanje Društva. Pojedini (specifični) rizici su uslovljeni internim faktorima, kao što su, na primer: *rizik koncentracije*, koji se u slučaju Društva može manifestovati izloženosti ka jednoj ili manjoj grupi kupaca ili dobavljača; *operativni rizik*, koji se manifestuje u mogućnosti nastanka negativnih efekata usled nenamernih i namernih propusta u radu zaposlenih, neodgovarajućih unutrašnjih procedura i procesa, neadekvatnog upravljanja informacionim sistemima u Društvu i sl.; *reputacioni rizik*, pod kojim se podrazumeva mogućnost pogoršanja tržišne pozicije Društva zbog gubitka poverenja, to jest stvaranja negativne slike javnosti (državne institucije, dobavljači, kupci itd.) o poslovanju Društva; *pravni rizik*, koji se ispoljava u mogućnosti

nastanka negativnih efekata usled kazni i sankcija proisteklih iz sudskih sporova zbog neispunjavanja ugovornih ili zakonskih obaveza; itd.

Kako je većina ovih, kao i pojedinih ostalih nepomenutih rizika, predmet drugih delova Napomena ili drugih internih akata Društva (na primer, minimiziranje operativnog rizika, putem usvojenih procedura i radnih instrukcija, između ostalog, predmet je Pravilnika o računovodstvu i računovodstvenim politikama Društva), u nastavku će se fokus staviti na razmatranje finansijskih rizika, pod kojima se, pre svega, misli na:

- kreditni rizik,
- tržišni rizik i
- rizik likvidnosti.

Finansijski rizici su značajno uslovljeni (eksternim) faktorima koji nisu neposredno pod kontrolom Društva. U tom smislu, na visinu finansijskog rizika značajno utiče stanje okruženja Društva, koje nije opredeljeno samo razvijenošću privrednog okruženja, već i pravnim, finansijskim i drugim relevantnim aspektima koji opredeljuju visinu sistemskih rizika.

Generalno, komparativno posmatrano sa tržištima razvijenih privreda, društva koja posluju na tržištima, kako nedovoljne privredne razvijenosti i makroekonomske stabilnosti, tako i visoke nelikvidnosti, kao što je Republika Srbija, značajno su izložena finansijskim rizicima. Pored navedenog, nedovoljna razvijenost finansijskog tržišta onemogućava korišćenje široke lepeze instrumenata „*hedžinga*“ koja su karakteristična za razvijena tržišta. Tako, na primer, društva koja posluju u Republici Srbiji nemaju mogućnost korišćenja većeg broja derivatnih finansijskih instrumenata u upravljanju finansijskim rizicima, iz razloga što takvi instrumenti nisu u širokoj upotrebi, niti postoji organizovano kontinuirano tržište finansijskih instrumenata.

Upravljanje finansijskim rizicima je sveobuhvatan i pouzdan sistem upravljanja, usmeren ka minimiziranju potencijalnih negativnih uticaja na finansijsko stanje i poslovanje Društva, u uslovima nepredvidivosti finansijskog tržišta.

Uvažavajući ograničenja u upravljanju finansijskim rizicima karakteristična za poslovanje na tržištu Srbije, jasna je neophodnost da se ovoj problematici adekvatno pristupi, što je prepoznato i od strane rukovodstva Društva. Suštinski, upravljanje finansijskim rizicima u Društvu treba da obezbedi da *rizični profil Društva* uvek bude u skladu ka *sklonošću Društva ka rizicima*, odnosno u skladu sa

prihvatljivom strukturom i nivoom rizika koje Društvo namerava da preuzima za potrebe ostvarivanja svoje poslovne strategije i ciljeva.

Analizom poslovanja Društva u prethodnom periodu, kao i strukturom pozicija iz bilansa stanja i bilansa uspeha, može se zaključiti da je Društvo u znatnoj meri izloženo različitim vrstama rizika.

U nastavku će se prikazati:

- finansijski rizični profil Društva, odnosno procena strukture i nivoa finansijskih rizika kojima je Društvo izloženo u svom poslovanju;
- mere za upravljanje prepoznatim finansijskim rizicima Društva i
- upravljanje rizikom kapitala, koji, iako ne spada ni u jednu od pojedinačnih vrsta finansijskih rizika, u značajnoj meri utiče na visinu svake od razmatranih vrsta rizika.

### **8.1. Kreditni rizik**

**Kreditni rizik** je rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Društva usled neizvršavanja, u preciziranim rokovima, obaveze dužnika prema Društvu.

Pod kreditnim rizikom se ne podrazumevaju samo dužničko-poverilački odnosi koji proizilaze iz prodaje proizvoda Društva, već i oni kreditni rizici koji proizilaze iz drugih finansijskih instrumenata, kao što su, na primer, potraživanja Društva po osnovu dugoročnih i kratkoročnih finansijskih plasmana.

Društvo ima značajne koncentracije kreditnog rizika naplate potraživanja od kupaca, koji imaju veoma dug period kreditiranja od strane Društva zbog njihove nelikvidnosti.

U narednim tabelama prikazana je:

- struktura kratkoročnih potraživanja za koje nije izvršeno umanjenje vrednosti,
- starosna struktura kratkoročnih potraživanja za koje nije izvršeno umanjenje vrednosti.

Struktura kratkoročnih potraživanja za koje nije izvršeno umanjenje vrednosti	u 000 dinara	
	2013.	2012.
<i>Kupci u zemlji</i>		
TELEKOM SRBIJA A.D.	4,257	1,799
ARS BLUE D.O.O.	3,450	0
ENERGOPROJEKT VISOKOGRADNJA A.D.	2,407	714
KOMERCIJALNA BANKA A.D. BEOGRAD	1,872	2,189
ENERGOPROJEKT INDUSTRIJA A.D.	1,165	634
ENERGOPROJEKT-NISKOGRADNJA A.D.	1,029	1,202
ENERGOPROJEKT HIDROINZENJERING A.D.	789	792
ENERGOPROJEKT HOLDING A.D.	787	543
COBRA SZR	618	0
PRIZMA	606	202
FLYFLY TRAVEL	411	0
Ostali	4,393	4,339
<b>Svega</b>	<b>21,784</b>	<b>12,414</b>
<i>Kupci u inostranstvu</i>		
ENERGOPROJEKT ENERGODATA MONTENEGRO D.O.O.	4,026	4,691
Ostali	206	269
<b>Svega</b>	<b>4,232</b>	<b>4,960</b>
<b>UKUPNO</b>	<b>26,016</b>	<b>17,374</b>

Starosna struktura kratkoročnih potraživanja za koje nije izvršeno umanjenje vrednosti	u 000 dinara	
	2013.	2012.
Tekuća	11,812	7,270
0-30 dana od dospeća	2,241	3,117
30 - 60 dana od dospeća	4,461	1,371
60 - 90 dana od dospeća	561	287
preko 90 dana od dospeća	6,941	5,329
<b>UKUPNO</b>	<b>26,016</b>	<b>17,374</b>

U 2013. godini došlo je do povećanja potraživanja od kupaca što je rezultat pojačanog fakturisanja krajem godine sa rokom plaćanja u narednoj godini. Društvo je u 2013. godini imalo koeficijent obrta potraživanja od kupaca 12.58 i prosečno vreme naplate od 29 dana.

Nedospela potraživanja od kupaca u iznosu od 11,812 hiljada RSD dospevaju u roku od najkasnije 45 dana nakon izdavanja fakture, shodno dogovorenim uslovima plaćanja.

Potraživanja od kupaca u inostranstvu su smanjena usled pojačanih aktivnosti na naplati potraživanja od Energodate Montenegro.

Društvo, na dan 31.12.2013. godine nema potraživanja za koje je izvršeno umanjeње vrednosti.

## 8.2. Tržišni rizik

Tržišni rizik je rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Društva zbog gubitaka u okviru bilansnih pozicija, nastalih kao posledica negativnih tržišnih kretanja cena i drugih relevantnih finansijskih parametara.

Tržišni rizik se sastoji od tri vrste rizika:

- valutnog rizika,
- kamatnog rizika i
- rizika od promene cena.

Valutni rizik, koji se još naziva devizni rizik ili rizik od promene kursa, je rizik od fluktuiranja fer vrednosti ili budućih tokova gotovine finansijskog instrumenta usled promene deviznih kursa. Valutni rizik se ispoljava kod finansijskih instrumenata koji su označeni u stranoj valuti, to jest u valuti koja je različita od valute (funkcionalne) u kojoj su finansijski instrumenti u finansijskim izveštajima odmereni.

Društvo posluje u međunarodnim okvirima i izloženo je riziku promena kursa stranih valuta koji proističe iz poslovanja sa različitim valutama, prvenstveno evrom.

Pored obaveza prema ino-dobavljačima, Društvo je izloženo riziku od promene kurseva stranih valuta po osnovu obaveza po dugoročnim i kratkoročnim kreditima koji su indeksirani u ino-valuti.

Analiza osetljivosti, prezentovana u nastavku, pokazuje da bi negativna promena kurseva značajnije uticala na promenu rezultata Društva, pa se može zaključiti da je Društvo značajno izloženo valutnom riziku.

Obzirom na iskazane razlike u deviznim podbilansima, u narednoj tabeli je urađena analiza osetljivosti Društva na nominalni rast kursa dinara od 10% u odnosu na strane valute. Stopa osetljivosti od 10% predstavlja procenu razumno očekivanih promena u kursevima stranih valuta. Analiza osetljivosti uključuje samo gotovinska sredstva, nenaplaćena potraživanja i neizmirene obaveze iskazane u stranoj valuti, i usklađuje njihovo prevođenje na kraju perioda za potencijalnu depresijaciju ili apresijaciju funkcionalne valute u odnosu na strane valute.

Iako, sa aspekta Društva, valutni rizik obuhvata više različitih valuta (analizom deviznog podbilansa Društva, može se konstatovati da je Društvo najosetljivije na promenu EUR, a od ostalih valuta značajan uticaj može da ima promena USD) analiza osetljivosti je urađena na način koji podrazumeva identičnu fluktuacija svih za Društvo relevantnih valuta. Pored navedenog, u analizi osetljivosti je prikazan uticaj promene kurseva stranih valuta na rezultat, nezavisno od toga da li bi promena kurseva imala trenutni ili odložen efekat (po osnovu dugoročnih potraživanja i obaveza u dinarima sa valutnom klauzulom i po osnovu dugoročnih potraživanja i obaveza u stranoj valuti; shodno Pravilniku o računovodstvu i računovodstvenim politikama Društva) na tekući rezultat Društva.

Uz nepromenjene ostale varijable, *apresijacija nacionalne valute* bi prouzrokovala pozitivan uticaj na rezultat tekućeg perioda zbog pozitivnih efekata neto kursnih razlika između deviznih sredstava i obaveza. Analogno iznetom, uz nepromenjene ostale varijable, *depresijacija nacionalne valute* bi prouzrokovala negativan uticaj na rezultat tekućeg perioda zbog negativnih efekata neto kursnih razlika između deviznih sredstava i obaveza.

Kamatni rizik je rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na rezultat i kapital Društva zbog nepovoljnih promena kamatnih stopa. Društvo je ovoj vrsti rizika izloženo preko pozicija finansijskih obaveza za kredite uzete sa potencijalno promenljivim kamatnim stopama (Belibor, Euribor), kao i usled odmeravanja zatezne kamate zbog neblagovremenog plaćanja.

U narednim tabelama prikazani su najznačajniji dobavljači, prema stanju obaveza na datum bilansa stanja Društva i starosna struktura tih obaveza:

Struktura obaveza prema dobavljačima	u 000 dinara	
	2013.	2012.
<i>Dobavljači u zemlji</i>		
ENERGOPROJEKT HOLDING A.D.	29,306	25,706
BASSILICHI D.O.O.	3,142	4,648
JKP BEOGRADSKE ELEKTRANE	1,659	4,365
ENERGOPROJEKT VISOKOGRADNJA A.D.	5,342	2,021
PUBLIK D.O.O.	1,050	1,216
DUNAV PAPIR	1,153	828
DEUS SYSTEM D.O.O.	946	793
CT COMPUTERS	316	449
Ostali	15,303	15,810
<b>Svega</b>	<b>58,217</b>	<b>55,836</b>
<i>Dobavljači u inostranstvu</i>		
CA TECHNOLOGIJE ADRIATIC	1,445	1,062
CA PHILADELPHIA	699	725
ALFATEC GROUP	172	341
ODVJETNICKO DRUSTVO STANIC I PARTNERI	115	0
Ostali	46	1,382
<b>Svega</b>	<b>2,477</b>	<b>3,510</b>
<b>UKUPNO</b>	<b>60,694</b>	<b>59,346</b>

Starosna struktura obaveza prema dobavljačima	u 000 dinara	
	2013.	2012.
Tekuća	4,251	3,807
0-30 dana od dospeća	7,472	8,973
30 - 60 dana od dospeća	3,604	3,810
60 - 90 dana od dospeća	5,798	2,531
preko 90 dana od dospeća	39,569	40,225
<b>UKUPNO</b>	<b>60,694</b>	<b>59,346</b>

U 2013. godini su obaveze prema dobavljačima ostale na skoro istom nivou kao i na kraju 2012. godine. Društvo je u toku godine, uglavnom redovno i u skladu sa rokovima, izmirivalo tekuće obaveze prema dobavljačima. Skoro polovina iznosa obaveza prema dobavljačima se odnosi na obaveze prema Energoprojekt Holdingu čiji se dug najvećim delom sastoji iz neizmirenih obaveza iz prethodnih perioda.

Rizik od promene cena je rizik da će fer vrednost ili budući tokovi gotovine finansijskog instrumenta fluktuirati zbog promena tržišnih cena (koje nisu one koje nastaju usled kamatnog ili valutnog rizika), bilo da su te promene prouzrokovane faktorima specifičnim za pojedinačni finansijski instrument ili njegovog emitenta, ili da faktori utiču na sve slične finansijske instrumente kojima se trguje na tržištu.

### 8.3. Rizik likvidnosti

Rizik likvidnosti je rizik da će Društvo imati poteškoća da izmiruje dospele obaveze, uz održavanje potrebnog obima i strukture obrtnih sredstava i očuvanje dobrog kreditnog boniteta.

Najznačajniji pokazatelji likvidnosti Društva su:

- opšti racio likvidnosti (količnik obrtnih sredstava i kratkoročnih obaveza), koji pokazuje sa koliko je dinara obrtnih sredstava pokriven svaki dinar kratkoročnih obaveza;
- rigorozni racio likvidnosti (količnik likvidnih sredstava, pod kojima se podrazumevaju ukupna obrtna sredstva umanjena za zalihe i aktivna vremenska razgraničenja; i kratkoročnih obaveza), koji pokazuje sa koliko je dinara likvidnih sredstava pokriven svaki dinar kratkoročnih obaveza;
- gotovinski racio likvidnosti (količnik gotovine uvećane za gotovinske ekvivalente i kratkoročnih obaveza), koji pokazuje sa koliko je dinara gotovinskih sredstava pokriven svaki dinar kratkoročnih obaveza;

<b>Pokazatelji likvidnosti</b>	<b>2013.</b>	<b>2012.</b>
Opšti racio likvidnosti	<b>0.42</b>	0.60
Rigorozni racio likvidnosti	<b>0.13</b>	0.09
Gotovinski racio likvidnosti	<b>0.02</b>	0.01

U navedenom kontekstu ističemo da:

- uvažavajući dinamičnu prirodu poslovanja Društva, finansijska služba teži da održi fleksibilnost finansiranja, što, pored ostalog, podrazumeva držanje na raspolaganju postojećih kreditnih linija, kao i proširenje istih; a
- Rukovodstvo vrši kontinuirani nadzor nad rezervama likvidnosti Društva, koja obuhvataju raspoložive neiskorišćene kreditne linije, gotovinu i gotovinske ekvivalente, kao i likvidne potencijale shodno očekivanim novčanim tokovima.

#### 8.4. Upravljanje rizikom kapitala

Cilj upravljanja rizikom kapitala je da Društvo zadrži sposobnost da nastavi da posluje u neograničeno dugom roku, kako bi se vlasnicima Društva obezbedio zadovoljavajući prinos (profit), uz očuvanje adekvatne strukture izvora sredstava, odnosno dobrog kreditnog boniteta.

Iako postoji više kriterijuma na osnovu kojih se mogu izvoditi zaključci o održivosti pretpostavke o dugoročnoj egzistenciji Društva, sigurno da su rentabilno poslovanje, kao i zadovoljavajuća finansijska struktura, jedni od osnovnih kriterijuma.

Najbolji reprezent rentabilnosti je *stopa prinosa na prosečan sopstveni kapital*, koja pokazuje koliko Društvo ostvaruje prinosa na jedan dinar prosečno angažovanih sopstvenih sredstava.

Adekvatnost finansijske strukture se ogleda u visini i karakteru zaduženosti.

Racio neto zaduženosti pokazuje koliko je svaki dinar neto zaduženosti Društva pokriven kapitalom Društva.

Pod neto zaduženošću se podrazumeva razlika između:

- ukupnih (dugoročnih i kratkoročnih) finansijskih obaveza Društva (ukupna pasiva umanjena za kapital, dugoročna rezervisanja i odložene poreske obaveze Društva) i
- gotovine i gotovinskih ekvivalenata.

## 9. BILANS USPEHA

### 9.1. Prihodi od prodaje

Društvo ostvaruje prihod pružanjem usluga na domaćem i inostranom tržištu, struktura prihoda je prikazana u narednoj tabeli.

Struktura prihoda od prodaje	u 000 dinara	
	2013.	2012.
<i>Prihodi od prodaje povezanim pravnim licima</i>		
Prihodi od prodaje robe matičnim i zavisnim pravnim licima	<b>8,100</b>	10,613
Prihodi od prodaje proizvoda matičnim i zavisnim pravnim licima	<b>2,028</b>	2,482
Prihodi od prodaje usluga matičnim i zavisnim pravnim licima	<b>8,270</b>	4,907
Prihodi od prodaje robe ostalim povezanim pravnim licima	<b>18,796</b>	28,306
Prihodi od prodaje proizvoda ostalim povezanim pravnim licima	<b>5,218</b>	7,591
Prihodi od prodaje usluga ostalim povezanim pravnim licima	<b>13,064</b>	8,704
<b>Svega</b>	<b>55,476</b>	<b>62,603</b>
<i>Prihodi od prodaje na domaćem tržištu</i>		
Prihodi od prodaje robe	<b>36,910</b>	25,088
Prihodi od prodaje proizvoda	<b>25,506</b>	16,164
Prihodi od prodaje usluga	<b>156,598</b>	204,139
<b>Svega</b>	<b>219,014</b>	<b>245,391</b>
<i>Prihodi od prodaje na inostranom tržištu</i>		
Prihodi od prodaje robe	<b>220</b>	97
Prihodi od prodaje proizvoda	<b>966</b>	123
Prihodi od pružanja usluga	<b>6,844</b>	3,161
<b>Svega</b>	<b>8,030</b>	<b>3,381</b>
<b>UKUPNO</b>	<b>282,520</b>	<b>311,375</b>

Prihodi od prodaje u ukupnom iznosu manji su u odnosu na prethodnu godinu zbog smanjenog fakturisanja najznačajnijem kupcu, banci Credit Agricole Srbija a.d., usled ugovorom promenjenih uslova gde je došlo do smanjenja cene mesečnog održavanja, ali je ugovor umesto na još 2 produžen na još 4 godine tako da će krajnji efekat ove promene ugovornih uslova biti još veći prihod i realizacija na kraju ugovora. Tokom godine Društvo je zadržalo postojeće korisnike i obnovilo neke od postojećih ugovora, kao što je na primer ugovor sa Komercijalnom bankom koji je obnovljen na još 3 godine. Društvo je pronašlo i nove korisnike kao što je na primer PMC inženjering.

U 2013. godini primetan je pad prihoda od prodaje povezanim licima, kao i rast prihoda od prodaje na inostranom tržištu.

Specifikacija najznačajnijih kupaca:

Naziv kupca	u 000 dinara	
	2013.	
CREDIT AGRICOLE BANKA A.D.	135,494	
KOMERCIJALNA BANKA A.D.	46,424	
ENERGOPROJEKT HOLDING A.D.	18,479	
TELEKOM SRBIJA A.D.	13,326	
PMC – INZENJERING D.O.O.	12,594	

## 9.2. Prihodi od aktiviranja učinaka i robe

Struktura prihoda od aktiviranja učinaka i robe	u 000 dinara	
	2013.	2012.
Prihodi od aktiviranja robe za sopstvene potrebe	/	/
Prihodi od aktiviranja proizvoda i usluga za sopstvene potrebe	/	/
<b>UKUPNO</b>		

U 2013. godini društvo nije ostvarilo prihode od aktiviranja učinaka.

### 9.3. Prihodi od povećanja/(smanjenja) vrednosti zaliha učinaka

Struktura prihoda od povećanja (smanjenja) vrednosti zaliha učinaka	u 000 dinara	
	2013.	2012.
Povećanje vrednosti zaliha učinaka	/	/
Smanjenje vrednosti zaliha učinaka	/	/
<b>UKUPNO</b>		

U 2013. godini nije vršeno povećanje/smanjenje vrednosti zaliha učinaka, tako da Društvo nije ostvarilo prihode po tom osnovu.

### 9.4. Ostali poslovni prihodi

Struktura ostalih poslovnih prihoda	u 000 dinara	
	2013.	2012.
Prihod od zakupnina	<b>7,630</b>	8,390
Prihod od premija, subvencija, dotacija, regresa, kompenzacija i povraćaja poreskih dražbina	<b>208</b>	500
Ostali poslovni prihodi	/	/
<b>UKUPNO</b>	<b>7,838</b>	<b>8,890</b>

Prihod od zakupnina odnosi se na prihod od davanja u zakup poslovnog prostora na Novom Beogradu i Nišu. Društvo je u 2013. godini ostvarilo neznatno smanjenje prihoda od zakupnina jer jedan deo poslovnog prostora u Palmira Toljatija br.5 (PTC Stari Merkator) nije bio izdat tokom godine.

Pored prihoda od zakupnina Društvo je ostvarilo prihode od subvencija Nacionalne službe za zapošljavanje za zapošljavanje osoba sa invaliditetom.

### 9.5. Nabavna vrednost prodate robe

Troškovi nabavne vrednosti prodate robe za 2013. godinu iznose 65,920 hiljada dinara. Ovi troškovi se najvećim delom sastoje od troškova bankomata koji su prodati i troškova za nabavku softvera i licenci za dalju prodaju. Preostali deo troškova nabavne vrednosti prodate robe čine nabavka hardvera i robe iz oblasti grafičke delatnosti za dalju prodaju.

## 9.6. Troškovi materijala

Struktura troškova materijala	u 000 dinara	
	2013.	2012.
Troškovi materijala za izradu	<b>8,817</b>	6,675
Troškovi ostalog materijala	<b>4,082</b>	5,934
Troškovi goriva i energije	<b>12,283</b>	13,820
<b>UKUPNO</b>	<b>25,182</b>	<b>26,429</b>

Troškovi materijala za izradu povećani su u odnosu na 2012. godinu usled rasta prihoda od prodaje proizvoda. Troškovi ostalog materijala, gde najznačajnije mesto zauzimaju troškovi rezervnih delova smanjeni su u odnosu na 2012. godinu jer je smanjena nabavljena količina rezervnih delova za održavanje bankomata. Troškovi goriva ostali su na istom nivou kao i u 2012. godini, dok su troškovi energije smanjeni jer u 2013. godini Društvo imalo manju kvadraturu poslovnog prostora u EP zgradi nego u 2012. godini.

## 9.7. Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi

Struktura troškova zarada, naknada zarada i ostalih ličnih rashoda	u 000 dinara	
	2013.	2012.
<i>Troškovi zarada</i>		
Troškovi zarada i naknada zarada - bruto	<b>69,917</b>	71,202
Troškovi poreza i doprinosa na zarade i naknade zarada na teret poslodavca	<b>12,237</b>	12,444
<b>Svega</b>	<b>82,154</b>	83,646
Troškovi ugovora o delu, autorskih ugovora, ugovora o privremenim i povremenim poslovima i sl.	<b>2,837</b>	2,903
Naknada članovima upravnog i nadzornog odbora	<b>269</b>	1,105
Ostali lični rashodi i naknade	<b>4,955</b>	8,224
<b>UKUPNO</b>	<b>90,215</b>	<b>95,878</b>

Troškovi zarada i naknada zarada su smanjeni u odnosu na 2012. godinu najviše usled malog smanjenja broja zaposlenih, kao i usklađivanja zarada sa stvarnih doprinosom zaposlenih ostvarenju poslovnih rezultata.

Značajno su smanjeni troškovi naknada članima upravnog i nadzornog odbora.

U okviru ostalih ličnih rashoda koji su smanjeni u odnosu na 2012. godinu, najznačajniji su troškovi Društva po sledećim osnovama:

- Naknada za prevoz na rad i sa rada (2,325 hiljada RSD),
- Dnevnice za službeni put u zemlji i inostranstvu i ostali putni troškovi (1,649 hiljada RSD),
- Pomoć zaposlenima i članovima njihovih porodica (285 hiljada RSD),

Pored navedenog, u okviru ostalih ličnih rashoda iskazani su troškovi stipendija, poklon paketića za novu godinu, smeštaja i ishrane na službenom putu i rekreacije radnika. Stimulativnih otpremnina za odlazak u penziju nije bilo.

## 9.8. Troškovi amortizacije

Struktura troškova amortizacije	u 000 dinara	
	2013.	2012.
Amortizacija nematerijalnih ulaganja	<b>3,215</b>	3,442
Amortizacija nekretnina	<b>21</b>	21
Amortizacija postrojenja i opreme	<b>24,201</b>	29,106
Amortizacija investicionih nekretnina		/
<b>UKUPNO</b>	<b>27,437</b>	<b>32,569</b>

Na dan 31.12.2013. godine urađena je procena rezidualne vrednosti i preostalog korisnog veka trajanja za nekretnine i opremu značajnije knjigovodstvene vrednosti.

Efekat promene računovodstvene procene uticao je na promenu visine troškova amortizacije za 2013. godinu, a time, posledično, i na visinu knjigovodstvene vrednosti sredstava na dan 31.12.2013. godine.

Usled promenjene procene, trošak amortizacije za 2013. godinu je manji, to jest knjigovodstvena vrednost sredstava na dan 31.12.2013. godine je veća za 7,206 hiljada RSD (nekretnine u iznosu od 2,576 hiljada RSD, oprema u iznosu od 4,630 hiljada RSD).

Što se tiče budućeg perioda, određena rezidualna vrednost će prouzrokovati da ukupna računovodstvena amortizacija, na kraju korisnog veka trajanja svih sredstava koja su bila predmet Procene, bude manja za oko 143,922 hiljade RSD,

to jest za ukupno procenjeni iznos koje bi Društvo primilo danas ako bi otuđilo sredstva, nakon odbijanja procenjenih troškova otuđivanja i pod pretpostavkom da su sredstva već na kraju svog korisnog veka i u stanju koje se očekuje na kraju njihovog korisnog veka trajanja.

Uz zanemarivanje procenjene rezidualne vrednosti, po pitanju efekata promene korisnog veka trajanja, u slučaju povećanja korisnog veka trajanja u odnosu na prethodne procene, pozitivni efekti na finansijski rezultat Društva (usled smanjenja troškova amortizacije tekuće godine zbog povećanja roka trajanja sredstava), u tekućoj i u narednim godinama, će se kompenzovati u onim godinama kada bi sredstva, shodno ranijim procenama, prestala da se amortizuju. Prestanak amortizacije bi bio posledica činjenice da im je kompletan koristan vek trajanja protekao u prethodnom periodu. Praktično, negativni efekti amortizacije za neko konkretno sredstvo, a time i negativni efekti na finansijski rezultat Društva, biće jednaki godišnjoj amortizaciji u onim godinama za koliko je, novom Procenom, produžen vek trajanja pojedinih sredstava. Analogno iznetom, važi u slučaju sredstava kojima je novom procenom skraćen ranije procenjeni vek trajanja.

### 9.9. Troškovi rezervisanja

Struktura troškova rezervisanja	u 000 dinara	
	2013.	2012.
Troškovi rezervisanja za naknade i druge beneficije zaposlenih	101	/
Dugoročna rezervisanja po osnovu sudskih sporova	/	/
Ostali troškovi rezervisanja	/	/
<b>UKUPNO</b>	<b>101</b>	<b>/</b>

**Rezervisanja za naknade i druge beneficije zaposlenih** (rezervisanja za nedospele otpremnine prilikom odlaska u penziju), su iskazana na osnovu aktuarskog obračuna stručnog tima iz sistema Energoprojekt.

Prilikom projekcija obračuna rezervisanja po MRS 19 korišćen je deduktivni pristup, odnosno sva društva iz sistema Energoprojekt su posmatrana kao celina, i na osnovu opštih pravilnosti, i korišćenjem broja radnika „kao ključa“, izvršena je alokacija na konkretne privredne subjekte. Uzevši u obzir da su sva zavisna društva u većinskom vlasništvu istog privrednog subjekta, primenjeni pristup je objektivni i rezultati projekcija se mogu uvažiti kao očekivani.

Snižavanje iznosa rezervisanja po osnovu sadašnje vrednosti otpremnina (za 0,57%), u bilansu stanja na dan 31.12.2013. godine u odnosu na dan 31.12.2012. godine je posledica promene više faktora od kojih:

- s jedne strane, promena pojedinih faktora utiče na povećanje iznosa rezervisanja (povećanje broja zaposlenih za 1,50% i povećanje prosečne očekivanje otpremnine za 4,79%); a
- s druge strane strane, promena pojedinih faktora utiče na snižavanje iznosa rezervisanja (smanjenje prosečnih godina staža provedenih u Preduzeću za 2,42% i povećanje razlike između godišnje diskontne stope i prosečnog godišnjeg očekivanog rasta zarada za 0,50%).

Pored navedenog, promena u strukturi rezervisanja po konkretnim preduzećima je rezultat promene alikvotnog dela učešća broja zaposlenih u pojedinim preduzećima u ukupnom broju zaposlenih celog Preduzeća.

Postupak projekcije rezervisanja, uvažavanjem relevantnih odredbi MRS 19, obavljao se u više sledećih koraka:

- *prvo, shodno polu, ukupnim godinama staža radnika i godinama staža u Društvu; uvažavanjem očekivane godišnje stope fluktuacije i mortaliteta (procenjena godišnja stopa fluktuacije i mortaliteta), procenjen je broj zaposlenih koji će iskoristiti pravo na otpremninu, kao i period kada će navedene naknade zaposleni primiti;*
- *drugo, uvažavajući odredbe Kolektivnog ugovora Društva, procenjena je visina otpremnine za svaku godinu staža, koje su bile aktuelne na datum bilansa stanja; i*
- *treće, svođenje na sadašnju vrednost očekivanih odliva za otpremnine vršena je primenom diskontnog faktora, koji predstavlja količnik diskontne stope i očekivanog rasta zarada.*

**Otpremnine prilikom odlaska u penziju** se u Društvu isplaćuju na osnovu člana 48 Kolektivnog ugovora, po kome je Poslodavac dužan da zaposlenom isplati otpremninu pri odlasku u penziju u visini: 1) njegove trostruke neto zarade isplaćene za mesec koji prethodi mesecu odlaska u penziju, 2) trostrukog iznosa neto prosečne zarade kod Poslodavca u mesecu koji prethodi mesecu odlaska u penziju, 3) u iznosu utvrđenom zakonom; u zavisnosti koji je od navedenih iznosa najpovoljniji za zaposlenog.

Prilikom diskontovanja uvažene su sledeće pretpostavke:

- *očekivani godišnji rast zarada u Društvu od 6% i*
- *diskontna stopa od 9% .*

Kako je za određivanje sadašnje vrednosti (nedospelih) otpremnina neophodan podatak o godišnjoj diskontnoj stopi, kao i podatak o prosečnom godišnjem rastu zarada u Preduzeću, u nastavku će se precizirati navedene veličine.

**Za godišnju diskontnu stopu je prihvaćena stopa od 9%.** U paragrafu 78, MRS 19, kao i u paragrafu BC 33 u okviru Osnova za zaključivanje MRS 19, se eksplicitno navodi da stopa koja se koristi za diskontovanje treba da bude određena u skladu sa tržišnim prinosima na datum bilansa stanja za visoko kvalitetne korporativne obveznice. U zemljama gde ne postoji razvijeno tržište za ovakve obveznice treba koristiti tržišne prinose (na datum bilansa stanja) državnih obveznica. Valuta i rok dospeća obveznica treba da budu u skladu sa valutom i procenjenim rokom obaveza za primanja po prestanku zaposlenja.

Kako je finansijsko tržište u Srbiji nedovoljno razvijeno, najrealnije je kao reper za određivanje diskontne stope na datum bilansa stanja koristiti godišnji prinos koji se ostvaruje kupovinom državnih hartija od vrednosti čiji je garant Republika Srbija. Shodno navedenom, diskontna stopa je određena shodno godišnjem prinosu na državne hartije od vrednosti emitovanim 30. decembra 2013. godine, od strane Uprave za javni dug Ministarstva finansija Republike Srbije. Navedena hartija od vrednosti je emitovana uz godišnju kamatnu stopu od 8,89%. Kako je rok dospeća repernih hartija od vrednosti kraći (371 dan) od prosečnog procenjenog roka dospeća primanja koja su predmet ovog obračuna, pri određivanju diskontne stope, uvažavajući zahteve iz paragrafa 81, MRS 19, procenjena je diskontna stopa za duže rokova dospeća.

**Godišnji očekivani rast zarada u Preduzeću je planiran na nivou od 6%.**

Godišnja diskontna stopa i godišnji rast zarada zavise od stope inflacije. Memorandum Narodne banke Srbije o ciljanim stopama inflacije do 2016. godine, koji je usvojen na sednici Izvršnog odbora NBS 18. oktobra 2013. godine, pored ostalog, utvrđena je ciljana stopa inflacije za 2014. godinu od 4%, sa dozvoljenim odstupanjem (pozitivnim i negativnim) od 1,5 procentnih poena. Shodno navedenom, a uvažavajući i značajno snižavanje inflacije tokom 2013. godine, ali i u Memorandumu naznačeno očekivanje da naredne godine neće biti završene strukturne reforme i ostvarena liberalizaciju cena, najrealnije je inflaciju

za narednu godinu, u dozvoljenim okvirima predviđenim Memorandumom, planirati uz dozvoljeno pozitivno odstupanje od 1%.

Dakle, rezervisanje će se proceniti shodno planiranoj godišnjoj inflaciji od 5%. Iz navedenog sledi da je u Preduzeću planiran dugoročni godišnji rast realnih zarada od 1%, a da je dugoročna godišnja realna diskontna stopa planirana na nivou od 4%.

Ako bi u budućnosti došlo do pada stope inflacije, primenjena logika rezultirala bi snižavanju nominalnih zarada, ali takođe i diskontne stope (koja je dominantno opredeljena stopom inflacije), tako da ta promena ne bi dovela do promene rezultata prezentiranih u ovom materijalu. Primenjen metodološki postupak, koji za rezultantu ima dugoročno planiran godišnji rast zarada u Preduzeću od 6% i dugoročnu godišnju diskontnu stopu od 9%, pretpostavlja istu inflaciju u celom budućem periodu. Ova pretpostavka je i zahtevana paragrafom 75, MRS 19.

#### 9.10. Troškovi proizvodnih usluga

Struktura troškova proizvodnih usluga	u 000 dinara	
	2013.	2012.
Troškovi usluga na izradi učinaka	/	/
Troškovi transportnih usluga	1,998	3,643
Troškovi investicionog i tekućeg održavanja	4,052	16,469
Troškovi zakupnina	/	/
Troškovi sajmova	831	1,542
Troškovi reklame i propagande	138	634
Troškovi ostalih usluga	29,456	19,262
<b>UKUPNO</b>	<b>36,475</b>	<b>41,550</b>

U 2013. godini je došlo do smanjenja troškova proizvodnih usluga usled smanjenja prihoda od prodaje usluga. U okviru proizvodnih usluga najznačajniji su troškovi koji nastaju angažovanjem podizvođača za usluge koje Društvo nije u mogućnosti samo da izvrši. Oni se od 2013. godine evidentiraju kao troškovi ostalih usluga, bez obzira da li su u pitanju usluge prevoza, održavanja ili drugih usluga. Među najznačajnijim troškovima su troškovi nastali na realizaciji projekta sa Credit Agricole bankom u iznosu od 10,166 hiljada RSD, troškovi održavanja bankomata drugim bankama u iznosu od 10,143 hiljade RSD, troškovi podizvođača nastali za vršenje grafičkih i drugih usluga u iznosu od 2,353 hiljade RSD, troškovi licenci i korišćenja programa u iznosu od 2,694 hiljade RSD, troškovi transportnih usluga

nastalih za po osnovu prevoza, monaže i demontaže bankomata u iznosu od 1,633 hiljade RSD i troškovi podizvođača za popravku hardvera u iznosu od 1,178 hiljada RSD.

U troškove proizvodnih usluga takođe se ubrajaju i troškovi fiksnih i mobilnih telefona u iznosu od 1,881 hiljade RSD, troškovi održavanja osnovnih sredstava u iznosu od 4.052 hiljade RSD, troškovi sajмова u zemlji i inostranstvu u iznosu od 831 hiljade RSD, troškovi reklame i propagande u iznosu od 138 hiljada RSD.

Ostali troškovi se odnose na komunalne usluge, zaštitu na radu, registraciju vozila i dr.

### 9.11. Nematerijalni troškovi

Struktura nematerijalnih troškova	u 000 dinara	
	2013.	2012.
Troškovi neproizvodnih usluga	600	3,116
Troškovi reprezentacije	1,111	1,212
Troškovi premija osiguranja	509	635
Troškovi platnog prometa i bankarskih usluga	2,567	12,158
Troškovi članarina	459	252
Troškovi poreza	713	4,290
Ostali nematerijalni troškovi	8,749	8,878
<b>UKUPNO</b>	<b>14,708</b>	<b>30,541</b>

U okviru **troškova neproizvodnih usluga** iskazani su troškovi: stručnog usavršavanja zaposlenih, zdravstvenih usluga, advokatskih usluga, konsalting usluga, revizije godišnjih računa i dr.

**Troškovi reprezentacije** se odnose na ugostiteljske usluge, troškove donacija i dr.

Najznačajniji deo **troškova premije osiguranja** se odnosi na troškove osiguranja imovine (u 2013. godini 404 hiljade RSD; u 2012. godini 535 hiljada RSD) i lica (u 2013. godini 105 hiljada RSD; u 2012. godini 100 hiljada RSD).

**Troškova platnog prometa i bankarskih usluga** su drastično smanjeni usled prestanka obaveze plaćanja provizije za izdavanje garancija koja se plaćala Alpha banci Srbija na ime jemstva za kredit koji je uzet od Alpha banke London). Ove

troškove u 2013. godini čine troškovi platnog prometa u zemlji i inostranstvu u iznosu od 454 hiljade RSD (u 2012. godini 1,314 hiljada RSD), troškovi za bankarske usluge u iznosu od 1,864 hiljade RSD i troškovi brokerskih usluga u iznosu od 209 hiljada RSD (u 2012. godini 220 hiljada RSD) i ostalo.

**Troškovi članarina** se odnose na članarine Komorama (Privredna komora Srbije i Privredna komora grada Beograda).

U okviru **troškova poreza** iskazani su troškovi: poreza na imovinu, naknada za korišćenje gradskog građevinskog zemljišta, komunalne takse za isticanje firme, komunalne takse za korišćenje reklamnih panoa i dr.

**Ostali nematerijalni troškovi** se odnose na: troškove usluga Energoprojekt Holdinga, takse (administrativne, sudske i dr.), troškove stručne literature i sl.

## 9.12. Finansijski prihodi

Struktura finansijskih prihoda	u 000 dinara	
	2013.	2012.
<i>Prihodi od kamata</i>		
Prihodi od kamate iz odnosa sa matičnim i zavisnim pravnim licima	/	/
Prihodi od kamate iz odnosa sa ostalim povezanim pravnim licima	/	/
Prihodi od kamate po drugim osnovama	<b>70</b>	167
<b>Svega</b>	<b>70</b>	<b>167</b>
<i>Pozitivne kursne razlike</i>		
Pozitivne kursne razlike iz odnosa sa matičnim i zavisnim pravnim licima	<b>4</b>	/
Pozitivne kursne razlike iz odnosa sa ostalim povezanim pravnim licima	/	/
Pozitivne kursne razlike po drugim osnovama	<b>2,501</b>	2,544
<b>Svega</b>	<b>2,575</b>	2,544
Prihodi od efekata valutne klauzule	/	/
Učešća u dobitku zavisnih pravnih lica	/	/
Ostali finansijski prihodi	/	1
<b>UKUPNO</b>	<b>2,575</b>	<b>2,712</b>

U 2013. godini najznačajniji deo finansijskih prihoda čine pozitivne kursne razlike nastale otplatom kredita u trenutku kada je domaća valuta bila u jačanju u odnosu na evro na dan 31.12.2012. godine, kada je kredit kursiran.

### 9.13. Finansijski rashodi

Struktura finansijskih rashoda	u 000 dinara	
	2013.	2012.
<i>Rashodi kamata</i>		
Rashodi od kamate iz odnosa sa matičnim i zavisnim pravnim licima	1,714	/
Rashodi od kamate iz odnosa sa ostalim povezanim pravnim licima	/	/
Rashodi od kamate po drugim osnovama	17,046	13,851
<b>Svega</b>	<b>18,760</b>	<b>13,851</b>
<i>Negativne kursne razlike</i>		
Negativne kursne razlike iz odnosa sa matičnim i zavisnim pravnim licima	642	/
Negativne kursne razlike iz odnosa sa ostalim povezanim pravnim licima	14	/
Negativne kursne razlike po drugim osnovama	19,766	41,125
<b>Svega</b>	<b>20,422</b>	<b>41,125</b>
Rashodi od efekata valutne klauzule	/	
Ostali finansijski rashodi	/	260
<b>UKUPNO</b>	<b>39,182</b>	<b>55,236</b>

U 2013. godini urađena je repatrijacija kredita uzetog kod Alpha banke, što je prouzrokovalo promenu plana otplate. Novim planom otplate, produženo je vreme otplate, ali je povećan i iznos kamate u odnosu na iznos kamate po ovom kreditu u 2012. godini. To je dovelo do povećanja rashoda kamata, ali je u isto vreme dovelo i do smanjenja troškova platnog prometa, jer repatijacijom Društvo više nije imalo obavezu plaćanja troškova izdavanja garancije Alpha banci Srbija na ime jemstva Alpha banke London, od koje je kredit bio uzet.

Tokom godine došlo je do povećanja finansijskih rashoda kursiranjem obaveza društva, kao i stvaranjem realizovanih negativnih kursnih razlika iz odnosa sa matičnim pravnim licem Energoprojekt Holdingom.

Negativne kursne razlike uključuju iznos od 16,950 hiljada RSD koji predstavlja deo negativnog neto efekta kursnih razlika razgraničenih prilikom sastavljanja finansijskih izveštaja za 2008, 2009, 2010, 2012. i 2013. godinu.

#### 9.14. Ostali prihodi

Struktura ostalih prihoda	u 000 dinara	
	2013.	2012.
<i>Ostali prihodi</i>		
Dobici od prodaje nekretnina, postrojenja i opreme	<b>252</b>	796
Dobici od prodaje učešća i dugoročnih hartija od vrednosti	/	/
Viškovi	/	/
Naplaćena otpisana potraživanja	/	/
Prihodi od smanjenja obaveza	/	/
Prihodi po osnovu efekata ugovorene zaštite od rizika	/	/
Prihodi od ukidanja rezervisanja	/	341
Ostali nepomenuti prihodi	<b>1,388</b>	1,968
<b>Svega</b>	<b>1,640</b>	<b>3,105</b>
<i>Prihodi od usklađivanja vrednosti imovine</i>		
Nematerijalne imovine	/	/
Nekretnina, postrojenja i opreme	<b>27,756</b>	8,245
Dugoročnih finansijskih plasmana i hartija od vrednosti raspoloživih za prodaju	/	/
Zaliha	/	/
Potraživanja i kratkoročnih finansijskih plasmana	/	/
Ostale imovine	/	/
<b>Svega</b>	<b>27,756</b>	<b>8,245</b>
<b>UKUPNO OSTALI PRIHODI I PRIHODI OD USKLAĐIVANJA VREDNOSTI IMOVINE</b>	<b>29,396</b>	<b>11,350</b>
Dobitak poslovanja koje se obustavlja	/	/
Pozitivan efekat promene računovodstvenih politika i ispravke grešaka iz ranijih perioda	/	/
<b>UKUPNO</b>	<b>29,396</b>	<b>11,350</b>

Dobici od prodaje nekretnina, postrojenja i opreme su ostvareni 2013. godini po osnovu prodaje jednog putničkog vozila koje je Društvo koristilo kao osnovno sredstvo, dok su u 2012. godini prodana 3 putnička vozila. Prihod od usklađivanja vrednosti imovine se odnosi na procene vrednosti investicione nekretnine u Palmira Toljatija br.5 (TPC Stari Merkator) na Novom Beogradu i poslovnog prostora u Nišu. Procenom ovlašćenog procenitelja, uočeno je da je cena kvadrata investicione nekretnine u Palmira Toljatija br.5 viša u odnosu na prethodnu godinu, a da je kod poslovnog prostora u Nišu došlo do uvećanja vrednosti nekretnine u dinarima, dok je vrednost investicione nekretnine u evrima ostala ista.

### 9.15. Ostali rashodi

Struktura ostalih rashoda	u 000 dinara	
	2013.	2012.
<i>Ostali rashodi</i>		
Gubici od prodaje i rashodovanja nematerijalnih ulaganja, nekretnina, postrojenja i opreme	/	5,916
Gubici od prodaje ucesca u kapitalu i hartija od vrednosti/		
Gubici od prodaje i rashodovanja materijala	/	/
Manjkovi	/	/
Rashodi po osnovu direktnog otpisa potraživanja	<b>3</b>	1,906
Rashodi po osnovu rashodovanja zaliha materijala i robe	<b>730</b>	
Ostali nepomenuti rashodi	<b>761</b>	2,839
<b>Svega</b>	<b>1,494</b>	<b>10,661</b>
<i>Rashodi po osnovu obezvređenja imovine</i>		
Nematerijalne imovine	/	
Nekretnina, postrojenja i opreme	/	
Dugoročnih finansijskih plasmana i drugih hartija od vrednosti raspoloživih za prodaju	/	/
Zaliha materijala i sirovine	/	68,674
Potraživanja i kratkočnih finansijskih plasmana	/	
Ostale imovine	/	
<b>Svega</b>	/	<b>68,674</b>

<b>UKUPNO OSTALI RASHODI I RASHODI OD USKLAĐIVANJA VREDNOSTI IMOVINE</b>	<b>1,494</b>	<b>79,335</b>
Gubitak poslovanja koje se obustavlja	/	
Negativan efekat promene računovodstvenih politika i ispravke grešaka iz ranijih perioda	/	3,602
<b>UKUPNO</b>	<b>1,494</b>	<b>82,937</b>

Rashodi po osnovu rashodovanja zaliha materijala i robe nastali su po osnovu otpisa zaliha repromaterijala u iznosu od 535 hiljada RSD, zaliha rezervnih delova u iznosu od 80 hiljada RSD i zaliha robe u iznosu od 115 hiljada RSD. Specifikacije predloga za otpis, dostavljene od strane popisnih komisija, usvojene su na sednici Odbora direktora, nakon čega je otpis sproveden.

Ostali nepomenuti rashodi se najvećim delom odnose na otpis dugoročnih finansijskih plasmana.

#### 9.16. Dobitak pre oporezivanja

Struktura bruto rezultata	u 000 dinara	
	2013.	2012.
<i>Poslovni prihodi i rashodi</i>		
Poslovni prihodi	<b>290,358</b>	320,265
Poslovni rashodi	<b>259,937</b>	284,352
<b>Poslovni rezultat</b>	<b>30,421</b>	<b>35,913</b>
<i>Finansijski prihodi i rashodi</i>		
Finansijski prihodi	<b>2,575</b>	2,712
Finansijski rashodi	<b>39,182</b>	55,236
<b>Finansijski rezultat</b>	<b>(36,607)</b>	<b>(52,524)</b>
<i>Ostali prihodi i rashodi</i>		
Ostali prihodi	<b>29,440</b>	11,350
Ostali rashodi	<b>1,494</b>	82,937
<b>Rezultat ostalih prihoda i rashoda</b>	<b>27,946</b>	<b>(71,587)</b>
<i>Efeki poslovanja koje se obustavlja, promene računovodstvene politike i korekcije grešaka iz ranijeg perioda</i>		
Prihod	/	/
Rashod	/	/
<b>Neto efekat</b>	/	/
<i>Ukupan bruto rezultat</i>		

<b>UKUPNI PRIHODI</b>	<b>322,373</b>	<b>334,327</b>
<b>UKUPNI RASHODI</b>	<b>300,613</b>	<b>422,525</b>
<b>DOBITAK/GUBITAK PRE OPOREZIVANJA</b>	<b>21,760</b>	<b>(88,198)</b>

Tokom 2013. godine ostvaren je dobitak u iznosu od 21,760 hiljada RSD za razliku od 2012. godine kada je ostvaren gubitak u iznosu od 88,198 hiljada RSD. Može se zapaziti da je, kao i ranijih godina, ostvarena poslovna dobit. Finansijski rashodi su i dalje značajni, iako su smanjeni u odnosu na 2012. godinu. U 2013. godini ostvareni su ostali prihodi usled usklađivanja vrednosti investicionih nekretnina.

### 9.17. Porez na dobitak i neto dobitak

Struktura obračuna poreza na dobitak i neto dobitak	u 000 dinara	
	2013.	2012.
Dobitak/gubitak pre oporezivanja	<b>21,760</b>	(88,198)
Usklađivanje i korekcija prihoda/rashoda u poreskom bilansu		
Kapitalni dobici/gubici iskazani u bilansu uspeha		
Oporeziva dobit		
<b>Kapitalni dobici/gubici obračunati u skladu sa zakonom</b>		<b>21,768</b>
<b>Poreska osnovica</b>		<b>21,768</b>
Obračunati porez (10% od poreske osnovice)		2,177
Ukupna umanjene obračunatog poreza		
<b>Obračunati porez po umanjenu</b>		<b>2,177</b>
Dobitak/gubitak pre oporezivanja		90,375
Poreski rashod perioda		2,177
<b>Odloženi poreski rashod/prihod perioda</b>	<b>4,090</b>	3,172
<b>Neto dobitak</b>	<b>25,850</b>	<b>87,203</b>

### 9.18. Neto dobitak po akciji

Pokazatelj	2013.	2012.
Neto dobitak (gubitak) u 000 dinarima	<b>25,850</b>	(87,203)
Prosečan broj akcija tokom godine	<b>390,735</b>	390,735
<b>Neto dobitak po akciji u dinarima</b>	<b>66,16</b>	

## 10. BILANS STANJA

## 10.1. Nematerijalna ulaganja

Struktura i promena stanja nemat. ulaganja	u 000 dinara			
	Nemat. ulaganja u pripremi	Avansi za nemater. ulaganja	Ostala nemater. ulaganja	Ukupno
<i>Nabavna vrednost</i>				
Početno stanje (01.01.2013.)	<b>685</b>		<b>45,390</b>	<b>46,075</b>
Korekcije početnog stanja				
Nove nabavke u toku godine				
Prenos sa jednog oblika na drugi				
Revalorizacija - efekti procene				
Otuđivanje, rashodovanje i dr.			2,247	<b>2,247</b>
<b>Krajnje stanje (31.12.2013.)</b>	<b>685</b>		<b>43,143</b>	<b>43,828</b>
<i>Ispravka vrednosti</i>				
Početno stanje (01.01.2013.)			<b>18,067</b>	<b>18,067</b>
Korekcije početnog stanja				
Amortizacija za 2013. godinu			3,215	<b>3,215</b>
Prenos sa jednog oblika na drugi				
Revalorizacija - efekti procene				
Otuđivanje, rashodovanje i dr.			2,247	<b>2,247</b>
<b>Krajnje stanje</b>			<b>19,035</b>	<b>19,035</b>

<b>(31.12.2013.)</b>				
<i>Sadašnja (neotpisana) vrednost</i>				
<b>Stanje 01.01.2013.</b>	<b>685</b>		<b>45,390</b>	<b>46,075</b>
<b>Stanje 31.12.2013.</b>	<b>685</b>		<b>24,108</b>	<b>24,793</b>

Na kraju godine, predlogom popisnih komisija, a odlukom Odbora direktora, izvršeno je rashodovanje 4 softvera za čijim korišćenjem je prestala potreba. Njihova nabavna vrednost u trenutku rashodovanja bila jednaka njihovoj ispravci vrednosti, tako da njihovo rashodovanje nije imalo efekata ni na prihode ni na rashode.

## 10.2. Nekretnine, postrojenja i oprema

Struktura i promena stanja nekretnina, postrojenja i opreme	u 000 dinara					
	Zemljiste	Gradj. objekti	Postrojenja i oprema	U pripremi	Umetn.	UKUPNO
<i>Nabavna vrednost</i>						
Početno stanje (01.01.2013.)		<b>201,053</b>	<b>307,956</b>	<b>2,358</b>	<b>3,233</b>	<b>514,600</b>
Korekcije poč. stanja						
Nove nabavke u toku godine			2,970			<b>2,970</b>
Prenos sa jednog oblika na drugi						
Revalorizacija - efekti procene						
Otuđivanje, Rashod. dr.			545			<b>545</b>
<b>Krajnje stanje (31.12.2013.)</b>		<b>201,053</b>	<b>310,381</b>	<b>2,358</b>	<b>3,233</b>	<b>517,025</b>
<i>Ispravka vrednosti</i>						
Početno stanje (01.01.2013.)		<b>77,538</b>	<b>172,672</b>			<b>250,210</b>

Korekcije početnog stanja						
Amortizacija za 2012. godinu		21	24,100			<b>24,121</b>
Prenos sa jednog oblika na dr.						
Revalorizacija - efekti procene		-8,111				<b>- 8,111</b>
Otuđivanje, Rashod. i dr.			250			<b>250</b>
<b>Krajnje stanje (31.12.2013.)</b>		<b>69,448</b>	<b>196,522</b>			<b>265,970</b>
<i>Sadašnja (neotpisana) vrednost</i>						
Početno stanje 01.01.2013.		<b>123,515</b>	<b>135,284</b>	<b>2,358</b>	<b>3,233</b>	<b>264,390</b>
Krajnje stanje 31.12.2013.		<b>131,605</b>	<b>113,860</b>	<b>2,358</b>	<b>3,233</b>	<b>251,056</b>

U 2013. godini izvršeno je usvajanje elaborata poslovne zgrade Energoprojekt iz decembra 2013. godine i shodno tome izvršena je nivelacija cene kvadrata u poslovnim knjigama preko Ispravke vrednosti građevinskih objekata i Revalorizacionih rezervi.

Tokom godine je izvršena nabavka novih osnovnih sredstava u vrednosti 2,970 hiljada RSD (putnički automobil i oprema za grafičku industriju), dok u osnovna sredstva koja su otuđena spada jedan putnički automobil.

### 10.3. Investicione nekretnine

Promena stanja investicionih nekretnina	<i>u 000 dinara</i>	
	2013.	2012.
<i>Revalorizovana vrednost</i>		
Početno stanje (01. januara)	<b>103,919</b>	95,673
Korekcije početnog stanja	/	/
Nove nabavke	/	/
Prenos sa jednog oblika na drugi	/	/
Revalorizacija - efekti procene	<b>28,944</b>	8,246
Otuđivanje i rashodovanje	/	/
<b>Krajnje stanje (31. decembra)</b>	<b>132,863</b>	<b>103,919</b>

U 2013. godini izvršena je procena vrednosti svih investicionih nekretnina. Od strane eksternog procenitelja izvršena je procena poslovnog prostora u Palmira Toljatija br.5 (PTC Stari Merkator) na Novom Beogradu i poslovnog prostora u Nišu. Procenom je ustanovljeno da je vrednost nekretnine u Nišu izražena u evrima ostala ista kao i na 31.12.2012. godine, dok je vrednost nekretnine na Novom Beogradu porasla. Procena vrednosti poslovnog prostora barake Novi Beograd izvršena je od strane internih procenitelja. Procenom je ustanovljeno da je vrednost nekretnine porasla za 1,187 hiljada RSD.

Fer vrednost investicionih nekretnina na dan 31. decembra 2013. godine je iznosila je za poslovni prostor u Nišu 3,907 hiljada RSD čijim se rentiranjem ostvario prihod od 258 hiljada RSD, poslovnog prostora u Palmira Toljatija br.5 (PTC Stari Merkator) na Novom Beogradu 127,769 hiljada RSD čijim se rentiranjem ostvario prihod od 6.373 hiljade RSD i poslovnog prostora Barake Novi Beograd 1,187 hiljada RSD čijim se rentiranjem ostvario prihod od 999 hiljada RSD. Procena je izvršena od strane nezavisnog procenitelja koji ima priznate i relevantne stručne kvalifikacije i nedavno iskustvo sa lokacijama i kategorijom investicione nekretnine koju je procenjivao. Procena vrednosti je vršena na osnovu brojnih faktora, kao što su: postojeći uslovi rentiranja, procena tržišnih uslova i procena stopa kapitalizacije korišćenjem uporednih tržišnih podataka, tamo gde je to moguće. Usled trenutnog stanja na tržištu nekretnina, i smanjenog broja kupoprodajnih transakcija u odnosu na ranije godine, prouzrokovanih ekonomskom krizom, procenitelji su u povećanoj meri koristili svoje poznavanje tržišta i profesionalno rasuđivanje, te se nisu oslanjali samo na rezultate uporedivih transakcija koje su se desile u prošlosti.

#### 10.4. Dugoročni finansijski plasmani

Struktura dugoročnih finansijskih plasmana	u 000 dinara	
	2013.	2012.
<i>Učešće u kapitalu zavisnih pravnih lica</i>		
ENERGODATA MONTENEGRO	1	1
<b>Svega</b>	<b>1</b>	<b>1</b>
<i>Učešće u kapitalu ostalih povezanih pravnih lica</i>		
	/	/
<b>Svega</b>	/	/
<i>Učešće u kapitalu ostalih pravnih lica i druge H.o.V. namenjene prodaji</i>		
	/	/
<b>Svega</b>	/	/

<i>Ostali dugoročni finansijski plasmani</i>		
Dati dugoročni zajmovi zavisnim društvima	/	/
Dugoročni stambeni krediti dati zaposlenima	/	257
<b>Svega</b>	/	<b>257</b>
<b>UKUPNO</b>	<b>1</b>	<b>258</b>

Dugoročni finansijski plasmani su otpisani u 2013. godini.

### 10.5. Zalihe i dati avansi

<b>Struktura zaliha i Datih avansa</b>	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2013.</i>	<i>2012.</i>
Materijal	<b>1,497</b>	1,413
Rezervni delovi, alat i inventar	<b>1,799</b>	2,860
Nedovršeni proizvodi	/	/
Gotovi proizvodi	/	/
Roba	<b>12,771</b>	45,596
Dati avansi	<b>3,293</b>	71
Minus: ispravka vrednosti		
<b>UKUPNO</b>	<b>19,360</b>	<b>49,940</b>

Tokom 2013. godine prodato je 55 bankomata čime je smanjena vrednost robe na zalihama. Na kraju godine na zalihama robe nalazi se 17 bankomata ukupne vrednosti 10,625 hiljada RSD.

Na zalihama rezervnih delova nalaze se nabavljeni, a još uvek neutrošeni rezervni delovi potrebni za održavanje tekuće funkcionalnosti bankomata koje Društvo održava svojim korisnicima.

Celokupan iznos datih avansa odnosi se na date avanse za poslove započete krajem 2013. godine čiji se završetak očekuje u prvom kvartalu 2014. godine.

**10.6.      Kratkoročna potraživanja**

Struktura kratkoročnih potraživanja	u 000 dinara	
	2013.	2012.
<i>Potraživanja po osnovu prodaje</i>		
Kupci – matična i zavisna pravna lica	<b>4,814</b>	5,235
Kupci – ostala povezana pravna lica	<b>6,344</b>	4,295
Kupci u zemlji	<b>14,652</b>	7,576
Kupci u inostranstvu	<b>206</b>	268
Minus: Ispravka vrednosti		
<b>Svega</b>	<b>26,016</b>	<b>17,374</b>
<i>Potraživanja iz specifičnih poslova</i>		
Ostala potraživanja iz specifičnih poslova	/	/
Minus: Ispravka vrednosti	/	/
<b>Svega</b>	/	/
<i>Druga potraživanja</i>		
Potraživanja za kamatu i dividende	/	/
Potraživanja od zaposlenih	<b>720</b>	991
Potraživanja od državnih organa i organizacija		
Potraživanja za više plaćen porez na dobit	<b>1,905</b>	1,141
Potraživanja po osnovu preplaćenih ostalih poreza i doprinosa	/	
Minus: Ispravka vrednosti		
Ostala potraživanja	<b>661</b>	244
<b>Svega</b>	<b>3,286</b>	2,377
<b>UKUPNO</b>	<b>29,302</b>	<b>19,751</b>

Potraživanja od kupaca i ostala potraživanja su nekamatonosna.

Potraživanja od kupaca u zemlji su povećana pojačanim fakturisanjem Društva krajem godine i očekuje se njihova naplata u dogovorenim rokovima.

Potraživanja od zaposlenih su takođe smanjena i njihovo dalje smanjenje Društvo očekuje i u toku sledeće godine.

**10.7.      Kratkoročni finansijski plasmani**

<b>Struktura kratkoročnih finansijskih plasmana</b>	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2013.</i>	<i>2012.</i>
<i>Kratkoročni krediti i plasmani – matična, zavisna i ostala povezana pravna lica</i>		
Zavisnim pravnim licima	/	/
Ostala povezana pravna lica	/	/
Tekuće dospeće dugoročnih kredita	/	/
Minus: Ispravka vrednosti	/	/
<b>Svega</b>	/	/
<i>Kratkoročni krediti u zemlji</i>		
Deo dugoročnih stambenih kredita koji dospevaju do 1 godine	/	/
Tekuće dospeće dugoročnih kredita	/	/
Minus: Ispravka vrednosti	/	/
<b>Svega</b>	/	/
<i>Ostali kratkoročni krediti i plasmani</i>		
Kratkoročni krediti u inostranstvu	/	/
Tekuće dospeće dugoročnih kredita u inostranstvu	/	/
Namensko oročenje sredstava kod domaćih poslovnih banaka	/	/
Ostalo	<b>4</b>	103
Minus: Ispravka vrednosti		
<b>Svega</b>	<b>4</b>	103
<b>UKUPNO</b>	<b>4</b>	<b>103</b>

Nastanak ovih plasmana je rezultat deponovanja sredstava u iznosu od 5% kod nadležnog Ministarstva na ime prodaje fiskalnih kasa. Sredstva koja su deponovana ranijih godina, shodno članu 24. Zakona o fiskalnim kasama, vraćena su Društvu u 2013. godini.

**10.8. Gotovina i gotovinski ekvivalenti**

Struktura gotovine i gotovinskih ekvivalenata	u 000 dinara	
	2013.	2012.
Tekući računi (dinarski)	<b>4,552</b>	1,487
Tekući računi (devizni)	/	1,247
Dinarska blagajna	/	/
Devizna blagajna	/	/
Kratkoročno oročeni depoziti i akreditivi	/	/
Novčana sredstva čije je korišćenje ograničeno ili vrednost umanjena	/	/
Ostala novčana sredstva	<b>2</b>	54
<b>UKUPNO</b>	<b>4,554</b>	<b>2,788</b>

U okviru tekućih dinarskih i deviznih računa Društva iskazana su sredstva:

- u poslovnim bankama u zemlji (Komercijalna banka, Alpha banka, Erste banka, Poštanska štedionica, Credit agricole banka, NLB banka, Eurobank EFG štedionica, Credy banka, Jubmes banka, Procredit banka, Vojvođanska banka i Hypo-alpe-adria banka) i
- na deviznim računima (Komercijalna banka).

**10.9. Porez na dodatu vrednost i aktivna vremenska razgraničenja**

Struktura poreza na dodatu vrednosti i aktivnih vremenskih razgraničenja	u 000 dinara	
	2013.	2012.
Porez na dodatu vrednost	/	180
Unapred plaćeni troškovi	/	
Razgraničeni porez na dodatu vrednost	<b>48</b>	45
Potraživanja za nefakturisani prihod	/	86
Razgraničeni troškovi po osnovu obaveza	/	
Ostala aktivna vremenska razgraničenja	<b>57,894</b>	72,963
<b>UKUPNO</b>	<b>57,942</b>	<b>73,274</b>

Razgraničeni PDV obuhvata iskazan PDV po primljenim fakturama za troškove koji se odnose na 2013. godinu, a pravo na odbitak prethodnog poreza nastaje u narednom obračunskom periodu.

Tokom godine došlo je do umanjenja AVR srazmerno broju plaćenih rata kredita u tekućoj godini uzetog od Alpha banke. Iznos ovog smanjenja je preknjižen na negativne kursne razlike, odnosno na finansijski rashode.

Zbog donete uredbe koja se odnosi na razgraničenje dugoročnih obaveza i potraživanja i njene primene, na kraju godine izvršeno je doknjiženje iznosa od 1.881 hiljade RSD na ime kursiranja pomenutog kredita, što je posledica pada vrednosti dinara u odnosu na evro.

## 10.10. Promene na kapitalu

OPIS	Osnovni kapital	Ostali kapital	Emisiona premija	Rezerve	Revalorizaci- one rezerve	Nerealizovani dobici/gubici HoV	Neraspoređeni dobitak	Gubitak do visine kapitala	Otkupljene sopstvene akcije	Ukupno
Stanje na dan 31.12.2012. godine	156,294	1,343			82,950	(950)		181,753		57,884
Ispravka greške i promena računovodstvene politike					-	-		-		-
<b>Korigovano početno stanje</b>	156,294	1,343		-	82,950	(950)	-	181,753		57,884
Povećanje kapitala					9,298					9,298
Promene u fer vrednosti HoV raspoloživih za prodaju										
Neto dobitak tekućeg perioda							25,850			25,850
Raspodela dobiti										
Prodaja / (sticanje) sopstvenih akcija										
Korekcija dobitka po osnovu poreza na dobit za 2013. godinu							-			-
<b>Stanje 31.12.2013. godine</b>	<b>156,294</b>	<b>1343</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>92,248</b>	<b>(950)</b>	<b>25,850</b>	<b>181,753</b>	<b>-</b>	<b>93,032</b>

**10.11. Osnovni kapital**

Struktura kapitala	u 000 dinara	
	2013.	2012.
Osnovni kapital	<b>156,294</b>	156,294
Ostali osnovni kapital	<b>1,343</b>	1,343
<b>UKUPNO</b>	<b>157,637</b>	<b>157,637</b>

Akcijski kapital čini 390,735 običnih akcija, pojedinačne nominalne vrednosti od 400 dinara, odnosno pojedinačne knjigovodstvene vrednosti od takođe 400 dinara.

Pri tome se 96,43492% akcija nalazi u vlasništvu Energoprojekt Holdinga, 3.55049% u vlasništvu malih akcionara, 0,01459% u vlasništvu PIO fonda.

Akcijski kapital - obične akcije obuhvataju osnivačke i u toku poslovanja emitovane akcije sa pravom upravljanja, pravom na učešće u dobiti akcionarskog društva i na deo stečajne mase u skladu sa aktom o osnivanju, odnosno odlukom o emisiji akcija.

Izvršeno je usaglašavanje sa Centralnim registrom hartija od vrednosti.

**10.12. Rezerve**

Rezerve obuhvataju sledeće oblike rezervi:

Struktura rezervi	u 000 dinara	
	2013.	2012.
Emisiona premija	/	/
Zakonske rezerve	/	/
Statutarne i druge rezerve	/	/
<b>UKUPNO</b>	<b>/</b>	<b>/</b>

**10.13. Revalorizacione rezerve, nerealizovani dobitci i gubici po osnovu hartija od vrednosti raspoloživih za prodaju**

Struktura revalorizacionih rezervi, nerealizovanih dobitaka/gubitaka po osnovu hartija od vrednosti	u 000 dinara	
	2013.	2012.

Revalorizacione rezerve	<b>92,248</b>	82,950
Nerealizovani dobitci od HoV raspoloživih za prodaju	/	/
Nerealizovani gubici od HoV raspoloživih za prodaju	<b>950</b>	950
<b>UKUPNO</b>	<b>91,298</b>	<b>82,000</b>

U 2013. godini Društvo je po osnovu nivelacije cene kvadrata u poslovnoj zgradi ostvarilo povećanje Revalorizacionih rezervi u iznosu od 8,111 hiljada RSD. Saldo na ovom kontu je uvećan i prvom procenom nekretnine Baraka u iznosu od 1.187 hiljada RSD.

#### 10.14. Neraspoređeni dobitak

Stanje i promena stanja **neraspoređenog dobitka** je prikazana u narednoj tabeli.

Stanje i promena stanja neraspoređenog dobitka	u 000 dinara	
	2013.	2012.
Stanje na dan 01.01.	<b>0</b>	19,145
Korekcija dobitka po osnovu poreza na dobitak		
Korekcija dobitka po osnovu primene MRS 12		
Korekcija dobitka po osnovu primene MRS 19		
Raspodela dobitka (dividende)		
Raspodela dobitka (povećanje nominalne vrednosti po akciji)		
Raspodela dobitka u statutarne rezerve		
Raspodela dobitka za pokriće gubitaka		19,145
Ostalo		
<b>Dobit tekuće godine</b>	<b>25,850</b>	<b>0</b>
<b>Stanje na dan 31. decembra</b>		<b>0</b>

S obzirom da Društvo u 2012. godini nije ostvarilo dobit, a da je odlukom sa 42. Godišnje sednice Skupštine Energoprojekt Energodate usvojena odluka sa II sednice Odbora direktora kojom se celokupan neraspoređeni dobitak

rasporedio za pokriće gubitaka iz ranijih godina, u 2013. godini nije bilo promena visine neraspoređenog dobitka.

### 10.15. Otkupljene sopstvene akcije

Nije bilo otkupa sopstvenih akcija.

### 10.16. Dugoročna rezervisanja

Struktura dugoročnih rezervisanja	u 000 dinara	
	2013.	2012.
Rezervisanje po osnovu sudskih sporova u skladu sa MRS 37		
Rezervisanje za naknade i druge beneficije zaposlenih	4,564	4,658
Ostala dugoročna rezervisanja		
<b>UKUPNO</b>	<b>4,564</b>	<b>4,658</b>

**Rezervisanja za naknade i druge beneficije zaposlenih** (rezervisanja za nedospele otpremnine prilikom odlaska u penziju), su iskazana na osnovu aktuarskog obračuna eksternog konsultanta.

### 10.17. Dugoročni krediti

Dugoročni krediti su uzeti za nabavku osnovnih sredstava i finansiranje trajnih obrtnih sredstava. Detaljnije informacije o dugoročnim kreditima su prezentovane u narednoj tabeli.

Banka	Val	Datum odobrenja	Datum dospeća	God. kam. stopa	Način otplate	Dug u valuti EUR	Obezbeđenje
Alpha bank	EUR	07.03.2013.	09.01.2017.	3 mesecni euribor+ 5.75%	47 rata	1,861,401	Jemstvo EP Holdinga, zalog bankomata, menice i ovlascenja
<b>UKUPNO</b>						<b>1,861,401</b>	

U narednoj tabeli su prikazane obaveze po dugoročnim kreditima iskazane u dinarima, na dan 31.12.2013. godine, razdvojene na:

- obaveze do godinu dana (koje se iskazuju o okviru kratkoročnih obaveza) i
- na obaveze preko godinu dana (koje se iskazuju u okviru dugoročnih kredita).

Banka	u 000 dinara			
	2013.		2013.	
	Dugoročna obaveza	Kratkoročna obaveza	Dugoročna obaveza	Kratkoročna obaveza
Alpha bank Ug /102 26.09.2008/	/	/	208,619	60,563
Erste bank Ug 10832300- 5101219562	/	/	13,121	43,738
Alpha bank Ug 07023081-45-2013	148,393	65,002	/	/
<b>UKUPNO</b>	<b>148,393</b>	<b>65,002</b>	<b>221,740</b>	<b>104,301</b>

#### 10.18. Ostale dugoročne obaveze

Struktura dugoročnih obaveza	u 000 dinara	
	2013.	2012.
Obaveze koje se mogu konvertovati u kapital	/	/
Obaveze prema matičnim i zavisnim pravnim licima	/	/
Obaveze prema ostalim pravnim licima	/	/
Obaveze po osnovu dugoročnog finansijskog lizinga	1,404	1,177
Ostale dugoročne obaveze	/	/
<b>UKUPNO</b>	<b>1,404</b>	<b>1,177</b>

**10.19. Obaveze po osnovu dugoročnog lizinga**

	<i>u 000 dinara</i>			
	<i>2013.</i>		<i>2012.</i>	
	<i>Sadašnja vrednost</i>	<i>Buduća vrednost</i>	<i>Sadašnja vrednost</i>	<i>Buduća vrednost</i>
Do 1 godine	<b>730</b>	<b>804</b>	705	1,198
Od 1 – 5 godina	<b>2134</b>	<b>2380</b>	880	1,472
Preko 5 godina	/	/	/	/
<b>UKUPNO</b>	<b>2,864</b>	<b>3,184</b>	<b>1,585</b>	<b>2,670</b>

Razlika između buduće vrednosti minimalnih plaćanja lizinga i njihove sadašnje vrednosti predstavlja kamata sadržana u ratama zakupa.

**10.20. Kratkoročne finansijske obaveze**

<b>Struktura kratkoročnih finansijskih obaveza</b>	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2013.</i>	<i>2012.</i>
Kratkoročni krediti od matičnih i zavisnih pravnih lica	<b>34,903</b>	30,380
Kratkoročni krediti od ostalih povezanih pravnih lica	/	/
Kratkoročni krediti u zemlji	<b>83,071</b>	22,744
Kratkoročni krediti u inostranstvu	/	
Deo dugoročnih kredita koji dospeva do jedne godine (Napomena 10.17)	<b>65,002</b>	104,301
Deo ostalih dugoročnih obaveza koje dospevaju do jedne godine	<b>730</b>	1,074
Obaveze po kratkoročnim hartijama od vrednosti	/	/
Ostale kratkoročne finansijske obaveze – po viza računima	/	/
Ostale kratkoročne finansijske obaveze	/	/
<b>UKUPNO</b>	<b>183,706</b>	<b>158,500</b>

Pod kratkoročnim kreditima od matičnih i zavisnih pravnih lica podrazumeva se zajam od EP Holding u ukupnom iznosu od 304 hiljade EUR.

Kratkoročni krediti u zemlji su revolving krediti u iznosu od 27,514 hiljada EUR uzeti kod Alpha banke, sa kamatnom stopom od 3M euribor + 5.95%. Na ostalim dugoročnim obavezama nalazi se iznos subvencionisanog kredita koji je dobijen po kamatnoj stopi od 2,5%.

Deo dugoročnih kredita koji dospeva do jedne godine je objašnjen u Napomeni broj 10.17.

### 10.21. Obaveze iz poslovanja

Struktura obaveza iz poslovanja	u 000 dinara	
	2013.	2012.
Primljeni avansi, depoziti i kaucije	341	764
Dobavljači – matična i zavisna pravna lica	29,306	25,706
Dobavljači – ostala povezana pravna lica	5,342	2,032
Dobavljači u zemlji	23,570	28,097
Dobavljači u inostranstvu	2,476	3,510
Ostale obaveze iz poslovanja	/	/
Obaveze iz specifičnih poslova	/	34
<b>UKUPNO</b>	<b>61,035</b>	<b>60,143</b>

Obaveze prema dobavljačima – matičnim i zavisnim pravnim licima predstavljaju obavezu prema Energoprojekt Holding i plaćaju se po srednjem kursu NBS na dan plaćanja.

Obaveze prema dobavljačima u zemlji imaju valutu plaćanja koja se kreće u rasponu od 5 do 60 dana i uglavnom nisu kamatonosna.

Obaveze prema dobavljačima u inostranstvu na dan 31. decembra 2013. godine u iznosu od 2,476 hiljada RSD su izražene u stranoj valuti, uglavnom u evrima.

### 10.22. Ostale kratkoročne obaveze

Struktura kratkoročnih obaveza i pasivna vremenska razgraničenja	u 000 dinara	
	2013.	2012.
Obaveze po osnovu zarada i naknada zarada - bruto	8,149	7,791
Obaveze po osnovu kamata i troškova finansiranja	3,670	6,170

Obaveze za dividende/učešće u dobitku	/	/
Obaveze prema zaposlenima	<b>309</b>	139
Obaveze prema članovima upravnog i nadzornog odbora	<b>50</b>	/
Obaveze prema fizičkim licima za naknade po ugovoru	/	/
Ostale obaveze	<b>286</b>	588
<b>UKUPNO</b>	<b>12,464</b>	<b>14,688</b>

**Obaveze po osnovu zarada i ostale nepomenute obaveze** se najvećim delom odnose na obaveze (neto, porezi i doprinosi, obaveze Komorama) za decembarsku zaradu, koja je u Društvu isplaćena u januaru naredne godine.

Ostale obaveze se najvećim delom odnose na obaveze po osnovu obračunatih kamata za zajmove uzete od EP Holding.

Rukovodstvo Društva smatra da iskazana vrednost ostalih kratkoročnih obaveza odgovara njihovoj fer vrednosti na dan bilansa stanja.

### 10.23. Obaveze po osnovu poreza na dodatu vrednost, ostalih javnih prihoda i pasivna vremenska razgraničenja

Obaveze po osnovu poreza na dodatu vrednost, ostalih javnih prihoda i pasivna vremenska razgraničenja	u 000 dinara	
	2013.	2012.
<i>Obaveze po osnovu poreza na dodatu vrednost i ostalih javnih prihoda</i>		
Obaveze za PDV	<b>3,766</b>	3,346
Obaveze za poreze, carine i druge dažbine iz nabavke ili na teret troškova	<b>904</b>	1,931
Ostale obaveze za poreze, doprinose i druge dažbine	<b>30</b>	
<b>Svega</b>	<b>4,700</b>	5,277
<i>Pasivna vremenska razgraničenja</i>		
Unapred obračunati troškovi	/	/
Obračunati prihodi budućeg perioda	/	/
Odloženi prihodi i primljene donacije	/	/
Ostala pasivna vremenska razgraničenja	/	657
<b>UKUPNO</b>	<b>4,700</b>	<b>5,934</b>

**Obaveze za PDV** se odnose na razliku obračunatog poreza i prethodnog poreza. Ova obaveza Društva je izmirena u zakonskom roku, početkom naredne godine.

#### 10.24. Odložene poreske obaveze i odložena poreska sredstva

Odložene poreske obaveze i odložena poreska sredstva	u 000 dinara	
	2013.	2012.
Odložena poreska sredstva		
Odložene poreske obaveze	10,577	14,667
<b>Neto poreska sredstva/obaveze</b>	<b>10,577</b>	<b>14,667</b>

**Odložene poreske obaveze** koje su iskazane na dan 31. decembra se odnose na *oporezive privremene razlike* između knjigovodstvene vrednosti sredstava koja podležu amortizaciji i njihove poreske osnovice. Naime, usled različitih odredbi na bazi kojih se u Društvu određuje računovodstvena amortizacija (shodno odredbama profesionalne regulative; MRS i MSFI i dr.) i odredbi kojima se određuje poreska amortizacija (Shodno Zakonu o porezu na dobit pravnih lica), Društvo će u budućem periodu platiti veći porez na dobitak nego što bi platilo da mu se sa aspekta poreskog zakonodavstva prizna stvarno iskazana knjigovodstvena amortizacija. Iz navedenog razloga, Društvo priznaje odloženu poresku obavezu, koja predstavlja porez na dobitak koji će biti plativ kada Društvo „povrati“ knjigovodstvenu vrednost sredstava.

Iznos odloženih poreskih obaveza izračunat je množenjem visine oporezive privremene razlike na kraju godine sa stopom poreza na dobit Društva (15%).

Stanje i promena stanja odloženih poreskih obaveza je prikazana u narednoj tabeli.

Stanje i promena stanja odloženih poreskih sredstava (obaveza)	u 000 dinara	
	2013.	2012.
Stanje odloženih poreskih obaveza na kraju prethodne godine	14,667	17,839
Stanje odloženih poreskih obaveza na kraju tekuće godine	10,577	14,667
<b>ODLOŽENI PORESKI PRIHODI (RASHODI) PERIODA</b>	<b>4,090</b>	<b>3,172</b>

Odloženi poreski rashod perioda je priznat na teret rezultata (gubitka) Društva u godini kada je ustanovljeno povećanje stanja odloženih poreskih obaveza.

**Odložena poreska sredstva**, odnosno iznosi poreza na dobitak nadoknadivi u budućim periodima, u Društvu mogu da se formiraju prvenstveno po osnovu:

- neiskorišćenih poreskih gubitaka prenetih na naredni period,
- rezervisanja za nedospele otpremnine prilikom redovnog odlaska u penziju, koja su određena shodno relevantnim odredbama MRS 19; i
- neiskorišćenih poreskih kredita (za ulaganja u osnovna sredstva) prenetih na naredni period.

Odložena poreska sredstva po svim navedenim osnovama nisu iskazana u finansijskim izveštajima Društva. Kao osnovni razlog za objašnjenje navedene konstatacije može se navesti visoka doze neizvesnosti po pitanju buduće ostvarive dobiti Društva, na bazi kojih bi Društvo moglo da iskoristi odložena poreska sredstva za umanjeње obaveze za porez na dobit.

Godina nastanka poreskog kredita, kao i godina kada ističe mogućnost da Društvo koristi poreski kredit za ulaganja u osnovna sredstva, prikazana je u narednoj tabeli.

#### **10.25. Usaglašavanje potraživanja i obaveza**

Društvo je izvršilo **usaglašavanje potraživanja** sa domaćim i inostranim kupcima sa stanjem na dan 31.12.2013. godine.

Od ukupno 269 *domaćih kupaca*, na dan 31.12.2013. godine, u iznosu od 21,784 hiljade RSD, usaglašeno je 18,478 hiljada RSD, neusaglašeno je 57 hiljada RSD. Iznos potraživanja od kupaca koji nisu odgovorili na Izvod otvorenih stavki iznose 3,249 hiljada RSD.

Od ukupno 2 *inostrana kupca*, na dan 31.12.2013. godine, u iznosu od 4,232 hiljade RSD, usaglašeno je je svih 4,232 hiljade RSD.

Izvodi otvorenih stavki nisu slati po osnovu tuženih, sumnjivih i spornih potraživanja koja iznose 410 hiljada RSD.

U narednoj tabeli prikazani su iznosi potraživanja od domaćih i inostranih kupaca koji nisu odgovorili na poslate Izvode otvorenih stavki.

<i>Kupci koji nisu odgovorili na poslate izvode otvorenih stavki</i>	<i>u 000 dinara</i>
<i>Domaći Kupci</i>	
COBRA SZR	<b>618</b>
PRIZMA	<b>606</b>
NLB BANKA AD	<b>363</b>
KBM BANKA	<b>224</b>
TIMING D.O.O.	<b>112</b>
HEKTOR PRINT D.O.O.	<b>106</b>
BIMBROS	<b>98</b>
<b>OSTALI</b>	<b>1,122</b>
<b>UKUPNO</b>	<b>3,249</b>

U narednoj tabeli prikazani su iznosi potraživanja od domaćih i inostranih kupaca koji su osporili iznos iz poslatih Izvoda otvorenih stavki.

<i>Kupci koji su osporili iznos iz poslatih Izvoda otvorenih stavki</i>	<i>Osporen iznos u 000 dinara</i>
<i>Domaći Kupci</i>	
MINISTARSTVO PRIRODNIH RESURSA	<b>52</b>
JP SURCIN	<b>5</b>
<b>UKUPNO</b>	<b>57</b>

I pored osporavanja iznosa od strane kupaca, Društvo nije u svojim poslovnim knjigama umanjilo vrednost potraživanja, jer je stav stručnih službi da su iskazani iznosi potraživanja realni.

Društvo je izvršilo **usaglašavanje obaveza** sa domaćim i inostranim dobavljačima sa stanjem:

- sa stanjem na dan 31.12.2013. godine.

Od ukupno primljenih 59 Izvoda otvorenih stavki od *domaćih dobavljača*, na dan 31.12.2013. godine, u iznosu od 43,487 hiljada RSD, usaglašeno je

43,476 hiljada RSD, a neusaglašeno je 11 hiljada RSD. Iznos obaveza prema dobavljačima koji nisu poslali Izvod otvorenih stavki je 14,731 hiljada RSD.

Od ukupno poslatih 5 Izvoda otvorenih stavki *inostranim dobavljačima*, na dan 31.12.2013. godine, u iznosu od 2,477 hiljada RSD, usaglašeno je 1,778 hiljada RSD. Iznos obaveza prema dobavljačima u inostranstvu koji nisu odgovorili na Izvod otvorenih stavki je 699 hiljada RSD.

<i>Dobavljači koji su poslali izvode otvorenih stavki</i>	<i>u 000 dinara</i>
<i>Domaći Dobavljači</i>	
ENERGOPROJEKT HOLDING	<b>29,306</b>
JKP BEOGRADSKE ELEKTRANE	<b>1,659</b>
BIROGRAF COMP. D.O.O.	<b>1,231</b>
DUNAV PAPIR	<b>1,153</b>
PUBLIK D.O.O.	<b>1,050</b>
DEUS SYSTEM D.O.O.	<b>946</b>
JKP GRADSKA CISTOCA	<b>682</b>
OSTALI	<b>7,460</b>
<b>UKUPNO</b>	<b>43,487</b>

Struktura najznačajnijih osporenih iznosa je prikazana u narednoj tabeli.

<i>Dobavljači koji su poslali Izvod otvorenih stavki, a koji se osporen od strane Društva</i>	<i>Osporen iznos u 000 dinara</i>
<i>Domaći dobavljači</i>	
JP ZA STAMBENE USLUGE BOR	<b>8</b>
INTER CAFFE	<b>3</b>
<b>Ukupno</b>	<b>11</b>

## 10.26. Vanbilansna aktiva i vanbilansna pasiva

Shodno zakonskim odredbama (Pravilnik o sadržini i formi obrazaca finansijskih izveštaja za privredna društva, zadruge, druga pravna lica i preduzetnike), Društvo je u svojim finansijskim izveštajima iskazalo

vanbilansnu aktivu i vanbilansne pasivu. Stavke iskazane u okviru vanbilansne aktive i vanbilansne pasive, a koje su prikazane u narednoj tabeli, ne predstavljaju sredstva ni obaveze Društva, već prvenstveno služe u kontekstu informativne uloge korisnika finansijskih izveštaja.

Struktura vanbilansne aktive i pasive	u 000 dinara	
	2013.	2012.
Primljene hartije od vrednosti - vaučeri		
<i>Primljene garancije, avali i druga jemstva</i>		
Primljene garancije - domaći dobavljači		
Primljene garancije i druga jemstva - devizni deo		
Primljene garancije - zalog pokretnih stvari		
Primljene garancije		
<b>Svega</b>		
<i>Date garancije, avali i druga jemstva</i>		
Date garancije - dinarski deo	<b>448</b>	647
Date garancije - devizni deo		
Data jemstva - dinarski deo		
Data jemstva - devizni deo		
Date garancije		
<b>Svega</b>	<b>448</b>	<b>647</b>
<i>Ostala vanbilansna aktiva/pasiva</i>		
Ostala vanbilansna aktiva		
<b>Svega</b>		
<b>UKUPNO</b>	<b>448</b>	<b>647</b>

Društvo, kao dužnik, na dan sastavljanja finansijskih izveštaja ne vodi vanbilansnu evidenciju.

## 11. HIPOTEKE UPISANE NA TERET I U KORIST DRUŠTVA

Na dan 31.12.2013. godine nema evidentiranih upisanih hipoteka ni na teret ni u korist Društva.

## 12. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM STRANAMA

Shodno zahtevima iz MRS 24 - Obelodanjivanja povezanih strana, u nastavku je izvršeno obelodanjivanje odnosa, transakcija i dr.; između Društva i povezanih strana. Povezanim stranama se, sa aspekta Društva, smatraju se zavisna društva i ključno rukovodeće osoblje (ona lica koja imaju ovlašćenja i odgovornost za planiranje, usmeravanje i kontrolisanje aktivnosti entiteta, direktno ili indirektno, uključujući i sve direktore, bez obzira da li su izvršni ili ne) i njihove bliske članove porodice.

U narednoj tabeli data je struktura obaveza i potraživanja prema povezanim pravnim licima:

Struktura obaveza i potraživanja prema povezanim pravnim licima	u 000 dinara	
	2013.	2012.
<i>Potraživanja</i>		
ENERGOPROJEKT VISOKOGRADNJA A.D.	<b>2,407</b>	713
ENERGOPROJEKT NISKOGRADNJA A.D.	<b>1,029</b>	1,202
ENERGOPROJEKT OPREMA A.D.	<b>263</b>	307
ENERGOPROJEKT ENTEL A.D.	<b>167</b>	511
ENERGOPROJEKT INDUSTRIJA A.D.	<b>1,165</b>	634
ENERGOPROJEKT HIDROINUŽENJERING A.D.	<b>789</b>	792
ENERGOPROJEKT URBANIZAM I ARHITEKTURA A.D.	<b>399</b>	35
ENERGOPROJEKT GARANT A.D.O.	/	1
SINDIKALNE ORGANIZACIJE U SISTEMU ENERGOPROJEKT	<b>125</b>	99
<b>Svega</b>	<b>6,344</b>	<b>4,294</b>
<i>Obaveze</i>		
ENERGOPROJEKT VISOKOGRADNJA A.D.	<b>5,342</b>	2,021
<b>Svega</b>	<b>5,342</b>	<b>2,021</b>

U narednoj tabeli data je struktura obaveza i potraživanja prema matičnim i zavisnim pravnim licima:

Struktura obaveza i potraživanja prema matičnim i zavisnim pravnim licima	u 000 dinara	
	2013.	2012.
<i>Potraživanja</i>		
ENERGOPROJEKT HOLDING A.D.	787	544
<b>ENERGOPROJEKT ENERGY MONTENEGRO D.O.O.</b>	<b>4,026</b>	4,691
<b>Svega</b>	<b>4,813</b>	<b>5,235</b>
<i>Obaveze</i>		
ENERGOPROJEKT HOLDING A.D.	29,306	25,706
<b>Svega</b>	<b>29,306</b>	<b>25,706</b>

Potraživanja koja Društvo ima prema povezanim licima su potraživanja koja su uglavnom nastala vršenjem grafičkih i knjigovezačkih usluga, prodaje reklamnog materijala i prodajom hardvera.

Obaveze prema dobavljačima povezanim pravnim licima najvećim delom odnose se na fakture mesečnih usluga Energoprojekt Holdinga iz ranijih godina.

### 13. POTENCIJALNE OBAVEZE I POTENCIJALNA SREDSTVA

**Potencijalne obaveze**, koje mogu da rezultiraju odlivom ekonomskih koristi Društva, prvenstvo mogu da nastanu po osnovu:

- sudskih sporova.

Potencijalna **obaveza po osnovu sudskih sporova** se prvenstveno ogleda u mogućnosti okončanja sudskih sporova na štetu Društva, a za šta nije stvorena obaveza ili izvršeno rezervisanje u bilansu stanja.

Napominjemo da na dan 31.12.2013. godine Društvo nije tužena strana ni u jednom sporu.

Potencijalna sredstva po osnovu sudskih sporova se ogledaju u mogućnosti okončanja sudskih sporova u korist Društva, a za šta nije stvoreno potraživanje u bilansu stanja ili na neki drugi način iskazana ekonomska korist Društva (na primer, umanjejem vrednosti neopravdanog avansa i sl.).

Detaljnije informacije o vrednosno najznačajnijim sudskim sporovima u kojima je Društvo tužilac su prezentovane u sledećoj tabeli.

<i>Tuženo lice</i>	<i>Osnov tužbe</i>	<i>Visina potencijalnih sredstava u 000 dinara</i>
Sipad Komerc	Usluge održavanja fiskalnih kasa	<b>410</b>

**14. DOGAĐAJI NAKON DATUMA BILANSA STANJA**

Nakon bilansa stanja nije bilo nikakvih događaja.

U Beogradu,  
27.02.2014. godine

Lice odgovorno za  
sastavljanje izveštaja



Generalni direktor/direktor



## 2. IZVEŠTAJ O REVIZIJI ZA 2013. GODINU

---



**ENERGOPROJEKT ENERGODATA  
a.d. Beograd**

**Finansijski izveštaji za 2013. godinu  
i  
Izveštaj nezavisnog revizora**

SADRŽAJ

	Strana
IZVEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA	1
<b>FINANSIJSKI IZVEŠTAJI</b>	
Bilans stanja	
Bilans uspeha	
Izveštaj o tokovima gotovine	
Izveštaj o promenama na kapitalu	
Statistički aneks	
Napomene uz finansijske izveštaje	

## IZVEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA

Akcionarima privrednog društva “Energoprojekt Energodata“ a.d. Beograd

Izvršili smo reviziju priloženih finansijskih izveštaja privrednog društva “Energoprojekt Energodata“ a.d. Beograd (u daljem tekstu “Društvo”), koji obuhvataju bilans stanja na dan 31. decembra 2013. godine i odgovarajući bilans uspeha, izveštaj o promenama na kapitalu i izveštaj o tokovima gotovine za godinu koja se završava na taj dan, kao i pregled značajnih računovodstvenih politika i napomene uz finansijske izveštaje. Statistički aneks predstavlja sastavni deo ovih finansijskih izveštaja.

### *Odgovornost rukovodstva za finansijske izveštaje*

Rukovodstvo Društva je odgovorno za sastavljanje i istinito prikazivanje ovih finansijskih izveštaja u skladu sa računovodstvenim propisima važećim u Republici Srbiji, zasnovanim na Zakonu o računovodstvu (“Službeni glasnik Republike Srbije“, br. 62/2013), kao i za one interne kontrole koje rukovodstvo odredi kao neophodne u pripremi finansijskih izveštaja koji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze, nastale usled kriminalne radnje ili greške.

### *Odgovornost revizora*

Naša je odgovornost da izrazimo mišljenje o ovim finansijskim izveštajima na osnovu izvršene revizije. Reviziju smo izvršili u skladu sa Međunarodnim standardima revizije. Ovi standardi nalažu da se pridržavamo etičkih zahteva i da reviziju planiramo i izvršimo na način koji omogućava da se, u razumnoj meri, uverimo da finansijski izveštaji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze.

Revizija uključuje sprovođenje postupaka radi pribavljanja revizijskih dokaza o iznosima i obelodanjivanjima u finansijskim izveštajima. Odabrani postupci su zasnovani na revizorskom prosuđivanju, uključujući procenu rizika postojanja materijalno značajnih pogrešnih iskaza u finansijskim izveštajima, nastalih usled kriminalne radnje ili greške. Prilikom procene rizika, revizor sagledava interne kontrole relevantne za sastavljanje i istinito prikazivanje finansijskih izveštaja radi osmišljavanja revizijskih postupaka koji su odgovarajući u datim okolnostima, ali ne u cilju izražavanja mišljenja o delotvornosti internih kontrola pravnog lica. Revizija takođe uključuje ocenu adekvatnosti primenjenih računovodstvenih politika i opravdanost računovodstvenih procena izvršenih od strane rukovodstva, kao i ocenu opšte prezentacije finansijskih izveštaja.

Smatramo da su revizijski dokazi koje smo pribavili dovoljni i odgovarajući i da obezbeđuju osnovu za izražavanje našeg mišljenja.

### *Mišljenje*

Po našem mišljenju, finansijski izveštaji prikazuju istinito i objektivno, po svim materijalno značajnim pitanjima, finansijsku poziciju Društva na dan 31. decembra 2013. godine, kao i rezultate njegovog poslovanja i tokove gotovine za godinu koja se završava na taj dan, u skladu sa računovodstvenim propisima važećim u Republici Srbiji.

Beograd, 6. mart 2014. godine



Igor Radmanović  
Ovlašćeni revizor



07023081 Maticni broj	Popunjiva pravno lice - preduzetnik Sifra delatnosti	101682144 PIB
Popunjiva Agencija za privredne registre		
750 1 2 3 Vrsta posla	19	20 21 22 23 24 25 26

Naziv :Energoprojekt- Energodata a.d.

Sediste : Beograd, Bulevar Mihaila Pupina 12

## BILANS STANJA



7005023560275

na dan 31.12.2013. godine

- u hiljadama dinara

Grupa racuna, racun	POZICIJA	AOP	Napomena broj	I z n o s	
				Tekuca godina	Prethodna godina
1	2	3	4	5	6
	<b>AKTIVA</b>				
	<b>A. STALNA IMOVINA (002+003+004+005+009)</b>	001		408713	396576
00	I. NEUPLACENI UPISANI KAPITAL	002			
012	II. GOODWILL	003			
01 bez 012	III. NEMATERIJALNA ULAGANJA	004		24793	28008
	IV. NEKRETNINE, POSTROJENJA, OPREMA I BIOLOSKA SREDSTVA (006+007+008)	005		383919	368310
020, 022, 023, 026, 027(deo), 028 (deo), 029	1. Nekretnine, postrojenja i oprema	006		251056	262032
024, 027(deo), 028 (deo)	2. Investicione nekretnine	007		132863	106278
021, 025, 027(deo), 028(deo)	3. Bioloska sredstva	008			
	V. DUGOROCNI FINANSIJSKI PLASMANI (010+011)	009		1	258
030 do 032, 039 (deo)	1. Ucesca u kapitalu	010		1	1
033 do 038, 039 (deo) minus 037	2. Ostali dugorocni finansijski plasmani	011		0	257
	<b>B. OBRTNA IMOVINA (013+014+015)</b>	012		111162	145856
10 do 13, 15	I. ZALIHE	013		19360	49940
14	II. STALNA SREDSTVA NAMENJENA PRODAJI I SREDSTVA POSLOVANJA KOJE SE OBUSTAVLJA	014			
	III. KRATKOROCNA POTRAZIVANJA, PLASMANI I GOTOVINA (016+017+018+019+020)	015		91802	95916
20, 21 i 22, osim 223	1. Potrazivanja	016		27397	18610
223	2. Potrazivanja za vise placen porez na dobitak	017		1905	1141
23 minus 237	3. Kratkorocni finansijski plasmani	018		4	103
24	4. Gotovinski ekvivalenti i gotovina	019		4554	2788

Grupa racuna, racun	P O Z I C I J A	AOP	Napomena broj	I z n o s	
				Tekuca godina	Prethodna godina
1	2	3	4	5	6
27 i 28 osim 288	5. Porez na dodatu vrednost i aktivna vremenska razgranicenja	020		57942	73274
288	<b>V. ODLOZENA PORESKA SREDSTVA</b>	021			
	<b>G. POSLOVNA IMOVINA (001+012 +021)</b>	022		519875	542432
29	<b>D. GUBITAK IZNAD VISINE KAPITALA</b>	023			
	<b>Dj. UKUPNA AKTIVA (022+023)</b>	024		519875	542432
88	<b>E. VANBILANSNA AKTIVA</b>	025			
	<b>PASIVA</b>				
	<b>A.KAPITAL (102+103+104+105+106-107+108-109-110)</b>	101		93032	57884
30	I. OSNOVNI KAPITAL	102		157637	157637
31	II. NEUPLACENI UPISANI KAPITAL	103			
32	III. REZERVE	104			
330 i 331	IV. REVALORIZACIONE REZERVE	105		92248	82950
332	V. NEREALIZOVANI DOBICI PO OSNOVU HARTIJA OD VREDNOSTI	106			
333	VI. NEREALIZOVANI GUBICI PO OSNOVU HARTIJA OD VREDNOSTI	107		950	950
34	VII. NERASPOREDJENI DOBITAK	108		25850	0
35	VIII. GUBITAK	109		181753	181753
037 i 237	IX. OTKUPLJENE SOPSTVENE AKCIJE	110			
	<b>B. DUGOROCNA REZERVISANJA I OBAVEZE (112+113+116)</b>	111		416266	469881
40	I. DUGOROCNA REZERVISANJA	112		4564	4658
41	II. DUGOROCNE OBAVEZE (114+115)	113		149797	222917
414, 415	1. Dugorocni krediti	114		148393	221740
41 bez 414 i 415	2. Ostale dugorocne obaveze	115		1404	1177
	III. KRATKOROCNE OBAVEZE (117+118+119+120+121+122)	116		261905	242306
42, osim 427	1. Kratkoročne finansijske obaveze	117		183706	158500
427	2. Obaveze po osnovu sredstava namenjenih prodaji i sredstava poslovanja koje se obustavlja	118			
43 i 44	3. Obaveze iz poslovanja	119		61035	60143
45 i 46	4. Ostale kratkorocne obaveze	120		12464	14688
47, 48 osim 481 i 49 osim 498	5. Obaveze po osnovu poreza na dodatu vrednost i ostalih javnih prihoda i pasivna vremenska razgranicenja	121		4700	5934
481	6. Obaveze po osnovu poreza na dobitak	122		0	3041

Grupa racuna, racun	POZICIJA	AOP	Napomena broj	I z n o s	
				Tekuca godina	Prethodna godina
1	2	3	4	5	6
498	V. ODLOZENE PORESKE OBAVEZE	123		10577	14667
	G. UKUPNA PASIVA (101+111 +123)	124		519875	542432
89	D. VANBILANSNA PASIVA	125			

U BEOGRADU dana 27.2.2014. godine

Lice odgovorno za sastavljanje  
finansijskog izveštaja





Zakonski zastupnik



Obrazac propisan Pravilnikom o sadržini i formi obrazaca finansijskih izveštaja za privredna društva, zadruge, druga pravna lica i preduzetnike ("Službeni glasnik RS", br.114/06, 5/07, 119/08, 2/10, 101/12, 118/12 i 3/2014)

07023081 Maticni broj	Popunjavanje pravno lice - preduzetnik	101682144 PIB
Sifra delatnosti		
Popunjavanje Agencija za privredne registre		
750 1 2 3	19	20 21 22 23 24 25 26
Vrsta posla		

Naziv :Energoprojekt- Energodata a.d.

Sediste : Beograd, Bulevar Mihaila Pupina 12

## BILANS USPEHA



7005023560282

u period 01.01.2013 do 31.12.2013

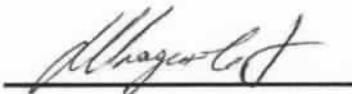
- u hiljadama dinara

Grupa racuna, racun	POZICIJA	AOP	Napomena broj	I z n o s	
				Tekuca godina	Prethodna godina
1	2	3	4	5	6
	<b>A. PRIHODI I RASHODI IZ REDOVNOG POSLOVANJA</b>				
	<b>I. POSLOVNI PRIHODI (202+203+204-205+206)</b>	201		290358	320265
60 i 61	1.Prihodi od prodaje	202		282520	311375
62	2. Prihodi od aktiviranja ucinaka i robe	203			
630	3. Povecanje vrednosti zaliha ucinaka	204			
631	4. Smanjenje vrednosti zaliha ucinaka	205			
64 i 65	5. Ostali poslovni prihodi	206		7838	8890
	<b>II. POSLOVNI RASHODI (208 DO 212)</b>	207		259937	284352
50	1. Nabavna vrednost prodane robe	208		65920	57385
51	2. Troškovi materijala	209		25182	26429
52	3. Troškovi zarada, naknada zarada i ostali licni rashodi	210		90215	95878
54	4. Troškovi amortizacije i rezervisanja	211		27437	32569
53 i 55	5. Ostali poslovni rashodi	212		51183	72091
	<b>III. POSLOVNI DOBITAK (201-207)</b>	213		30421	35913
	<b>IV. POSLOVNI GUBITAK (207-201)</b>	214			
66	<b>V. FINANSIJSKI PRIHODI</b>	215		2575	2712
56	<b>VI. FINANSIJSKI RASHODI</b>	216		39182	55236
67 i 68	<b>VII. OSTALI PRIHODI</b>	217		29440	11350
57 i 58	<b>VIII. OSTALI RASHODI</b>	218		1494	82937
	<b>IX. DOBITAK IZ REDOVNOG POSLOVANJA PRE OPOREZIVANJA (213-214+ 215-216+217-218)</b>	219		21760	0
	<b>X. GUBITAK IZ REDOVNOG POSLOVANJA PRE OPOREZIVANJA (214-213- 215+216-217+218)</b>	220		0	88198
69 - 59	<b>XI. NETO DOBITAK POSLOVANJA KOJE SE OBUSTAVLJA</b>	221			
59 - 69	<b>XII. NETO GUBITAK POSLOVANJA KOJE SE OBUSTAVLJA</b>	222			

Grupa racuna, racun	POZICIJA	AOP	Napomena broj	Iznos	
				Tekuca godina	Prethodna godina
1	2	3	4	5	6
	B. DOBITAK PRE OPOREZIVANJA (219-220+221-222)	223		21760	0
	V. GUBITAK PRE OPOREZIVANJA (220-219+222-221)	224		0	88198
	G. POREZ NA DOBITAK				
721	1. Poreski rashod perioda	225		0	2177
722	2. Odloženi poreski rashodi perioda	226			
722	3. Odloženi poreski prihodi perioda	227		4090	3172
723	D. Isplacena licna primanja poslodavcu	228			
	Dj. NETO DOBITAK (223- 224- 225- 226+ 227- 228)	229		25850	0
	E. NETO GUBITAK (224- 223+ 225+ 226- 227 + 228)	230		0	87203
	Ä...Å. NETO DOBITAK KOJI PRIPADA MANJINSKIM ULAGACIMA	231			
	Z. NETO DOBITAK KOJI PRIPADA VLASNICIMA MATICNOG PRAVNOG LICA	232			
	I. ZARADA PO AKCIJI				
	1. Osnovna zarada po akciji	233			
	2. Umanjenja (razvodnjena) zarada po akciji	234			

U BEOGRADU dana 27.2. 2014. godine

Lice odgovorno za sastavljanje  
finansijskog izvestaja





Zakonski zastupnik



Obrazac propisan Pravilnikom o sadržini i formi obrazaca finansijskih izveštaja za privredna društva, zadruga, druga pravna lica i preduzetnike ("Službeni glasnik RS", br.114/06, 5/07, 119/08, 2/10, 101/12, 118/12 i 3/2014)

07023081 Maticni broj	Popunjava pravno lice - preduzetnik Sifra delatnosti	101682144 PIB
Popunjava Agencija za privredne registre		
750 1 2 3 Vrsta posla	19	20 21 22 23 24 25 26

Naziv :Energoprojekt- Energodata a.d.

Sediste : Beograd, Bulevar Mihaila Pupina 12

## IZVESTAJ O TOKOVIMA GOTOVINE



7005023560299

u periodu od 01.01.2013. do 31.12.2013. godine

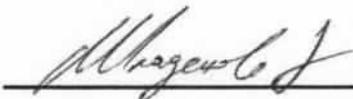
- u hiljadama dinara

POZICIJA	AOP	I z n o s	
		Tekuca godina	Prethodna godina
1	2	3	4
<b>A. TOKOVI GOTOVINE IZ POSLOVNIH AKTIVNOSTI</b>			
<b>I. Prilivi gotovine iz poslovnih aktivnosti ( 1 do 3 )</b>	301	305744	333061
1. Prodaja i primljeni avansi	302	303465	318291
2. Primljene kamate iz poslovnih aktivnosti	303	70	167
3. Ostali prilivi iz redovnog poslovanja	304	2209	14603
<b>II. Odlivi gotovine iz poslovnih aktivnosti ( 1 do 5 )</b>	305	252574	206352
1. Isplate dobavljacima i dati avansi	306	102373	78051
2. Zarade, naknade zarada i ostali licni rashodi	307	92598	96014
3. Placene kamate	308	14828	11584
4. Porez na dobitak	309	3353	1277
5. Placanja po osnovu ostalih javnih prihoda	310	39422	19426
<b>III. Neto priliv gotovine iz poslovnih aktivnosti ( I-II )</b>	311	53170	126709
<b>IV. Neto odliv gotovine iz poslovnih aktivnosti ( II -I )</b>	312		
<b>B. TOKOVI GOTOVINE IZ AKTIVNOSTI INVESTIRANJA</b>			
<b>I. Prilivi gotovine iz aktivnosti investiranja ( 1 do 5 )</b>	313	590	390
1. Prodaja akcija i udela ( neto prilivi )	314		
2. Prodaja nematerijalnih ulaganja, nekretnina, postrojenja, opreme i bioloÅ...Åkih sredstava	315	590	389
3. Ostali finansijski plasmani ( neto prilivi )	316		
4. Primljene kamate iz aktivnosti investiranja	317		
5. Primljene dividende	318	0	1
<b>II. Odlivi gotovine iz aktivnosti investiranja ( 1 do 3 )</b>	319	1872	1327
1. Kupovina akcija i udela ( neto odlivi )	320		
2. Kupovina nematerijalnih ulaganja, nekretnina, postrojenja, opreme i bioloÅ...Åkih sredstava	321	1872	1327
3. Ostali finansijski plasmani ( neto odlivi )	322		
<b>III. Neto priliv gotovine iz aktivnosti investiranja ( I - II )</b>	323		
<b>IV. Neto odliv gotovine iz aktivnosti investiranja ( II - I )</b>	324	1282	937

POZICIJA	AOP	Iznos	
		Tekuca godina	Prethodna godina
1	2	3	4
<b>V. TOKOVI GOTOVINE IZ AKTIVNOSTI FINANSIRANJA</b>			
<b>I. Prilivi gotovine iz aktivnosti finansiranja (1 do 3)</b>	325	105577	27593
1. Uvecanje osnovnog kapitala	326		
2. Dugorocni i kratkorocni krediti (neto prilivi)	327	105577	27593
3. Ostale dugorocne i kratkorocne obaveze	328		
<b>II. Odlivi gotovine iz aktivnosti finansiranja (1 do 4)</b>	329	155667	113189
1. Otkup sopstvenih akcija i udela	330		
2. Dugorocni i kratkorocni krediti i ostale obaveze (neto odlivi)	331	154159	110127
3. Finansijski lizing	332	1508	3062
4. Isplacene dividende	333		
<b>III. Neto priliv gotovine iz aktivnosti finansiranja (I - II)</b>	334		
<b>IV. Neto odliv gotovine iz aktivnosti finansiranja (II - I)</b>	335	50090	85596
<b>G. SVEGA PRILIVI GOTOVINE (301+313+325)</b>	336	411911	361044
<b>D. SVEGA ODLIVI GOTOVINE (305+319+329)</b>	337	410113	320868
<b>Dj. NETO PRILIVI GOTOVINE (336-337)</b>	338	1798	40176
<b>E. NETO ODLIV GOTOVINE (337-336)</b>	339		
<b>Ä...Å. GOTOVINA NA POCETKU OBRACUNSKOG PERIODA</b>	340	2788	1193
<b>Z. POZITIVNE KURSNE RAZLIKE PO OSNOVU PRERACUNA GOTOVINE</b>	341	0	2544
<b>I. NEGATIVNE KURSNE RAZLIKE PO OSNOVU PRERACUNA GOTOVINE</b>	342	32	41125
<b>J. GOTOVINA NA KRAJU OBRACUNSKOG PERIODA (338-339+340+341-342)</b>	343	4554	2788

U Beogradu dana 27.2. 2014. godine

Lice odgovorno za sastavljanje  
finansijskog izvestaja




Zakonski zastupnik



Obrazac propisan Pravilnikom o sadržini i formi obrazaca finansijskih izveštaja za privredna društva, zadruge, druga pravna lica i preduzetnike ("Službeni glasnik RS", br.114/06, 5/07, 119/08, 2/10, 101/12, 118/12 i 3/2014)

Popunjiva pravno lice - preduzetnik		
07023081 Maticni broj	Sifra delatnosti	101682144 PIB
Popunjiva Agencija za privredne registre		
750 1 2 3	19	20 21 22 23 24 25 26
Vrsta posla		

Naziv :Energoprojekt- Energodata a.d.

Sediste : Beograd, Bulevar Mihaila Pupina 12

### IZVESTAJ O PROMENAMA NA KAPITALU



7005023560312

u periodu od 01.01.2013. do 31.12.2013. godine

- u hiljadama dinara

Red. br.	O P I S	AOP	Osnovni kapital (grupa 30 bez 309)		Ostali kapital (racun 309)		Neplaceni upisani kapital (grupa 31)		Emisiona premija (racun 320)
			AOP		AOP		AOP		
	1		2		3		4		5
1	Stanje na dan 01.01. prethodne godine _____	401	156294	414	1343	427		440	
2	Ispravka materijalno znacajnih gresaka i promena racunovodstvenih politika u prethodnoj godini - povecanje	402		415		428		441	
3	Ispravka materijalno znacajnih gresaka i promena racunovodstvenih politika u prethodnoj godini - smanjenje	403		416		429		442	
4	Korigovano pocetno stanje na dan 01.01. prethodne godine _____ (red.br. 1+2-3)	404	156294	417	1343	430		443	
5	Ukupna povecanja u prethodnoj godini	405		418		431		444	
6	Ukupna smanjenja u prethodnoj godini	406		419		432		445	
7	Stanje na dan 31.12. prethodne godine _____ (red.br. 4+5-6)	407	156294	420	1343	433		446	
8	Ispravka materijalno znacajnih gresaka i promena racunovodstvenih politika u tekucoj godini - povecanje	408		421		434		447	
9	Ispravka materijalno znacajnih gresaka i promena racunovodstvenih politika u tekucoj godini - smanjenje	409		422		435		448	
10	Korigovano pocetno stanje na dan 01.01. tekuce godine _____ (red.br. 7+8-9)	410	156294	423	1343	436		449	
11	Ukupna povecanja u tekucoj godini	411		424		437		450	
12	Ukupna smanjenja u tekucoj godini	412		425		438		451	
13	Stanje na dan 31.12. tekuce godine _____ (red.br. 10+11-12)	413	156294	426	1343	439		452	

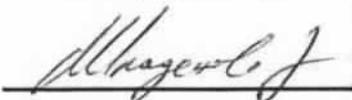
Red. br.	O P I S	AOP	Rezerve (racun 321, 322)	AOP	Revalorizacione rezerve (racuni 330 i 331)	AOP	Nerealizovani dobiti po osnovu hartija od vrednosti (racun 332)	AOP	Nerealizovani gubici po osnovu hartija od vrednosti (racun 333)
	1		6		7		8		9
1	Stanje na dan 01.01. prethodne godine _____	453	11253	466	82950	479		492	950
2	Ispravka materijalno znacajnih gresaka i promena racunovodstvenih politika u prethodnoj godini - povecanje	454		467		480		493	
3	Ispravka materijalno znacajnih gresaka i promena racunovodstvenih politika u prethodnoj godini - smanjenje	455		468		481		494	
4	Korigovano pocetno stanje na dan 01.01. prethodne godine _____ (red.br. 1+2-3)	456	11253	469	82950	482		495	950
5	Ukupna povecanja u prethodnoj godini	457		470		483		496	
6	Ukupna smanjenja u prethodnoj godini	458	11253	471		484		497	
7	Stanje na dan 31.12. prethodne godine _____ (red.br. 4+5-6)	459		472	82950	485		498	950
8	Ispravka materijalno znacajnih gresaka i promena racunovodstvenih politika u tekucoj godini - povecanje	460		473		486		499	
9	Ispravka materijalno znacajnih gresaka i promena racunovodstvenih politika u tekucoj godini - smanjenje	461		474		487		500	
10	Korigovano pocetno stanje na dan 01.01. tekuce godine _____ (red.br. 7+8-9)	462		475	82950	488		501	950
11	Ukupna povecanja u tekucoj godini	463		476	9298	489		502	
12	Ukupna smanjenja u tekucoj godini	464		477		490		503	
13	Stanje na dan 31.12. tekuce godine _____ (red.br. 10+11-12)	465		478	92248	491		504	950

Red. br.	O P I S	AOP	Nerasporedjeni dobitak (grupa 34)	AOP	Gubitak do visine kapitala (grupa 35)	AOP	Otkupljene sopstvene akcije i udeli (racun 037,237)	AOP	Ukupno (kol.2+3+4+5+6+7+8-9+10-11-12)
	1		10		11		12		13
1	Stanje na dan 01.01. prethodne godine _____	505	19145	518	124948	531		544	145087
2	Ispravka materijalno znacajnih gresaka i promena racunovodstvenih politika u prethodnoj godini - povecanje	506		519		532		545	
3	Ispravka materijalno znacajnih gresaka i promena racunovodstvenih politika u prethodnoj godini - smanjenje	507		520		533		546	
4	Korigovano pocetno stanje na dan 01.01. prethodne godine _____ (red.br. 1+2-3)	508	19145	521	124948	534		547	145087
5	Ukupna povecanja u prethodnoj godini	509	13122	522	180751	535		548	167629
6	Ukupna smanjenja u prethodnoj godini	510	32267	523	123946	536		549	80426
7	Stanje na dan 31.12. prethodne godine _____ (red.br. 4+5-6)	511		524	181753	537		550	57884
8	Ispravka materijalno znacajnih gresaka i promena racunovodstvenih politika u tekucoj godini - povecanje	512		525		538		551	
9	Ispravka materijalno znacajnih gresaka i promena racunovodstvenih politika u tekucoj godini - smanjenje	513		526		539		552	
10	Korigovano pocetno stanje na dan 01.01. tekuce godine _____ (red.br. 7+8-9)	514		527	181753	540		553	57884
11	Ukupna povecanja u tekucoj godini	515	25850	528		541		554	35148
12	Ukupna smanjenja u tekucoj godini	516		529		542		555	
13	Stanje na dan 31.12. tekuce godine _____ (red.br. 10+11-12)	517	25850	530	181753	543		556	93032

Red. br.	O P I S	AOP	Gubitak iznad visine kapitala (grupa 29)
	1		14
1	Stanje na dan 01.01. prethodne godine _____	557	
2	Ispravka materijalno znacajnih gresaka i promena racunovodstvenih politika u prethodnoj godini - povecanje	558	
3	Ispravka materijalno znacajnih gresaka i promena racunovodstvenih politika u prethodnoj godini - smanjenje	559	
4	Korigovano pocetno stanje na dan 01.01. prethodne godine _____ (red.br. 1+2-3)	560	
5	Ukupna povecanja u prethodnoj godini	561	
6	Ukupna smanjenja u prethodnoj godini	562	
7	Stanje na dan 31.12. prethodne godine _____ (red.br. 4+5-6)	563	
8	Ispravka materijalno znacajnih gresaka i promena racunovodstvenih politika u tekucoj godini - povecanje	564	
9	Ispravka materijalno znacajnih gresaka i promena racunovodstvenih politika u tekucoj godini - smanjenje	565	
10	Korigovano pocetno stanje na dan 01.01. tekuce godine _____ (red.br. 7+8-9)	566	
11	Ukupna povecanja u tekucoj godini	567	
12	Ukupna smanjenja u tekucoj godini	568	
13	Stanje na dan 31.12. tekuce godine _____ (red.br. 10+11-12)	569	

U BEOGRADU dana 27.2. 2014. godine

Lice odgovorno za sastavljanje  
finansijskog izveštaja





Zakonski zastupnik



Obrazac propisan Pravilnikom o sadržini i formi obrazaca finansijskih izveštaja za privredna društva, zadruge, druga pravna lica i preduzetnike ("Službeni glasnik RS", br.114/06, 5/07, 119/08, 2/10, 101/12, 118/12 i 3/2014)

Popunjiva pravno lice - preduzetnik		
07023081 Maticni broj		101682144 PIB
Popunjiva Agencija za privredne registre		
750 1 2 3 Vrsta posla		19 20 21 22 23 24 25 26

Naziv :Energoprojekt- Energodata a.d.

Sediste : Beograd, Bulevar Mihaila Pupina 12

## STATISTICKI ANEKS



7005023560305

za 2013. godinu

### I OPSTI PODACI O PRAVNOM LICU ODNOSNO PREDUZETNIKU

OPIS	AOP	Tekuca godina	Prethodna godina
1	2	3	4
1. Broj meseci poslovanja (oznaka od 1 do 12)	601	12	12
2. Oznaka za velicinu (oznaka od 1 do 4)	602	3	3
3. Oznaka za vlasnistvo (oznaka od 1 do 5)	603	4	4
4. Broj stranih (pravnih ili fizickih) lica koja imaju ucesce u kapitalu	604		
5. Prosecan broj zaposlenih na osnovu stanja krajem svakog meseca (ceo broj)	605	66	68

### II BRUTO PROMENE NEMATERIJALNIH ULAGANJA I NEKRETNINA, POSTROJENJA, OPREME I BIOLOSKIH SREDSTAVA

- iznosi u hiljadama dinara

Grupa racuna, racun	OPIS	AOP	Bruto	Ispravka vrednosti	Neto (kol. 4-5)
1	2	3	4	5	6
01	<b>1. Nematerijalna ulaganja</b>				
	1.1. Stanje na pocetku godine	606	46075	18067	28008
	1.2. Povecanja (nabavke) u toku godine	607		XXXXXXXXXXXX	
	1.3. Smanjenja u toku godine	608	2247	XXXXXXXXXXXX	3215
	1.4. Revalorizacija	609		XXXXXXXXXXXX	
	1.5. Stanje na kraju godine (606+607-608+609)	610	43828	19035	24793
02	<b>2. Nekretnine, postrojenja, oprema i bioloska sredstva</b>				
	2.1. Stanje na pocetku godine	611	641568	273258	368310
	2.2. Povecanja (nabavke) u toku godine	612	2970	XXXXXXXXXXXX	2970
	2.3. Smanjenja u toku godine	613	545	XXXXXXXXXXXX	24416
	2.4. Revalorizacija	614	28944	XXXXXXXXXXXX	37055
	2.5. Stanje na kraju godine (611+612-613+614)	615	672937	289018	383919

## III STRUKTURA ZALIHA

- iznosi u hiljadama dinara

Grupa racuna, racun	OPIS	AOP	Tekuca godina	Prethodna godina
1	2	3	4	5
10	1. Zalihe materijala	616	3296	4272
11	2. Nedovrsena proizvodnja	617		
12	3. Gotovi proizvodi	618		
13	4. Roba	619	12771	45597
14	5. Stalna sredstva namenjena prodaji	620		
15	6. Dati avansi	621	3293	71
	<b>7. SVEGA (616+617+618+619+620+621=013+014)</b>	<b>622</b>	<b>19360</b>	<b>49940</b>

## IV STRUKTURA OSNOVNOG KAPITALA

- iznosi u hiljadama dinara

Grupa racuna, racun	OPIS	AOP	Tekuca godina	Prethodna godina
1	2	3	4	5
300	1. Akcijski kapital	623	156294	156294
	u tome : strani kapital	624		
301	2. Udeli drustva sa ogranicenom odgovornoscu	625		
	u tome : strani kapital	626		
302	3. Ulozi clanova ortackog i komanditnog drustva	627		
	u tome : strani kapital	628		
303	4. Drzavni kapital	629		
304	5. Drustveni kapital	630		
305	6. Zadruzni udeli	631		
309	7. Ostali osnovni kapital	632	1343	1343
30	<b>SVEGA (623+625+627+629+630+631+632=102)</b>	<b>633</b>	<b>157637</b>	<b>157637</b>

## V STRUKTURA AKCIJSKOG KAPITALA

- broj akcija kao ceo broj

- iznosi u hiljadama dinara

Grupa racuna, racun	OPIS	AOP	Tekuca godina	Prethodna godina
1	2	3	4	5
	<b>1. Obicne akcije</b>			
	1.1. Broj obicnih akcija	634	390735	390735
deo 300	1.2. Nominalna vrednost obicnih akcija - ukupno	635	156294	156294
	<b>2. Prioritetne akcije</b>			
	2.1. Broj prioritetnih akcija	636		
deo 300	2.2. Nominalna vrednost prioritetnih akcija - ukupno	637		
300	<b>3. SVEGA -nominalna vrednost akcija (635+637=623)</b>	<b>638</b>	<b>156294</b>	<b>156294</b>

## VI POTRAZIVANJE I OBAVEZE

- iznosi u hiljadama dinara

Grupa racuna, racun	OPIS	AOP	Tekuca godina	Prethodna godina
1	2	3	4	5
20	1. Potrazivanja po osnovu prodaje (stanje na kraju godine 639 <= 016)	639	26016	17374
43	2. Obaveze iz poslovanja (stanje na kraju godine 640 <= 119)	640	61035	60110
deo 228	3. Potrazivanja u toku godine od drustava za osiguranje za naknadu stete (dugovni promet bez pocetnog stanja)	641		
27	4. Porez na dodatu vrednost - prethodni porez (godisnji iznos po poreskim prijavama)	642	21131	25767
43	5. Obaveze iz poslovanja (potrazni promet bez pocetnog stanja)	643	359532	471583
450	6. Obaveze za neto zarade i naknade zarada (potrazni promet bez pocetnog stanja)	644	50195	51355
451	7. Obaveze za porez na zarade i naknade zarada na teret zaposlenog (potrazni promet bez pocetnog stanja)	645	6634	7833
452	8. Obaveze za doprinose na zarade i naknade zarada na teret zaposlenog (potrazni promet bez pocetnog stanja)	646	13098	12235
461, 462 i 723	9. Obaveze za dividende, ucesce u dobitku i licna primanja poslodavca (potrazni promet bez pocetnog stanja)	647		
465	10. Obaveze prema fizickim licima za naknade po ugovorima (potrazni promet bez pocetnog stanja)	648		
47	11. Obaveze za PDV (godisnji iznos po poreskim prijavama)	649	103996	103428
	<b>12. Kontrolni zbir (od 639 do 649)</b>	<b>650</b>	<b>641637</b>	<b>749685</b>

## VII DRUGI TROSKOVI I RASHODI

- iznosi u hiljadama dinara

Grupa racuna, racun	OPIS	AOP	Tekuca godina	Prethodna godina
1	2	3	4	5
513	1. Troškovi goriva i energije	651	12282	13820
520	2. Troškovi zarada i naknada zarada (bruto)	652	69917	71202
521	3. Troškovi poreza i doprinosa na zarade i naknade zarada na teret poslodavca	653	12237	12444
522, 523, 524 i 525	4. Troškovi naknada fizickim licima (bruto) po osnovu ugovora	654	2837	2903
526	5. Troškovi naknada clanovima upravnog i nadzornog odbora (bruto)	655	269	1105
529	6. Ostali licni rashodi i naknade	656	4955	8224
53	7. Troškovi proizvodnih usluga	657	36475	41550
533, deo 540 i deo 525	8. Troškovi zakupnina	658		
deo 533, deo 540 i deo 525	9. Troškovi zakupnina zemljista	659		
536, 537	10. Troškovi istrazivanja i razvoja	660		
540	11. Troškovi amortizacije	661	27336	32569
552	12. Troškovi premija osiguranja	662	509	635
553	13. Troškovi platnog prometa	663	2567	12158

Grupa racuna, racun	OPIS	AOP	Tekuca godina	Prethodna godina
1	2	3	4	5
554	14. Troškovi članarina	664	459	252
555	15. Troškovi poreza	665	713	4290
556	16. Troškovi doprinosa	666		
562	17. Rashodi kamata	667	17046	0
deo 560, deo 561 i 562	18. Rashodi kamata i deo finansijskih rashoda	668	18760	12822
deo 560, deo 561 i deo 562	19. Rashodi kamata po kreditima od banaka i dfo	669	15913	0
deo 579	20. Rashodi za humanitarne, kulturne, zdravstvene, obrazovne, naučne i verske namene, za zaštitu čovekove sredine i za sportske namene	670	10	306
	<b>21. Kontrolni zbir (od 651 do 670)</b>	<b>671</b>	<b>222285</b>	<b>214280</b>

## VIII DRUGI PRIHODI

- iznosi u hiljadama dinara

Grupa racuna, racun	OPIS	AOP	Tekuca godina	Prethodna godina
1	2	3	4	5
60	1. Prihodi od prodaje robe	672	64026	64104
640	2. Prihodi od premija, subvencija, dotacija, regresa, kompenzacija i povraćaja poreskih dazbina	673	208	500
641	3. Prihodi po osnovu uslovljenih donacija	674		
deo 650	4. Prihodi od zakupnina za zemljište	675		
651	5. Prihodi od članarina	676		
deo 660, deo 661, 662	6. Prihodi od kamata	677	70	167
deo 660, deo 661 i deo 662	7. Prihodi od kamata po računima i depozitima u bankama i ostalim finansijskim organizacijama	678	70	167
deo 660, deo 661 i deo 669	8. Prihodi na osnovu dividendi i ucesca u dobitku	679		
	<b>9. Kontrolni zbir (672 do 679)</b>	<b>680</b>	<b>64374</b>	<b>64938</b>

## IX OSTALI PODACI

- iznosi u hiljadama dinara

OPIS	AOP	Tekuca godina	Prethodna godina
1	2	3	4
1. Obaveze za akcize (prema godisnjem obracunu akciza)	681		
2. Obracunate carine i druge uvozne dazbine (ukupan godisnji iznos prema obracunu)	682		
3. Kapitalne subvencije i druga državna dodeljivanja za izgradnju i nabavku osnovnih sredstava i nematerijalnih ulaganja	683		
4. Državna dodeljivanja za premije, regres i pokrice tekucih troškova poslovanja	684		
5. Ostala državna dodeljivanja	685		
6. Primljene donacije iz inostranstva i druga bespovratna sredstva u novcu ili naturi od inostranih pravnih i fizickih lica	686		
7. Licna primanja preduzetnika iz neto dobiika (popunjavaju samo preduzetnici)	687		
<b>8. Kontrolni zbir ( od 681 do 687)</b>	<b>688</b>		

## X RAZGRANIČENI NEGATIVNI NETO EFEKTI UGOVORENE VALUTNE KLAUZULE I KURSNIH RAZLIKA

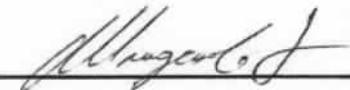
- iznosi u hiljadama dinara

OPIS	AOP	Tekuća godina	Prethodna godina
1	2	3	4
1. Početno stanje razgraničenog neto efekta ugovorene valutne klauzule	689		
2. Razgraničeni neto efekat ugovorene valutne klauzule	690		
3. Srazmerni deo ukinutog razgraničenog neto efekta ugovorene valutne klauzule	691		
4. Preostali iznos razgraničenog neto efekta ugovorene valutne klauzule (red. br. 1 + red. br. 2 - red. br. 3)	692		
5. Početno stanje razgraničenog neto efekta kursnih razlika	693	72964	69645
6. Razgraničeni neto efekat kursnih razlika	694	1880	21487
7. Srazmerni deo ukinutog razgraničenog neto efekta kursnih razlika	695	16950	18168
8. Preostali iznos razgraničenog neto efekta kursnih razlika (red.br. 5 + red.br. 6 - red.br. 7)	696	57894	72964

## XI RAZGRANIČENI POZITIVNI NETO EFEKTI UGOVORENE VALUTNE KLAUZULE I KURSNIH RAZLIKA

- iznosi u hiljadama dinara

OPIS	AOP	Tekuća godina	Prethodna godina
1	2	3	4
1. Početno stanje razgraničenog neto efekta ugovorene valutne klauzule	697		
2. Razgraničeni neto efekat ugovorene valutne klauzule	698		
3. Srazmerni deo ukinutog razgraničenog neto efekta ugovorene valutne klauzule	699		
4. Preostali iznos razgraničenog neto efekta ugovorene valutne klauzule (red. br. 1 + red. br. 2 - red. br. 3)	700		
5. Početno stanje razgraničenog neto efekta kursnih razlika	701		
6. Razgraničeni neto efekat kursnih razlika	702		
7. Srazmerni deo ukinutog razgraničenog neto efekta kursnih razlika	703		
8. Preostali iznos razgraničenog neto efekta kursnih razlika (red.br. 5 + red.br. 6 - red.br. 7)	704		

U Beogradu dana 27.2. 2014. godineLice odgovorno za sastavljanje  
finansijskog izveštaja



Zakonski zastupnik



Obrazac propisan Pravilnikom o sadržini i formi obrazaca finansijskih izveštaja za privredna društva, zadruge, druga pravna lica i preduzetnike ("Službeni glasnik RS", br.114/06, 5/07, 119/08, 2/10, 101/12, 118/12 i 3/2014)



**ENERGOPROJEKT - ENERGODATA a.d.**

**NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE  
ZA 2013. GODINU**

Beograd, 2014. godine

**Sadržaj**

<b>1. OSNOVNI PODACI O DRUŠTVU .....</b>	<b>5</b>
<b>2. UPRAVLJAČKA STRUKTURA .....</b>	<b>6</b>
<b>3. VLASNIČKA STRUKTURA.....</b>	<b>6</b>
<b>4. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU FINANSIJSKIH IZVEŠTAJA .....</b>	<b>6</b>
<b>5. RAČUNOVODSTVENA NAČELA .....</b>	<b>10</b>
<b>6. GREŠKE IZ PRETHODNOG PERIODA, MATERIJALNOST GREŠKE I KOREKCIJA POČETNOG STANJA .....</b>	<b>11</b>
<b>7. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA.....</b>	<b>12</b>
7.1. Procenjivanje.....	13
7.2. Efekti kurseva stranih valuta .....	14
7.3. Prihodi .....	15
7.4. Rashodi.....	16
7.5. Kamata i drugi troškovi pozajmljivanja .....	16
7.6. Porez na dobitak .....	17
7.7. Nematerijalna ulaganja.....	18
7.8. Nekretnine, postrojenja i oprema.....	20
7.9. Finansijski lizing .....	20
7.10. Amortizacija nematerijalne imovine, nekretnina, postrojenja i opreme .....	21
7.11. Umanjenje vrednosti nematerijalne imovine, nekretnina, postrojenja i opreme .....	22
7.12. Investicione nekretnine.....	23
7.13. Zalihe.....	24
7.14. Stalna sredstva namenjena prodaji .....	25
7.15. Finansijski instrumenti .....	26
7.16. Gotovina i gotovinski ekvivalenti.....	29
7.17. Kratkoročna potraživanja .....	29
7.18. Finansijski plasmani .....	30
7.19. Obaveze.....	31
7.20. Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna imovina.....	32
7.21. Naknade zaposlenima.....	34
<b>8. FINANSIJSKI RIZICI I UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA U DRUŠTVU .....</b>	<b>35</b>
8.1. Kreditni rizik .....	37
8.2. Tržišni rizik .....	39
8.3. Rizik likvidnosti .....	42
8.4. Upravljanje rizikom kapitala .....	43

<b>9. BILANS USPEHA .....</b>	<b>44</b>
9.1. Prihodi od prodaje .....	44
9.2. Prihodi od aktiviranja učinaka i robe.....	45
9.3. Prihodi od povećanja/(smanjenja) vrednosti zaliha učinaka.....	46
9.4. Ostali poslovni prihodi .....	46
9.5. Nabavna vrednost prodane robe .....	46
9.6. Troškovi materijala.....	47
9.7. Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi .....	47
9.8. Troškovi amortizacije.....	48
9.9. Troškovi rezervisanja .....	49
9.10. Troškovi proizvodnih usluga.....	52
9.11. Nematerijalni troškovi.....	53
9.12. Finansijski prihodi.....	54
9.13. Finansijski rashodi.....	55
9.14. Ostali prihodi.....	56
9.15. Ostali rashodi.....	57
9.16. Dobitak pre oporezivanja .....	58
9.17. Porez na dobitak i neto dobitak .....	59
9.18. Neto dobitak po akciji .....	59
<b>10. BILANS STANJA .....</b>	<b>60</b>
10.1. Nematerijalna ulaganja.....	60
10.2. Nekretnine, postrojenja i oprema.....	61
10.3. Investicione nekretnine.....	62
10.4. Dugoročni finansijski plasmani .....	63
10.5. Zalihe i dati avansi .....	64
10.6. Kratkoročna potraživanja .....	65
10.7. Kratkoročni finansijski plasmani.....	66
10.8. Gotovina i gotovinski ekvivalenti.....	67
10.9. Porez na dodatu vrednost i aktivna vremenska razgraničenja .....	67
10.10. Promene na kapitalu .....	69
10.11. Osnovni kapital .....	70
10.12. Rezerve.....	70
10.13. Revalorizacije rezerve, nerealizovani dobici i gubici po osnovu hartija od vrednosti raspoloživih za prodaju .....	70
10.14. Neraspoređeni dobitak.....	71
10.15. Otkupljene sopstvene akcije .....	72
10.16. Dugoročna rezervisanja .....	72
10.17. Dugoročni krediti .....	72
10.18. Ostale dugoročne obaveze.....	73
10.19. Obaveze po osnovu dugoročnog lizinga.....	74

10.20. Kratkoročne finansijske obaveze.....	74
10.21. Obaveze iz poslovanja.....	75
10.22. Ostale kratkoročne obaveze.....	75
10.23. Obaveze po osnovu poreza na dodatu vrednost, ostalih javnih prihoda i pasivna vremenska razgraničenja.....	76
10.24. Odložene poreske obaveze i odložena poreska sredstva.....	77
10.25. Usaglašavanje potraživanja i obaveza .....	78
10.26. Vanbilansna aktiva i vanbilansna pasiva .....	80
<b>11. HIPOTEKE UPISANE NA TERET I U KORIST DRUŠTVA.....</b>	<b>81</b>
<b>12. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM STRANAMA .....</b>	<b>82</b>
<b>13. POTENCIJALNE OBAVEZE I POTENCIJALNA SREDSTVA .....</b>	<b>83</b>
<b>14. DOGAĐAJI NAKON DATUMA BILANSA STANJA.....</b>	<b>85</b>

## 1. OSNOVNI PODACI O DRUŠTVU

### ENERGOPROJEKT-ENERGODATA a.d.

#### Opšti podaci o Društvu

<i>Sedište</i>	Beograd, Bulevar Mihaila Pupina 12
<i>Matični broj</i>	07023081
<i>Šifra i naziv delatnosti</i>	2620, proizvodnja računara i periferne opreme
<i>Poreski identifikacioni broj</i>	101682144

Relevantne pravne činjenice vezane za istorijat Društva su sledeće:

ENERGOPROJEKT-ENERGODATA je akcionarsko društvo. Registrovano je kod Agencije za privredne registre, Registar privrednih društava broj BD 8044.

Društvo je osnovano 1968. godine i radilo u sastavu IRC-a Energoprojekta, a od 01.01.1979. godine posluje kao RO Energoprojekt-Energodata sa dva OOUR-a i Radnom zajednicom. Od 1990. godine posluje kao MDD Energoprojekt-Energodata, a od 2002. godine kao Energoprojekt-Energodata a.d..

Shodno registraciji u Agenciji za Privredne registre, pretežna delatnost Društva je proizvodnja računara i periferne opreme. Preciznije, osnovna delatnost Društva se odnosi na razvoj, projektovanje, proizvodnju i inženjering informacionih sistema.

Procenat vlasništva Društva u zavisnim društvima je prikazan u narednoj tabeli.

<i>Učešće u kapitalu zavisnih pravnih lica</i>	
<i>ENERGODATA MONTENEGRO doo</i>	<i>100% vlasništva</i>

Društvo je, shodno kriterijumima preciziranim Zakonom o računovodstvu i reviziji, razvrstano u srednje pravno lice.

U Društvu je prosečan broj zaposlenih radnika, na osnovu stanja krajem svakom meseca, iznosio:

- 2013. godine 66 i
- 2012. godine: 68 radnika.

Godišnji finansijski izveštaji koji su predmet ovih Napomena su pojedinačni finansijski izveštaji Društva i odobreni su od strane Odbora direktora dana 27.02.2014. godine na XLVI sednici. Odobreni finansijski izveštaji mogu naknadno biti izmenjeni u skladu sa važećim propisima.

## **2. UPRAVLJAČKA STRUKTURA**

Ključni rukovodeći kadar Društva u 2013. godini sačinjavala su sledeća lica:

- Miloš Milinović - Izvršni Direktor;
- Gradimir Cvetković - Direktor za plan i realizaciju projekata.

## **3. VLASNIČKA STRUKTURA**

Društvo je 96,43% u vlasništvu Energoprojekt-Holding a.d.. Ostali vlasnici su mali akcionari (fizička lica i zbirni račun).

## **4. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU FINANSIJSKIH IZVEŠTAJA**

U Republici Srbiji je Zakon o računovodstvu (»Službeni glasnik RS« broj 62/2013) osnovni pravni akt kojim se preciziraju različita pitanja vezana za obavljanje računovodstvenih aktivnosti.

Prelaznim odredbama Zakona o računovodstvu je predviđeno da se finansijski izveštaji za 2013. godinu sastavljaju u skladu sa odredbama prethodnog Zakona o računovodstvu i reviziji ("Službeni glasnik RS", br. 46/2006, 111/2009 i 99/2011 – u daljem tekstu: prethodni Zakon). Prethodnim Zakonom je predviđeno da su pravna lica i preduzetnici dužni da vođenje poslovnih knjiga, priznavanje i procenjivanje imovine i obaveza, prihoda i rashoda, sastavljanje, prikazivanje, dostavljanje i obelodanjivanje vrše u skladu sa:

- zakonskom regulativom;
- profesionalnoj regulativom; i
- internoj regulativom.

Pod zakonskom regulativom se podrazumevaju zakoni i podzakonski propisi doneti za izvršavanje zakona.

Pri izradi finansijskih izveštaja Društva, između ostalih, uvaženi su sledeći zakoni i podzakonski propisi:

- Zakon o računovodstvu (»Službeni glasnik RS« broj 62/2013);
- Prethodni Zakon o računovodstvu i reviziji (»Službeni glasnik RS« broj 46/2006, 111/2009 i 99/2011);
- Zakon o porezu na dobit pravnih lica (»Službeni glasnik RS« broj 25/2001, 80/2002, 43/2003, 84/2004, 18/2010, 101/2011 i 119/2012, 47/2013 i 108/2013);
- Zakon o porezu na dodatu vrednost (»Službeni glasnik RS« broj 84/2004, 86/2004, 61/2005, 61/2007, 93/2012, 108/2013 i 6/2014);
- Pravilnik o sadržini i formi obrazaca finansijskih izveštaja za privredna društva, zadruge, druga pravna lica i preduzetnike (»Službeni glasnik RS« broj 114/2006, 5/2007, 119/2008, 2/2010, 101/12 i 118/12);
- Pravilnik o kontnom okviru i sadržini računa u Kontnom okviru za privredna društva, zadruge, druga pravna lica i preduzetnike (»Službeni glasnik RS« broj 114/2006, 119/2008, 9/2009, 4/2010, 3/2011 i 101/2012);
- Pravilnik o izmenama i dopunama pravilnika o Kontnom okviru za privredna društva, zadruge, druga pravna lica i preduzetnike (»Službeni glasnik RS« 114/2006, 119/2008, 9/2009, 4/2010 i 3/2011 i 101/2012);
- Pravilnik o sadržaju poreskog bilansa i drugim pitanjima od značaja za način utvrđivanja poreza na dobit pravnih lica (»Službeni glasnik RS« broj 99/2010, 8/2011, 13/2012, 8/2013 i 20/2014);
- Pravilnik o sadržaju poreske prijave za obračun poreza na dobit pravnih lica (»Službeni glasnik RS« broj 99/2010 i 8/2013);
- Pravilnik o načinu razvrstavanja stalnih sredstava po grupama i načinu utvrđivanja amortizacije za poreske svrhe (»Službeni glasnik RS« broj 116/2004 i 99/2010).
- Pravilnik o transfernim cenama i metodama koje se po principu „van dohvata ruke“ primenjuju kod utvrđivanja cene transakcija među povezanim licima (»Službeni glasnik RS« broj 61/2013),

- Pravilnik o izmenama i dopunama Pravilnika o transfernim cenama i metodama koje se po principu „van dohvata ruke“ primenjuju kod utvrđivanja cene transakcija među povezanim licima (»Službeni glasnik RS« broj 8/2014).

**Profesionalna regulativa** se prvenstveno odnosi na:

- Okvir za pripremanje i prezentaciju finansijskih izveštaja (u nastavku: Okvir),
- Međunarodne računovodstvene standarde (u nastavku: MRS),
- Međunarodne standarde finansijskog izveštavanja (u nastavku: MSFI) i
- Tumačenja koje je doneo Komitet za tumačenje međunarodnog finansijskog izveštavanja.

Rešenjem Ministra finansija Republike Srbije, objavljenom u »Službenom glasniku RS«, br. 77/2010 od 25. oktobra 2010. godine, utvrđeni su prevodi osnovnih tekstova MRS i MSFI koje čine MRS, odnosno MSFI izdati od Odbora za međunarodne računovodstvene standarde do 1. januara 2009. godine, kao i tumačenja izdata od Komiteta za tumačenje računovodstvenih standarda do 1. januara 2009. godine, u obliku u kojem su izdati, odnosno usvojeni.

*Napominjemo da u pojedinim slučajevima, pri izradi finansijskih izveštaja Društva, nisu u potpunosti uvažene sve relevantne odredbe MRS/MSFI i Tumačenja. Razlozi za iznetu konstataciju su prvenstveno posledica nepotpune usaglašenosti, s jedne strane, zakonske regulative, a sa druge strane, profesionalne regulative. Otuda, kako je zakonska regulativa u predmetnom kontekstu primarna, finansijski izveštaji u pojedinim aspektima odstupaju od profesionalne regulative.*

Računovodstveni propisi Republike Srbije, a time i prezentovani finansijski izveštaji Društva, odstupaju od MSFI u sledećem:

- Finansijski izveštaji se u Republici Srbiji za 2013. godinu, shodno Zakonu o računovodstvu (»Službeni glasnik RS« broj 62/2013) prikazuju u formatu propisanim Pravilnikom o sadržini i formi obrazaca finansijskih izveštaja za privredna društva, zadruge, druga pravna lica i preduzetnike (»Službeni glasnik RS« broj 114/2006, 5/2007, 119/2008, 2/2010, 101/12 i 118/12), koji odstupa od prezentacije i naziva pojedinih finansijskih izveštaja opšte namene, kao i od načina prikazivanja određenih bilansnih pozicija kako to predviđa Revidirani MRS 1 - „Prezentacija finansijskih izveštaja“ i

- Vanbilansna sredstva i vanbilansne obaveze su prikazana na obrascu bilansa stanja, a ove stavke, po profesionalnoj regulativi, ne predstavljaju ni sredstva ni obaveze Društva.

Pored navedenog, odstupanja nastaju i kao posledica vremenske razlike između objavljivanja Standarda i Tumačenja, koja su podložna kontinuiranim promenama, i momenta kada ti Standardi i Tumačenja postanu važeći u Republici Srbiji. Tako, na primer, odstupanja od profesionalne regulative nastaju kao posledica toga što objavljeni Standardi i Tumačenja, koji su stupili na snagu, još nisu u Republici Srbiji zvanično prevedeni i usvojeni; kao posledica toga što objavljeni Standardi i Tumačenja još nisu stupili na snagu; ili kao posledica drugih razloga na koje Društvo nema mogućnost uticaja.

U skladu sa odredbama Pravilnika o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva, zadruge, druga pravna lica i preduzetnike ("Službeni glasnik RS", br. 114/2006, 119/2008, 9/2009, 4/2010, 3/2011, 101/2012 i 118/2013), kod sastavljanja finansijskih izveštaja za 2008/2009/2010/2012/2013. godinu, Društvo je odlučilo da neto efekat obračunate ugovorene valutne klauzule po osnovu dugoročnih potraživanja i obaveza u dinarima sa valutnom klauzulom, kao i neto efekat obračunatih kursnih razlika sa stanjem na taj dan po osnovu dugoročnih potraživanja i obaveza u stranoj valuti, ne iskaže u prihodima odnosno rashodima tekućeg perioda. Neto efekat obračunate ugovorene valutne klauzule, kao i neto efekat obračunatih kursnih razlika, formiranih na napred navedeni način, iskazani su u okviru ostalih aktivnih /pasivnih/ vremenskih razgraničenja na dan 31. decembra 2013. godine.

Srazmerni iznosi razgraničenih efekata obračunate ugovorene valutne klauzule, kao i razgraničenih kursnih razlika prenose se na račune finansijskih rashoda, odnosno prihoda na dan dospeća obaveze, odnosno potraživanja po osnovu kojih su obračunati.

Navedeni tretman odstupa od zahteva MRS 21 "Efekti promena deviznih kurseva i MRS 39 "Finansijski instrumenti: priznavanje i odmeravanje".

Od pravnih akata koji predstavljaju internu regulativu Društva, pri sastavljanju finansijskih izveštaja korišćen je aktuelni Pravilnik o računovodstvu i računovodstvenim politikama Društva, koji je donet 05.02.2013. godine. Pored navedenog, korišćena su i druga interna akta Društva, kao što je, na primer, Kolektivni ugovor Društva.

Finansijski izveštaji Društva za 2013. godinu prikazani su u formi i sadržini koja je precizirana Pravilnikom o sadržini i formi obrazaca finansijskih izveštaja za privredna društva, zadruge, druga pravna lica i preduzetnike. Ovim Pravilnikom je, pored ostalog, propisana sadržina pozicija u obrascima Bilansa stanja, Bilansa uspeha, Izveštaja o tokovima gotovine, Izveštaja o promenama na kapitalu, Napomena uz finansijske izveštaje i Statističkog aneksa; za privredna društva, zadruge, druga pravna lica i preduzetnike koji poslovne knjige vode po sistemu dvojnog knjigovodstva.

Pravilnikom je, takođe, precizirano da se podaci u Bilansu stanja, Bilansu uspeha, Izveštaju o tokovima gotovine, Izveštaju o promenama na kapitalu i Statističkom aneksu upisuju u hiljadama dinara, a da se broj zaposlenih radnika upisuje u celom broju; što je uvaženo i u objašnjenjima prezentovanim kroz ove Napomene.

## 5. RAČUNOVODSTVENA NAČELA

Pri sastavljanju finansijskih izveštaja Društva uvažena su sledeća načela:

- Načelo stalnosti,
- Načelo doslednosti,
- Načelo opreznosti,
- Načelo suštine iznad forme,
- Načelo uzročnosti prihoda i rashoda i
- Načelo pojedinačnog procenjivanja.

Uvažavanjem načela stalnosti, finansijski izveštaji se sastavljaju pod pretpostavkom da imovinski, finansijski i prinostni položaj Društva, kao i ekonomska politika zemlje i ekonomske prilike u okruženju, omogućavaju poslovanje u neograničeno dugom roku („*Going Concern*“ princip).

Načelo doslednosti podrazumeva da se način procenjivanja stanja i promena na imovini, obavezama, kapitalu, приходima, rashodima i rezultatu poslovanja, to jest da se način procenjivanja bilansnih pozicija Društva, ne menja u dužem vremenskom razdoblju. Ako, na primer, zbog usaglašavanja sa zakonskom i profesionalnom regulativom, do promene ipak dođe, obrazlaže se razlog promene, a efekat promene se iskazuje shodno zahtevima iz profesionalne regulative vezanim za promenu načina procenjivanja.

Načelo opreznosti podrazumeva uključivanje određenog nivoa opreza pri sastavljanju finansijskih izveštaja Društva, koje treba da rezultira da imovina i prihodi nisu precenjeni, a da obaveze i troškovi nisu potcenjeni. Međutim, uvažavanje načela opreznosti ne treba razumeti na način svesnog, nerealnog umanjenja prihoda i kapitala Društva; to jest svesnog, nerealnog uvećanja rashoda i obaveza Društva. Naime, u Okviru za pripremu i prezentaciju finansijskih izveštaja je potencirano da uvažavanje načela opreznosti ne sme da ima za posledicu značajno stvaranje skrivenih rezervi, namerno umanjenje imovine ili prihoda, ili namerno preuveličavanje obaveza ili troškova, jer u tom slučaju finansijski izveštaji ne bi bili neutralni i, stoga, ne bi bili pouzdani.

Načelo suština iznad forme podrazumeva da pri evidentiranju transakcija Društva, a time, posledično, i pri sastavljanju finansijskih izveštaja, računovodstveno obuhvatanje treba da se vrši u skladu sa suštinom transakcija i njihovom ekonomskom realnošću, a ne samo na osnovu njihovog pravnog oblika.

Uvažavanjem načela uzročnosti prihoda i rashoda, priznavanje efekata transakcija i drugih događaja u Društvu nije vezano za momenat kada se gotovina ili gotovinski ekvivalenti, po osnovu tih transakcija i događaja, prime ili isplate, već se vezuju za momenat kada se dogode. Takvim pristupom omogućeno je da se korisnici finansijskih izveštaja ne informišu samo o prošlim transakcijama Društva koje su prouzrokovale isplatu i primanja gotovine, već i o obavezama Društva da isplati gotovinu u budućnosti, kao i o resursima koji predstavljaju gotovinu koje će Društvo primiti u budućnosti. Drugim rečima, uvažavanjem načela uzročnosti prihoda i rashoda obezbeđuje se informisanje o prošlim transakcijama i drugim događajima na način koji je najupotrebljiviji za korisnike pri donošenju ekonomskih odluka.

Načelo pojedinačnog procenjivanja podrazumeva da eventualna grupna procenjivanja različitih bilansnih pozicija Društva (na primer, imovine ili obaveza), radi racionalizacije, proističu iz njihovog pojedinačnog procenjivanja.

## **6. GREŠKE IZ PRETHODNOG PERIODA, MATERIJALNOST GREŠKE I KOREKCIJA POČETNOG STANJA**

Greške iz prethodnog perioda su izostavljeni ili pogrešno iskazani podaci iz finansijskih izveštaja Društva za jedan ili više perioda koji proizilaze iz neupotrebljavanja ili pogrešne upotrebe pouzdanih informacija koje su bile

dostupne kada su finansijski izveštaji za date periode bili odobreni za izdavanje i za koje se moglo razumno očekivati da budu dobijene i uzete u obzir pri sastavljanju i prezentaciji tih finansijskih izveštaja.

Materijalno značajna greška otkrivena u tekućem periodu, koja se odnosi na prethodni period je ona greška koja ima značajan uticaj na finansijske izveštaje jednog ili više prethodnih perioda i zbog koje se ti finansijski izveštaji ne mogu više smatrati pouzdanim.

Društvo vrši retrospektivnu korekciju *materijalno značajnih grešaka* u prvom setu finansijskih izveštaja odobrenom za objavljivanje nakon otkrivanja tih grešaka, tako što će prepraviti uporedne iznose za prezentovan(e) raniji(e) period(e) u kojem (ima) su se greške dogodile; ili, ako se greška dogodila pre najranijeg prezentovanog prethodnog perioda, prepraviti početna stanja sredstava, obaveza i kapitala za najraniji prezentovani prethodni period.

Ako je neizvodljivo utvrditi efekat greške iz određenog perioda na uporedne informacije za jedan ili više prezentovanih prethodnih perioda, Društvo prepravljajući početna stanja sredstava, obaveza i kapitala za najraniji period za koji je retrospektivno prepravljavanje podataka izvodljivo (što može biti tekući period).

Naknadno *ustanovljene greške koje nisu materijalno značajne* ispravljaju se na teret rashoda, odnosno u korist prihoda perioda u kojem su greške identifikovane.

Materijalnost greške se procenjuje shodno relevantnim odredbama iz Okvira za pripremu i prezentaciju finansijskih izveštaja, po kojima materijalnost implicira da izostavljanje, ili pogrešno knjigovodstveno evidentiranje poslovne transakcije, može uticati na ekonomske odluke korisnika donete na osnovu finansijskih izveštaja. U Društvu će se materijalnost određivati shodno visini greške u odnosu na ukupni prihod. Materijalno značajna greška smatra se greška koja je u pojedinačnom iznosu ili u kumulativnom iznosu sa ostalim greškama veća od 1,5% ostvarenog ukupnog prihoda Društva u prethodnoj godini.

## **7. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA**

Osnovne računovodstvene politike primenjene za sastavljanje ovih finansijskih izveštaja navedene su u daljem tekstu. Ove politike su konzistentno primenjene na sve prikazane godine, osim ako nije drugačije naznačeno.

Značajne računovodstvene politike primenjene na finansijske izveštaje koji su predmet ovih Napomena, a koje su izložene u nastavku, prvenstveno su zasnovane na Pravilniku o računovodstvu i računovodstvenim politikama Društva. Ako pojedini knjigovodstveni aspekti nisu jasno precizirani Pravilnikom, primenjene računovodstvene politike su zasnovane na važećoj zakonskoj, profesionalnoj i internoj regulativi.

Od opštih podataka napominjemo da je, u skladu sa MRS 21, funkcionalna valuta i valuta za prezentaciju u finansijskim izveštajima Društva dinar. Pored podataka za tekuću godinu, u finansijskim izveštajima Društva su kao uporedni podaci iskazani podaci iz finansijskih izveštaja za 2012. godinu.

Pri sastavljanju finansijskih izveštaja uvažene su relevantne odredbe MRS 10, koje se odnose na događaje koji nastaju od datuma bilansa stanja do datuma kada su finansijski izveštaji odobreni za objavljivanje. Preciznije, za efekte događaja koji pružaju dokaz o okolnostima koje su postojale na datum bilansa stanja, korigovani su već priznati iznosi u finansijskim izveštajima Društva, kako bi se odrazili korektivni događaji posle bilansa stanja; a za efekte događaja koji ukazuju na okolnosti koje su nastale posle datuma bilansa stanja, nisu vršene korekcije priznatih iznosa, već se, u slučaju da ih je bilo, u ovim Napomenama vrši obelodanjivanje prirode događaja i procena njihovih finansijskih efekata.

## **7.1. Procenjivanje**

Sastavljanje i prikazivanje finansijskih izveštaja, u skladu, kako sa zahtevima profesionalne regulative, tako i sa zahtevima važeće zakonske regulative u Republici Srbiji, zahteva od rukovodstva Društva korišćenje najboljih mogućih procena i razumnih pretpostavki. Iako se, razumljivo, stvarni budući rezultati mogu razlikovati, procene i pretpostavke su zasnovane na informacijama raspoloživim na datum bilansa stanja.

Najznačajnije procene se odnose na utvrđivanje obezvređenja finansijske i nefinansijske imovine, priznavanje odloženih poreskih sredstava i obaveza, utvrđivanje rezervisanja za garancije i definisanje pretpostavki neophodnih za aktuarski obračun dugoročnih naknada zaposlenima po osnovu otpremnina.

U kontekstu procenjivanja, poslovna politika Društva je, ako se fer vrednost značajno razlikuje od knjigovodstvene, da obelodani informacije o fer (pravičnoj) vrednosti aktive i pasive. U Republici Srbiji je čest problem sa pouzdanom

procenom fer vrednosti aktive i pasive usled nedovoljno razvijenog finansijskog tržišta, nedostatka stabilnosti i likvidnosti kod kupovine i prodaje, na primer, finansijske aktive i pasive, i zbog toga što tržišne informacije nisu uvek raspoložive. I pored navedenog, ova problematika u Društvu nije zanemarena, već rukovodstvo vrši kontinuirane procene, uvažavajući rizike, i kada se proceni da je nadoknadiva (fer ili upotrebna) vrednost sredstava u poslovnim knjigama Društva precejena, vrši se ispravka vrednosti.

## 7.2. Efekti kurseva stranih valuta

Transakcije u stranoj valuti, pri početnom priznavanju, evidentiraju se u dinarskoj protivvrednosti, primenom zvaničnog srednjeg kursa koji važi na dan transakcije.

Shodno odredbama MRS 21 - Efekti promene deviznih kurseva, na svaki datum bilansa stanja se monetarne stavke u stranoj valuti (devizna sredstva, potraživanja i obaveze) preračunavaju primenom važećeg kursa, to jest zvaničnog srednjeg kursa na datum bilansa stanja.

Kursne razlike nastale po osnovu transakcija u stranoj valuti (osim za kursne razlike nastale na monetarnim stavkama koje čine deo neto investicija Društva u inostrano poslovanje, a koje se obuhvataju shodno zahtevima iz MRS 21) se priznaju kao prihod ili rashod Društva u periodu u kojem su kursne razlike nastale.

Zvanični srednji kursevi Narodne banke Srbije na dan bilansa stanja, za strane valute koje su korišćene za preračunavanje monetarnih stavki stranih valuta u dinarsku protivvrednost, su prikazane u narednoj tabeli.

### Zvanični srednji kurs Narodne banke Srbije

Valuta	31.12.2013.	31.12.2012.
	<i>Iznos u dinarima</i>	
1 EUR	114.6421	113.7183
1 USD	83.1282	86.1763

### 7.3. Prihodi

U okviru **poslovnih prihoda** najznačajniji su prihodi od prodaje roba, proizvoda i usluga, a kao ostali prihodi mogu da se jave: prihodi od aktiviranja učinaka i robe, povećanje vrednosti zaliha nedovršenih i gotovih proizvoda i nedovršenih usluga (ako je tokom godine došlo do smanjenja navedenih zaliha, za iznos smanjenja se umanjuje ukupan poslovni prihod), prihodi od premija, subvencija, dotacija i sl.; i drugi poslovni prihodi.

*Prihodi od prodaje proizvoda i robe* se priznaju kada su kumulativno zadovoljeni sledeći uslovi: Društvo je na kupca prenelo značajne rizike i koristi od vlasništva nad proizvodom i robom, Društvo ne zadržava učešće u upravljanju prodatim proizvodom i robom u meri koja se uobičajeno povezuje sa vlasništvom, niti zadržava kontrolu nad prodatim proizvodom i robom; iznos prihoda se može pouzdano izmeriti, verovatan je priliv ekonomske koristi u Društvo povezane sa tom transakcijom i troškovi koji su nastali ili će nastati u datoj transakciji se mogu pouzdano izmeriti.

Prihodi od pružanja usluga, shodno relevantnim odredbama MRS 18 - Prihodi, *prihod povezan sa određenom transakcijom se priznaje prema stepenu dovršenosti te transakcije na datum bilansa*. Rezultat transakcije se može pouzdano proceniti: kada se iznos prihoda može pouzdano odmeriti, kada je verovatan priliv ekonomskih koristi vezanih za tu transakciju u Društvo, kada se stepen dovršenosti te transakcije na datum bilansa stanja može pouzdano odmeriti i kada troškovi nastali zbog te transakcije i troškovi završavanja transakcije mogu pouzdano da se odmere.

**Finansijski prihodi** obuhvataju finansijske prihode od zavisnih i drugih povezanih pravnih lica, pozitivne kursne razlike, prihode od kamata i druge oblike finansijskih prihoda.

U okviru **ostalih prihoda**, pored drugih ostalih prihoda, iskazuju se *dobici* koji mogu, ali ne moraju da proisteknu iz uobičajenih aktivnosti Društva. Dobici uključuju, na primer, dobitke od prodaje nekretnina, postrojenja i opreme; po većoj vrednosti od knjigovodstvene u momentu prodaje.

#### 7.4. Rashodi

**Rashodi** predstavljaju odlive ekonomskih koristi tokom datog perioda koji rezultira smanjenjem kapitala društva, osim smanjenja koji se odnosi na raspodelu dobiti vlasnicima ili smanjenja koje je posledica povlačenja iz poslovanja dela kapitala od strane vlasnika. Rashodi se odražavaju kroz odliv sredstava, smanjenje vrednosti sredstava ili povećanje obaveza.

Rashodi obuhvataju poslovne rashode, finansijske rashode i ostale rashode (uključujući i rashode po osnovu obezvređenja imovine).

U okviru **poslovnih rashoda** iskazuje se: nabavna vrednost prodate robe, troškovi materijala, troškovi zarada, troškovi proizvodnih usluga, nematerijalni troškovi, troškovi amortizacije i rezervisanja i dr.

**Finansijski rashodi** obuhvataju finansijske rashode od povezanih pravnih lica, pozitivne kursne razlike, rashode kamata i druge finansijske rashode.

U okviru ostalih rashoda, pored drugih ostalih rashoda, iskazuju se i gubici koji mogu, ali ne moraju, da proisteknu iz uobičajenih aktivnosti Društva. Gubici (na primer, manjkovi ili gubici nastali prodajom sredstava po nižoj vrednosti od knjigovodstvene) predstavljaju smanjenje ekonomskih koristi i, kao takvi, po svojoj prirodi, nisu različiti od drugih rashoda.

#### 7.5. Kamata i drugi troškovi pozajmljivanja

**Troškovi pozajmljivanja** su kamata i drugi troškovi koje Društvo ima u vezi sa pozajmljivanjem sredstava.

Na osnovu relevantnih odredbi MRS 23 - Troškovi pozajmljivanja, kamata i drugi troškovi pozajmljivanja se priznaju kao rashod u periodu u kojem su nastali, osim u slučaju kada su direktno pripisivi sticanju, izgradnji ili proizvodnji određenog sredstva koje se kvalifikuje (sredstvo kojem je potreban značajan vremenski period da bi bilo spremno za svoju nameravanu upotrebu ili prodaju), kada se kamata i drugi troškovi pozajmljivanja kapitalizuju kao deo nabavne vrednosti (cene koštanja) tog sredstva.

## 7.6. Porez na dobitak

**Porez na dobitak** se računovodstveno evidentira kao zbir:

- tekućeg poreza i
- odloženog poreza.

*Tekući porez* je iznos obaveze za plativ (povrativ) porez na dobitak koji se odnosi na oporezivi dobitak (poreski gubitak) za period. Drugim rečima, tekući porez je plativ porez na dobitak koji je utvrđen u poreskoj prijavi za porez na dobitak, u skladu sa poreskim propisima.

*Odloženi porez* se ispoljava u vidu:

- odloženih poreskih sredstava ili
- odloženih poreskih obaveza.

Odloženi porez se knjigovodstveno evidentira na osnovu relevantnih odredbi MRS 12 - Porezi na dobitak, kojima je, između ostalog, precizirano da se *odložena poreska sredstva i odložene poreske obaveze ne diskontuju*.

**Odložena poreska sredstva** su iznosi poreza na dobitak nadoknadivi u budućim periodima koji se odnose na:

- odbitne privremene razlike,
- neiskorišćene poreske gubitke prenete na naredni period i
- neiskorišćeni poreski kredit prenet na naredni period.

Za sredstva koja podležu amortizaciji, odložena poreska sredstva priznaju se za sve odbitne privremene razlike između knjigovodstvene vrednosti sredstava koja podležu amortizaciji i njihove poreske osnovice (vrednosti koji su dodeljeni tim sredstvima za poreske svrhe). Odbitna privremena razlika postoji kada je knjigovodstvena vrednost sredstava manja od njihove poreske osnovice. U tom slučaju se priznaju odložena poreska sredstva, pod uslovom da se proceni da je verovatno da će u budućim periodima postojati oporeziva dobit za čije umanjene će Društvo moći da iskoristi odložena poreska sredstva.

Odloženo poresko sredstvo po osnovu neiskorišćenih poreskih gubitaka priznaje se samo ukoliko rukovodstvo proceni da će u narednim periodima Društvo imati oporezivu dobit, koja će moći da bude umanjena po osnovu neiskorišćenih poreskih gubitaka.

Odloženo poresko sredstvo po osnovu neiskorišćenog poreskog kredita za ulaganja u osnovna sredstva se priznaje samo do iznosa za koji je verovatno da će u budućim periodima biti ostvarena oporeziva dobit u poreskom bilansu, odnosno obračunati porez na dobit za čije umanjnje će moći da se iskoristi neiskorišćeni poreski kredit.

Odložena poreska sredstva mogu da se priznaju i po drugim osnovama za koje se u Društvu utvrdi da će iznosi poreza na dobitak biti nadoknativi u budućim periodima (na primer, za rezervisanja za nedospele otpremnine prilikom redovnog odlaska u penziju, koja su određena shodno relevantnim odredbama MRS 19).

**Odložene poreske obaveze** su iznosi poreza na dobitak plativi u budućim periodima u odnosu na oporezive privremene razlike.

Po pitanju sredstava koja podležu amortizaciji, odložene poreske obaveze se priznaju uvek kada postoji oporeziva privremena razlika između knjigovodstvene vrednosti sredstava koja podležu amortizaciji i njihove poreske osnovice. Oporeziva privremena razlika nastaje u slučajevima kada je knjigovodstvena vrednost sredstava veća od njihove poreske osnovice.

Oporeziva privremena razlika utvrđuje se na datum bilansa stanja i utvrđuje se primenom propisane (ili očekivane) poreske stope poreza na dobit Društva na iznos oporezive privremene razlike.

Odložena poreske obaveze mogu da se priznaju i po drugim osnovama za koje se u Društvu utvrdi da će iznosi poreza na dobitak biti plativi u budućim periodima u odnosu na oporezive privremene razlike.

## **7.7. Nematerijalna ulaganja**

Nematerijalna ulaganja (imovina) su sredstva bez fizičke suštine, koja se mogu identifikovati, kao što su: licence, koncesije, patenti, ulaganja u razvoj, žigovi i sl. Imovina ispunjava kriterijum mogućnosti identifikovanja kada je: odvojiva, odnosno kada se može odvojiti od Društva i prodati, preneti, licencirati, iznajmiti ili razmeniti, bilo pojedinačno ili zajedno sa povezanim ugovorom, imovinom ili obavezom; ili nastaje po osnovu ugovornih ili drugih zakonskih prava, bez obzira da li su ta prava prenosiva ili odvojiva od Društva ili od drugih prava ili obaveza.

Da bi se nematerijalno ulaganje priznalo, neophodno je da budu ispunjeni zahtevi propisani MRS 38 - Nematerijalna imovina, odnosno:

- da je verovatno da će se buduće ekonomske koristi, pripisive imovini, uliti u Društvo;
- da Društvo ima mogućnost kontrole nad tom imovinom i
- da se nabavna vrednost (cena koštanja) može pouzdano odmeriti.

Knjigovodstveno priznavanje interno generisane nematerijalne imovine je uslovljena procenom da li je rezultanta:

- faze istraživanja ili
- faze razvoja.

Nematerijalna imovina koja proističe iz *istraživanja, ili iz faze istraživanja internog projekta*, se ne priznaje kao nematerijalno ulaganje. Izdaci po osnovu istraživanja, ili izdaci koji nastanu u fazi istraživanja internog projekta, se priznaju kao rashod u periodu u kojem su izdaci nastali.

Cena koštanja interno generisane nematerijalne imovine koja proističe *iz razvoja* (ili iz faze razvoja internog projekta) uključuje sve direktno pripisive troškove neophodne za kreiranje, proizvodnju i pripremu imovine za funkcionisanje na način kako je rukovodstvo Društva predvidelo.

Početno merenje nematerijalnog ulaganja vrši se po nabavnoj vrednosti (ceni koštanja).

Naknadno merenje nematerijalnog ulaganja, nakon početnog priznavanja, vrši se po nabavnoj vrednosti (ceni koštanja) umanjenoj za akumuliranu amortizaciju i akumulirane gubitke od umanjenja vrednosti (shodno relevantnim odredbama MRS 36 - Umanjenje vrednosti imovine).

Amortizacija nematerijalne imovine je uslovljena procenom da li je koristan vek trajanja:

- neograničen ili
- ograničen.

Nematerijalna imovina ne podleže proceni ako se proceni da je koristan vek trajanja neograničen, to jest ako se na osnovu analize svih relevantnih faktora ne može predvideti završetak perioda kada se očekuje da će nematerijalna imovina generisati prilive neto tokova gotovine u Društvo.

## 7.8. Nekretnine, postrojenja i oprema

Kao nekretnine, postrojenja i oprema priznaju se materijalna sredstva koja se koriste u proizvodnji, za isporuku dobara, za pružanje usluga, za iznajmljivanje drugima, ili u administrativne svrhe; i za koja se očekuje da će se koristiti duže od jednog obračunskog perioda.

Navedeno opšte načelo za priznavanje nekretnina, postrojenja i opreme se ne primenjuje samo u slučajevima kada se radi o priznavanju sredstava manje vrednosti (na primer, rezervni delovi i oprema za servisiranje), koji se iskazuju na zalihama. Stavljanjem u upotrebu ovih sredstava njihova se celokupna vrednost prenosi na troškove perioda.

Nekretnine, postrojenja i oprema se priznaju kao sredstvo: ako je verovatno da će se buduće ekonomske koristi povezane sa tim sredstvom prilivati u Društvo i ako se nabavna vrednost (cena koštanja) tog sredstva može pouzdano odmeriti.

Početno merenje nekretnina, postrojenja i opreme vrši se po nabavnoj vrednosti (ceni koštanja), koja obuhvata: nabavnu cenu i sve zavisne troškove nabavke, to jest sve direktno pripisive troškove dovođenja sredstva u stanje funkcionalne pripravnosti.

Naknadno merenje nekretnina, postrojenja i opreme vrši se po nabavnoj vrednosti (ceni koštanja) umanjenoj za akumuliranu amortizaciju i akumulirane gubitke zbog umanjenja vrednosti (shodno MRS 36).

## 7.9. Finansijski lizing

Lizing je sporazum po kojem davalac lizinga prenosi na korisnika lizinga pravo korišćenja sredstva za dogovoreni vremenski period u zamenu za plaćanje ili niz plaćanja.

U slučaju finansijskog lizinga, shodno odredbama MRS 17 - Lizing, korisnik lizinga početno merenje vrši tako što priznaje kao sredstvo i obavezu u svom bilansu stanja, u iznosima koji su na početku trajanja lizinga jednaki fer vrednosti sredstava koja su predmet lizinga, ili po sadašnjoj vrednosti minimalnih plaćanja za lizing, ako je ona niža. *Fer vrednost* je iznos po kojem se predmet lizinga može razmeniti između upoznatih, voljnih strana u okviru nezavisne transakcije.

Prilikom izračunavanja sadašnje vrednosti minimalnih plaćanja za lizing, *diskontna stopa* se generalno utvrđuje na osnovu kamatne stope sadržane u lizingu. Ako se kamatna stopa ne može utvrditi, kao diskontna stopa koristi se inkrementalna kamatna stopa na zaduživanje, to jest očekivana kamatna stopa koju bi Društvo platilo u slučaju pozajmljivanja sredstava na sličan rok i sa sličnim garancijama za kupovinu sredstava koje je predmet lizinga.

Svi inicijalni direktni troškovi korisnika lizinga dodaju se iznosu koji je priznat kao sredstvo.

Po pitanju naknadnog merenja, minimalna plaćanja lizinga treba podeliti između finansijskih troškova i smanjenja neizmirene obaveze. Finansijski trošak se alocira na periode tokom trajanja lizinga, tako da se ostvaruje konstantna periodična kamatna stopa na preostali saldo obaveze.

#### **7.10. Amortizacija nematerijalne imovine, nekretnina, postrojenja i opreme**

Amortizacijom se iznos sredstava (nematerijalnih sredstava, nekretnina, postrojenja i opreme) koji se amortizuje vremenski alocira u toku korisnog veka trajanja sredstava.

Koristan vek trajanja sredstva se u Društvu određuje primenom vremenskog metoda, tako da se koristan vek trajanja sredstava može razumeti kao vremenski period tokom kojeg se očekuje da je sredstvo raspoloživo Društvu za upotrebu i korišćenje.

Iznos koji se amortizuje, odnosno nabavna vrednost ili drugi iznos koji zamenjuje tu vrednost u finansijskim izveštajima Društva se sistematski alocira tokom korisnog veka trajanja sredstava.

Za sredstvo pribavljeno putem finansijskog lizinga, amortizacija se obračunava kao i za druga sredstva, osim kada se ne zna da li će Društvo steći pravo vlasništva nad tim sredstvom, kada se sredstvo u potpunosti amortizuje u kraćem periodu od trajanja lizinga i korisnog veka trajanja.

Amortizacija se vrši primenom metoda pravolinijskog otpisa (proporcionalna metoda), a obračun amortizacije počinje kada sredstvo postane raspoloživo za upotrebu, odnosno kada se nalazi na lokaciji i u stanju spremnom za poslovanje na način kako je to predviđeno u Društvu.

Amortizacija se ne obračunava za sredstva koja vremenom ne gube na vrednosti (na primer, umetnička dela) ili sredstva koja imaju neograničeni vek trajanja.

Za potrebe sastavljanja poreskog bilansa, to jest za poreske svrhe, amortizacija sredstava se vrši prema važećim zakonskim propisima.

#### **7.11. Umanjenje vrednosti nematerijalne imovine, nekretnina, postrojenja i opreme**

Na svaki datum bilansa stanja se od strane kompetentnih osoba, iz ili van Društva, proverava da li postoje indicije da je knjigovodstvena vrednost nekog sredstva (nematerijalnog sredstva, nekretnina, postrojenja i opreme) umanjena, to jest da li knjigovodstvena vrednost premašuje nadoknadivi iznos tog sredstva.

Ako naznake o umanjenju vrednosti postoje, shodno relevantnim odredbama MRS 36, vrši se procena nadoknadivog iznosa tog sredstva.

Nadoknadivi iznos je viša vrednost od:

- fer vrednosti, umanjena za troškove prodaje; i
- upotrebne vrednosti.

*Fer vrednost umanjena za troškove prodaje* je očekivana neto prodajna cena tog sredstva, odnosno to je iznos koji se može dobiti prodajom nekog sredstva u nezavisnoj transakciji između upoznatih, voljnih strana, umanjena za troškove otuđenja.

*Upotrebna vrednost* je sadašnja vrednost procenjenih budućih novčanih tokova za koje se očekuje da će nastati iz kontinuirane upotrebe imovine kroz njen koristan vek trajanja, te prodaje na kraju veka trajanja. Diskontna stopa koja se koristi pri utvrđivanju sadašnje vrednosti odražava tekuće tržišne procene vremenske vrednosti novca, kao i rizike specifične za to sredstvo.

Nadoknadivi iznos se procenjuje za svako zasebno sredstvo ili, ako to nije moguće, za jedinicu koja generiše gotovinu kojoj to sredstvo pripada. Jedinica koja generiše gotovinu je najmanja prepoznatljiva grupa sredstava koja generiše prilive gotovine koji su u najvećoj meri nezavisni od priliva gotovine drugih sredstava ili grupa sredstava.

Ako se utvrdi da je došlo do umanjenja vrednosti, knjigovodstvena vrednost se svodi na nadoknadivi iznos. Gubitak zbog umanjenja se knjigovodstveno obuhvata na sledeći način:

- u slučaju da je prethodno za to sredstvo formirana revalorizaciona rezerva, smanjivanjem revalorizacionih rezervi; i
- u slučaju da prethodno za to sredstvo nije formirana revalorizaciona rezerva, kao rashod perioda.

## 7.12. Investicione nekretnine

Investiciona nekretnina je nekretnina koju drži vlasnik ili korisnik lizinga u okviru finansijskog lizinga u cilju ostvarivanja prihoda od zakupnina, ili porasta vrednosti kapitala, ili i jednog i drugog, a ne za:

- korišćenje u proizvodnji, pri nabavci dobara i usluga, ili u administrativne svrhe; ili
- prodaju u okviru redovnog poslovanja.

Investiciona nekretnina se, shodno odredbama iz MRS 40 - Investicione nekretnine, priznaje kao sredstvo: ako je verovatno da će Društvo u budućnosti ostvariti ekonomsku korist od te investicione nekretnine; i ako se njena nabavna vrednost (cena koštanja) može pouzdano odmeriti.

Početno merenje investicione nekretnine prilikom sticanja (nabavke) vrši se po nabavnoj vrednosti (ceni koštanja), pri čemu se zavisni troškovi nabavke uključuju u nabavnu vrednost.

Naknadni izdatak koji se odnosi na već priznatu investicionu nekretninu pripisuje se iskazanom iznosu investicione nekretnine ako ispunjava uslove da se prizna kao stalno sredstvo, to jest ako je vek trajanja izdatka duži od jednog obračunskog perioda, ako je verovatno da će se buduće ekonomske koristi povezane sa tim izdatkom priliti u Društvo i ako se nabavna vrednost (cena koštanja) tog izdatka može pouzdano odmeriti.

Nakon početnog priznavanja, naknadno merenje investicione nekretnine se vrši po fer (poštenoj) vrednosti, pod kojom se podrazumeva njena tržišna vrednost, odnosno najverovatnija vrednost koja realno može da se dobije na tržištu, na dan bilansa stanja.

Promena fer vrednosti investicione imovine tokom određenog perioda se uključuje u rezultat perioda u kojem je povećanje/smanjenje nastalo.

Investicione nekretnine *ne podležu obračunu amortizacije niti se na njima vrši procena umanjenja vrednosti imovine.*

### 7.13. Zalihe

Zalihe su sredstva: koja se drže za prodaju u uobičajenom toku poslovanja, koja su u procesu proizvodnje, a namenjene su za prodaju; ili u obliku osnovnog i pomoćnog materijala koji se troši u proizvodnom procesu ili prilikom pružanja usluga.

Zalihe obuhvataju: osnovni i pomoćni materijal (uključujući i rezervne delove, alat i inventar) koji će biti iskorišćeni u procesu proizvodnje, nedovršene proizvode čija je proizvodnja u toku, gotove proizvode koje je proizvelo Društvo i robu.

Zalihe se (shodno MRS 2 - Zalihe) odmeravaju po nižoj vrednosti od:

- nabavne vrednosti (cene koštanja) i
- neto ostvarive vrednosti.

Nabavna vrednost (cena koštanja) obuhvata sve:

- troškove nabavke,
- troškove konverzije i
- druge troškove nastale u procesu dovođenja zaliha na sadašnju lokaciju i stanje.

Troškovi nabavke materijala, koji su osnov za vrednovanje zaliha materijala, obuhvataju nabavnu cenu, uvozne dažbine i druge fiskalne izdatke (osim onih koje Društvo može naknadno da povрати od poreskih vlasti, kao što je, na primer, porez na dodatu vrednost koji Društvo može odbiti kao prethodni porez), troškove prevoza, manipulativne troškove i druge troškove koji se mogu direktno pripisati nabavci materijala. Popusti, rabati i druge slične stavke oduzimaju se pri utvrđivanju troškova nabavke.

Po pitanju priznavanja sredstava manje vrednosti (na primer, rezervni delovi i oprema za servisiranje), njihovim stavljanjem u upotrebu njihova celokupna vrednost (100% otpis) se prenosi na troškove perioda.

Troškovi konverzije i drugi troškovi nastali u procesu dovođenja zaliha na sadašnju lokaciju i stanje, su značajni prilikom vrednovanja zaliha nedovršene proizvodnje i zaliha gotovih proizvoda. U ove troškove spadaju: troškovi direktnog rada, troškovi direktnog materijala i indirektni, odnosno opšti proizvodni troškovi.

Suštinski, vrednovanje zaliha gotovih proizvoda i zaliha nedovršene proizvodnje nastaje kao rezultat računovodstva troškova i učinaka (proizvodno računovodstvo). Preciznije, zalihe nedovršene proizvodnje i zalihe gotovih proizvoda, koja nastaju kao rezultat proizvodnog procesa, vode se po standardnoj ceni koštanja. Razlika između vrednosti zaliha po stvarnoj ceni koštanja utvrđena nakon pogonskog obračuna i vrednosti zaliha po standardnoj ceni koštanja predstavlja odstupanje od cene gotovih proizvoda.

Neto ostvariva vrednost je procenjena cena prodaje u okviru redovnog poslovanja umanjena za troškove dovršenja i procenjene troškove neophodne za realizaciju prodaje. Prilikom procene neto ostvarive vrednosti polazi se od najpouzdanijih dokaza rapoloživih u vreme procene o iznosima po kojima se zalihe mogu realizovati.

Iznos bilo kog otpisa zaliha na neto ostvarivu vrednost i svi gubici zaliha se priznaju kao rashod u periodu u kom je nastao otpis ili gubitak.

#### **7.14. Stalna sredstva namenjena prodaji**

Društvo priznaje i iskazuje stalno sredstvo (ili raspoloživu grupu) kao sredstvo namenjeno prodaji, ako se njegova knjigovodstvena vrednost može prvenstveno povratiti prodajnom transakcijom, a ne daljim korišćenjem. Da bi se ovaj zahtev smatrao ispunjenim:

- sredstvo mora da bude dostupno za momentalnu prodaju u svom trenutnom stanju, isključivo pod uslovima koji su uobičajeni za prodaju takve imovine (ili grupe za otuđenje); i
- prodaja sredstva mora biti vrlo verovatna.

Stalno sredstvo koje je priznato kao sredstvo namenjeno prodaji meri se (iskazuje) po nižem iznosu od:

- knjigovodstvene vrednosti i
- fer (poštene) vrednosti umanjene za troškove prodaje.

*Knjigovodstvena vrednost* je sadašnja (neotpisana) vrednost iskazana u poslovnim knjigama Društva.

*Fer (poštena) vrednost* je iznos za koji sredstvo može da bude razmenjeno između obaveštenih i voljnih strana u nezavisnoj transakciji, to jest tržišna vrednost na dan prodaje.

*Troškovi prodaje* su troškovi koji se mogu direktno pripisati prodaji sredstva.

Otpisana sredstva, kao i sredstva čija je neotpisana (knjigovodstvena) vrednost beznačajna, neće biti priznato kao sredstvo namenjeno prodaji.

## **7.15. Finansijski instrumenti**

Finansijski instrumenti uključuju finansijska sredstva i obaveze koje se evidentiraju u bilansu stanja Društva, počevši od momenta kada Društvo ugovornim obavezama postane vezano za finansijski instrument, a zaključno sa gubitkom kontrole nad pravima koja proizilaze iz finansijskog sredstva (realizacijom, isticanjem, ustupanjem itd.), to jest sa izmirenjem, ukidanjem ili isticanjem finansijske obaveze.

Finansijska sredstva i finansijske obaveze, shodno odredbama MRS 32, mogu imati veliki broj pojavnih oblika, kao što su: gotovina, instrument kapitala drugog entiteta, ugovorno pravo primanja gotovine, drugog finansijskog sredstva ili razmene finansijskih sredstava i obaveza sa drugim entitetom koji su za Društvo potencijalno povoljni; ugovorna obaveza davanja gotovine ili drugog finansijskog sredstva drugom entitetu, ili pravo razmenjivanja finansijskih sredstava ili finansijskih obaveza sa drugim entitetom prema potencijalno nepovoljnim uslovima za Društvo itd.

Iskazivanje i knjigovodstveno evidentiranje vezano za finansijske instrumente je uslovljeno njihovom klasifikacijom koju, shodno karakteristikama finansijskih instrumenta, vrši rukovodstvo Društva.

Pri klasifikaciji svakog pojedinačnog finansijskog instrumenta, rukovodstvo Društva može da ga klasifikuje u jednu od četiri moguće vrste finansijskih instrumenata koje su precizirane odredbama MRS 39, i to:

- finansijsko sredstvo ili finansijska obaveza po fer vrednosti kroz bilans uspeha,
- investicije koje se drže do dospeća,
- krediti (zajmovi) i potraživanja i
- finansijska sredstva raspoloživa za prodaju.

Finansijsko sredstvo ili finansijska obaveza po fer vrednosti kroz bilans uspeha obuhvataju finansijska sredstva i obaveze čije se promene fer vrednosti evidentiraju kao prihodi ili rashodi u bilansu uspeha.

Finansijsko sredstvo ili finansijska obaveza klasifikovana u ovu kategoriju treba da ispuni bilo koji od sledećih uslova:

- klasifikovano je kao ono koje se drži radi trgovanja ili
- posle početnog priznanja naznačeno je da se u Društvu razvrstava i iskazuje kao finansijsko sredstvo (obaveza) kroz bilans uspeha.

Finansijsko sredstvo ili finansijska obaveza se klasifikuje kao ono koje se drži radi trgovanja ako je: stečeno ili nastalo prvenstveno radi prodaje ili ponovne kupovine u bliskoj budućnosti, deo portfelja identifikovanih finansijskih instrumenata kojima se zajedno upravlja i za koje postoji dokaz o nedavnom aktuelnom modelu kratkoročnog ostvarenja dobitka, ili derivat (osim derivata koji je instrument „hedžinga“).

Društvo može da naznači da se finansijski instrument iskazuje kroz bilans uspeha samo kada to rezultira relevantnijim informacijama, budući da se eliminiše ili u značajnoj meri otklanja nedoslednost odmeravanja ili priznavanja koja bi inače nastala usled odmeravanja sredstava ili obaveza, ili priznavanja dobitaka ili gubitaka, po različitim osnovama; ili se grupom finansijskih sredstava, finansijskih obaveza ili oboma upravlja i njihove performanse se procenjuju na osnovu fer vrednosti, u skladu sa dokumentovanom strategijom upravljanja rizikom ili investiranja, i informacije o grupi se interno sačinjavaju prema toj osnovi za ključne rukovodioce Društva.

Investicije koje se drže do dospeća su nederivatna finansijska sredstva sa fiksnim ili odredivim isplata i fiksnim dospećem koja Društvo definitivno namerava i može da drži do dospeća, osim onih koje Društvo nakon početnog priznavanja naznači po fer vrednosti kroz bilans uspeha ili kao raspoložive za prodaju i onih koja zadovoljavaju definiciju zajmova i potraživanja.

Kreditni (zajmovi) i potraživanja su nederivatna finansijska sredstva Društva sa fiksnim ili odredivim isplatama koja nisu kotirana na aktivnom tržištu osim:

- sredstava za koja Društvo ima nameru da ih proda odmah ili u kratkom roku i koja bi onda bila klasifikovana kao sredstva koja se drže radi trgovanja,
- sredstava koja posle početnog priznavanja Društvo naznači po fer vrednosti kroz bilans uspeha i
- sredstava za koja imalac ne može u značajnoj meri povratiti svoju celokupnu početnu investiciju, koja će biti klasifikovana kao raspoloživa za prodaju.

Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju su nederivatna finansijska sredstva koja su naznačena kao raspoloživa za prodaju i nisu klasifikovana u prethodno naznačene vrste finansijskih instrumenata.

Pri početnom odmeravanju finansijskog instrumenta, Društvo odmeravanje vrši po fer vrednosti uvećanoj, u slučaju da finansijski instrument nije naznačen za odmeravanje po fer vrednosti sa promenama fer vrednosti kroz bilans uspeha, za troškove transakcije koji se mogu direktno pripisati sticanju ili emitovanju finansijskog sredstva ili finansijske obaveze.

Naknado odmeravanje finansijskih instrumenata vrši se po fer vrednostima, bez oduzimanja troškova transakcije koji mogu nastati prodajom ili pri drugom otuđenju, osim za sledeća finansijska sredstva:

- zajmove i potraživanja, koji se odmeravaju po amortizovanoj vrednosti korišćenjem metoda efektivne kamate;
- investicije koje se drže do dospeća, koje se odmeravaju po amortizovanoj vrednosti korišćenjem metoda efektivne kamate; i
- investicije u instrumente kapitala koji nemaju kotiranu tržišnu cenu na aktivnom tržištu i čija se fer vrednost ne može pouzdano odmeriti, koji se odmeravaju po nabavnoj vrednosti.

Fer vrednost sredstva je iznos za koji se sredstvo može razmeniti ili obaveza izmiriti u slučaju obaveštenih, voljnih strana u okviru nezavisne transakcije. Ako za finansijski instrument postoji aktivno tržište, fer vrednost se određuje shodno informacijama sa tog tržišta; a ako ne postoji aktivno tržište, fer vrednost se određuje tehnikama procene preciziranim relevantnim odredbama MRS 39. Pozitivni (negativni) efekti promene fer vrednosti se, za finansijske instrumente iskazane po fer vrednosti kroz bilans uspeha, iskazuju kao dobitak (gubitak) u periodu nastanka promene; a kod finansijskih instrumenata raspoloživih za prodaju, iskazuju se u okviru nerealizovanih dobitaka/gubitaka po osnovu hartija od vrednosti raspoloživih za prodaju sve do momenta prodaje, kada se efekti

prenose u dobitak (gubitak). Izuzetak od navedenog su troškovi od trajnog obezvređenja i devizni dobici (gubici) koji se za finansijske instrumente klasifikovane kao raspoložive za prodaju odmah priznaju u dobitak (gubitak).

Amortizovana vrednost je sadašnja vrednost svih očekivanih budućih gotovinskih isplata ili primanja tokom očekivanog roka trajanja finansijskog instrumenta. Pri izračunavanju amortizovane vrednosti finansijskog instrumenta koristi se metod diskontovanja uz primenu efektivne kamatne stope. Pozitivni (negativni) efekti promene amortizovane vrednosti finansijskih instrumenata se priznaju u momentu prestanka priznavanja finansijskog instrumenta, osim u slučaju da je došlo do umanjenja vrednosti, kada se gubitak odmah priznaje.

#### **7.16. Gotovina i gotovinski ekvivalenti**

Najlikvidniji oblici finansijskih sredstava Društva predstavljaju gotovina i gotovinski ekvivalenti, koji se procenjuju po nominalnoj, to jest po fer vrednosti. U okviru gotovine i gotovinskih ekvivalenata Društva iskazuju se: sredstva na računima kod banaka, gotovina u blagajni i dr., i visoko likvidna sredstva sa vrlo kratkim rokom dospeća, a koja se mogu brzo konvertovati u gotovinu, uz beznačajan rizik od promene vrednosti.

#### **7.17. Kratkoročna potraživanja**

Kratkoročna potraživanja obuhvataju potraživanja od povezanih pravnih lica (zavisnih i pridruženih), kao i potraživanja od ostalih pravnih i fizičkih lica u zemlji i inostranstvu, po osnovu prodaje proizvoda, robe i usluga; za koje se očekuje da će biti realizovana u roku od 12 meseci od datuma bilansiranja. *Kratkoročna potraživanja od kupaca* mere se po vrednosti iz originalne fakture. Ako se vrednost u fakturi iskazuje u stranoj valuti, vrši se preračunavanje u funkcionalnu valutu po srednjem kursu važećem na dan transakcije. Promene deviznog kursa od datuma transakcije do datuma naplate potraživanja iskazuju se kao kursne razlike u korist prihoda ili na teret rashoda. Potraživanja iskazana u stranoj valuti se na dan bilansa stanja preračunavaju prema važećem srednjem kursu, a kursne razlike se priznaju kao prihod ili rashod perioda.

U Društvu se na dan bilansa stanja za svako pojedinačno potraživanje vrši procena realnosti potraživanja, kao i verovatnoće njegove naplate, odnosno za svako pojedinačno potraživanje se vrši procena da li je došlo do umanjenja vrednosti.

*Prilikom procene umanjenja vrednosti potraživanja, smatra se da je Društvo pretrpelo gubitke zbog umanjenja vrednosti ako postoji objektivan dokaz (na primer, velike finansijske teškoće dužnika, neuobičajeno kršenje ugovora od strane dužnika, potencijalno bankrotstvo dužnika i sl.) umanjenja vrednosti kao rezultat događaja koji se odigrao posle prvobitnog priznavanja sredstava i taj nastanak gubitka ima uticaj na procenjene buduće tokove gotovine od finansijskog sredstva ili grupe finansijskih sredstava koji se mogu pouzdano proceniti. Ako nema objektivnih dokaza, osobe koje vrše procenu koriste svoje iskustvo i rasuđivanje za procenu naplativosti potraživanja.*

Ako se proceni da je došlo do umanjenja vrednosti kratkoročnih potraživanja vrši se njihov:

- indirektan otpis ili
- direktan otpis.

*Indirektan otpis potraživanja od kupaca, na teret rashoda Društva, se vrši preko računa ispravke vrednosti. Odluku o indirektnom otpisu (ispravci vrednosti) potraživanja od kupaca preko računa ispravke vrednosti, na predlog Komisije za otpis i rashod, donosi direktor Društva uz saglasnost Upravnog odbora društva.*

*Direktan otpis potraživanja od kupaca se vrši ako je nenaplativost izvesna i dokumentovana (na primer, Društvo nije uspeo sudskim putem da izvrši naplatu potraživanja). Odluku o direktnom otpisu potraživanja od kupaca, na osnovu predloga računopolagača, nakon razmatranja i predloga Komisije za otpis i rashod, donosi direktor Društva uz saglasnost Upravnog odbora društva.*

Indirektan i direktan otpis potraživanja se vrši samo na osnovu relevantnih okolnosti i stanja koja su postojala na datum bilansa stanja. Gubici očekivani kao rezultat budućih događaja, to jest događaja nakon datuma bilansa stanja, bez obzira koliko verovatni, se ne priznaju, već se obelodanjuju u Napomenama uz finansijske izveštaje.

## **7.18. Finansijski plasmani**

Kratkoročni finansijski plasmani obuhvataju kredite, hartije od vrednosti i ostale kratkoročne finansijske plasmane sa rokom dospeća, odnosno prodaje do godinu dana od datuma bilansa stanja.

U okviru kratkoročnih finansijskih plasmana iskazuje se i deo datih dugoročnih kredita Društva čija se naplata očekuje u roku od godinu dana od datuma bilansa stanja.

U okviru dugoročnih finansijskih plasmana iskazuju se ulaganja u dugoročna finansijska sredstva, kao što su dugoročni krediti, reprogramirana dugoročna potraživanja na osnovu dogovora postignutih sa kupcima, hartije od vrednosti i ostali dugoročni finansijski plasmani; sa rokom dospeća dužim od godinu dana od dana bilansa.

Po pitanju naknadnog odmeravanja dugoročnih finansijskih plasmana, relevantna je klasifikacija koje rukovodstvo Društva vrši shodno karakteru finansijskog instrumenta (finansijsko sredstvo ili finansijska obaveza po fer vrednosti kroz bilans uspeha, investicije koje se drže do dospeća, krediti (zajmovi) i potraživanja i finansijska sredstva raspoloživa za prodaju).

#### **7.19. Obaveze**

Obaveza je rezultat prošlih transakcija ili događaja, čije izmirenje obično podrazumeva odricanje od ekonomskih koristi (resursa) Društva da bi se zadovoljio zahtev druge strane.

Prilikom vrednovanja obaveza, a shodno relevantnim odredbama Okvira za pripremu i prezentaciju finansijskih izveštaja, obaveza se priznaje u bilansu stanja: kada je verovatno da će odliv resursa koji sadrže ekonomske koristi imati za rezultat izmirenje sadašnje obaveze i kada iznos za izmirenje može pouzdano da se odmeri. Pored navedenog, pri vrednovanju se uvažava *načelo opreznosti*, pod kojim se podrazumeva uključivanje opreza pri procenjivanju, tako da imovina i prihodi nisu precenjeni, a obaveze ili troškovi potcenjeni. Međutim, načelo opreznosti ne treba da rezultira stvaranjem skrivenih rezervi (na primer, kao posledica namerno precenjenih obaveza ili troškova), obzirom da u tom slučaju finansijski izveštaji ne bi bili neutralni i, stoga, ne bi bili pouzdani.

Obavezama se smatraju: dugoročne obaveze (obaveze prema zavisnim i drugim povezanim pravnim licima; dugoročni krediti i ostale dugoročne obaveze); kratkoročne finansijske obaveze (obaveze prema zavisnim i drugim povezanim pravnim licima, kratkoročni krediti, deo dugoročnih kredita i obaveza koje dospevaju do jedne godine i ostale kratkoročne finansijske obaveze), kratkoročne

obaveze iz poslovanja (dobavljači i ostale obaveze iz poslovanja) i ostale kratkoročne obaveze.

*Kratkoročnim obavezama* se smatraju obaveze za koje se očekuje da će biti izmirene u roku do godinu dana od datuma bilansa stanja, uključujući i deo dugoročnih obaveza koje ispunjavaju navedeni uslov, dok se *dugoročnim obavezama* smatraju obaveze čije se izmirenje očekuje u dužem roku.

Smanjenje obaveza po osnovu sudskih odluka, vanparničnog poravnanja i sl.; vrši se direktnim otpisivanjem.

## **7.20. Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna imovina**

Rezervisanje, shodno MRS 37 - Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna imovina, predstavlja obavezu neizvesnog vremena dospeća ili iznosa. Društvo priznaje rezervisanje samo ako su ispunjena sledeća tri uslova:

- kada Društvo ima sadašnju obavezu (zakonsku ili izvedenu) kao posledicu prošlog događaja,
- kada je verovatno da će odliv resursa koji predstavljaju ekonomske koristi biti zahtevan da se izmiri obaveza i
- kada može da se napravi pouzdana procena iznosa obaveze.

Suština rezervisanja je da se formira samo za obaveze nastale iz prošlih događaja, koje postoje nezavisno od budućih radnji Društva. Otuda, rezervisanja se ne priznaju za buduće poslovne gubitke.

Za svrhu priznavanja rezervisanja, smatra se da je verovatno da će zahtevano izmirivanje obaveza Društva prouzrokovati odliv resursa koji predstavljaju ekonomske koristi, kada je verovatnije nego da nije, da će odliv resursa nastati, to jest verovatnoća da će izmirenje tih obaveza Društva prouzrokovati odliv resursa je veća od verovatnoće da neće.

Rezervisanja mogu da se formiraju po različitim osnovama, i to: za troškove u garantnom roku, za troškove obnavljanja prirodnih bogatstava, za zadržane kaucije i depozite, za troškove restrukturiranja, za naknade i druge beneficije zaposlenih i po drugim osnovama (na primer, za očekivane gubitke koji će nastati po započetim sudskim sporovima).

Prilikom odmeravanja rezervisanja, iznos priznat kao rezervisanje je najbolja procena izdataka Društva zahtevanih da se izmiri sadašnja obaveza na datum bilansa stanja. Drugim rečima, to je iznos koje bi Društvo platilo na datum bilansa stanja da se izmiri obaveza ili da se ta obaveza prenese na treću stranu.

Rezervisanja za troškove i rizike se prate po vrstama, ispituju se na dan svakog bilansa stanja i koriguju tako da odražavaju najbolju sadašnju procenu. Ako više nije verovatno da će odliv resursa biti potreban za izmirenje obaveze, ukida se rezervisanje. Ukidanje, kao i smanjenje rezervisanja, se vrši u korist prihoda.

*Kada je učinak vremenske vrednosti novca značajan*, iznos rezervisanja predstavlja sadašnju vrednost izdataka za koje se očekuje da će biti potrebni za izmirenje obaveze. Pri izračunavanju sadašnje vrednosti se koriste diskontne stope, to jest stope pre oporezivanja, koje odražavaju tekuće tržišne procene vremenske vrednosti novca i rizike specifične za obavezu.

Potencijalna imovina je moguća imovina koja nastaje po osnovu prošlih događaja i čije postojanje će biti potvrđeno jedino nastankom ili nenastankom jednog ili više neizvesnih budućih događaja koji nisu u potpunosti pod kontrolom Društva.

Potencijalna imovina se ne priznaje u finansijskim izveštajima Društva, već se, u slučaju da je priliv ekonomskih koristi verovatan, vrši njeno obelodanjivanje.

Potencijalna imovina se stalno iznova procenjuje (najmanje na datum bilansa stanja) da bi se obezbedilo da finansijski izveštaji na odgovarajući način odražavaju razvoj predmetnog događaja. Ako postane sigurno da će priliv ekonomskih koristi po osnovu potencijalne imovine nastati, imovina i prihod u vezi sa njom se priznaju u finansijskim izveštajima Društva u periodu u kojem je promena nastala.

Potencijalna obaveza je: moguća obaveza koja nastaje po osnovu prošlih događaja i čije postojanje će biti potvrđeno samo nastankom ili nenastankom jednog ili više neizvesnih budućih događaja koji nisu u potpunosti pod kontrolom Društva; i sadašnja obaveza koja nastaje po osnovu prošlih događaja, ali nije priznata jer nije verovatno da će odliv resursa koji predstavljaju ekonomske koristi Društva biti zahtevan za izmirenje obaveze ili iznos obaveze ne može da bude dovoljno pouzdano procenjen.

Potencijalna obaveza se ne priznaje u finansijskim izveštajima Društva, već se, u slučaju da je odliv ekonomskih koristi moguć, a mogućnost odliva resursa nije vrlo mala, vrši njeno obelodanjivanje.

Potencijalna obaveza se stalno iznova procenjuje (najmanje na datum bilansa stanja). Kada odliv ekonomskih koristi po osnovu potencijalnih obaveza postane verovatan, rezervisanje i rashod se priznaju u finansijskim izveštajima Društva u periodu u kojem promena verovatnoće nastaje (osim u retkim okolnostima kada pouzdana procena ne može da se napravi).

## 7.21. Naknade zaposlenima

Po pitanju naknada zaposlenima, obelodaniće se obaveze Društva za:

- poreze i doprinose za obavezno socijalno osiguranje i
- otpremnine.

Sa aspekta poreza i doprinosa za obavezno socijalno osiguranje, Društvo je, u skladu sa propisima koji se primenjuju u Republici Srbiji, obavezno da uplaćuje doprinose raznim državnim fondovima za socijalnu zaštitu. Ove obaveze uključuju doprinose na teret zaposlenih i na teret poslodavca u iznosima koji se obračunavaju primenom propisanih stopa. Društvo ima zakonsku obavezu da obustavi obračunate doprinose iz bruto zarada zaposlenih, kao i da za njihov račun prenese obustavljena sredstva u korist odgovarajućih državnih fondova.

Doprinosi na teret zaposlenih i na teret poslodavca knjiže se na teret troškova Društva u periodu na koji se odnose. Društvo, nakon odlaska zaposlenih u penziju, nema obavezu da im plaća nikakve naknade.

Za procenu rezervisanja po osnovu naknada i drugih beneficija zaposlenih, primenjuju se relevantne odredbe MRS 19 - Primanja zaposlenih. Rezervisanja za Naknade i druge beneficije zaposlenih uključuju, na primer: rezervisanja za nedospele otpremnine prilikom redovnog odlaska u penziju i rezervisanja za otpremnine koje se isplaćuju kao rezultat odluke Društva da prekine rad nekog zaposlenog pre uobičajenog datuma penzionisanja ili odluke zaposlenog da dobrovoljno prihvati da je višak, u zamenu za ta primanja.

Prilikom procene obaveza prilikom prestanka zaposlenja, na osnovu relevantnih odredbi MRS 19, stopa koja se koristi za diskontovanje se načelno određuje u skladu sa tržišnim prinosima na datum bilansa stanja za visoko kvalitetne korporativne obveznice.

Alternativno, a što je takođe precizirano MRS 19, sve do momenta dok u Republici Srbiji ne bude postojalo razvijeno tržište za korporativne obveznice, za procenu

obaveza Društva prilikom prestanka zaposlenja koristiće se tržišni prinosi (na datum bilansa stanja) državnih obveznica. Valuta i rok korporativnih ili državnih obveznica treba da budu u skladu sa valutom i procenjenim rokom obaveza za primanja po prestanku zaposlenja.

Ako Društvo za procenu obaveza prilikom prestanka zaposlenja, usled nerazvijenog tržišta državnih obveznica, kao „reper“ koristi prinos na državne obveznice čiji je rok dospeća kraći od procenjenog roka dospeća isplata po osnovu odnosnih primanja, diskonta stopa se određuje tako što se prinos na „reperne“ hartije od vrednosti procenjuje na duže rokove.

Otpremnine prilikom odlaska u penziju se u Društvu isplaćuje zaposlenima u visini trostrukog iznosa zarade koju su ostvarili za mesec koji prethodi mesecu u kojem se isplaćuje otpremnina (u skladu sa uslovima definisanim Pojedinačnim kolektivnim ugovorom) ili u iznosu definisanom Zakonom o radu ukoliko je to povoljnije za zaposlenog.

## **8. FINANSIJSKI RIZICI I UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA U DRUŠTVU**

Neizvesnost po pitanju budućih događaja je jedna od osnovnih specifičnosti poslovanja u uslovima tržišnog privrednog ambijenta, koja se ogleda u više mogućih, odnosno potencijalnih ishoda. Usled neizvesnosti, to jest usled nepoznavanja i nesigurnosti koji će se od potencijalnih događaja stvarno desiti, pravni subjekti su u poslovanju izloženi raznovrsnim rizicima, a koji mogu imati uticaj na njihovu buduću tržišnu poziciju.

Sa aspekta Društva, postoji veliki broj potencijalnih rizika koji u različitom intenzitetu mogu da imaju negativan uticaj na stanje i poslovanje Društva. Pojedini (specifični) rizici su uslovljeni internim faktorima, kao što su, na primer: *rizik koncentracije*, koji se u slučaju Društva može manifestovati izloženosti ka jednoj ili manjoj grupi kupaca ili dobavljača; *operativni rizik*, koji se manifestuje u mogućnosti nastanka negativnih efekata usled nenamernih i namernih propusta u radu zaposlenih, neodgovarajućih unutrašnjih procedura i procesa, neadekvatnog upravljanja informacionim sistemima u Društvu i sl.; *reputacioni rizik*, pod kojim se podrazumeva mogućnost pogoršanja tržišne pozicije Društva zbog gubitka poverenja, to jest stvaranja negativne slike javnosti (državne institucije, dobavljači, kupci itd.) o poslovanju Društva; *pravni rizik*, koji se ispoljava u mogućnosti

nastanka negativnih efekata usled kazni i sankcija proisteklih iz sudskih sporova zbog neispunjavanja ugovornih ili zakonskih obaveza; itd.

Kako je većina ovih, kao i pojedinih ostalih nepomenutih rizika, predmet drugih delova Napomena ili drugih internih akata Društva (na primer, minimiziranje operativnog rizika, putem usvojenih procedura i radnih instrukcija, između ostalog, predmet je Pravilnika o računovodstvu i računovodstvenim politikama Društva), u nastavku će se fokus staviti na razmatranje finansijskih rizika, pod kojima se, pre svega, misli na:

- kreditni rizik,
- tržišni rizik i
- rizik likvidnosti.

Finansijski rizici su značajno uslovljeni (eksternim) faktorima koji nisu neposredno pod kontrolom Društva. U tom smislu, na visinu finansijskog rizika značajno utiče stanje okruženja Društva, koje nije opredeljeno samo razvijenošću privrednog okruženja, već i pravnim, finansijskim i drugim relevantnim aspektima koji opredeljuju visinu sistemskih rizika.

Generalno, komparativno posmatrano sa tržištima razvijenih privreda, društva koja posluju na tržištima, kako nedovoljne privredne razvijenosti i makroekonomske stabilnosti, tako i visoke nelikvidnosti, kao što je Republika Srbija, značajno su izložena finansijskim rizicima. Pored navedenog, nedovoljna razvijenost finansijskog tržišta onemogućava korišćenje široke lepeze instrumenata „hedžinga“ koja su karakteristična za razvijena tržišta. Tako, na primer, društva koja posluju u Republici Srbiji nemaju mogućnost korišćenja većeg broja derivatnih finansijskih instrumenata u upravljanju finansijskim rizicima, iz razloga što takvi instrumenti nisu u širokoj upotrebi, niti postoji organizovano kontinuirano tržište finansijskih instrumenata.

Upravljanje finansijskim rizicima je sveobuhvatan i pouzdan sistem upravljanja, usmeren ka minimiziranju potencijalnih negativnih uticaja na finansijsko stanje i poslovanje Društva, u uslovima nepredvidivosti finansijskog tržišta.

Uvažavajući ograničenja u upravljanju finansijskim rizicima karakteristična za poslovanje na tržištu Srbije, jasna je neophodnost da se ovoj problematici adekvatno pristupi, što je prepoznato i od strane rukovodstva Društva. Suštinski, upravljanje finansijskim rizicima u Društvu treba da obezbedi da *rizični profil Društva* uvek bude u skladu ka *sklonošću Društva ka rizicima*, odnosno u skladu sa

prihvatljivom strukturom i nivoom rizika koje Društvo namerava da preuzima za potrebe ostvarivanja svoje poslovne strategije i ciljeva.

Analizom poslovanja Društva u prethodnom periodu, kao i strukturom pozicija iz bilansa stanja i bilansa uspeha, može se zaključiti da je Društvo u znatnoj meri izloženo različitim vrstama rizika.

U nastavku će se prikazati:

- finansijski rizični profil Društva, odnosno procena strukture i nivoa finansijskih rizika kojima je Društvo izloženo u svom poslovanju;
- mere za upravljanje prepoznatim finansijskim rizicima Društva i
- upravljanje rizikom kapitala, koji, iako ne spada ni u jednu od pojedinačnih vrsta finansijskih rizika, u značajnoj meri utiče na visinu svake od razmatranih vrsta rizika.

### 8.1. Kreditni rizik

**Kreditni rizik** je rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Društva usled neizvršavanja, u preciziranim rokovima, obaveze dužnika prema Društvu.

Pod kreditnim rizikom se ne podrazumevaju samo dužničko-poverilački odnosi koji proizilaze iz prodaje proizvoda Društva, već i oni kreditni rizici koji proizilaze iz drugih finansijskih instrumenata, kao što su, na primer, potraživanja Društva po osnovu dugoročnih i kratkoročnih finansijskih plasmana.

Društvo ima značajne koncentracije kreditnog rizika naplate potraživanja od kupaca, koji imaju veoma dug period kreditiranja od strane Društva zbog njihove nelikvidnosti.

U narednim tabelama prikazana je:

- struktura kratkoročnih potraživanja za koje nije izvršeno umanjenje vrednosti,
- starosna struktura kratkoročnih potraživanja za koje nije izvršeno umanjenje vrednosti.

Struktura kratkoročnih potraživanja za koje nije izvršeno umanjenje vrednosti	u 000 dinara	
	2013.	2012.
<i>Kupci u zemlji</i>		
TELEKOM SRBIJA A.D.	4,257	1,799
ARS BLUE D.O.O.	3,450	0
ENERGOPROJEKT VISOKOGRADNJA A.D.	2,407	714
KOMERCIJALNA BANKA A.D. BEOGRAD	1,872	2,189
ENERGOPROJEKT INDUSTRIJA A.D.	1,165	634
ENERGOPROJEKT-NISKOGRADNJA A.D.	1,029	1,202
ENERGOPROJEKT HIDROINZENJERING A.D.	789	792
ENERGOPROJEKT HOLDING A.D.	787	543
COBRA SZR	618	0
PRIZMA	606	202
FLYFLY TRAVEL	411	0
Ostali	4,393	4,339
<b>Svega</b>	<b>21,784</b>	<b>12,414</b>
<i>Kupci u inostranstvu</i>		
ENERGOPROJEKT ENERGODATA MONTENEGRO D.O.O.	4,026	4,691
Ostali	206	269
<b>Svega</b>	<b>4,232</b>	<b>4,960</b>
<b>UKUPNO</b>	<b>26,016</b>	<b>17,374</b>

Starosna struktura kratkoročnih potraživanja za koje nije izvršeno umanjenje vrednosti	u 000 dinara	
	2013.	2012.
Tekuća	11,812	7,270
0-30 dana od dospeća	2,241	3,117
30 - 60 dana od dospeća	4,461	1,371
60 - 90 dana od dospeća	561	287
preko 90 dana od dospeća	6,941	5,329
<b>UKUPNO</b>	<b>26,016</b>	<b>17,374</b>

U 2013. godini došlo je do povećanja potraživanja od kupaca što je rezultat pojačanog fakturisanja krajem godine sa rokom plaćanja u narednoj godini. Društvo je u 2013. godini imalo koeficijent obrta potraživanja od kupaca 12.58 i prosečno vreme naplate od 29 dana.

Nedospela potraživanja od kupaca u iznosu od 11,812 hiljada RSD dospevaju u roku od najkasnije 45 dana nakon izdavanja fakture, shodno dogovorenim uslovima plaćanja.

Potraživanja od kupaca u inostranstvu su smanjena usled pojačanih aktivnosti na naplati potraživanja od Energodate Montenegro.

Društvo, na dan 31.12.2013. godine nema potraživanja za koje je izvršeno umanjenje vrednosti.

## **8.2. Tržišni rizik**

Tržišni rizik je rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Društva zbog gubitaka u okviru bilansnih pozicija, nastalih kao posledica negativnih tržišnih kretanja cena i drugih relevantnih finansijskih parametara.

Tržišni rizik se sastoji od tri vrste rizika:

- valutnog rizika,
- kamatnog rizika i
- rizika od promene cena.

Valutni rizik, koji se još naziva devizni rizik ili rizik od promene kurseva, je rizik od fluktuiranja fer vrednosti ili budućih tokova gotovine finansijskog instrumenta usled promene deviznih kurseva. Valutni rizik se ispoljava kod finansijskih instrumenata koji su označeni u stranoj valuti, to jest u valuti koja je različita od valute (funkcionalne) u kojoj su finansijski instrumenti u finansijskim izveštajima odmereni.

Društvo posluje u međunarodnim okvirima i izloženo je riziku promena kurseva stanih valuta koji proističe iz poslovanja sa različitim valutama, prvenstveno evrom.

Pored obaveza prema ino-dobavljačima, Društvo je izloženo riziku od promene kurseva stranih valuta po osnovu obaveza po dugoročnim i kratkoročnim kreditima koji su indeksirani u ino-valuti.

Analiza osetljivosti, prezentovana u nastavku, pokazuje da bi negativna promena kurseva značajnije uticala na promenu rezultata Društva, pa se može zaključiti da je Društvo značajno izloženo valutnom riziku.

Obzirom na iskazane razlike u deviznim podbilansima, u narednoj tabeli je urađena analiza osetljivosti Društva na nominalni rast kursa dinara od 10% u odnosu na strane valute. Stopa osetljivosti od 10% predstavlja procenu razumno očekivanih promena u kursovima stranih valuta. Analiza osetljivosti uključuje samo gotovinska sredstva, nenaplaćena potraživanja i neizmirene obaveze iskazane u stranoj valuti, i usklađuje njihovo prevođenje na kraju perioda za potencijalnu depresijaciju ili apresijaciju funkcionalne valute u odnosu na strane valute.

Iako, sa aspekta Društva, valutni rizik obuhvata više različitih valuta (analizom deviznog podbilansa Društva, može se konstatovati da je Društvo najosetljivije na promenu EUR, a od ostalih valuta značajan uticaj može da ima promena USD) analiza osetljivosti je urađena na način koji podrazumeva identičnu fluktuacija svih za Društvo relevantnih valuta. Pored navedenog, u analizi osetljivosti je prikazan uticaj promene kurseva stranih valuta na rezultat, nezavisno od toga da li bi promena kurseva imala trenutni ili odložen efekat (po osnovu dugoročnih potraživanja i obaveza u dinarima sa valutnom klauzulom i po osnovu dugoročnih potraživanja i obaveza u stranoj valuti; shodno Pravilniku o računovodstvu i računovodstvenim politikama Društva) na tekući rezultat Društva.

Uz nepromenjene ostale varijable, *apresijacija nacionalne valute* bi prouzrokovala pozitivan uticaj na rezultat tekućeg perioda zbog pozitivnih efekata neto kursnih razlika između deviznih sredstava i obaveza. Analogno iznetom, uz nepromenjene ostale varijable, *depresijacija nacionalne valute* bi prouzrokovala negativan uticaj na rezultat tekućeg perioda zbog negativnih efekata neto kursnih razlika između deviznih sredstava i obaveza.

Kamatni rizik je rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na rezultat i kapital Društva zbog nepovoljnih promena kamatnih stopa. Društvo je ovoj vrsti rizika izloženo preko pozicija finansijskih obaveza za kredite uzete sa potencijalno promenljivim kamatnim stopama (Belibor, Euribor), kao i usled odmeravanja zatezne kamate zbog neblagovremenog plaćanja.

U narednim tabelama prikazani su najznačajniji dobavljači, prema stanju obaveza na datum bilansa stanja Društva i starosna struktura tih obaveza:

Struktura obaveza prema dobavljačima	u 000 dinara	
	2013.	2012.
<i>Dobavljači u zemlji</i>		
ENERGOPROJEKT HOLDING A.D.	<b>29,306</b>	25,706
BASSILICHI D.O.O.	<b>3,142</b>	4,648
JKP BEOGRADSKE ELEKTRANE	<b>1,659</b>	4,365
ENERGOPROJEKT VISOKOGRADNJA A.D.	<b>5,342</b>	2,021
PUBLIK D.O.O.	<b>1,050</b>	1,216
DUNAV PAPIR	<b>1,153</b>	828
DEUS SYSTEM D.O.O.	<b>946</b>	793
CT COMPUTERS	<b>316</b>	449
Ostali	<b>15,303</b>	15,810
<b>Svega</b>	<b>58,217</b>	<b>55,836</b>
<i>Dobavljači u inostranstvu</i>		
CA TECHNOLOGIJE ADRIATIC	<b>1,445</b>	1,062
CA PHILADELPHIA	<b>699</b>	725
ALFATEC GROUP	<b>172</b>	341
ODVJETNICKO DRUSTVO STANIC I PARTNERI	<b>115</b>	0
Ostali	<b>46</b>	1,382
<b>Svega</b>	<b>2,477</b>	<b>3,510</b>
<b>UKUPNO</b>	<b>60,694</b>	<b>59,346</b>

Starosna struktura obaveza prema dobavljačima	u 000 dinara	
	2013.	2012.
Tekuća	<b>4,251</b>	3,807
0-30 dana od dospeća	<b>7,472</b>	8,973
30 - 60 dana od dospeća	<b>3,604</b>	3,810
60 - 90 dana od dospeća	<b>5,798</b>	2,531
preko 90 dana od dospeća	<b>39,569</b>	40,225
<b>UKUPNO</b>	<b>60,694</b>	<b>59,346</b>

U 2013. godini su obaveze prema dobavljačima ostale na skoro istom nivou kao i na kraju 2012. godine. Društvo je u toku godine, uglavnom redovno i u skladu sa rokovima, izmirivalo tekuće obaveze prema dobavljačima. Skoro polovina iznosa obaveza prema dobavljačima se odnosi na obaveze prema Energoprojekt Holdingu čiji se dug najvećim delom sastoji iz neizmirenih obaveza iz prethodnih perioda.

Rizik od promene cena je rizik da će fer vrednost ili budući tokovi gotovine finansijskog instrumenta fluktuirati zbog promena tržišnih cena (koje nisu one koje nastaju usled kamatnog ili valutnog rizika), bilo da su te promene prouzrokovane faktorima specifičnim za pojedinačni finansijski instrument ili njegovog emitenta, ili da faktori utiču na sve slične finansijske instrumente kojima se trguje na tržištu.

### 8.3. Rizik likvidnosti

Rizik likvidnosti je rizik da će Društvo imati poteškoća da izmiruje dospele obaveze, uz održavanje potrebnog obima i strukture obrtnih sredstava i očuvanje dobrog kreditnog boniteta.

Najznačajniji pokazatelji likvidnosti Društva su:

- opšti racio likvidnosti (količnik obrtnih sredstava i kratkoročnih obaveza), koji pokazuje sa koliko je dinara obrtnih sredstava pokriven svaki dinar kratkoročnih obaveza;
- rigorozni racio likvidnosti (količnik likvidnih sredstava, pod kojima se podrazumevaju ukupna obrtna sredstva umanjena za zalihe i aktivna vremenska razgraničenja; i kratkoročnih obaveza), koji pokazuje sa koliko je dinara likvidnih sredstava pokriven svaki dinar kratkoročnih obaveza;
- gotovinski racio likvidnosti (količnik gotovine uvećane za gotovinske ekvivalente i kratkoročnih obaveza), koji pokazuje sa koliko je dinara gotovinskih sredstava pokriven svaki dinar kratkoročnih obaveza;

<b>Pokazatelji likvidnosti</b>	<b>2013.</b>	<b>2012.</b>
Opšti racio likvidnosti	<b>0.42</b>	0.60
Rigorozni racio likvidnosti	<b>0.13</b>	0.09
Gotovinski racio likvidnosti	<b>0.02</b>	0.01

U navedenom kontekstu ističemo da:

- uvažavajući dinamičnu prirodu poslovanja Društva, finansijska služba teži da održi fleksibilnost finansiranja, što, pored ostalog, podrazumeva držanje na raspolaganju postojećih kreditnih linija, kao i proširenje istih; a
- Rukovodstvo vrši kontinuirani nadzor nad rezervama likvidnosti Društva, koja obuhvataju raspoložive neiskorišćene kreditne linije, gotovinu i gotovinske ekvivalente, kao i likvidne potencijale shodno očekivanim novčanim tokovima.

#### **8.4. Upravljanje rizikom kapitala**

Cilj upravljanja rizikom kapitala je da Društvo zadrži sposobnost da nastavi da posluje u neograničeno dugom roku, kako bi se vlasnicima Društva obezbedio zadovoljavajući prinos (profit), uz očuvanje adekvatne strukture izvora sredstava, odnosno dobrog kreditnog boniteta.

Iako postoji više kriterijuma na osnovu kojih se mogu izvoditi zaključci o održivosti pretpostavke o dugoročnoj egzistenciji Društva, sigurno da su rentabilno poslovanje, kao i zadovoljavajuća finansijska struktura, jedni od osnovnih kriterijuma.

Najbolji reprezent rentabilnosti je *stopa prinosa na prosečan sopstveni kapital*, koja pokazuje koliko Društvo ostvaruje prinosa na jedan dinar prosečno angažovanih sopstvenih sredstava.

Adekvatnost finansijske strukture se ogleda u visini i karakteru zaduženosti.

Racio neto zaduženosti pokazuje koliko je svaki dinar neto zaduženosti Društva pokriven kapitalom Društva.

Pod neto zaduženošću se podrazumeva razlika između:

- ukupnih (dugoročnih i kratkoročnih) finansijskih obaveza Društva (ukupna pasiva umanjena za kapital, dugoročna rezervisanja i odložene poreske obaveze Društva) i
- gotovine i gotovinskih ekvivalenata.

## 9. BILANS USPEHA

### 9.1. Prihodi od prodaje

Društvo ostvaruje prihod pružanjem usluga na domaćem i inostranom tržištu, struktura prihoda je prikazana u narednoj tabeli.

Struktura prihoda od prodaje	u 000 dinara	
	2013.	2012.
<i>Prihodi od prodaje povezanim pravnim licima</i>		
Prihodi od prodaje robe matičnim i zavisnim pravnim licima	<b>8,100</b>	10,613
Prihodi od prodaje proizvoda matičnim i zavisnim pravnim licima	<b>2,028</b>	2,482
Prihodi od prodaje usluga matičnim i zavisnim pravnim licima	<b>8,270</b>	4,907
Prihodi od prodaje robe ostalim povezanim pravnim licima	<b>18,796</b>	28,306
Prihodi od prodaje proizvoda ostalim povezanim pravnim licima	<b>5,218</b>	7,591
Prihodi od prodaje usluga ostalim povezanim pravnim licima	<b>13,064</b>	8,704
<b>Svega</b>	<b>55,476</b>	<b>62,603</b>
<i>Prihodi od prodaje na domaćem tržištu</i>		
Prihodi od prodaje robe	<b>36,910</b>	25,088
Prihodi od prodaje proizvoda	<b>25,506</b>	16,164
Prihodi od prodaje usluga	<b>156,598</b>	204,139
<b>Svega</b>	<b>219,014</b>	<b>245,391</b>
<i>Prihodi od prodaje na inostranom tržištu</i>		
Prihodi od prodaje robe	<b>220</b>	97
Prihodi od prodaje proizvoda	<b>966</b>	123
Prihodi od pružanja usluga	<b>6,844</b>	3,161
<b>Svega</b>	<b>8,030</b>	<b>3,381</b>
<b>UKUPNO</b>	<b>282,520</b>	<b>311,375</b>

Prihodi od prodaje u ukupnom iznosu manji su u odnosu na prethodnu godinu zbog smanjenog fakturisanja najznačajnijem kupcu, banci Credit Agricole Srbija a.d., usled ugovorom promenjenih uslova gde je došlo do smanjenja cene mesečnog održavanja, ali je ugovor umesto na još 2 produžen na još 4 godine tako da će krajnji efekat ove promene ugovornih uslova biti još veći prihod i realizacija na kraju ugovora. Tokom godine Društvo je zadržalo postojeće korisnike i obnovilo neke od postojećih ugovora, kao što je na primer ugovor sa Komercijalnom bankom koji je obnovljen na još 3 godine. Društvo je pronašlo i nove korisnike kao što je na primer PMC inženjering.

U 2013. godini primetan je pad prihoda od prodaje povezanim licima, kao i rast prihoda od prodaje na inostranom tržištu.

Specifikacija najznačajnijih kupaca:

Naziv kupca	u 000 dinara	
	2013.	
CREDIT AGRICOLE BANKA A.D.	135,494	
KOMERCIJALNA BANKA A.D.	46,424	
ENERGOPROJEKT HOLDING A.D.	18,479	
TELEKOM SRBIJA A.D.	13,326	
PMC – INZENJERING D.O.O.	12,594	

## 9.2. Prihodi od aktiviranja učinaka i robe

Struktura prihoda od aktiviranja učinaka i robe	u 000 dinara	
	2013.	2012.
Prihodi od aktiviranja robe za sopstvene potrebe	/	/
Prihodi od aktiviranja proizvoda i usluga za sopstvene potrebe	/	/
<b>UKUPNO</b>		

U 2013. godini društvo nije ostvarilo prihode od aktiviranja učinaka.

**9.3. Prihodi od povećanja/(smanjenja) vrednosti zaliha učinaka**

Struktura prihoda od povećanja (smanjenja) vrednosti zaliha učinaka	u 000 dinara	
	2013.	2012.
Povećanje vrednosti zaliha učinaka	/	/
Smanjenje vrednosti zaliha učinaka	/	/
<b>UKUPNO</b>		

U 2013. godini nije vršeno povećanje/smanjenje vrednosti zaliha učinaka, tako da Društvo nije ostvarilo prihode po tom osnovu.

**9.4. Ostali poslovni prihodi**

Struktura ostalih poslovnih prihoda	u 000 dinara	
	2013.	2012.
Prihod od zakupnina	<b>7,630</b>	8,390
Prihod od premija, subvencija, dotacija, regresa, kompenzacija i povraćaja poreskih dražbina	<b>208</b>	500
Ostali poslovni prihodi	/	/
<b>UKUPNO</b>	<b>7,838</b>	<b>8,890</b>

Prihod od zakupnina odnosi se na prihod od davanja u zakup poslovnog prostora na Novom Beogradu i Nišu. Društvo je u 2013. godini ostvarilo neznatno smanjenje prihoda od zakupnina jer jedan deo poslovnog prostora u Palmira Toljatića br.5 (PTC Stari Merkator) nije bio izdat tokom godine.

Pored prihoda od zakupnina Društvo je ostvarilo prihode od subvencija Nacionalne službe za zapošljavanje za zapošljavanje osoba sa invaliditetom.

**9.5. Nabavna vrednost prodate robe**

Troškovi nabavne vrednosti prodate robe za 2013. godinu iznose 65,920 hiljada dinara. Ovi troškovi se najvećim delom sastoje od troškova bankomata koji su prodati i troškova za nabavku softvera i licenci za dalju prodaju. Preostali deo troškova nabavne vrednosti prodate robe čine nabavka hardvera i robe iz oblasti grafičke delatnosti za dalju prodaju.

## 9.6. Troškovi materijala

Struktura troškova materijala	u 000 dinara	
	2013.	2012.
Troškovi materijala za izradu	8,817	6,675
Troškovi ostalog materijala	4,082	5,934
Troškovi goriva i energije	12,283	13,820
<b>UKUPNO</b>	<b>25,182</b>	<b>26,429</b>

Troškovi materijala za izradu povećani su u odnosu na 2012. godinu usled rasta prihoda od prodaje proizvoda. Troškovi ostalog materijala, gde najznačajnije mesto zauzimaju troškovi rezervnih delova smanjeni su u odnosu na 2012. godinu jer je smanjena nabavljena količina rezervnih delova za održavanje bankomata. Troškovi goriva ostali su na istom nivou kao i u 2012. godini, dok su troškovi energije smanjeni jer u 2013. godini Društvo imalo manju kvadraturu poslovnog prostora u EP zgradi nego u 2012. godini.

## 9.7. Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi

Struktura troškova zarada, naknada zarada i ostalih ličnih rashoda	u 000 dinara	
	2013.	2012.
<i>Troškovi zarada</i>		
Troškovi zarada i naknada zarada - bruto	69,917	71,202
Troškovi poreza i doprinosa na zarade i naknade zarada na teret poslodavca	12,237	12,444
<b>Svega</b>	<b>82,154</b>	<b>83,646</b>
Troškovi ugovora o delu, autorskih ugovora, ugovora o privremenim i povremenim poslovima i sl.	2,837	2,903
Naknada članovima upravnog i nadzornog odbora	269	1,105
Ostali lični rashodi i naknade	4,955	8,224
<b>UKUPNO</b>	<b>90,215</b>	<b>95,878</b>

Troškovi zarada i naknada zarada su smanjeni u odnosu na 2012. godinu najviše usled malog smanjenja broja zaposlenih, kao i usklađivanja zarada sa stvarnih doprinosom zaposlenih ostvarenju poslovnih rezultata.

Značajno su smanjeni troškovi naknada članima upravnog i nadzornog odbora.

U okviru ostalih ličnih rashoda koji su smanjeni u odnosu na 2012. godinu, najznačajniji su troškovi Društva po sledećim osnovama:

- Naknada za prevoz na rad i sa rada (2,325 hiljada RSD),
- Dnevnice za službeni put u zemlji i inostranstvu i ostali putni troškovi (1,649 hiljada RSD),
- Pomoć zaposlenima i članovima njihovih porodica (285 hiljada RSD),

Pored navedenog, u okviru ostalih ličnih rashoda iskazani su troškovi stipendija, poklon paketića za novu godinu, smeštaja i ishrane na službenom putu i rekreacije radnika. Stimulativnih otpremnina za odlazak u penziju nije bilo.

## 9.8. Troškovi amortizacije

Struktura troškova amortizacije	u 000 dinara	
	2013.	2012.
Amortizacija nematerijalnih ulaganja	<b>3,215</b>	3,442
Amortizacija nekretnina	<b>21</b>	21
Amortizacija postrojenja i opreme	<b>24,201</b>	29,106
Amortizacija investicionih nekretnina		/
<b>UKUPNO</b>	<b>27,437</b>	<b>32,569</b>

Na dan 31.12.2013. godine urađena je procena rezidualne vrednosti i preostalog korisnog veka trajanja za nekretnine i opremu značajnije knjigovodstvene vrednosti.

Efekat promene računovodstvene procene uticao je na promenu visine troškova amortizacije za 2013. godinu, a time, posledično, i na visinu knjigovodstvene vrednosti sredstava na dan 31.12.2013. godine.

Usled promenjene procene, trošak amortizacije za 2013. godinu je manji, to jest knjigovodstvena vrednost sredstava na dan 31.12.2013. godine je veća za 7,206 hiljada RSD (nekretnine u iznosu od 2,576 hiljada RSD, oprema u iznosu od 4,630 hiljada RSD).

Što se tiče budućeg perioda, određena rezidualna vrednost će prouzrokovati da ukupna računovodstvena amortizacija, na kraju korisnog veka trajanja svih sredstava koja su bila predmet Procene, bude manja za oko 143,922 hiljade RSD,

to jest za ukupno procenjeni iznos koje bi Društvo primilo danas ako bi otuđilo sredstva, nakon odbijanja procenjenih troškova otuđivanja i pod pretpostavkom da su sredstva već na kraju svog korisnog veka i u stanju koje se očekuje na kraju njihovog korisnog veka trajanja.

Uz zanemarivanje procenjene rezidualne vrednosti, po pitanju efekata promene korisnog veka trajanja, u slučaju povećanja korisnog veka trajanja u odnosu na prethodne procene, pozitivni efekti na finansijski rezultat Društva (usled smanjenja troškova amortizacije tekuće godine zbog povećanja roka trajanja sredstava), u tekućoj i u narednim godinama, će se kompenzovati u onim godinama kada bi sredstva, shodno ranijim procenama, prestala da se amortizuju. Prestanak amortizacije bi bio posledica činjenice da im je kompletan koristan vek trajanja protekao u prethodnom periodu. Praktično, negativni efekti amortizacije za neko konkretno sredstvo, a time i negativni efekti na finansijski rezultat Društva, biće jednaki godišnjoj amortizaciji u onim godinama za koliko je, novom Procenom, produžen vek trajanja pojedinih sredstava. Analogno iznetom, važi u slučaju sredstava kojima je novom procenom skraćen ranije procenjeni vek trajanja.

## 9.9. Troškovi rezervisanja

Struktura troškova rezervisanja	u 000 dinara	
	2013.	2012.
Troškovi rezervisanja za naknade i druge beneficije zaposlenih	101	/
Dugoročna rezervisanja po osnovu sudskih sporova	/	/
Ostali troškovi rezervisanja	/	/
<b>UKUPNO</b>	<b>101</b>	<b>/</b>

**Rezervisanja za naknade i druge beneficije zaposlenih** (rezervisanja za nedospele otpremnine prilikom odlaska u penziju), su iskazana na osnovu aktuarskog obračuna stručnog tima iz sistema Energoprojekt.

Prilikom projekcija obračuna rezervisanja po MRS 19 korišćen je deduktivni pristup, odnosno sva društva iz sistema Energoprojekt su posmatrana kao celina, i na osnovu opštih pravilnosti, i korišćenjem broja radnika „kao ključa“, izvršena je alokacija na konkretne privredne subjekte. Uzevši u obzir da su sva zavisna društva u većinskom vlasništvu istog privrednog subjekta, primenjeni pristup je objektivn i rezultati projekcija se mogu uvažiti kao očekivani.

Snižavanje iznosa rezervisanja po osnovu sadašnje vrednosti otpremnina (za 0,57%), u bilansu stanja na dan 31.12.2013. godine u odnosu na dan 31.12.2012. godine je posledica promene više faktora od kojih:

- s jedne strane, promena pojedinih faktora utiče na povećanje iznosa rezervisanja (povećanje broja zaposlenih za 1,50% i povećanje prosečne očekivanje otpremnine za 4,79%); a
- s druge strane strane, promena pojedinih faktora utiče na snižavanje iznosa rezervisanja (smanjenje prosečnih godina staža provedenih u Preduzeću za 2,42% i povećanje razlike između godišnje diskontne stope i prosečnog godišnjeg očekivanog rasta zarada za 0,50%).

Pored navedenog, promena u strukturi rezervisanja po konkretnim preduzećima je rezultat promene alikvotnog dela učešća broja zaposlenih u pojedinim preduzećima u ukupnom broju zaposlenih celog Preduzeća.

Postupak projekcije rezervisanja, uvažavanjem relevantnih odredbi MRS 19, obavljao se u više sledećih koraka:

- *prvo, shodno polu, ukupnim godinama staža radnika i godinama staža u Društvu; uvažavanjem očekivane godišnje stope fluktuacije i mortaliteta (procenjena godišnja stopa fluktuacije i mortaliteta), procenjen je broj zaposlenih koji će iskoristiti pravo na otpremninu, kao i period kada će navedene naknade zaposleni primiti;*
- *drugo, uvažavajući odredbe Kolektivnog ugovora Društva, procenjena je visina otpremnine za svaku godinu staža, koje su bile aktuelne na datum bilansa stanja; i*
- *treće, svođenje na sadašnju vrednost očekivanih odliva za otpremnine vršena je primenom diskontnog faktora, koji predstavlja količnik diskontne stope i očekivanog rasta zarada.*

**Otpremnine prilikom odlaska u penziju** se u Društvu isplaćuju na osnovu člana 48 Kolektivnog ugovora, po kome je Poslodavac dužan da zaposlenom isplati otpremninu pri odlasku u penziju u visini: 1) njegove trostruke neto zarade isplaćene za mesec koji prethodi mesecu odlaska u penziju, 2) trostrukog iznosa neto prosečne zarade kod Poslodavca u mesecu koji prethodi mesecu odlaska u penziju, 3) u iznosu utvrđenom zakonom; u zavisnosti koji je od navedenih iznosa najpovoljniji za zaposlenog.

Prilikom diskontovanja uvažene su sledeće pretpostavke:

- *očekivani godišnji rast zarada u Društvu od 6% i*
- *diskontna stopa od 9% .*

Kako je za određivanje sadašnje vrednosti (nedospelih) otpremnina neophodan podatak o godišnjoj diskontnoj stopi, kao i podatak o prosečnom godišnjem rastu zarada u Preduzeću, u nastavku će se precizirati navedene veličine.

**Za godišnju diskontnu stopu je prihvaćena stopa od 9%.** U paragrafu 78, MRS 19, kao i u paragrafu BC 33 u okviru Osnova za zaključivanje MRS 19, se eksplicitno navodi da stopa koja se koristi za diskontovanje treba da bude određena u skladu sa tržišnim prinosima na datum bilansa stanja za visoko kvalitetne korporativne obveznice. U zemljama gde ne postoji razvijeno tržište za ovakve obveznice treba koristiti tržišne prinose (na datum bilansa stanja) državnih obveznica. Valuta i rok dospeća obveznica treba da budu u skladu sa valutom i procenjenim rokom obaveza za primanja po prestanku zaposlenja.

Kako je finansijsko tržište u Srbiji nedovoljno razvijeno, najrealnije je kao reper za određivanje diskontne stope na datum bilansa stanja koristiti godišnji prinos koji se ostvaruje kupovinom državnih hartija od vrednosti čiji je garant Republika Srbija. Shodno navedenom, diskontna stopa je određena shodno godišnjem prinosu na državne hartije od vrednosti emitovanim 30. decembra 2013. godine, od strane Uprave za javni dug Ministarstva finansija Republike Srbije. Navedena hartija od vrednosti je emitovana uz godišnju kamatnu stopu od 8,89%. Kako je rok dospeća repernih hartija od vrednosti kraći (371 dan) od prosečnog procenjenog roka dospeća primanja koja su predmet ovog obračuna, pri određivanju diskontne stope, uvažavajući zahteve iz paragrafa 81, MRS 19, procenjena je diskontna stopa za duže rokova dospeća.

**Godišnji očekivani rast zarada u Preduzeću je planiran na nivou od 6%.**

Godišnja diskontna stopa i godišnji rast zarada zavise od stope inflacije. Memorandumom Narodne banke Srbije o ciljanim stopama inflacije do 2016. godine, koji je usvojen na sednici Izvršnog odbora NBS 18. oktobra 2013. godine, pored ostalog, utvrđena je ciljana stopa inflacije za 2014. godinu od 4%, sa dozvoljenim odstupanjem (pozitivnim i negativnim) od 1,5 procentnih poena. Shodno navedenom, a uvažavajući i značajno snižavanje inflacije tokom 2013. godine, ali i u Memorandumu naznačeno očekivanje da naredne godine neće biti završene strukturne reforme i ostvarena liberalizaciju cena, najrealnije je inflaciju

za narednu godinu, u dozvoljenim okvirima predviđenim Memorandumom, planirati uz dozvoljeno pozitivno odstupanje od 1%.

Dakle, rezervisanje će se proceniti shodno planiranoj godišnjoj inflaciji od 5%. Iz navedenog sledi da je u Preduzeću planiran dugoročni godišnji rast realnih zarada od 1%, a da je dugoročna godišnja realna diskontna stopa planirana na nivou od 4%.

Ako bi u budućnosti došlo do pada stope inflacije, primenjena logika rezultirala bi snižavanju nominalnih zarada, ali takođe i diskontne stope (koja je dominantno opredeljena stopom inflacije), tako da ta promena ne bi dovela do promene rezultata prezentiranih u ovom materijalu. Primenjen metodološki postupak, koji za rezultantu ima dugoročno planiran godišnji rast zarada u Preduzeću od 6% i dugoročnu godišnju diskontnu stopu od 9%, pretpostavlja istu inflaciju u celom budućem periodu. Ova pretpostavka je i zahtevana paragrafom 75, MRS 19.

#### 9.10. Troškovi proizvodnih usluga

Struktura troškova proizvodnih usluga	u 000 dinara	
	2013.	2012.
Troškovi usluga na izradi učinaka	/	/
Troškovi transportnih usluga	<b>1,998</b>	3,643
Troškovi investicionog i tekućeg održavanja	<b>4,052</b>	16,469
Troškovi zakupnina	/	/
Troškovi sajmovi	<b>831</b>	1,542
Troškovi reklame i propagande	<b>138</b>	634
Troškovi ostalih usluga	<b>29,456</b>	19,262
<b>UKUPNO</b>	<b>36,475</b>	<b>41,550</b>

U 2013. godini je došlo do smanjenja troškova proizvodnih usluga usled smanjenja prihoda od prodaje usluga. U okviru proizvodnih usluga najznačajniji su troškovi koji nastaju angažovanjem podizvođača za usluge koje Društvo nije u mogućnosti samo da izvrši. Oni se od 2013. godine evidentiraju kao troškovi ostalih usluga, bez obzira da li su u pitanju usluge prevoza, održavanja ili drugih usluga. Među najznačajnijim troškovima su troškovi nastali na realizaciji projekta sa Credit Agricole bankom u iznosu od 10,166 hiljada RSD, troškovi održavanja bankomata drugim bankama u iznosu od 10,143 hiljade RSD, troškovi podizvođača nastali za vršenje grafičkih i drugih usluga u iznosu od 2,353 hiljade RSD, troškovi licenci i korišćenja programa u iznosu od 2,694 hiljade RSD, troškovi transportnih usluga

nastalih za po osnovu prevoza, monaže i demontaže bankomata u iznosu od 1,633 hiljade RSD i troškovi podizvođača za popravku hardvera u iznosu od 1,178 hiljada RSD.

U troškove proizvodnih usluga takođe se ubrajaju i troškovi fiksnih i mobilnih telefona u iznosu od 1,881 hiljade RSD, troškovi održavanja osnovnih sredstava u iznosu od 4.052 hiljade RSD, troškovi sajмова u zemlji i inostranstvu u iznosu od 831 hiljade RSD, troškovi reklame i propagande u iznosu od 138 hiljada RSD.

Ostali troškovi se odnose na komunalne usluge, zaštitu na radu, registraciju vozila i dr.

### 9.11. Nematerijalni troškovi

Struktura nematerijalnih troškova	u 000 dinara	
	2013.	2012.
Troškovi neproizvodnih usluga	600	3,116
Troškovi reprezentacije	1,111	1,212
Troškovi premija osiguranja	509	635
Troškovi platnog prometa i bankarskih usluga	2,567	12,158
Troškovi članarina	459	252
Troškovi poreza	713	4,290
Ostali nematerijalni troškovi	8,749	8,878
<b>UKUPNO</b>	<b>14,708</b>	<b>30,541</b>

U okviru **troškova neproizvodnih usluga** iskazani su troškovi: stručnog usavršavanja zaposlenih, zdravstvenih usluga, advokatskih usluga, konsalting usluga, revizije godišnjih računa i dr.

**Troškovi reprezentacije** se odnose na ugostiteljske usluge, troškove donacija i dr.

Najznačajniji deo **troškova premije osiguranja** se odnosi na troškove osiguranja imovine (u 2013. godini 404 hiljade RSD; u 2012. godini 535 hiljada RSD) i lica (u 2013. godini 105 hiljada RSD; u 2012. godini 100 hiljada RSD).

**Troškova platnog prometa i bankarskih usluga** su drastično smanjeni usled prestanka obaveze plaćanja provizije za izdavanje garancija koja se plaćala Alpha banci Srbija na ime jemstva za kredit koji je uzet od Alpha banke London). Ove

troškove u 2013. godini čine troškovi platnog prometa u zemlji i inostranstvu u iznosu od 454 hiljade RSD (u 2012. godini 1,314 hiljada RSD), troškovi za bankarske usluge u iznosu od 1,864 hiljade RSD i troškovi brokerskih usluga u iznosu od 209 hiljada RSD (u 2012. godini 220 hiljada RSD) i ostalo.

**Troškovi članarina** se odnose na članarine Komorama (Privredna komora Srbije i Privredna komora grada Beograda).

U okviru **troškova poreza** iskazani su troškovi: poreza na imovinu, naknada za korišćenje gradskog građevinskog zemljišta, komunalne takse za isticanje firme, komunalne takse za korišćenje reklamnih panoa i dr.

**Ostali nematerijalni troškovi** se odnose na: troškove usluga Energoprojekt Holdinga, takse (administrativne, sudske i dr.), troškove stručne literature i sl.

## 9.12. Finansijski prihodi

Struktura finansijskih prihoda	u 000 dinara	
	2013.	2012.
<i>Prihodi od kamata</i>		
Prihodi od kamate iz odnosa sa matičnim i zavisnim pravnim licima	/	/
Prihodi od kamate iz odnosa sa ostalim povezanim pravnim licima	/	/
Prihodi od kamate po drugim osnovama	<b>70</b>	167
<b>Svega</b>	<b>70</b>	<b>167</b>
<i>Pozitivne kursne razlike</i>		
Pozitivne kursne razlike iz odnosa sa matičnim i zavisnim pravnim licima	<b>4</b>	/
Pozitivne kursne razlike iz odnosa sa ostalim povezanim pravnim licima	/	/
Pozitivne kursne razlike po drugim osnovama	<b>2,501</b>	2,544
<b>Svega</b>	<b>2,575</b>	2,544
Prihodi od efekata valutne klauzule	/	/
Učešća u dobitku zavisnih pravnih lica	/	/
Ostali finansijski prihodi	/	1
<b>UKUPNO</b>	<b>2,575</b>	<b>2,712</b>

U 2013. godini najznačajniji deo finansijskih prihoda čine pozitivne kursne razlike nastale otplatom kredita u trenutku kada je domaća valuta bila u jačanju u odnosu na evro na dan 31.12.2012. godine, kada je kredit kursiran.

### 9.13. Finansijski rashodi

Struktura finansijskih rashoda	u 000 dinara	
	2013.	2012.
<i>Rashodi kamata</i>		
Rashodi od kamate iz odnosa sa matičnim i zavisnim pravnim licima	1,714	/
Rashodi od kamate iz odnosa sa ostalim povezanim pravnim licima	/	/
Rashodi od kamate po drugim osnovama	17,046	13,851
<b>Svega</b>	<b>18,760</b>	<b>13,851</b>
<i>Negativne kursne razlike</i>		
Negativne kursne razlike iz odnosa sa matičnim i zavisnim pravnim licima	642	/
Negativne kursne razlike iz odnosa sa ostalim povezanim pravnim licima	14	/
Negativne kursne razlike po drugim osnovama	19,766	41,125
<b>Svega</b>	<b>20,422</b>	<b>41,125</b>
Rashodi od efekata valutne klauzule	/	
Ostali finansijski rashodi	/	260
<b>UKUPNO</b>	<b>39,182</b>	<b>55,236</b>

U 2013. godini urađena je repatrijacija kredita uzetog kod Alpha banke, što je prouzrokovalo promenu plana otplate. Novim planom otplate, produženo je vreme otplate, ali je povećan i iznos kamate u odnosu na iznos kamate po ovom kreditu u 2012. godini. To je dovelo do povećanja rashoda kamata, ali je u isto vreme dovelo i do smanjenja troškova platnog prometa, jer repatijacijom Društvo više nije imalo obavezu plaćanja troškova izdavanja garancije Alpha banci Srbija na ime jemstva Alpha banke London, od koje je kredit bio uzet.

Tokom godine došlo je do povećanja finansijskih rashoda kursiranjem obaveza društva, kao i stvaranjem realizovanih negativnih kursnih razlika iz odnosa sa matičnim pravnim licem Energoprojekt Holdingom.

Negativne kursne razlike uključuju iznos od 16,950 hiljada RSD koji predstavlja deo negativnog neto efekta kursnih razlika razgraničenih prilikom sastavljanja finansijskih izveštaja za 2008, 2009, 2010, 2012. i 2013. godinu.

#### 9.14. Ostali prihodi

Struktura ostalih prihoda	u 000 dinara	
	2013.	2012.
<i>Ostali prihodi</i>		
Dobici od prodaje nekretnina, postrojenja i opreme	<b>252</b>	796
Dobici od prodaje učešća i dugoročnih hartija od vrednosti	/	/
Viškovi	/	/
Naplaćena otpisana potraživanja	/	/
Prihodi od smanjenja obaveza	/	/
Prihodi po osnovu efekata ugovorene zaštite od rizika	/	/
Prihodi od ukidanja rezervisanja	/	341
Ostali nepomenuti prihodi	<b>1,388</b>	1,968
<b>Svega</b>	<b>1,640</b>	<b>3,105</b>
<i>Prihodi od usklađivanja vrednosti imovine</i>		
Nematerijalne imovine	/	/
Nekretnina, postrojenja i opreme	<b>27,756</b>	8,245
Dugoročnih finansijskih plasmana i hartija od vrednosti raspoloživih za prodaju	/	/
Zaliha	/	/
Potraživanja i kratkoročnih finansijskih plasmana	/	/
Ostale imovine	/	/
<b>Svega</b>	<b>27,756</b>	<b>8,245</b>
<b>UKUPNO OSTALI PRIHODI I PRIHODI OD USKLAĐIVANJA VREDNOSTI IMOVINE</b>	<b>29,396</b>	<b>11,350</b>
Dobitak poslovanja koje se obustavlja	/	/
Pozitivan efekat promene računovodstvenih politika i ispravke grešaka iz ranijih perioda	/	/
<b>UKUPNO</b>	<b>29,396</b>	<b>11,350</b>

Dobici od prodaje nekretnina, postrojenja i opreme su ostvareni 2013. godini po osnovu prodaje jednog putničkog vozila koje je Društvo koristilo kao osnovno sredstvo, dok su u 2012. godini prodana 3 putnička vozila. Prihod od usklađivanja vrednosti imovine se odnosi na procene vrednosti investicione nekretnine u Palmira Toljatija br.5 (TPC Stari Merkator) na Novom Beogradu i poslovnog prostora u Nišu. Procenom ovlašćenog procenitelja, uočeno je da je cena kvadrata investicione nekretnine u Palmira Toljatija br.5 viša u odnosu na prethodnu godinu, a da je kod poslovnog prostora u Nišu došlo do uvećanja vrednosti nekretnine u dinarima, dok je vrednost investicione nekretnine u evrima ostala ista.

### 9.15. Ostali rashodi

Struktura ostalih rashoda	u 000 dinara	
	2013.	2012.
<i>Ostali rashodi</i>		
Gubici od prodaje i rashodovanja nematerijalnih ulaganja, nekretnina, postrojenja i opreme	/	5,916
Gubici od prodaje ucesca u kapitalu i hartija od vrednosti/		
Gubici od prodaje i rashodovanja materijala	/	/
Manjkovi	/	/
Rashodi po osnovu direktnog otpisa potraživanja	3	1,906
Rashodi po osnovu rashodovanja zaliha materijala i robe	730	
Ostali nepomenuti rashodi	761	2,839
<b>Svega</b>	<b>1,494</b>	<b>10,661</b>
<i>Rashodi po osnovu obezvređenja imovine</i>		
Nematerijalne imovine	/	
Nekretnina, postrojenja i opreme	/	
Dugoročnih finansijskih plasmana i drugih hartija od vrednosti raspoloživih za prodaju	/	/
Zaliha materijala i sirovine	/	68,674
Potraživanja i kratkočnih finansijskih plasmana	/	
Ostale imovine	/	
<b>Svega</b>	/	<b>68,674</b>

<b>UKUPNO OSTALI RASHODI I RASHODI OD USKLAĐIVANJA VREDNOSTI IMOVINE</b>	<b>1,494</b>	<b>79,335</b>
Gubitak poslovanja koje se obustavlja	/	
Negativan efekat promene računovodstvenih politika i ispravke grešaka iz ranijih perioda	/	3,602
<b>UKUPNO</b>	<b>1,494</b>	<b>82,937</b>

Rashodi po osnovu rashodovanja zaliha materijala i robe nastali su po osnovu otpisa zaliha repromaterijala u iznosu od 535 hiljada RSD, zaliha rezervnih delova u iznosu od 80 hiljada RSD i zaliha robe u iznosu od 115 hiljada RSD. Specifikacije predloga za otpis, dostavljene od strane popisnih komisija, usvojene su na sednici Odbora direktora, nakon čega je otpis sproveden.

Ostali nepomenuti rashodi se najvećim delom odnose na otpis dugoročnih finansijskih plasmana.

#### 9.16. Dobitak pre oporezivanja

Struktura bruto rezultata	u 000 dinara	
	2013.	2012.
<i>Poslovni prihodi i rashodi</i>		
Poslovni prihodi	<b>290,358</b>	320,265
Poslovni rashodi	<b>259,937</b>	284,352
<b>Poslovni rezultat</b>	<b>30,421</b>	<b>35,913</b>
<i>Finansijski prihodi i rashodi</i>		
Finansijski prihodi	<b>2,575</b>	2,712
Finansijski rashodi	<b>39,182</b>	55,236
<b>Finansijski rezultat</b>	<b>(36,607)</b>	<b>(52,524)</b>
<i>Ostali prihodi i rashodi</i>		
Ostali prihodi	<b>29,440</b>	11,350
Ostali rashodi	<b>1,494</b>	82,937
<b>Rezultat ostalih prihoda i rashoda</b>	<b>27,946</b>	<b>(71,587)</b>
<i>Efeki poslovanja koje se obustavlja, promene računovodstvene politike i korekcije grešaka iz ranijeg perioda</i>		
Prihod	/	/
Rashod	/	/
<b>Neto efekat</b>	/	/
<i>Ukupan bruto rezultat</i>		

<b>UKUPNI PRIHODI</b>	<b>322,373</b>	<b>334,327</b>
<b>UKUPNI RASHODI</b>	<b>300,613</b>	<b>422,525</b>
<b>DOBITAK/GUBITAK PRE OPOREZIVANJA</b>	<b>21,760</b>	<b>(88,198)</b>

Tokom 2013. godine ostvaren je dobitak u iznosu od 21,760 hiljada RSD za razliku od 2012. godine kada je ostvaren gubitak u iznosu od 88,198 hiljada RSD. Može se zapaziti da je, kao i ranijih godina, ostvarena poslovna dobit. Finansijski rashodi su i dalje značajni, iako su smanjeni u odnosu na 2012. godinu. U 2013. godini ostvareni su ostali prihodi usled usklađivanja vrednosti investicionih nekretnina.

#### 9.17. Porez na dobitak i neto dobitak

Struktura obračuna poreza na dobitak i neto dobitak	u 000 dinara	
	2013.	2012.
Dobitak/gubitak pre oporezivanja	<b>21,760</b>	(88,198)
Usklađivanje i korekcija prihoda/rashoda u poreskom bilansu		
Kapitalni dobici/gubici iskazani u bilansu uspeha		
Oporeziva dobit		
<b>Kapitalni dobici/gubici obračunati u skladu sa zakonom</b>		<b>21,768</b>
<b>Poreska osnovica</b>		<b>21,768</b>
Obračunati porez (10% od poreske osnovice)		2,177
Ukupna umanjnje obračunatog poreza		
<b>Obračunati porez po umanjenju</b>		<b>2,177</b>
Dobitak/gubitak pre oporezivanja		90,375
Poreski rashod perioda		2,177
<b>Odloženi poreski rashod/prihod perioda</b>	<b>4,090</b>	3,172
<b>Neto dobitak</b>	<b>25,850</b>	<b>87,203</b>

#### 9.18. Neto dobitak po akciji

Pokazatelj	2013.	2012.
Neto dobitak (gubitak) u 000 dinarima	<b>25,850</b>	(87,203)
Prosečan broj akcija tokom godine	<b>390,735</b>	390,735
<b>Neto dobitak po akciji u dinarima</b>	<b>66,16</b>	

**10. BILANS STANJA****10.1. Nematerijalna ulaganja**

Struktura i promena stanja nemat. ulaganja	u 000 dinara			
	Nemat. ulaganja u pripremi	Avansi za nemater. ulaganja	Ostala nemater. ulaganja	Ukupno
<i>Nabavna vrednost</i>				
Početno stanje (01.01.2013.)	<b>685</b>		<b>45,390</b>	<b>46,075</b>
Korekcije početnog stanja				
Nove nabavke u toku godine				
Prenos sa jednog oblika na drugi				
Revalorizacija - efekti procene				
Otuđivanje, rashodovanje i dr.			2,247	<b>2,247</b>
<b>Krajnje stanje (31.12.2013.)</b>	<b>685</b>		<b>43,143</b>	<b>43,828</b>
<i>Ispravka vrednosti</i>				
Početno stanje (01.01.2013.)			<b>18,067</b>	<b>18,067</b>
Korekcije početnog stanja				
Amortizacija za 2013. godinu			3,215	<b>3,215</b>
Prenos sa jednog oblika na drugi				
Revalorizacija - efekti procene				
Otuđivanje, rashodovanje i dr.			2,247	<b>2,247</b>
<b>Krajnje stanje</b>			<b>19,035</b>	<b>19,035</b>

<b>(31.12.2013.)</b>				
<i>Sadašnja (neotpisana) vrednost</i>				
<b>Stanje 01.01.2013.</b>	<b>685</b>		<b>45,390</b>	<b>46,075</b>
<b>Stanje 31.12.2013.</b>	<b>685</b>		<b>24,108</b>	<b>24,793</b>

Na kraju godine, predlogom popisnih komisija, a odlukom Odbora direktora, izvršeno je rashodovanje 4 softvera za čijim korišćenjem je prestala potreba. Njihova nabavna vrednost u trenutku rashodovanja bila jednaka njihovoj ispravci vrednosti, tako da njihovo rashodovanje nije imalo efekata ni na prihode ni na rashode.

## 10.2. Nekretnine, postrojenja i oprema

Struktura i promena stanja nekretnina, postrojenja i opreme	<i>u 000 dinara</i>					
	Zemljiste	Gradj. objekti	Postrojenja i oprema	U pripremi	Umetn.	UKUPNO
	<i>Nabavna vrednost</i>					
Početno stanje (01.01.2013.)		<b>201,053</b>	<b>307,956</b>	<b>2,358</b>	<b>3,233</b>	<b>514,600</b>
Korekcije poč. stanja						
Nove nabavke u toku godine			2,970			<b>2,970</b>
Prenos sa jednog oblika na drugi						
Revalorizacija - efekti procene						
Otuđivanje, Rashod. dr.			545			<b>545</b>
<b>Krajnje stanje (31.12.2013.)</b>		<b>201,053</b>	<b>310,381</b>	<b>2,358</b>	<b>3,233</b>	<b>517,025</b>
	<i>Ispravka vrednosti</i>					
Početno stanje (01.01.2013.)		<b>77,538</b>	<b>172,672</b>			<b>250,210</b>

*ENERGOPROJEKT-ENERGODATA a.d.*

Korekcije početnog stanja						
Amortizacija za 2012. godinu		21	24,100			<b>24,121</b>
Prenos sa jednog oblika na dr.						
Revalorizacija - efekti procene		-8,111				<b>- 8,111</b>
Otuđivanje, Rashod. i dr.			250			<b>250</b>
<b>Krajnje stanje (31.12.2013.)</b>		<b>69,448</b>	<b>196,522</b>			<b>265,970</b>
	<i>Sadašnja (neotpisana) vrednost</i>					
Početno stanje 01.01.2013.		<b>123,515</b>	<b>135,284</b>	<b>2,358</b>	<b>3,233</b>	<b>264,390</b>
Krajnje stanje 31.12.2013.		<b>131,605</b>	<b>113,860</b>	<b>2,358</b>	<b>3,233</b>	<b>251,056</b>

U 2013. godini izvršeno je usvajanje elaborata poslovne zgrade Energoprojekt iz decembra 2013. godine i shodno tome izvršena je nivelacija cene kvadrata u poslovnim knjigama preko Ispravke vrednosti građevinskih objekata i Revalorizacionih rezervi.

Tokom godine je izvršena nabavka novih osnovnih sredstava u vrednosti 2,970 hiljada RSD (putnički automobil i oprema za grafičku industriju), dok u osnovna sredstva koja su otuđena spada jedan putnički automobil.

### 10.3. Investicione nekretnine

Promena stanja investicionih nekretnina	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2013.</i>	<i>2012.</i>
<i>Revalorizovana vrednost</i>		
Početno stanje (01. januara)	<b>103,919</b>	95,673
Korekcije početnog stanja	/	/
Nove nabavke	/	/
Prenos sa jednog oblika na drugi	/	/
Revalorizacija - efekti procene	<b>28,944</b>	8,246
Otuđivanje i rashodovanje	/	/
<b>Krajnje stanje (31. decembra)</b>	<b>132,863</b>	<b>103,919</b>

U 2013. godini izvršena je procena vrednosti svih investicionih nekretnina. Od strane eksternog procenitelja izvršena je procena poslovnog prostora u Palmira Toljatija br.5 (PTC Stari Merkator) na Novom Beogradu i poslovnog prostora u Nišu. Procenom je ustanovljeno da je vrednost nekretnine u Nišu izražena u evrima ostala ista kao i na 31.12.2012. godine, dok je vrednost nekretnine na Novom Beogradu porasla. Procena vrednosti poslovnog prostora barake Novi Beograd izvršena je od strane internih procenitelja. Procenom je ustanovljeno da je vrednost nekretnine porasla za 1,187 hiljada RSD.

Fer vrednost investicionih nekretnina na dan 31. decembra 2013. godine je iznosila je za poslovni prostor u Nišu 3,907 hiljada RSD čijim se rentiranjem ostvario prihod od 258 hiljada RSD, poslovnog prostora u Palmira Toljatija br.5 (PTC Stari Merkator) na Novom Beogradu 127,769 hiljada RSD čijim se rentiranjem ostvario prihod od 6.373 hiljade RSD i poslovnog prostora Barake Novi Beograd 1,187 hiljada RSD čijim se rentiranjem ostvario prihod od 999 hiljada RSD. Procena je izvršena od strane nezavisnog procenitelja koji ima priznate i relevantne stručne kvalifikacije i nedavno iskustvo sa lokacijama i kategorijom investicione nekretnine koju je procenjivao. Procena vrednosti je vršena na osnovu brojnih faktora, kao što su: postojeći uslovi rentiranja, procena tržišnih uslova i procena stopa kapitalizacije korišćenjem uporednih tržišnih podataka, tamo gde je to moguće. Usled trenutnog stanja na tržištu nekretnina, i smanjenog broja kupoprodajnih transakcija u odnosu na ranije godine, prouzrokovanih ekonomskom krizom, procenitelji su u povećanoj meri koristili svoje poznavanje tržišta i profesionalno rasuđivanje, te se nisu oslanjali samo na rezultate uporedivih transakcija koje su se desile u prošlosti.

#### 10.4. Dugoročni finansijski plasmani

Struktura dugoročnih finansijskih plasmana	u 000 dinara	
	2013.	2012.
<i>Učešće u kapitalu zavisnih pravnih lica</i>		
ENERGODATA MONTENEGRO	1	1
<b>Svega</b>	<b>1</b>	<b>1</b>
<i>Učešće u kapitalu ostalih povezanih pravnih lica</i>		
	/	/
<b>Svega</b>	/	/
<i>Učešće u kapitalu ostalih pravnih lica i druge H.o.V. namenjene prodaji</i>		
	/	/
<b>Svega</b>	/	/

<i>Ostali dugoročni finansijski plasmani</i>		
Dati dugoročni zajmovi zavisnim društvima	/	/
Dugoročni stambeni krediti dati zaposlenima	/	257
<b>Svega</b>	/	<b>257</b>
<b>UKUPNO</b>	<b>1</b>	<b>258</b>

Dugoročni finansijski plasmani su otpisani u 2013. godini.

### 10.5. Zalihe i dati avansi

<b>Struktura zaliha i Datih avansa</b>	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2013.</i>	<i>2012.</i>
Materijal	<b>1,497</b>	1,413
Rezervni delovi, alat i inventar	<b>1,799</b>	2,860
Nedovršeni proizvodi	/	/
Gotovi proizvodi	/	/
Roba	<b>12,771</b>	45,596
Dati avansi	<b>3,293</b>	71
Minus: ispravka vrednosti		
<b>UKUPNO</b>	<b>19,360</b>	<b>49,940</b>

Tokom 2013. godine prodato je 55 bankomata čime je smanjena vrednost robe na zalihama. Na kraju godine na zalihama robe nalazi se 17 bankomata ukupne vrednosti 10,625 hiljada RSD.

Na zalihama rezervnih delova nalaze se nabavljeni, a još uvek neutrošeni rezervni delovi potrebni za održavanje tekuće funkcionalnosti bankomata koje Društvo održava svojim korisnicima.

Celokupan iznos datih avansa odnosi se na date avanse za poslove započete krajem 2013. godine čiji se završetak očekuje u prvom kvartalu 2014. godine.

10.6. **Kratkoročna potraživanja**

Struktura kratkoročnih potraživanja	u 000 dinara	
	2013.	2012.
<i>Potraživanja po osnovu prodaje</i>		
Kupci – matična i zavisna pravna lica	<b>4,814</b>	5,235
Kupci – ostala povezana pravna lica	<b>6,344</b>	4,295
Kupci u zemlji	<b>14,652</b>	7,576
Kupci u inostranstvu	<b>206</b>	268
Minus: Ispravka vrednosti		
<b>Svega</b>	<b>26,016</b>	<b>17,374</b>
<i>Potraživanja iz specifičnih poslova</i>		
Ostala potraživanja iz specifičnih poslova	/	/
Minus: Ispravka vrednosti	/	/
<b>Svega</b>	/	/
<i>Druga potraživanja</i>		
Potraživanja za kamatu i dividende	/	/
Potraživanja od zaposlenih	<b>720</b>	991
Potraživanja od državnih organa i organizacija		
Potraživanja za više plaćen porez na dobit	<b>1,905</b>	1,141
Potraživanja po osnovu preplaćenih ostalih poreza i doprinosa	/	
Minus: Ispravka vrednosti		
Ostala potraživanja	<b>661</b>	244
<b>Svega</b>	<b>3,286</b>	<b>2,377</b>
<b>UKUPNO</b>	<b>29,302</b>	<b>19,751</b>

Potraživanja od kupaca i ostala potraživanja su nekamatonsna.

Potraživanja od kupaca u zemlji su povećana pojačanim fakturisanjem Društva krajem godine i očekuje se njihova naplata u dogovorenim rokovima.

Potraživanja od zaposlenih su takođe smanjena i njihovo dalje smanjenje Društvo očekuje i u toku sledeće godine.

10.7. **Kratkoročni finansijski plasmani**

Struktura kratkoročnih finansijskih plasmana	u 000 dinara	
	2013.	2012.
<i>Kratkoročni krediti i plasmani – matična, zavisna i ostala povezana pravna lica</i>		
Zavisnim pravnim licima	/	/
Ostala povezana pravna lica	/	/
Tekuće dospeće dugoročnih kredita	/	/
Minus: Ispravka vrednosti	/	/
<b>Svega</b>	/	/
<i>Kratkoročni krediti u zemlji</i>		
Deo dugoročnih stambenih kredita koji dospevaju do 1 godine	/	/
Tekuće dospeće dugoročnih kredita	/	/
Minus: Ispravka vrednosti	/	/
<b>Svega</b>	/	/
<i>Ostali kratkoročni krediti i plasmani</i>		
Kratkoročni krediti u inostranstvu	/	/
Tekuće dospeće dugoročnih kredita u inostranstvu	/	/
Namensko oročenje sredstava kod domaćih poslovnih banaka	/	/
Ostalo	4	103
Minus: Ispravka vrednosti		
<b>Svega</b>	4	103
<b>UKUPNO</b>	<b>4</b>	<b>103</b>

Nastanak ovih plasmana je rezultat deponovanja sredstava u iznosu od 5% kod nadležnog Ministarstva na ime prodaje fiskalnih kasa. Sredstva koja su deponovana ranijih godina, shodno članu 24. Zakona o fiskalnim kasama, vraćena su Društvu u 2013. godini.

**10.8. Gotovina i gotovinski ekvivalenti**

<b>Struktura gotovine i gotovinskih ekvivalenata</b>	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2013.</i>	<i>2012.</i>
Tekući računi (dinarski)	<b>4,552</b>	1,487
Tekući računi (devizni)	/	1,247
Dinarska blagajna	/	/
Devizna blagajna	/	/
Kratkoročno oročeni depoziti i akreditivi	/	/
Novčana sredstva čije je korišćenje ograničeno ili vrednost umanjena	/	/
Ostala novčana sredstva	<b>2</b>	54
<b>UKUPNO</b>	<b>4,554</b>	<b>2,788</b>

U okviru tekućih dinarskih i deviznih računa Društva iskazana su sredstva:

- u poslovnim bankama u zemlji (Komercijalna banka, Alpha banka, Erste banka, Poštanska štedionica, Credit agricole banka, NLB banka, Eurobank EFG štedionica, Credy banka, Jubmes banka, Procredit banka, Vojvođanska banka i Hypo-alpe-adria banka) i
- na deviznim računima (Komercijalna banka).

**10.9. Porez na dodatu vrednost i aktivna vremenska razgraničenja**

<b>Struktura poreza na dodatu vrednosti i aktivnih vremenskih razgraničenja</b>	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2013.</i>	<i>2012.</i>
Porez na dodatu vrednost	/	180
Unapred plaćeni troškovi	/	
Razgraničeni porez na dodatu vrednost	<b>48</b>	45
Potraživanja za nefakturisani prihod	/	86
Razgraničeni troškovi po osnovu obaveza	/	
Ostala aktivna vremenska razgraničenja	<b>57,894</b>	72,963
<b>UKUPNO</b>	<b>57,942</b>	<b>73,274</b>

Razgraničeni PDV obuhvata iskazan PDV po primljenim fakturama za troškove koji se odnose na 2013. godinu, a pravo na odbitak prethodnog poreza nastaje u narednom obračunskom periodu.

Tokom godine došlo je do umanjenja AVR srazmerno broju plaćenih rata kredita u tekućoj godini uzetog od Alpha banke. Iznos ovog smanjenja je preknjižen na negativne kursne razlike, odnosno na finansijski rashode.

Zbog donete uredbe koja se odnosi na razgraničenje dugoročnih obaveza i potraživanja i njene primene, na kraju godine izvršeno je doknjiženje iznosa od 1.881 hiljade RSD na ime kursiranja pomenutog kredita, što je posledica pada vrednosti dinara u odnosu na evro.

**10.10. Promene na kapitalu**

OPIS	Osnovni kapital	Ostali kapital	Emisiona premija	Rezerve	Revalorizaci- one rezerve	Nerealizovani dobici/gubici po osnovu HoV	Neraspoređeni dobitak	Gubitak do visine kapitala	Otkupljene sopstvene akcije	Ukupno
Stanje na dan 31.12.2012. godine	156,294	1,343			82,950	(950)		181,753		57,884
Ispravka greške i promena računovodstvene politike					-	-		-		-
<b>Korigovano početno stanje</b>	156,294	1,343		-	82,950	(950)	-	181,753		57,884
Povećanje kapitala					9,298					9,298
Promene u fer vrednosti HoV raspolozivih za prodaju										
Neto dobitak tekućeg perioda							25,850			25,850
Raspodela dobiti										
Prodaja / (sticanje) sopstvenih akcija										
Korekcija dobitka po osnovu poreza na dobit za 2013. godinu							-			-
<b>Stanje 31.12.2013. godine</b>	<b>156,294</b>	<b>1343</b>		-	<b>92,248</b>	<b>(950)</b>	<b>25,850</b>	<b>181,753</b>		<b>93,032</b>

**10.11. Osnovni kapital**

Struktura kapitala	u 000 dinara	
	2013.	2012.
Osnovni kapital	<b>156,294</b>	156,294
Ostali osnovni kapital	<b>1,343</b>	1,343
<b>UKUPNO</b>	<b>157,637</b>	<b>157,637</b>

Akcijski kapital čini 390,735 običnih akcija, pojedinačne nominalne vrednosti od 400 dinara, odnosno pojedinačne knjigovodstvene vrednosti od takođe 400 dinara.

Pri tome se 96,43492% akcija nalazi u vlasništvu Energoprojekt Holdinga, 3.55049% u vlasništvu malih akcionara, 0,01459% u vlasništvu PIO fonda.

Akcijski kapital - obične akcije obuhvataju osnivačke i u toku poslovanja emitovane akcije sa pravom upravljanja, pravom na učešće u dobiti akcionarskog društva i na deo stečajne mase u skladu sa aktom o osnivanju, odnosno odlukom o emisiji akcija.

Izvršeno je usaglašavanje sa Centralnim registrom hartija od vrednosti.

**10.12. Rezerve**

Rezerve obuhvataju sledeće oblike rezervi:

Struktura rezervi	u 000 dinara	
	2013.	2012.
Emisiona premija	/	/
Zakonske rezerve	/	/
Statutarne i druge rezerve	/	/
<b>UKUPNO</b>	<b>/</b>	<b>/</b>

**10.13. Revalorizacione rezerve, nerealizovani dobitci i gubici po osnovu hartija od vrednosti raspoloživih za prodaju**

Struktura revalorizacionih rezervi, nerealizovanih dobitaka/gubitaka po osnovu hartija od vrednosti	u 000 dinara	
	2013.	2012.

Revalorizacione rezerve	<b>92,248</b>	82,950
Nerealizovani dobitci od HoV raspoloživih za prodaju	/	/
Nerealizovani gubici od HoV raspoloživih za prodaju	<b>950</b>	950
<b>UKUPNO</b>	<b>91,298</b>	<b>82,000</b>

U 2013. godini Društvo je po osnovu nivelacije cene kvadrata u poslovnoj zgradi ostvarilo povećanje Revalorizacionih rezervi u iznosu od 8,111 hiljada RSD. Saldo na ovom kontu je uvećan i prvom procenom nekretnine Baraka u iznosu od 1.187 hiljada RSD.

#### 10.14. Neraspoređeni dobitak

Stanje i promena stanja **neraspoređenog dobitka** je prikazana u narednoj tabeli.

Stanje i promena stanja neraspoređenog dobitka	u 000 dinara	
	2013.	2012.
Stanje na dan 01.01.	<b>0</b>	19,145
Korekcija dobitka po osnovu poreza na dobitak		
Korekcija dobitka po osnovu primene MRS 12		
Korekcija dobitka po osnovu primene MRS 19		
Raspodela dobitka (dividende)		
Raspodela dobitka (povećanje nominalne vrednosti po akciji)		
Raspodela dobitka u statutarne rezerve		
Raspodela dobitka za pokriće gubitaka		19,145
Ostalo		
<b>Dobit tekuće godine</b>	<b>25,850</b>	<b>0</b>
<b>Stanje na dan 31. decembra</b>		<b>0</b>

S obzirom da Društvo u 2012. godini nije ostvarilo dobit, a da je odlukom sa 42. Godišnje sednice Skupštine Energoprojekt Energodate usvojena odluka sa II sednice Odbora direktora kojom se celokupan neraspoređeni dobitak

rasporedio za pokriće gubitaka iz ranijih godina, u 2013. godini nije bilo promena visine neraspoređenog dobitka.

### 10.15. Otkupljene sopstvene akcije

Nije bilo otkupa sopstvenih akcija.

### 10.16. Dugoročna rezervisanja

Struktura dugoročnih rezervisanja	u 000 dinara	
	2013.	2012.
Rezervisanje po osnovu sudskih sporova u skladu sa MRS 37		
Rezervisanje za naknade i druge beneficije zaposlenih	4,564	4,658
Ostala dugoročna rezervisanja		
<b>UKUPNO</b>	<b>4,564</b>	<b>4,658</b>

**Rezervisanja za naknade i druge beneficije zaposlenih** (rezervisanja za nedospele otpremnine prilikom odlaska u penziju), su iskazana na osnovu aktuarskog obračuna eksternog konsultanta.

### 10.17. Dugoročni krediti

Dugoročni krediti su uzeti za nabavku osnovnih sredstava i finansiranje trajnih obrtnih sredstava. Detaljnije informacije o dugoročnim kreditima su prezentovane u narednoj tabeli.

Banka	Val	Datum odobrenja	Datum dospeća	God. kam. stopa	Način otplate	Dug u valuti EUR	Obezbeđenje
Alpha bank	EUR	07.03.2013.	09.01.2017.	3 mesecni euribor+ 5.75%	47 rata	1,861,401	Jemstvo EP Holdinga, zalog bankomata, menice i ovlasćenja
<b>UKUPNO</b>						<b>1,861,401</b>	

U narednoj tabeli su prikazane obaveze po dugoročnim kreditima iskazane u dinarima, na dan 31.12.2013. godine, razdvojene na:

- obaveze do godinu dana (koje se iskazuju o okviru kratkoročnih obaveza) i
- na obaveze preko godinu dana (koje se iskazuju u okviru dugoročnih kredita).

Banka	u 000 dinara			
	2013.		2013.	
	Dugoročna obaveza	Kratkoročna obaveza	Dugoročna obaveza	Kratkoročna obaveza
Alpha bank Ug /102 26.09.2008/	/	/	208,619	60,563
Erste bank Ug 10832300- 5101219562	/	/	13,121	43,738
Alpha bank Ug 07023081-45-2013	148,393	65,002	/	/
<b>UKUPNO</b>	<b>148,393</b>	<b>65,002</b>	<b>221,740</b>	<b>104,301</b>

#### 10.18. Ostale dugoročne obaveze

Struktura dugoročnih obaveza	u 000 dinara	
	2013.	2012.
Obaveze koje se mogu konvertovati u kapital	/	/
Obaveze prema matičnim i zavisnim pravnim licima	/	/
Obaveze prema ostalim pravnim licima	/	/
Obaveze po osnovu dugoročnog finansijskog lizinga	1,404	1,177
Ostale dugoročne obaveze	/	/
<b>UKUPNO</b>	<b>1,404</b>	<b>1,177</b>

**10.19. Obaveze po osnovu dugoročnog lizinga**

	<i>u 000 dinara</i>			
	<i>2013.</i>		<i>2012.</i>	
	<i>Sadašnja vrednost</i>	<i>Buduća vrednost</i>	<i>Sadašnja vrednost</i>	<i>Buduća vrednost</i>
Do 1 godine	<b>730</b>	<b>804</b>	705	1,198
Od 1 – 5 godina	<b>2134</b>	<b>2380</b>	880	1,472
Preko 5 godina	/	/	/	/
<b>UKUPNO</b>	<b>2,864</b>	<b>3,184</b>	<b>1,585</b>	<b>2,670</b>

Razlika između buduće vrednosti minimalnih plaćanja lizinga i njihove sadašnje vrednosti predstavlja kamata sadržana u ratama zakupa.

**10.20. Kratkoročne finansijske obaveze**

<b>Struktura kratkoročnih finansijskih obaveza</b>	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2013.</i>	<i>2012.</i>
Kratkoročni krediti od matičnih i zavisnih pravnih lica	<b>34,903</b>	30,380
Kratkoročni krediti od ostalih povezanih pravnih lica	/	/
Kratkoročni krediti u zemlji	<b>83,071</b>	22,744
Kratkoročni krediti u inostranstvu	/	/
Deo dugoročnih kredita koji dospeva do jedne godine (Napomena 10.17)	<b>65,002</b>	104,301
Deo ostalih dugoročnih obaveza koje dospevaju do jedne godine	<b>730</b>	1,074
Obaveze po kratkoročnim hartijama od vrednosti	/	/
Ostale kratkoročne finansijske obaveze – po viza računima	/	/
Ostale kratkoročne finansijske obaveze	/	/
<b>UKUPNO</b>	<b>183,706</b>	<b>158,500</b>

Pod kratkoročnim kreditima od matičnih i zavisnih pravnih lica podrazumeva se zajam od EP Holding u ukupnom iznosu od 304 hiljade EUR.

Kratkoročni krediti u zemlji su revolving krediti u iznosu od 27,514 hiljada EUR uzeti kod Alpha banke, sa kamatnom stopom od 3M euribor + 5.95%. Na ostalim dugoročnim obavezama nalazi se iznos subvencionisanog kredita koji je dobijen po kamatnoj stopi od 2,5%. Deo dugoročnih kredita koji dospeva do jedne godine je objašnjen u Napomeni broj 10.17.

### 10.21. Obaveze iz poslovanja

Struktura obaveza iz poslovanja	u 000 dinara	
	2013.	2012.
Primljeni avansi, depoziti i kaucije	341	764
Dobavljači – matična i zavisna pravna lica	29,306	25,706
Dobavljači – ostala povezana pravna lica	5,342	2,032
Dobavljači u zemlji	23,570	28,097
Dobavljači u inostranstvu	2,476	3,510
Ostale obaveze iz poslovanja	/	/
Obaveze iz specifičnih poslova	/	34
<b>UKUPNO</b>	<b>61,035</b>	<b>60,143</b>

Obaveze prema dobavljačima – matičnim i zavisnim pravnim licima predstavljaju obavezu prema Energoprojekt Holding i plaćaju se po srednjem kursu NBS na dan plaćanja.

Obaveze prema dobavljačima u zemlji imaju valutu plaćanja koja se kreće u rasponu od 5 do 60 dana i uglavnom nisu kamatonosna.

Obaveze prema dobavljačima u inostranstvu na dan 31. decembra 2013. godine u iznosu od 2,476 hiljada RSD su izražene u stranoj valuti, uglavnom u evrima.

### 10.22. Ostale kratkoročne obaveze

Struktura kratkoročnih obaveza i pasivna vremenska razgraničenja	u 000 dinara	
	2013.	2012.
Obaveze po osnovu zarada i naknada zarada - bruto	8,149	7,791
Obaveze po osnovu kamata i troškova finansiranja	3,670	6,170

Obaveze za dividende/učešće u dobitku	/	/
Obaveze prema zaposlenima	<b>309</b>	139
Obaveze prema članovima upravnog i nadzornog odbora	<b>50</b>	/
Obaveze prema fizičkim licima za naknade po ugovoru	/	/
Ostale obaveze	<b>286</b>	588
<b>UKUPNO</b>	<b>12,464</b>	<b>14,688</b>

**Obaveze po osnovu zarada i ostale nepomenute obaveze** se najvećim delom odnose na obaveze (neto, porezi i doprinosi, obaveze Komorama) za decembarsku zaradu, koja je u Društvu isplaćena u januaru naredne godine.

Ostale obaveze se najvećim delom odnose na obaveze po osnovu obračunatih kamata za zajmove uzete od EP Holding.

Rukovodstvo Društva smatra da iskazana vrednost ostalih kratkoročnih obaveza odgovara njihovoj fer vrednosti na dan bilansa stanja.

#### **10.23. Obaveze po osnovu poreza na dodatu vrednost, ostalih javnih prihoda i pasivna vremenska razgraničenja**

<b>Obaveze po osnovu poreza na dodatu vrednost, ostalih javnih prihoda i pasivna vremenska razgraničenja</b>	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2013.</i>	<i>2012.</i>
<i>Obaveze po osnovu poreza na dodatu vrednost i ostalih javnih prihoda</i>		
Obaveze za PDV	<b>3,766</b>	3,346
Obaveze za poreze, carine i druge dažbine iz nabavke ili na teret troškova	<b>904</b>	1,931
Ostale obaveze za poreze, doprinose i druge dažbine	<b>30</b>	
<b>Svega</b>	<b>4,700</b>	5,277
<i>Pasivna vremenska razgraničenja</i>		
Unapred obračunati troškovi	/	/
Obračunati prihodi budućeg perioda	/	/
Odloženi prihodi i primljene donacije	/	/
Ostala pasivna vremenska razgraničenja	/	657
<b>UKUPNO</b>	<b>4,700</b>	<b>5,934</b>

**Obaveze za PDV** se odnose na razliku obračunatog poreza i prethodnog poreza. Ova obaveza Društva je izmirena u zakonskom roku, početkom naredne godine.

#### 10.24. Odložene poreske obaveze i odložena poreska sredstva

Odložene poreske obaveze i odložena poreska sredstva	u 000 dinara	
	2013.	2012.
Odložena poreska sredstva		
Odložene poreske obaveze	10,577	14,667
<b>Neto poreska sredstva/obaveze</b>	<b>10,577</b>	<b>14,667</b>

**Odložene poreske obaveze** koje su iskazane na dan 31. decembra se odnose na *oporezive privremene razlike* između knjigovodstvene vrednosti sredstava koja podležu amortizaciji i njihove poreske osnovice. Naime, usled različitih odredbi na bazi kojih se u Društvu određuje računovodstvena amortizacija (shodno odredbama profesionalne regulative; MRS i MSFI i dr.) i odredbi kojima se određuje poreska amortizacija (Shodno Zakonu o porezu na dobit pravnih lica), Društvo će u budućem periodu platiti veći porez na dobitak nego što bi platilo da mu se sa aspekta poreskog zakonodavstva prizna stvarno iskazana knjigovodstvena amortizacija. Iz navedenog razloga, Društvo priznaje odloženu poresku obavezu, koja predstavlja porez na dobitak koji će biti plativ kada Društvo „povrati“ knjigovodstvenu vrednost sredstava.

Iznos odloženih poreskih obaveza izračunat je množenjem visine oporezive privremene razlike na kraju godine sa stopom poreza na dobit Društva (15%).

Stanje i promena stanja odloženih poreskih obaveza je prikazana u narednoj tabeli.

Stanje i promena stanja odloženih poreskih sredstava (obaveza)	u 000 dinara	
	2013.	2012.
Stanje odloženih poreskih obaveza na kraju prethodne godine	14,667	17,839
Stanje odloženih poreskih obaveza na kraju tekuće godine	10,577	14,667
<b>ODLOŽENI PORESKI PRIHODI (RASHODI) PERIODA</b>	<b>4,090</b>	<b>3,172</b>

Odloženi poreski rashod perioda je priznat na teret rezultata (gubitka) Društva u godini kada je ustanovljeno povećanje stanja odloženih poreskih obaveza.

**Odložena poreska sredstva**, odnosno iznosi poreza na dobitak nadoknadivi u budućim periodima, u Društvu mogu da se formiraju prvenstveno po osnovu:

- neiskorišćenih poreskih gubitaka prenetih na naredni period,
- rezervisanja za nedospele otpremnine prilikom redovnog odlaska u penziju, koja su određena shodno relevantnim odredbama MRS 19; i
- neiskorišćenih poreskih kredita (za ulaganja u osnovna sredstva) prenetih na naredni period.

Odložena poreska sredstva po svim navedenim osnovama nisu iskazana u finansijskim izveštajima Društva. Kao osnovni razlog za objašnjenje navedene konstatacije može se navesti visoka doze neizvesnosti po pitanju buduće ostvarive dobiti Društva, na bazi kojih bi Društvo moglo da iskoristi odložena poreska sredstva za umanjeње obaveze za porez na dobit.

Godina nastanka poreskog kredita, kao i godina kada ističe mogućnost da Društvo koristi poreski kredit za ulaganja u osnovna sredstva, prikazana je u narednoj tabeli.

#### **10.25. Usaglašavanje potraživanja i obaveza**

Društvo je izvršilo **usaglašavanje potraživanja** sa domaćim i inostranim kupcima sa stanjem na dan 31.12.2013. godine.

Od ukupno 269 *domaćih kupaca*, na dan 31.12.2013. godine, u iznosu od 21,784 hiljade RSD, usaglašeno je 18,478 hiljada RSD, neusaglašeno je 57 hiljada RSD. Iznos potraživanja od kupaca koji nisu odgovorili na Izvod otvorenih stavki iznose 3,249 hiljada RSD.

Od ukupno 2 *inostrana kupca*, na dan 31.12.2013. godine, u iznosu od 4,232 hiljade RSD, usaglašeno je je svih 4,232 hiljade RSD.

Izvodi otvorenih stavki nisu slati po osnovu tuženih, sumnjivih i spornih potraživanja koja iznose 410 hiljada RSD.

U narednoj tabeli prikazani su iznosi potraživanja od domaćih i inostranih kupaca koji nisu odgovorili na poslate Izvode otvorenih stavki.

<i>Kupci koji nisu odgovorili na poslate izvode otvorenih stavki</i>	<i>u 000 dinara</i>
<i>Domaći Kupci</i>	
COBRA SZR	<b>618</b>
PRIZMA	<b>606</b>
NLB BANKA AD	<b>363</b>
KBM BANKA	<b>224</b>
TIMING D.O.O.	<b>112</b>
HEKTOR PRINT D.O.O.	<b>106</b>
BIMBROS	<b>98</b>
<b>OSTALI</b>	<b>1,122</b>
<b>UKUPNO</b>	<b>3,249</b>

U narednoj tabeli prikazani su iznosi potraživanja od domaćih i inostranih kupaca koji su osporili iznos iz poslatih Izvoda otvorenih stavki.

<i>Kupci koji su osporili iznos iz poslatih Izvoda otvorenih stavki</i>	<i>Osporen iznos u 000 dinara</i>
<i>Domaći Kupci</i>	
MINISTARSTVO PRIRODNIH RESURSA	<b>52</b>
JP SURCIN	<b>5</b>
<b>UKUPNO</b>	<b>57</b>

I pored osporavanja iznosa od strane kupaca, Društvo nije u svojim poslovnim knjigama umanjilo vrednost potraživanja, jer je stav stručnih službi da su iskazani iznosi potraživanja realni.

Društvo je izvršilo **usaglašavanje obaveza** sa domaćim i inostranim dobavljačima sa stanjem:

- sa stanjem na dan 31.12.2013. godine.

Od ukupno primljenih 59 Izvoda otvorenih stavki od *domaćih dobavljača*, na dan 31.12.2013. godine, u iznosu od 43,487 hiljada RSD, usaglašeno je

43,476 hiljada RSD, a neusaglašeno je 11 hiljada RSD. Iznos obaveza prema dobavljačima koji nisu poslali Izvod otvorenih stavki je 14,731 hiljada RSD.

Od ukupno poslatih 5 Izvoda otvorenih stavki *inostranim dobavljačima*, na dan 31.12.2013. godine, u iznosu od 2,477 hiljada RSD, usaglašeno je 1,778 hiljada RSD. Iznos obaveza prema dobavljačima u inostranstvu koji nisu odgovorili na Izvod otvorenih stavki je 699 hiljada RSD.

<i>Dobavljači koji su poslali izvode otvorenih stavki</i>	<i>u 000 dinara</i>
<i>Domaći Dobavljači</i>	
ENERGOPROJEKT HOLDING	<b>29,306</b>
JKP BEOGRADSKE ELEKTRANE	<b>1,659</b>
BIROGRAF COMP. D.O.O.	<b>1,231</b>
DUNAV PAPIR	<b>1,153</b>
PUBLIK D.O.O.	<b>1,050</b>
DEUS SYSTEM D.O.O.	<b>946</b>
JKP GRADSKA CISTOCA	<b>682</b>
OSTALI	<b>7,460</b>
<b>UKUPNO</b>	<b>43,487</b>

Struktura najznačajnijih osporenih iznosa je prikazana u narednoj tabeli.

<i>Dobavljači koji su poslali Izvod otvorenih stavki, a koji se osporen od strane Društva</i>	<i>Osporen iznos u 000 dinara</i>
<i>Domaći dobavljači</i>	
JP ZA STAMBENE USLUGE BOR	<b>8</b>
INTER CAFFE	<b>3</b>
<b>Ukupno</b>	<b>11</b>

## 10.26. Vanbilansna aktiva i vanbilansna pasiva

Shodno zakonskim odredbama (Pravilnik o sadržini i formi obrazaca finansijskih izveštaja za privredna društva, zadruge, druga pravna lica i preduzetnike), Društvo je u svojim finansijskim izveštajima iskazalo

vanbilansnu aktivu i vanbilansne pasivu. Stavke iskazane u okviru vanbilansne aktive i vanbilansne pasive, a koje su prikazane u narednoj tabeli, ne predstavljaju sredstva ni obaveze Društva, već prvenstveno služe u kontekstu informativne uloge korisnika finansijskih izveštaja.

Struktura vanbilansne aktive i pasive	u 000 dinara	
	2013.	2012.
Primljene hartije od vrednosti - vaučeri		
<i>Primljene garancije, avali i druga jemstva</i>		
Primljene garancije - domaći dobavljači		
Primljene garancije i druga jemstva - devizni deo		
Primljene garancije - zalog pokretnih stvari		
Primljene garancije		
<b>Svega</b>		
<i>Date garancije, avali i druga jemstva</i>		
Date garancije - dinarski deo	<b>448</b>	647
Date garancije - devizni deo		
Data jemstva - dinarski deo		
Data jemstva - devizni deo		
Date garancije		
<b>Svega</b>	<b>448</b>	<b>647</b>
<i>Ostala vanbilansna aktiva/pasiva</i>		
Ostala vanbilansna aktiva		
<b>Svega</b>		
<b>UKUPNO</b>	<b>448</b>	<b>647</b>

Društvo, kao dužnik, na dan sastavljanja finansijskih izveštaja ne vodi vanbilansnu evidenciju.

## 11. HIPOTEKE UPISANE NA TERET I U KORIST DRUŠTVA

Na dan 31.12.2013. godine nema evidentiranih upisanih hipoteka ni na teret ni u korist Društva.

**12. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM STRANAMA**

Shodno zahtevima iz MRS 24 - Obelodanjivanja povezanih strana, u nastavku je izvršeno obelodanjivanje odnosa, transakcija i dr.; između Društva i povezanih strana. Povezanim stranama se, sa aspekta Društva, smatraju se zavisna društva i ključno rukovodeće osoblje (ona lica koja imaju ovlašćenja i odgovornost za planiranje, usmeravanje i kontrolisanje aktivnosti entiteta, direktno ili indirektno, uključujući i sve direktore, bez obzira da li su izvršni ili ne) i njihove bliske članove porodice.

U narednoj tabeli data je struktura obaveza i potraživanja prema povezanim pravnim licima:

Struktura obaveza i potraživanja prema povezanim pravnim licima	u 000 dinara	
	2013.	2012.
<i>Potraživanja</i>		
ENERGOPROJEKT VISOKOGRADNJA A.D.	<b>2,407</b>	713
ENERGOPROJEKT NISKOGRADNJA A.D.	<b>1,029</b>	1,202
ENERGOPROJEKT OPREMA A.D.	<b>263</b>	307
ENERGOPROJEKT ENTEL A.D.	<b>167</b>	511
ENERGOPROJEKT INDUSTRIJA A.D.	<b>1,165</b>	634
ENERGOPROJEKT HIDROINUŽENJERING A.D.	<b>789</b>	792
ENERGOPROJEKT URBANIZAM I ARHITEKTURA A.D.	<b>399</b>	35
ENERGOPROJEKT GARANT A.D.O.	/	1
SINDIKALNE ORGANIZACIJE U SISTEMU ENERGOPROJEKT	<b>125</b>	99
<b>Svega</b>	<b>6,344</b>	<b>4,294</b>
<i>Obaveze</i>		
ENERGOPROJEKT VISOKOGRADNJA A.D.	<b>5,342</b>	2,021
<b>Svega</b>	<b>5,342</b>	<b>2,021</b>

U narednoj tabeli data je struktura obaveza i potraživanja prema matičnim i zavisnim pravnim licima:

Struktura obaveza i potraživanja prema matičnim i zavisnim pravnim licima	u 000 dinara	
	2013.	2012.
<i>Potraživanja</i>		
ENERGOPROJEKT HOLDING A.D.	<b>787</b>	544
<b>ENERGOPROJEKT ENERGODATA MONTENEGRO D.O.O.</b>	<b>4,026</b>	4,691
<b>Svega</b>	<b>4,813</b>	<b>5,235</b>
<i>Obaveze</i>		
ENERGOPROJEKT HOLDING A.D.	<b>29,306</b>	25,706
<b>Svega</b>	<b>29,306</b>	<b>25,706</b>

Potraživanja koja Društvo ima prema povezanim licima su potraživanja koja su uglavnom nastala vršenjem grafičkih i knjigovezačkih usluga, prodaje reklamnog materijala i prodajom hardvera.

Obaveze prema dobavljačima povezanim pravnim licima najvećim delom odnose se na fakture mesečnih usluga Energoprojekt Holdinga iz ranijih godina.

### 13. POTENCIJALNE OBAVEZE I POTENCIJALNA SREDSTVA

**Potencijalne obaveze**, koje mogu da rezultiraju odlivom ekonomskih koristi Društva, prvenstvo mogu da nastanu po osnovu:

- sudskih sporova.

Potencijalna **obaveza po osnovu sudskih sporova** se prvenstveno ogleda u mogućnosti okončanja sudskih sporova na štetu Društva, a za šta nije stvorena obaveza ili izvršeno rezervisanje u bilansu stanja.

Napominjemo da na dan 31.12.2013. godine Društvo nije tužena strana ni u jednom sporu.

Potencijalna **sredstva po osnovu sudskih sporova** se ogledaju u mogućnosti okončanja sudskih sporova u korist Društva, a za šta nije stvoreno potraživanje u bilansu stanja ili na neki drugi način iskazana ekonomska korist Društva (na primer, umanjejem vrednosti neopravdanog avansa i sl.).

Detaljnije informacije o vrednosno najznačajnijim sudskim sporovima u kojima je Društvo tužilac su prezentovane u sledećoj tabeli.

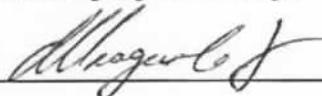
<i>Tuženo lice</i>	<i>Osnov tužbe</i>	<i>Visina potencijalnih sredstava u 000 dinara</i>
Sipad Komerč	Usluge održavanja fiskalnih kasa	<b>410</b>

**14. DOGAĐAJI NAKON DATUMA BILANSA STANJA**

Nakon bilansa stanja nije bilo nikakvih događaja.

U Beogradu,  
27.02.2014. godine

Lice odgovorno za  
sastavljanje izveštaja



Generalni direktor/direktor





## **BDO d.o.o. Beograd**

Knez Mihailova 10

11000 Belgrade

Republic of Serbia

Tel: +381 11 3281 399

Fax: +381 11 32 81 808

[www.bdo.co.rs](http://www.bdo.co.rs)



BDO d.o.o. Beograd, privredno društvo osnovano u Republici Srbiji, je članica BDO International Limited, kompanije sa ograničenom odgovornošću sa sedištem u Velikoj Britaniji, i deo je međunarodne BDO mreže firmi članica.

BDO je brend ime za BDO mrežu i za svaku BDO firmu članicu.

BDO d.o.o. Beograd, a limited liability company incorporated in the Republic of Serbia, is a member of BDO International Limited, a UK company limited by guarantee, and forms part of the international BDO network of independent member firms. BDO is the brand name for the BDO network and for each of the BDO member firms.

### 3. GODIŠNJI IZVEŠTAJ O POSLOVANJU DRUŠTVA

---

**GODIŠNJI IZVEŠTAJ  
O POSLOVANJU AKCIONARSKOG DRUŠTVA  
za 2013. godinu**

<b>I Opšti podaci</b>		
1. Poslovno ime	ENERGOPROJEKT ENERGODATA A.D.	
Sedište i adresa	Beograd, Bulevar Mihaila Pupina 12	
Matični broj	07023081	
PIB	101682144	
2. Web site i e-mail adresa	www.energodata.rs energodata@energodata.rs	
3. Broj i datum rešenja o upisu u registar privrednih subjekata	BD 8044/2005 od 17.06.2005.	
4. Delatnost (šifra i opis)	2620 Proizvodnja računara i periferne opreme	
5. Broj zaposlenih (prosečan broj u 2013)	66	
6. Broj akcionara na dan 31.12.2013. godine	212	
7. Deset najvećih akcionara (Poslovno ime):	Broj akcija	Učešće u osn. kapitalu (u %)
Energoprojekt Holding a.d.	376.805	96,43
Ilić Milan	1.058	0,27
Vukotić Slobodan	358	0,09
Glišić Nebojša	325	0,08
Vukotić Branka	312	0,08
Ignjatović Gordana	278	0,08
Vukašinović Petar	278	0,08
Savić Đorđe	270	0,07
Radujko Mirko	267	0,07
Jovičić Snežana	260	0,07
8. Vrednost osnovnog kapitala (u 000 din)	156.294	
9. Podaci o akcijama na dan 31.12.2013:		
Broj izdatih akcija (obične)	390.735	
ISIN broj	RSENDTE94847	
CFI kod	ESVUFR	
10. Podaci o zavisnim duštvima	-	
11. Poslovno ime, sedište i poslovna adresa revizorske kuće koja je revidirala poslednji finansijski izveštaj	BDO d.o.o. Beograd, Knez Mihailova 10	
12. Poslovno ime organizovanog tržišta na koje su uključene akcije	Beogradska berza, Beograd, Omladinskih brigada 1	

<b>II Podaci o upravi društva</b>		
<b>1. Članovi Odbora direktora EP Energodata a.d. (jednodomno upravljanje)</b> (Ime, prezime i prebivalište)	Obrazovanje, sadašnje zaposlenje	Broj i % akcija koji poseduju u a.d. na dan 31.12.2013.
Zoran Radosavljević , Beograd, neizvršni direktor, predsednik	Dipl.ing. Zaposlen u EP Holding a.d.	
Slobodan Jovanović , Beograd, neizvršni direktor, član	Dipl.ing. Zaposlen u EP Holding a.d.	
Miloš Milinović , Beograd, Izvršni direktor a.d., član	Dipl.oec. Zaposlen u EP Energodata a.d.	
Svetlana Gregović, Beograd, neizvršni direktor, član	Dipl.ecc. Zaposlena u EP Oprema a.d.	
Branislav Jerotić, Beograd, nezavisni i neizvršni direktor, član	Dipl.ecc. Penzioner	
<b>2. Navesti da li uprava društva ima usvojen pisani kodeks ponašanja i web-site na kome je objavljen</b>	ima <a href="http://www.energodata.rs">www.energodata.rs</a>	

### III Podaci o poslovanju društva

#### 1) izveštaj uprave o realizaciji usvojene poslovne politike, sa navođenjem slučajeva i razloga za odstupanje, i drugim načelnim pitanjima koja se odnose na vođenje poslova;

Uprava je konstatovala da se poslovanje obavljalo u skladu sa usvojenom poslovnom politikom.

#### 2) Analiza finansijskih pokazatelja

Ukupni prihodi (u 000 dinara)	322.373
Ukupni rashodi (u 000 dinara)	302.107
Bruto dobit (u 000 dinara)	21.760
• prinos na ukupni kapital	0,23%
• neto prinos na sopstveni kapital	0.16%
• poslovni neto dobitak (u 000 dinara)	30.421 RSD
• stepen zaduženosti	4,47
• I i II stepen likvidnosti	I 0,42 / II 0,13
• neto obrtni kapital	-150.743 RSD
• cena akcija - najviša i najniža u izveštajnom periodu, ako se trgovalo (posebno za redovne i prioritetne)	1.100 RSD Nije bilo trgovanja
• tržišna kapitalizacija	429.808.500 RSD
• <b>dobitak</b> po akciji	66,16 RSD
• isplaćena dividenda po redovnoj i prioritetnoj akciji, za poslednje 3 godine, pojedinačno po godinama	2011.g nije bilo isplate dividende 2012.g. nije bilo isplate dividende 2013.g. nije bilo isplate dividende

#### 3) Informacije o ostvarenjima društva po segmentima (formiranim na proizvodnoj i geografskoj osnovi), u skladu sa zahtevima MSFI 8 i to o:

• prihodima od prodaje eksternim kupcima (u 000 dinara)	227.044 RSD
• prihodima od prodaje drugim segmentima u okviru istog društva (u 000 dinara)	- -
• rezultatima svakog segmenta (u 000 dinara)	Srbija 219.014 Inostranstvo 8.030
• imovini i obavezama segmenata	Jedinstveno.
• glavnim kupcima i dobavljačima ( navode se kupca koji učestvuje sa više od 10% u ukupnom prihodu društva, odnosno dobavljači koji učestvuje sa više od 10% u ukupnim obavezama društva prema dobavljačima)	Kupci - Banka Credit Agricole Srbija a.d., Komercijalna banka a.d., EP Holding a.d., Telekom Srbija a.d., PMC Inženjering d.o.o. ; Dobavljači – EP Holding a.d., Pin Computers, Dunav papir;
• načinu formiranja transfernih cena	Po tržišnom principu

#### 4) Promene veće od 10% u odnosu na prethodnu godinu: 2013 / 2012

• imovini i obavezama (prikazanoj po pozicijama datim u izvodu iz finansijskih izveštaja)	Pozicija „Obrtna imovina“ je manja za 23.79% usled prodaje značajnog dela zaliha i smanjenja vrednosti AVRa.  Kapital je uvećan za oko 60,72% najvećim delom usled ostvarenog dobitka u tekućoj godini.  Pozicija „Dugoročna rezervisanja i obaveze“ je smanjena za 11.41% usled otplate već uzetih kredita i nepostojanja značajnijeg dodatnog zaduživanja.
---	--

#### 5) Navesti slučajeve kod kojih postoji neizvesnost naplate prihoda ili mogućih budućih troškova koji mogu značajno uticati na finansijsku poziciju društva

Imajući u vidu visok stepen naplate, kao i strukturu kupaca (poslovne banke, javna preduzeća i Ministarstva) i rad za uglavnom poznate kupce sa kojima se odvija višegodišnja saradnja, izvesnost naplate nije ugrožena. Sudski sporovi neće uticati na formiranje značajnijih obaveza u toku 2014. godine.

#### 6) Informacije o stanju (broj i %), sticanju, prodaji i poništenju sopstvenih akcija

Nema.

#### **IV Opis očekivanog razvoja društva, promena u poslovnim politikama društva, kao i glavnih rizika i pretnji**

##### **1) Opis očekivanog razvoja društva**

Poslovni razvoj preduzeća će biti usmeren ka realizaciji strateških ciljeva kroz :

- Očuvanje postojećih i proširenje delatnosti
- Razvoj postojećih i osvajanje novih tržišta
- Usavršavanje poslovanja i ulaganje u razvoj kadrova kao osnovnog preduslova za razvoj društva
- Unapređenje konkurentnosti i
- Permanentni razvoj sistema upravljanja kvalitetom

##### **2) Promena poslovnih politika**

Društvo je lider u oblasti informacionog inženjeringa za velike poslovne sisteme i finansijske institucije, uključujući on-line obrade transakcija, automatizaciju šalterskog poslovanja, samouslužno bankarstvo, maloprodaju, distribuiranu obradu podataka, itd Isporučuje rešenja za poslovno odlučivanje ( Business Intelligence – BI i Enterprise Performance Management – EPM) na osnovu podataka o poslovanju i podataka iz poslovnog okruženja korišćenjem savremenih proizvoda kompanije ORACLE Hyperion. Prednjači u oblasti širenja primene informacionih tehnologija i već više od 40 godina isporučuje systemska rešenja za finansijske institucije (pošte i banke), javnu upravu i velike sisteme. Takođe, Društvo se bavi i prodajom računara i računarske opreme, prodajom i održavanjem bankomata, kao i grafičkim uslugama. S tim u vezi, Društvo planira da nastavi uspešno vođenje navedene poslovne politike.

##### **3) Glavni rizici i pretnje kojima je privredno društvo izloženo**

- smanjena potražnja, kao posledica ekonomske krize
- pojačana konkurencija na svim tržištima
- odlazak ključnih kadrova

#### **V Opis svih važnijih poslovnih događaja koji su nastupili nakon isteka poslovne godine za koju se izveštaj priprema**

Od dana bilansiranja do dana objavljivanja predmetnog izveštaja nije bilo bitnih događaja koji bi uticali na verodostojnost iskazanih finansijskih izveštaja.

U toku prvog kvartala 2014. urađena je procena vrednosti akcija Društva od strane Ekonomskog Instituta, a u svrhu sprovođenja prinudnog otkupa akcija od manjinskih akcionara u skladu sa relevantnim odredbama Zakona o privrednim društvima. Odluka o prinudnom otkupu, kao i ceni akcija, je usvojena na Skupštini akcionara održanoj dana 31.03.2014. godine.

#### **VI Značajniji poslovi sa povezanim pravnim licima**

Povezana pravna lica - prihodi : 52.212.137 RSD  
Povezana pravna lica - rashodi : 13.655.304 RSD

#### **VII Aktivnosti u oblasti istraživanja i razvoja**

Društvo je tokom 2013. godine nabavilo opremu za grafičku delatnost kojom se povećala produktivnost i brzina izvršenja posla. Odvojena su i potrebna sredstva za stručno usavršavanje zaposlenih kako bi se povećao kvalitet rada.

#### **VIII Odluka nadležnog organa društva o usvajanju godišnjih finansijskih izveštaja**

Na sednici Odbora direktora održanoj dana 27.02.2014. prihvaćeni su Godišnji finansijski izveštaji i isti se upućuju Skupštini akcionara na usvajanje. Planira se da će u toku juna meseca 2014. godine biti održana redovna skupština akcionara koja će doneti odluku o usvajanju.

#### **IX Odluka o raspodeli dobiti ili pokriću gubitka**

Važi prethodna napomena. Planira se da će u toku juna meseca 2014. godine biti održana redovna skupština akcionara koja će doneti odluku o raspodeli dobiti.

Društvo odgovara za tačnost i istinitost podataka navedenih u Izveštaju na isti način kao za istinitost i tačnost podataka navedenih u prospektu.

U Beogradu, april 2014.



Direktor društva

*M. Milinović*

Miloš Milinović, dipl.oec.

#### 4. IZJAVA LICA ODGOVORNIH ZA SASTAVLJANJE IZVEŠTAJA

---

Prema našem najboljem saznanju, godišnji finansijski izveštaj sastavljen je uz primenu odgovarajućih međunarodnih standarda finansijskog izveštavanja i daje istinite i objektivne podatke o imovini, obavezama, finansijskom položaju i poslovanju, dobitima i gubicima, tokovima gotovine i promenama na kapitalu javnog društva, uključujući i društva koja su uključena u konsolidovane izveštaje.

Zakonski zastupnik:

Energoprojekt Energodata a.d.  
Direktor



*Mil*  
*Milunovic*  
Miloš Milunović, dipl. oec